กิตติกรรมประกาศ

การทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยการสนับสนุนทางด้านวิชาการ คำแนะนำ คำปรึกษา กำลังใจจากผู้มีพระคุณหลายท่าน ข้าพเจ้าขอขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ ดร. สมจิต โยธะคง รองศาสตราจารย์ ดร. ปัญญา หิรัญรัศมี และศาสตราจารย์ ดร. สิน พันธุ์พินิจ ที่กรุณารับเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และรองศาสตราจารย์ ดร. พจน์ บุญเรือง ผู้สอบวิทยานิพนธ์ ตลอดจนให้ความรู้ข้อเสนอแนะที่มีคุณค่า ระบบความคิดที่หลากหลาย ให้กำลังใจ แก้ไขข้อบกพร่อง และให้คำแนะนำ

ขอขอบพระคุณ อาจารย์มณีวรรณ มาลากรอง และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. รัชนี พนเจริญสวัสดิ์ ที่ช่วยเหลือให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ รวมทั้งขัดเกลาข้อความให้เหมาะสมยิ่งขึ้น ขอขอบพระคุณเพื่อนข้าราชการสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตลำปางที่เป็นกำลังใจให้การสนับสนุนช่วยเหลือทุกท่านซึ่งไม่สามารถระบุนามได้หมด ณ ที่นี้

ขอขอบพระคุณวิทยากรทุกท่านที่กรุณาเสียสละเวลาและให้ความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม

ประการสำคัญการศึกษาคงไม่สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี หากไม่มีอาจารย์อิศรา สุปินราช เป็นผู้รับภาระทางครอบครัว เป็นกำลังใจ สนับสนุนช่วยเหลือ รวมทั้งกำลังใจจากบุตรชายและบุตรสาวทั้งสองคน

ท้ายที่สุดขอกราบขอบพระคุณคุณพ่อ คุณแม่ บุพการีที่ให้กำเนิดที่เป็นขวัญและกำลังใจ รวมทั้งคณาจารย์ทุกท่านที่ได้ประสิทประสาทวิชาให้ความรู้และประสบการณ์ต่างๆ จนมีวันแห่งความสำเร็จนี้ อย่างไรก็ตามผลการศึกษาฉบับนี้อาจมีข้อบกพร่องอยู่บ้าง ข้าพเจ้าขอยอมรับข้อบกพร่องที่เกิดขึ้น หากมีประโยชน์ข้าพเจ้าขอมอบให้ต่อผู้มีพระคุณทุกท่าน

นางสุมิตรา สุปินราช

มกราคม 2547

ชื่อวิทยานิพนธ์ ทัศนคติของวิทยากรต่อโครงการฝึกอบรมวิชาชีพเกษตรกรรมระยะสั้นของสถาบันเทคโนโลยีราชมงคลภาคเหนือ

ผู้วิจัย นางสุมิตรา สุปินราช **ปริญญา** เกษตรศาสตรมหาบัณฑิต (ส่งเสริมการเกษตร)

อาจารย์ที่ปรึกษา (1) รองศาสตราจารย์ ดร. สมจิต โยธะคง (2) รองศาสตราจารย์ ดร. ปัญญา หิรัญรัศมี (3) ศาสตราจารย์ ดร. สิน พันธุ์พินิจ **ปีการศึกษา** 2546

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา (1) สภาพทางสังคม และเศรษฐกิจของวิทยากร (2) ความรู้พื้นฐานของวิทยากรโครงการฝึกอบรมวิชาชีพเกษตรกรรมระยะสั้น (3) ทัศนคติของวิทยากรต่อโครงการฝึกอบรมวิชาชีพเกษตรกรรมระยะสั้น (4) ปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับโครงการฝึกอบรมวิชาชีพเกษตรกรรมระยะสั้น

กลุ่มตัวอย่างคือ ครู-อาจารย์ที่เป็นวิทยากรในโครงการฝึกอบรมวิชาชีพเกษตรกรรมระยะสั้นของสถาบันเทคโนโลยีราชมงคลภาคเหนือจำนวน 125 ราย มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .7949 เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ มัชฌิมเลขคณิต ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การจัดอันดับ ค่าไคสแควร์ และค่าสหสัมพันธ์ โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for Windows

จากผลการวิจัยพบว่า (1) วิทยากรส่วนมากเป็นเพศชาย อายุเฉลี่ย 41.84 ปี สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโท สาขาทางด้านการเกษตร มีประสบการณ์ในการทำงานเฉลี่ย 16.58 ปี (2) วิทยากรมีความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการฝึกอบรมวิชาชีพเกษตรกรรมระยะสั้นอยู่ในระดับมีความรู้มาก (3) มีทัศนคติของวิทยากรต่อโครงการฝึกอบรมวิชาชีพเกษตรกรรมระยะสั้นในภาพรวมอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก โดยเฉพาะด้านหลักสูตรการฝึกอบรม (4) ปัญหาที่สำคัญในการฝึกอบรมคือ การประเมินผลและการติดตามผลการฝึกอบรม และมีข้อเสนอแนะว่า ควรมีการประเมินผลก่อนการฝึกอบรม ระหว่างการฝึกอบรม หลังการฝึกอบรม รวมทั้งติดตามผลหลังจากได้รับการฝึกอบรมไปแล้วทุกครั้ง ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า เพศ อายุ ประสบการณ์ และรายได้ มีความสัมพันธ์กับทัศนคติของวิทยากรต่อโครงการฝึกอบรมวิชาชีพเกษตรกรรมระยะสั้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และวิทยากรที่มีการศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญาโทและที่มีระดับการศึกษาปริญญาโทขึ้นไปมีทัศนคติต่อโครงการฝึกอบรมวิชาชีพเกษตรกรรมระยะสั้นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

คำสำคัญ ทัศนคติ วิทยากร โครงการฝึกอบรมวิชาชีพเกษตรกรรมระยะสั้น สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล ภาคเหนือ

Thesis title: TRAINERS' ATTITUDES TOWARDS SHORT COURSE AGRICULTURAL TRAINING AT RAJAMANGALA INSTITUTE OF TECHNOLOGY, NORTHERN REGION

Researcher: Mrs. Sumidtra Supinrach **Degree:** Master of Agriculture (Agricultural Extension); **Thesis advisors:** (1) Dr. Somchit Yotakhong, Associate Professor; (2) Dr. Panya Hiranrusme, Associate Professor; (3) Dr. Sin Punpinit, Professor;
Academic year: 2003

ABSTRACT

The objectives of this research were to study (1) socio-economic of trainers, (2) basic knowledge of the trainers towards the short course agricultural training (3) attitudes of the trainers towards the short course agricultural training (4) problems and suggestions about the short course agricultural training.

The research sample comprised of 125 teachers and lecturers in the short course agricultural training at Rajamangala Institute of Technology, Northern region. The research instrucment was a questionnaire with .7949 level of reliability. Statistics used for research data analysis were frequencies, percentage, arithmetic mean, standard deviation, ranking, Chi-square test, correlation coefficient, and analysis by using SPSS for Windows program.

The research findings were (1) Most trainers' were males with the average age 41.84 year old. They graduated master degree in agriculture and they had 16.58 years experience in agricultural teaching; (2) Trainers' had very good basic knowledge in the short course agricultural training program; (3) According to trainers' attitudes towards a short course agricultural training program were high positive, especially a training curriculum; and (4) Problems of suggestions training were projects' evaluation and follow up. Trainers' suggested that project 's evaluation should be performed before, during, and after the end of training. Anyhow, there should also be a follow up program.

In term of the hypothesis testing, it was found that sex, age, experience and income were significantly correlated at 0.05 with trainers' attitudes towards the short course agricultural training program. About the attitudes of trainers education were statistical difference at significantly 0.05 between undergraduated and graduated.

Keywords: Attitudes, Trainers, Short course agricultural training program Rajamangala Institute of Technology, Northern Region

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย.....ง

บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....จ

กิตติกรรมประกาศ.....ฉ

สารบัญตาราง.....ฌ

สารบัญภาพ.....ญ

บทที่ 1 บทนำ.....1

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....1

วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....2

กรอบแนวคิดการวิจัย.....2

สมมติฐานงานวิจัย.....3

ขอบเขตการวิจัย.....3

นิยามศัพท์เฉพาะ.....4

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....5

บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง.....6

แนวคิดเกี่ยวกับทัศนคติ.....6

วิทยากร.....12

การฝึกอบรม.....14

โครงการฝึกอบรมวิชาชีพเกษตรกรรมระยะสั้น.....17

สถาบันเทคโนโลยีราชมงคลและโครงการฝึกอบรมวิชาชีพเกษตรกรรมระยะสั้น.....26

ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....37

บทที่ 3 วิธีการดำเนินการวิจัย.....39

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....39

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....39

การเก็บรวบรวมข้อมูล.....41

การวิเคราะห์ข้อมูล.....42

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....45
ตอนที่ 1 สภาพทางสังคมและเศรษฐกิจของวิทยากร.....45
ตอนที่ 2 ความรู้พื้นฐานของวิทยากรต่อโครงการฝึกอบรมวิชาชีพ เกษตรกรรมระยะสั้น.....55
ตอนที่ 3 ทัศนคติของวิทยากรต่อโครงการฝึกอบรมวิชาชีพเกษตรกรรม ระยะสั้น.....58
ตอนที่ 4 ปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับโครงการฝึกอบรมวิชาชีพเกษตรกรรม ระยะสั้น.....68
การทดสอบสมมติฐานการวิจัย.....72
บทที่ 5 สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....91
สรุปการวิจัย.....91
อภิปรายผล.....96
ข้อเสนอแนะ.....110
บรรณานุกรม.....112
ภาคผนวก.....119
ก. หนังสือราชการ.....120
ข. แบบสอบถาม.....125
ค, ค่าไคสแควร์ (Chi-square).....136
ง. ภาพแผนภูมิสถิติ.....155
จ. ภาพวิทยากรโครงการฝึกอบรมวิชาชีพระยะสั้น.....158
ประวัติผู้วิจัย.....163

สารบัญตาราง

หน้า

ตารางที่ 4.1 สภาพทางสังคมของวิทยากร.....45
ตารางที่ 4.2 สภาพทางเศรษฐกิจของวิทยากร.....53
ตารางที่ 4.3 ความรู้พื้นฐานของวิทยากรต่อโครงการฝึกอบรมวิชาชีพเกษตรกรรมระยะสั้น.....55
ตารางที่ 4.4 ทัศนคติของวิทยากรต่อโครงการฝึกอบรมวิชาชีพเกษตรกรรมระยะสั้น.....58
ตารางที่ 4.5 ปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับโครงการฝึกอบรมวิชาชีพเกษตรกรรมระยะสั้น.....68
ตารางที่ 4.6 เพศ อายุ ประสบการณ์ และรายได้ มีความสัมพันธ์กับทัศนคติของวิทยากร
ต่อโครงการฝึกอบรมวิชาชีพเกษตรกรรมระยะสั้น.....73
ตารางที่ 4.7 ระดับการศึกษามีอิทธิพลต่อทัศนคติของวิทยากรต่อโครงการฝึกอบรม
วิชาชีพเกษตรกรรมระยะสั้น.....81

สารบัญภาพ

หน้า

ภาพที่ 1.1 รูปแบบจำลองแนวคิดการวิจัย.....3
ภาพที่ 2.1 โครงสร้างการบริหารของสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล.....28
ภาพที่ 2.2 แสดงสถานที่ตั้งของสถาบันเทคโนโลยีราชมงคลภาคเหนือในแผนที่ประเทศไทย....30

บทที่ 1
บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ประเทศไทยเป็นประเทศเกษตรกรรม ทรัพยากรธรรมชาติและประชากรส่วนใหญ่เกี่ยวข้องกับการประกอบอาชีพเกษตรกรรม โดยมีจำนวนประชากรในปัจจุบันที่ประกอบอาชีพทางการเกษตรถึงร้อยละ 53.12 ของจำนวนประชากรทั้งหมด คือมีเกษตรกรทั้งหมดทั่วประเทศประมาณ 34,121,323 คน (http://www.doe.go.th/stat/staff) ซึ่งผลิตผลจากการเกษตรในช่วงปี 2545 มีผลิตผลจากการเกษตรสามารถทำรายได้ให้แก่ประเทศสูงสุดถึง 684,456,222,000 บาท คิดเป็นสัดส่วนการส่งออกร้อยละ 28.7 ในตลาดโลก (http://www.oae.go.th)

เกษตรกรเป็นบุคคลที่มีความสำคัญต่อประเทศเป็นอย่างมาก ดังนั้นการพัฒนาเกษตรกรจึงเป็นสิ่งจำเป็น ทั้งนี้เพื่อให้มีความรู้ ความเข้าใจ ความสามารถ และมีแนวความคิดในการวางแผนพัฒนาวิชาการ เพื่อจะปรับปรุงเปลี่ยนแปลงกรรมวิธีการผลิตทางการเกษตร ตลอดจนกิจการที่เกี่ยวข้องได้แก่ ระบบการจัดการเพื่อก่อให้เกิดผลกำไรสูงสุดในพื้นที่จำกัดภายในช่วงเวลาใดเวลาหนึ่ง (ทำนอง สิงคาลวานิช 2531: 11) ซึ่งการพัฒนาเกษตรกรนั้น ต้องอาศัยการส่งเสริมการเกษตรจากเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรจากกรมส่งเสริมการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ แต่จำนวนของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรมีไม่เพียงพอเมื่อเปรียบเทียบกับจำนวนเกษตรกร ทำให้เกษตรกรไม่ได้รับการบริการและการช่วยเหลือจากเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรอย่างทั่วถึง ดังนั้นแหล่งวิชาการเกษตรในชนบทที่จะสนับสนุนและช่วยเหลือเกษตรกรทางด้านการประกอบอาชีพได้แก่ สถาบันเทคโนโลยีราชมงคลที่จัดการเรียนการสอนทางด้านการเกษตร ซึ่งตั้งอยู่ตามจังหวัดต่างๆ ทั่วประเทศถึง 13 แห่งเช่น ภาคเหนือได้แก่ วิทยาเขตลำปาง จังหวัดลำปาง สถาบันวิจัยและฝึกอบรมการเกษตรลำปาง จังหวัดลำปาง วิทยาเขตน่าน จังหวัดน่าน และวิทยาเขตพิษณุโลก จังหวัดพิษณุโลก ภาคตะวันออกเฉียงเหนือได้แก่ วิทยาเขตสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ วิทยาเขตกาฬสินธุ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ และสถาบันวิจัยและฝึกอบรมการเกษตรสกลนคร จังหวัดสกลนคร ภาคตะวันออกได้แก่ วิทยาเขตจันทบุรี จังหวัดจันทบุรี และคณะเกษตรศาสตร์บางพระ จังหวัดชลบุรี ภาคกลางได้แก่ วิทยาเขตพระนครศรีอยุธยา หันตรา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา และวิทยาเขตปทุมธานี จังหวัดปทุมธานี ภาคใต้ได้แก่ วิทยาเขตนครศรีธรรมราช และคณะเกษตรศาสตร์นครศรีธรรมราช จังหวัดนครศรีธรรมราช

สถาบันเทคโนโลยีราชมงคลมีบทบาทสำคัญมากในการช่วยเหลือเผยแพร่ความรู้และวิชาการเกษตรสมัยใหม่แก่เกษตรกรที่อยู่ใกล้เคียง เนื่องจากมีบุคลากร อาคารสถานที่ เครื่องมือและวัสดุอุปกรณ์ในการดำเนินงานช่วยเหลือเกษตรกรในท้องถิ่นชนบทได้เป็นอย่างดี ปัจจุบันนี้ได้เปิดโครงการฝึกอบรมวิชาชีพเกษตรกรรมระยะสั้นขึ้น เพื่อให้ผู้นำเกษตรกร เกษตรกร และเยาวชนเกษตรกร ได้รับความรู้เพิ่มขึ้น และนำไปปรับปรุงประกอบอาชีพของตนเมื่อผ่านการฝึกอบรมแล้ว และสามารถนำไปเผยแพร่และส่งเสริมให้ผู้อื่นที่สนใจได้ปฏิบัติต่อไป

การฝึกอบรมวิชาชีพเกษตรระยะสั้น บุคคลที่มีความสำคัญคือวิทยากร ซึ่งได้แก่ ครู-อาจารย์ ในสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล ซึ่งเป็นผู้ถ่ายทอดวิชาการทางด้านเกษตรกรรมเบื้องต้นแก่เกษตรกร ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาในเรื่องทัศนคติของวิทยากรต่อโครงการฝึกอบรมวิชาชีพเกษตรกรรมระยะสั้น ตลอดจนข้อมูลสภาพทางสังคมและเศรษฐกิจ เพื่อจะได้เป็นประโยชน์ในการวางแผนโครงการฝึกอบรมวิชาชีพระยะสั้นให้เหมาะสมและมีประสิทธิภาพ และสามารถบรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายตามที่สถาบันเทคโนโลยีราชมงคลได้กำหนดไว้ ดังนั้นจึงได้ทำการวิจัย เรื่อง "ทัศนคติของวิทยากรที่มีต่อโครงการฝึกอบรมวิชาชีพเกษตรกรรมระยะสั้น ของสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล ภาคเหนือ"ด้วยวัตถุประสงค์ต่อไปนี้

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาสภาพสังคม และเศรษฐกิจของวิทยากร

2.2 เพื่อศึกษาความรู้พื้นฐานของวิทยากรต่อโครงการฝึกอบรมวิชาชีพเกษตรกรรมระยะสั้น

2.3 เพื่อศึกษาทัศนคติของวิทยากรต่อโครงการฝึกอบรมวิชาชีพเกษตรกรรมระยะสั้น

2.4 เพื่อศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับโครงการฝึกอบรมวิชาชีพเกษตรกรรมระยะสั้น

3. กรอบแนวคิดการวิจัย

การศึกษาวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับสถาบันเทคโนโลยีราชมงคลภาคเหนือ สามารถมากำหนดตัวแปรอิสระและตัวแปรตามได้ดังนี้

3.1 ตัวแปรอิสระ เป็นตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับสภาพทางสังคมและเศรษฐกิจของวิทยากรได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน รายได้

3.2 **ตัวแปรตาม** เป็นตัวแปรที่เกี่ยวกับทัศนคติของวิทยากรต่อโครงการฝึกอบรมวิชาชีพเกษตรกรรมระยะสั้นของสถาบันเทคโนโลยีราชมงคลภาคเหนือ (ด้านหลักสูตรการฝึกอบรม ด้านวิทยากรการฝึกอบรม ด้านดำเนินการฝึกอบรม ด้านผู้เข้ารับการฝึกอบรม ด้านวัสดุอุปกรณ์และสถานที่ ด้านผลตอบแทน และด้านการประเมินผลและติดตามผลการฝึกอบรม)

จากตัวแปรดังกล่าวได้นำมากำหนดกรอบแนวคิดการวิจัยดังภาพที่ 1.1

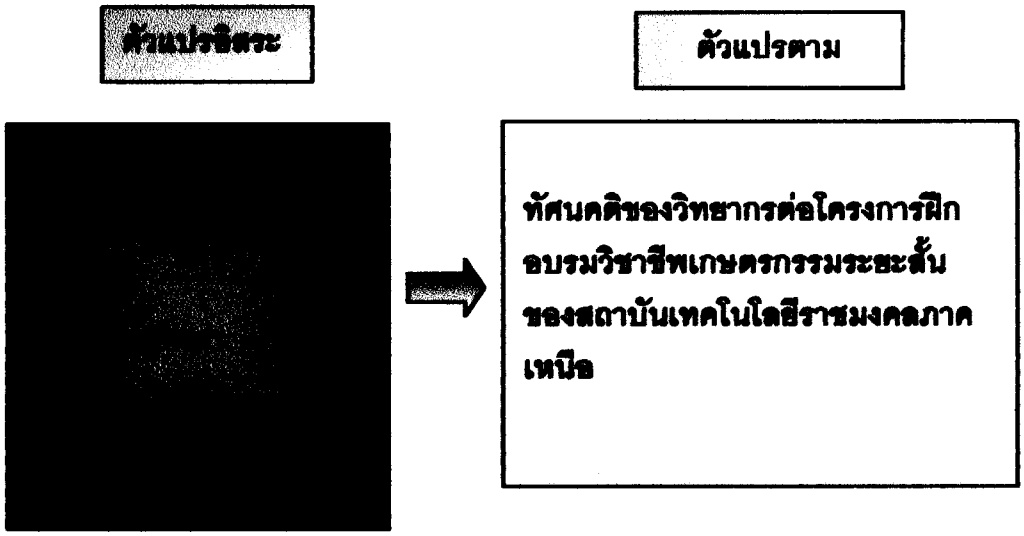

ภาพที่ 1.1 รูปแบบจำลองแนวคิดการวิจัย

4. สมมติฐานการวิจัย

4.1 เพศ อายุ ประสบการณ์ และรายได้ มีความสัมพันธ์กับทัศนคติของวิทยากรต่อโครงการฝึกอบรมวิชาชีพเกษตรกรรมระยะสั้น

4.2 ระดับการศึกษา (วิทยากรที่มีการศึกษาต่ำกว่าปริญญาโทและวิทยากรที่มีการศึกษาปริญญาโทขึ้นไป) มีอิทธิพลต่อทัศนคติของวิทยากรต่อโครงการฝึกอบรมวิชาชีพเกษตรกรรมระยะสั้นแตกต่างกัน

5. ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยทำการศึกษาทัศนคติของวิทยากรต่อโครงการฝึกอบรมวิชาชีพเกษตรกรรมระยะสั้นของสถาบันเทคโนโลยีราชมงคลภาคเหนือเท่านั้น ได้แก่สถาบันวิจัยและฝึกอบรมการเกษตรลำปาง จังหวัดลำปาง สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตลำปาง จังหวัดลำปาง สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตน่าน จังหวัดน่าน และสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตพิษณุโลก จังหวัดพิษณุโลก

6. นิยามศัพท์เฉพาะ

การวิจัยนี้มีนิยามศัพท์เฉพาะดังนี้

6.1 **ทัศนคติ** หมายถึง แนวความคิดเห็น

6.2 **วิทยากร** หมายถึง คณะครู-อาจารย์ ภายในสถาบันเทคโนโลยีราชมงคลที่มีหนังสือของทางสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล แต่งตั้งให้เป็นผู้ฝึกอบรมในด้านวิชาชีพทางการเกษตรแก่เกษตรกรผู้เข้ารับการฝึกอบรมตามโครงการฝึกอบรมวิชาชีพเกษตรกรรมระยะสั้น

6.3 **สาขาวิชาเอก** หมายถึง สาขาวิชาที่วิทยากรได้รับการศึกษาจนสำเร็จการศึกษาสูงสุด แบ่งเป็น 3 กลุ่มคือ กลุ่มแรกเป็นสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องกับการเกษตรโดยตรง ประกอบด้วย สาขาพืชศาสตร์ พืชไร่ เกษตรศาสตร์ เทคโนโลยีการเกษตร การเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อ การปรับปรุงพันธุ์พืช เทคโนโลยีหลังการเก็บเกี่ยว กีฏวิทยา โรคพืช เทคโนโลยี-ภูมิทัศน์ และสัตวบาล กลุ่มที่สองเป็นสาขาวิชาที่สัมพันธ์กับการเกษตร ประกอบด้วย สาขาการศึกษาเกษตร ครุศาสตร์เกษตร วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีการเกษตร การวางแผน-สิ่งแวดล้อม วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีการอาหาร พัฒนาผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมและส่งเสริมการเกษตร กลุ่มที่สามเป็นสาขาวิชาที่สนับสนุนการเกษตร ประกอบด้วย สาขาอาชีวศึกษา เทคโนโลยีชีวภาพ โภชนาการ คหกรรมศาสตร์ ชีววิทยา วิศวกรรมไฟฟ้า วางแผนภาค บริหารการศึกษา เคมี พันธุศาสตร์ และอุตสาหกรรมศึกษา

6.4 **การฝึกอบรมวิชาชีพเกษตรกรรมระยะสั้น** หมายถึง รูปแบบของการให้การศึกษานอกระบบโดยการนำเกษตรกรเข้ามารับความรู้ทางการเกษตร ทั้งในด้านทฤษฎีและปฏิบัติในช่วงระยะเวลาหนึ่ง ซึ่งมีการจัดระเบียบวิชาที่กำหนดขึ้น โดยใช้เวลาในการศึกษาสั้นๆ ตั้งแต่ 4-10 ชั่วโมง 100-150 ชั่วโมง 3 เดือน หรือ 6 เดือน หลักสูตรนี้จัดขึ้นตามต้องการของประชาชน และตามแผนการดำเนินงานของวิทยาลัยเกษตรกรรมแต่ละแห่งที่เห็นว่าเหมาะสมและสอดคล้องกับแผนพัฒนาชนบทของประเทศ

6.5 **สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล** หมายถึงสถาบันที่เป็นนิติบุคคล โดยมีอธิการบดีเป็นผู้บังคับบัญชาและรับผิดชอบในการเป็นหัวหน้าส่วนราชการ การดำเนินงานของสถาบันอยู่ภายใต้การควบคุมของสภาสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล ตามการปฏิรูประบบราชการปี พ.ศ. 2545 สถาบันเทคโนโลยีราชมงคลอยู่ภายใต้สังกัดสำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ตามพระราชบัญญัติสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล พ.ศ. 2518 คือ การผลิตครูอาชีวศึกษาระดับปริญญาตรี การให้การศึกษาทางด้านวิชาชีพทั้งระดับต่ำกว่าปริญญา ระดับปริญญา และ

ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ทำการวิจัยส่งเสริมการศึกษาทางด้านวิชาชีพและให้บริการทางวิชาการแก่สังคม

6.6 **ภาคเหนือ** หมายถึง สถาบันเทคโนโลยีราชมงคลส่วนภูมิภาคที่ตั้งอยู่ในเขตภาคเหนือมี 4 แห่งคือ สถาบันวิจัยและฝึกอบรมทางการเกษตรลำปาง จังหวัดลำปาง วิทยาเขตลำปาง จังหวัดลำปาง วิทยาเขตน่าน จังหวัดน่าน และ วิทยาเขตพิษณุโลก จังหวัดพิษณุโลก

7 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

การวิจัยในครั้งนี้คาดว่าจะได้ผลที่สามารถนำไปใช้ให้เป็นประโยชน์ในด้านต่างๆ ดังนี้

7.1 สามารถใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการวางแผนปรับปรุง พัฒนาการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพสอดคล้องกับศักยภาพของวิทยากร

7.2 ทำให้ทราบถึงความรู้พื้นฐานทั่วไปของวิทยากรต่อโครงการฝึกอบรมวิชาชีพเกษตรกรรมระยะสั้น

7.3 ทำให้ทราบข้อมูลที่เป็นทัศนคติของวิทยากร ต่อโครงการฝึกอบรมวิชาชีพเกษตรกรรมระยะสั้น

7.4 สามารถทราบถึงปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับโครงการฝึกอบรมวิชาชีพเกษตรกรรมระยะสั้นเพื่อเป็นข้อมูลในการปรับปรุงโครงการสำหรับผู้ปฏิบัติงานโครงการและผู้เกี่ยวข้อง

7.5 สามารถนำผลการวิจัยเสนอต่อผู้บริหารระดับสูงพิจารณาเพื่อกำหนดนโยบายวางแผนยุทธวิธีในการฝึกอบรมวิชาชีพเกษตรกรรมระยะสั้นให้บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายตามที่กำหนดไว้

บทที่ 2
วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่องทัศนคติของวิทยากรต่อโครงการฝึกอบรมวิชาชีพเกษตรกรรมระยะสั้น ของสถาบันเทคโนโลยีราชมงคลภาคเหนือ ผู้ศึกษาได้ค้นคว้าวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องจากแหล่งข้อมูลทุติยภูมิ เอกสารวิชาการ ตำรา บทความ วารสาร ผลงานวิจัย ทั้งในประเทศ และต่างประเทศ ดังนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับทัศนคติ
2. วิทยากร
3. การฝึกอบรม
4. โครงการฝึกอบรมวิชาชีพเกษตรกรรมระยะสั้น
5. สถาบันเทคโนโลยีราชมงคลและสถาบันเทคโนโลยีราชมงคลภาคเหนือ
6. ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. แนวคิดเกี่ยวกับทัศนคติ

แนวคิดเกี่ยวกับทัศนคติกล่าวถึง ความหมายของทัศนคติ องค์ประกอบของทัศนคติ ปัจจัยที่ทำให้เกิดทัศนคติ ประเภทของทัศนคติ กระบวนการเกิดทัศนคติหรือการเปลี่ยนแปลง การสร้าง การเปลี่ยนแปลงและการวัดทัศนคติ รายละเอียดดังนี้

1.1 ความหมายของทัศนคติ

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตสถาน 2525 (2528: 375) ได้บัญญัติศัพท์ "ทัศนคติ" หมายถึง แนวความคิดเห็น

รวีวรรณ อังคนุรักษ์พันธ์ (2533: 9-11) ให้ความหมายของคำว่าทัศนคติว่า เป็นความต้องการหรือความตั้งใจที่จะนำความรู้ไปใช้ให้เกิดผลในทางปฏิบัติ

ทัศนคติ เป็นนามธรรมและเป็นส่วนที่ทำให้เกิดการแสดงออกด้านการปฏิบัติแต่ทัศนคติไม่ใช่แรงจูงใจ (motive) และ แรงขับ (drive) หากแต่เป็นสภาพแห่งความพร้อมที่จะโต้ตอบ (state of readiness) และแสดงให้ทราบถึงแนวทางสนองตอบของบุคคลต่อสิ่งเร้า แต่ความหมายของทัศนคตินั้นยังไม่เป็นที่ยอมรับตรงกันในกลุ่มนักจิตวิทยาหรือกลุ่มผู้ทำการศึกษาเรื่อง

ทัศนคติ ดังนั้นแต่ละกลุ่มก็ให้ความหมายไปคนละอย่างตามความเชื่อของตนเอง (ประภาเพ็ญ สุวรรณ 2520: 1-3)

ฮิลการ์ด (Hilgard 1962: 18) กล่าวว่า ทัศนคติเป็นพฤติกรรมหรือความรู้สึกครั้งแรกที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งต่อแนวความคิดใดหรือต่อสภาพการในทางเข้ากันหรือหนีออกห่างและพร้อมที่จะตอบสนองในครั้งต่อไปในทางที่เอนเอียงไปในลักษณะอย่างเดิมเมื่อพบกับสิ่งดังกล่าวอีก

ชูชาติ บุญยัง (2536: 16) ได้สรุปความหมายของทัศนคติไว้ว่า ทัศนคติเป็นความรู้สึก ความคิดเห็น กิริยา ท่าทีที่แสดงออก ออกมาต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใดทั้งที่เป็นรูปธรรม นามธรรม ในเชิงประเมินค่าว่ามีคุณหรือโทษ และมีผลทำให้บุคคลนั้นพร้อมที่จะตอบสนองหรือแสดงความรู้สึกโดยการสนับสนุนหรือต่อต้านสิ่งนั้น

สรุปได้ว่า "ทัศนคติ หมายถึง ความคิดเห็น และพฤติกรรมของแต่ละบุคคล มีแนวโน้มที่พร้อมจะกระทำต่อสิ่งแวดล้อม"

1.2 องค์ประกอบของทัศนคติ

ประภาเพ็ญ สุวรรณ (2520: 1-3) ได้สรุปองค์ประกอบของทัศนคติไว้ 3 ประการ ดังนี้

1.2.1 องค์ประกอบด้านพุทธปัญญา (cognitive component) หมายถึง ความคิดซึ่งเป็นองค์ประกอบที่มนุษย์ใช้ในการวัดความคิดนี้อาจจะอยู่ในรูปใดรูปหนึ่งแตกต่างกัน

1.2.2 องค์ประกอบด้านท่าที ความรู้สึก (affective component) หมายถึง ส่วนหนึ่งของด้านอารมณ์ ความรู้สึก ซึ่งเป็นตัวเร้า "ความคิด" อีกต่อหนึ่ง ถ้าบุคคลมีภาวะความรู้สึกที่ดีหรือไม่ดีขณะคิดสิ่งใดสิ่งหนึ่ง

1.2.3 องค์ประกอบด้านการปฏิบัติ (behavioral component) หมายถึงองค์ประกอบที่มีแนวโน้มในทางปฏิบัติ หรือถ้ามีสิ่งเร้าที่เหมาะสมจะเกิดการปฏิบัติ หรือมีปฏิกิริยาอย่างใดอย่างหนึ่ง

สรุปได้ว่า องค์ประกอบของทัศนคติโดยรวมจะประกอบไปด้วย ด้านอารมณ์ ความรู้สึก ซึ่งไม่สามารถแยกออกจากกันได้

1.3 ปัจจัยที่ทำให้เกิดทัศนคติ

ไพบูลย์ ช่างเรียง (2536: 50) อธิบายว่าปัจจัยที่ทำให้เกิดทัศนคติมีที่มาได้ 2 ทางคือ

1.3.1 ทัศนคติ เกิดจากประสบการณ์ (experience) ของบุคคล การที่บุคคลได้พบเห็น คุ้นเคย ทดลองสิ่งใด นับเป็นประสบการณ์โดยตรง (direct experience) ของบุคคลต่อสิ่งนั้นและการที่บุคคลได้ยินได้ฟัง ได้อ่านเกี่ยวกับเรื่องใด นับเป็นประสบการณ์โดยอ้อม (indirect experience) ของบุคคลต่อสิ่งนั้น

1.3.2 ทัศนคติ เกิดจากค่านิยม (value system and value judgement) เพราะบุคคลมีค่านิยมและการตัดสินค่านิยมไม่เหมือนกัน อาจจะมีทัศนคติในสิ่งเดียวกันแตกต่างกันได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับสภาวะการณ์ของสิ่งแวดล้อมของแต่ละบุคคล

สรุปได้ว่า ปัจจัยที่ทำให้เกิดทัศนคติมี 2 ทางคือ เกิดจากประสบการณ์ของบุคคลและเกิดจากค่านิยมของบุคคล

1.4 ประเภทของทัศนคติ

ไพบูลย์ อินทรวิชา (2515: 49-50) กล่าวว่าทัศนคติมี 2 ประเภทดังนี้คือ

1.4.1 ทัศนคติทั่วไป (general attitude) ได้แก่สภาพจิตใจอันกว้างขวาง ซึ่งเป็นแนวความคิดประจำตัวบุคคลนั้น ทัศนคติทั่วๆไปได้แก่ ลักษณะบุคลิกอันกว้างๆ เช่น การมองโลกในแง่ดี การมองโลกในแง่ร้าย การเคร่งในระเบียบประเพณีดั้งเดิม การนิยมการเปลี่ยนแปลงที่ทันสมัย ความนิยมในอำนาจเผด็จการ เป็นต้น

1.4.2 ทัศนคติเฉพาะอย่าง (specific attitude) ได้แก่ สภาพจิตใจที่บุคคลมีต่อวัตถุสิ่งของ (objects) บุคคลอื่น (persons) สถานการณ์ (situations) และสิ่งอื่นๆ อีกเป็นอย่างๆ ไป ทัศนคติในวงแคบเช่น มักแสดงออกมาในลักษณะที่ว่า "ชอบ" หรือ "ไม่ชอบ" การชอบหรือไม่ชอบ หรือเห็นว่าดีก็เรียกว่า มีทัศนคติที่ดี (positive) ต่อสิ่งนั้นหรือบุคคลนั้น ถ้าไม่ชอบหรือว่าไม่ดี ก็เรียกว่ามีทัศนคติที่ไม่ดี (negative) ต่อสิ่งนั้นหรือบุคคลนั้น ทัศนคติประเภทนี้กล่าวได้ว่าเจาะจงลงไปว่าบุคคลนั้นๆ มีทัศนคติอย่างไรต่อสิ่งนั้น

สรุปได้ว่าทัศนคติมี 2 ประเภทคือ ทัศนคติทั่วไป และทัศนคติเฉพาะอย่าง

1.5 กระบวนการเกิดทัศนคติหรือการเปลี่ยนแปลง

เคลแมน (Kelman 1958) อ้างใน พัชรินทร์ ยาระนะ (2537: 11-16) ได้อธิบายถึงการเปลี่ยนแปลงทัศนคติในด้านที่เกี่ยวกับกระบวนการของการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น ทัศนคติอย่างเดียวกันอาจจะเกิดขึ้นในตัวบุคคลสองคนด้วยกระบวนการหรือวิธีการที่แตกต่างกัน ดังนั้นกระบวนการที่จะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงได้ดีที่สุดอาจจะไม่เหมือนกัน Kelman ได้แบ่งกระบวนการเกิดทัศนคติ หรือเกิดการเปลี่ยนแปลงไว้ 3 ประการคือ

1.5.1 การยินยอม (compliance) จะเกิดขึ้นเมื่อบุคคลยอมรับอิทธิพลจากผู้อื่น เพราะต้องการให้ผู้อื่นปฏิบัติต่อตนในทางที่ตนต้องการและพึงพอใจเช่น การได้รับรางวัล หรือการยอมรับจากบุคคลอื่น

1.5.2 การเลียนแบบ (identification) จะเกิดจากการที่บุคคลนั้นยอมรับอิทธิพลจากผู้อื่น เพราะต้องการสร้างพฤติกรรมของตนขึ้นให้เหมือนบุคคลอื่นในสังคม เพื่อที่จะติดต่อหรือมีความสัมพันธ์กับบุคคลอื่นได้ดี

1.5.3 การเปลี่ยนแปลงที่เกิดจากความต้องที่อยากจะเปลี่ยนแปลงจริงๆ (internalization) เกิดขึ้นจากการที่บุคคลยอมรับอิทธิพลหรือพฤติกรรมต่างๆ เพราะเห็นว่าเหมาะสมกับระบบ ค่านิยมที่มีอยู่ในตัวของเขาเองสอดคล้องกับความต้องการซึ่งเป็นเบื้องหลังอยู่แล้ว

สรุปได้ว่า กระบวนการเกิดทัศนคติหรือการเปลี่ยนแปลงสามารถแบ่งได้ 3 ประการได้แก่ การยินยอม การเลียนแบบ และการเปลี่ยนแปลงที่เกิดจากความต้องการที่อยากจะเปลี่ยนแปลงจริงๆ

1.6 การสร้าง การเปลี่ยนแปลงและการวัดทัศนคติ

1.6.1 การสร้างทัศคติ เนื่องจากทัศนคติเกิดจากความรู้สึก ความรู้ ความเข้าใจ แนวโน้มการกระทำอื่นได้มาจากการเรียนรู้ และการได้รับประสบการณ์ของบุคคล ซึ่งสุชา จันทน์เอม (2533: 89) ได้อธิบายถึงองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อการสร้างทัศนคติไว้ดังนี้คือ

1) วัฒนธรรม (culture) วัฒนธรรมมีอิทธิพลต่อชีวิตของบุคคลทุกๆ คน ตั้งแต่เกิดจนกระทั่งตาย วัฒนธรรมของชาติต่างๆ แตกต่างกันไป เริ่มต้นจากครอบครัว โรงเรียน วัด สถาบันอื่นๆ ในสังคม วิทยุ โทรทัศน์ สื่อมวลชนต่างๆ มีอิทธิพลต่อการสร้างทัศนคติทั้งสิ้น เช่น คนไทยนับถือผู้สูงอายุ หรืออีกนัยหนึ่งก็คือนับถือวัยวุฒิ คนโดยส่วนใหญ่จะนบนอบและให้ความเกรงใจต่อผู้สูงอายุ ไปพบที่ใด แม้ไม่รู้จักก็เรียก ลุง ป้า น้า อา เป็นต้น นับว่าเป็นสิ่งดีที่ก่อให้เกิดความอบอุ่นทั้งผู้เรียกและผู้ถูกเรียกอย่างยิ่ง

2) ครอบครัว (family) ครอบครัวเป็นแหล่งแรกที่อบรมให้เด็กเรียนรู้การสมาคมต่างๆ จึงมีอิทธิพลมากที่สุดในการสร้างทัศนคติแก่เด็ก ตลอดจนการปลูกฝังทัศนคติในการดำเนินชีวิตให้แก่บุตรของตน ทั้งนี้เพราะเด็กมักเลียนแบบและเชื่อฟังพ่อแม่อยู่แล้ว ซึ่งมีผู้สำรวจพบว่าทัศนคติของพ่อแม่กับลูกคล้ายคลึงกันมาก

3) กลุ่มเพื่อน (social groups) เด็กที่จากบิดามารดามาอยู่กับเพื่อนตั้งแต่เด็ก จะได้รับอิทธิพลต่างๆ จากกลุ่มเพื่อนมาก ทั้งนี้เด็กต้องการการยอมรับจากเพื่อน ต้องการคำแนะนำและความช่วยเหลือจากเพื่อน

4) บุคลิกภาพ (personality) ลักษณะบุคลิกภาพมีความสัมพันธ์ หรือมีอิทธิพลต่อทัศนคติของบุคคลมากเช่นกัน บุคคลที่ชอบออกสังคม บุคคลที่หนีสังคม บุคคลเด่น หรือบุคคลอ่อนน้อม จะมีทัศนคติไม่เหมือนกัน

1.6.2 การเปลี่ยนทัศนคติ นักจิตวิทยาได้แนะนำวิธีการเปลี่ยนแปลงทัศนคติไว้ 3 ประการคือ

1) การชักชวน (persuasion) มีบุคคลจำนวนมากที่สามารถปรับปรุงทัศนคติหรือเปลี่ยนแปลงทัศนคติของคนเสียใหม่ หลังจากได้รับคำแนะนำ บอกเล่า หรือได้รับความรู้เพิ่มพูนขึ้น เช่น เด็กที่เคยกลัวความมืด หากได้รับคำแนะนำหรืออธิบายให้ทราบความจริงอาจจะเลิกกลัวได้

2) การเปลี่ยนกลุ่ม (group change) กลุ่มมีอิทธิพลต่อการสร้างทัศนคติของบุคคลมาก ฉะนั้นหากจะเปลี่ยนบุคคลอาจจะต้องเปลี่ยนกลุ่มสมาชิกดูจะช่วยได้ เช่น เด็กที่ขี้เกียจเรียนหนังสือ เพราะอยู่กับเพื่อนที่ขี้เกียจเรียน ถ้าหากจัดกลุ่มเสียใหม่ให้ย้ายไปอยู่กลุ่มที่ขยันเรียน เด็กจะค่อยๆ เปลี่ยนมาขยันเรียนตามกลุ่มที่ตนอยู่ก็ได้

3) การโฆษณาชวนเชื่อ (propaganda) เป็นการชักชวนให้บุคคลหันมาสนใจ หรือรับรู้โดยการสร้างสิ่งแปลกๆ ใหม่ๆ เช่น การแจกฟรี บริษัทที่ผลิตสินค้าใหม่ๆ มักจะแจกฟรีก่อนขายภายหลัง

การเปลี่ยนแปลงทัศนคติจะได้ผลอย่างไรขึ้นอยู่กับองค์ประกอบ 3 ประการคือ

1) การเลือกรับรู้ (selective perception) คนเราจะรับรู้ในสิ่งที่เห็นว่าเหมาะสมกับตนเท่านั้น หากสิ่งใดที่ไม่เหมาะสมกับตนก็จะตัดออกไปคือไม่รับรู้นั่นเอง

2) การหลีกเลี่ยง (avoidance) คนเราจะรับเอาสิ่งที่ให้ความสุขหรือให้ในสิ่งที่ตนต้องการเท่านั้น ส่วนสิ่งที่จะบังเกิดความทุกข์แก่ตน บุคคลจะไม่ยอมรับ คนชนิดนี้เปลี่ยนทัศนคติได้ยากเช่นเดียวกับพวกแรก

3) การสนับสนุนของกลุ่ม (group support) บุคคลที่ประสบความสำเร็จขณะอยู่ในกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง ก็ไม่อยากที่จะเปลี่ยนแปลงกลุ่มใหม่ เพราะมีความสุขและประสบความสำเร็จแล้ว บุคคลนั้นก็จะเปลี่ยนแปลงทัศนคติยากเช่นกัน

1.6.3 การวัดทัศนคติ ทัศนคติสามารถทำการวัดได้โดยมีเครื่องมือวัดทัศนคติหลายแบบ โยธิน ศันสนยุทธ และจุมพล พูลภัทรชีวิน (2529: 38-39) ได้แบ่งรูปแบบของการวัดทัศนคติที่พบเห็นบ่อยๆ เป็น 3 วิธีคือ

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
สำนักบรรณสารสนเทศ

1) วิธีของ เทอร์สโตน (Thurstone) วิธีวัดวิธีนี้ Thurstone ได้พัฒนาขึ้นโดยมีเป้าหมายที่จะสร้างมาตรวัดที่มีหน่วยเท่าๆ กัน แม้ว่าเป้าหมายนี้ดูเหมือนจะเป็นสิ่งที่ไม่ยากที่จะบรรลุ แต่การดำเนินการที่จะพัฒนามาตรวัดทัศนคติต่อสิ่งที่ต้องการวัดจำนวนมากแต่ละมาตรเป็นเรื่องที่ยุ่งยากมาก เริ่มต้นจะต้องเขียนข้อความเกี่ยวกับสิ่งที่บุคคลมีทัศนคติต่อสิ่งที่ต้องการวัดจำนวนมาก จากนั้นให้ผู้ตัดสินแต่ละคนจากหลายคนประเมินค่าข้อความแต่ละข้อความ และจัดให้ข้อความอยู่กองหนึ่ง ในจำนวน 11 กอง กองที่หนึ่งแสดงถึงความเห็นด้วยอย่างที่สุด จากนั้นผู้สร้างข้อสอบจะเลือกข้อความที่ดีไว้จำนวนหนึ่ง (ประมาณ 20 ข้อ) เพื่อใช้เป็นแบบสอบทัศนคติ ข้อความที่ดีคือข้อความที่มีความสอดคล้องกันในการประมาณค่าของผู้ตัดสินสูง และเป็นข้อความที่เป็นตัวแทนการกระจายค่ามาตรวัด เมื่อเลือกข้อความได้เรียบร้อยแล้ว เวลานำไปวัดทัศนคติจะจัดข้อความให้อยู่คละกัน โดยไม่ระบุค่าของมาตรวัดให้ผู้รับการทดสอบเลือกข้อความที่เห็นด้วย จากนั้นผู้สำรวจจะตัดสินทัศนคติของผู้ตอบโดยหาค่าเฉลี่ย หรือค่ามัธยฐานของข้อความที่ถูกเลือก ดังนั้นในขั้นสุดท้ายทัศนคติของบุคคลจะถูกแสดงเป็นตัวเลขระหว่าง 1 กับ 11

2) วิธีของ ลิเคอร์ท (Likert) เนื่องจากวิธีของ Thurstone มีกระบวนการยุ่งยากมาก Likert จึงได้เสนอวิธีวัดทัศนคติขึ้นใหม่ที่ง่ายกว่าในวิธีของ Likert ไม่ต้องหาข้อความที่สะท้อนถึงระดับขั้นต่างๆ ของการเห็นด้วยมากที่สุดไปจนถึงการไม่เห็นด้วยมากที่สุด แต่เลือกข้อความที่เกี่ยวกับสิ่งที่ต้องการวัดทัศนคติ และให้ผู้ตอบเลือกคำตอบของมาตรวัดที่จัดไว้

มาตรวัดของ Likert ประกอบด้วยข้อความต่างๆ คะแนนทัศนคติของบุคคลก็คือคะแนนรวมของคำตอบของข้อความทั้งหมด เช่น หากมีข้อความ 20 ข้อ ในแบบวัดทัศนคติคะแนนของบุคคลอาจอยู่ระหว่าง 1 กับ 100

ตัวอย่างมาตรวัดแบบ Likert

ข้อความ "มีความพร้อมของบุคลากรที่ชำนาญตรงตามสาขาวิชาที่เปิดอบรมวิชาชีพเกษตรกรรมระยะสั้น"

มาตรวัด	5	4	3	2	1
	เห็นด้วยมากที่สุด	เห็นด้วยมาก	ปานกลาง	เห็นด้วยน้อย	เห็นด้วยน้อยที่สุด

3) วิธี ซีแมนทิค ดิฟเฟอเรนเชี่ยว เทคนิค (Semantic Differential Technique) สำหรับวิธีของ Thurstone และ Likert ผู้สำรวจจะต้องทำการศึกษาขั้นแรกก่อนที่จะใช้แบบสอบวัดทัศนคติที่ต้องการวัด แต่ในวิธี ซีแมนทิค ดิฟเฟอเรนเชี่ยว เทคนิค มาตรวัดจะเป็นแบบทั่วไปที่จะนำมาใช้กับเรื่องหนึ่งเรื่องใด และสามารถให้บุคคลประเมินค่าสิ่งที่ต้องการวัดทัศนคติได้โดยตรงในวิธีนี้มีความหมายของสิ่งที่มีทัศนคติต่อที่จะถูกประเมินค่าของคำคุณศัพท์สองขั้ว

ตัวอย่าง

ดี.....เลว

ไร้ค่า.....มีคุณค่า

ยุติธรรม.....ไม่ยุติธรรม

โดยให้คะแนน 3 2 1 -1 -2 -3 หรือ -3 -2 -1 1 2 3 ตามแต่ลักษณะของข้อความที่ถาม

สรุปได้ว่า ลักษณะทั่วไปของทัศนคติที่ทำให้เกิดการแสดงออกของพฤติกรรมต่างๆ ทำให้แนวทางการวัดพฤติกรรมด้านความรู้สึกแตกต่างไปจากพฤติกรรมด้านสติปัญญาและพฤติกรรมด้านทักษะ

2. วิทยากร

ในส่วนของวิทยากรจะได้กล่าวถึง ความหมายของวิทยากร ลักษณะสำคัญของวิทยากร และความสำคัญของวิทยากร รายละเอียดดังนี้

2.1 ความหมายของวิทยากร

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตสถาน 2525 (2538: 235) ได้บัญญัติศัพท์ไว้ว่า ***วิทยากร*** หมายถึง ผู้ทรงความรู้ ความสามารถ ในศิลปวิทยาของตน

สุวิทย์ มูลคำ (2544: 3) อธิบายว่า ***วิทยากร*** หมายถึง ผู้มีความรู้ ความสามารถในการถ่ายทอด มีเทคนิคในการจัดสื่อ เครื่องมือ ตลอดจนการนำเสนอที่เหมาะสมกับเวลาและผู้เข้ารับการฝึกอบรมเป็นผู้มีความสำคัญอย่างมากในเวทีการฝึกอบรม

กุลธน ธนาพงศธรและคณะ (2533: 16) อธิบายว่า ***วิทยากร*** คือ ผู้ที่ทำหน้าที่เป็นตัวการสำคัญที่จะทำให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมเกิดความรู้ ความเข้าใจ เกิดทักษะ เกิดทัศนคติที่ดีเกี่ยวกับเรื่องที่อบรม จนกระทั่งผู้เข้ารับการอบรมเกิดการเรียนรู้ และสามารถจุดประกายความคิด เกิดการเปลี่ยนแปลงทัศนคติหรือพฤติกรรม ไปตามวัตถุประสงค์ของเรื่องหรือวิชานั้นๆ

สรุปได้ว่าวิทยากรหมายถึง ผู้ที่มีความรู้ ความสามารถ เป็นผู้ที่มีบทบาทในการทำให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมเกิดความรู้ ความเข้าใจ เกิดทักษะเกี่ยวกับเรื่องที่อบรม ทำให้ผู้เข้ารับการอบรมเกิดการเรียนรู้ อาจมีผลทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทัศนคติหรือพฤติกรรมได้

2.2 **ลักษณะสำคัญของวิทยากร**

กุลธน ธนาพงศธรและคณะ (2533: 18) กล่าวว่า ลักษณะสำคัญของวิทยากรมี 8 ลักษณะที่สำคัญดังนี้

2.2.1 ***เป็นผู้ทรงความรู้*** เป็นที่น่าเชื่อถือ มีบุคลิกที่ดี และเป็นกันเองกับผู้เข้ารับการฝึกอบรม เพื่อสร้างบรรยากาศแห่งความสมานฉันท์ และจูงใจผู้เข้ารับการฝึกอบรม

2.2.2 ***วิทยากรเป็นผู้สามารถถ่ายทอดความรู้*** และมีทักษะในการฟัง ทั้งในรูปของถ้อยคำสำนวนภาษา และการจับใจความสำคัญ คือสามารถรับฟังคนอื่นได้อย่างเข้าใจแจ่มแจ้ง และจะต้องเคารพในความคิดเห็นของผู้อื่น

2.2.3 ***วิทยากรจะต้องมีทัศนคติที่ดีต่อผู้เข้ารับการฝึกอบรมทุกคน***

2.2.4 ***วิทยากรจะต้องไวต่อความรู้สึก*** สามารถอ่านใจสังเกตความต้องการของผู้อื่น และการวิเคราะห์สถานการณ์และถูกต้อง

2.2.5 ***วิทยากรจะต้องมีมนุษยสัมพันธ์*** อ่านใจเขาใจเรา ไม่ยกตนข่มท่าน

2.2.6 ***วิทยากรจะต้องมีเทคนิควิธีการรอบด้าน*** เพื่อช่วยให้ผู้รับการอบรมสนใจ และเกิดความรู้ ความเข้าใจ

2.2.7 ***วิทยากรจะต้องมีความสามารถในการวิเคราะห์เชื่อมโยงความคิด*** และสรุปความคิดเห็นต่างๆ ได้ดี

2.2.8 ***วิทยากรจะต้องเป็นผู้มีปฏิภาณไหวพริบดีเยี่ยม*** แก้ปัญหาเฉพาะหน้าอย่างเหมาะสม

สรุปได้ว่า วิทยากรจะต้องมีลักษณะที่สำคัญคือ เป็นผู้ทรงความรู้ เป็นผู้สามารถถ่ายทอดความรู้ มีทัศนคติที่ดีต่อผู้เข้ารับการฝึกอบรม ไวต่อความรู้สึก มีมนุษยสัมพันธ์ มีเทคนิครอบด้าน มีความสามารถในการวิเคราะห์เชื่อมโยงความคิด และเป็นผู้มีปฏิภาณไหวพริบดีเยี่ยม แก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้ดี

2.3 **ความรับผิดชอบของวิทยากร**

กุลธน ธนาพงศธรและคณะ (2533: 30) กล่าวว่าความรับผิดชอบของวิทยากรมี 3 ประการดังนี้

2.3.1 ***สร้างบรรยากาศการเรียนรู้*** วิทยากรการฝึกอบรม จะต้องเป็นผู้สร้างบรรยากาศเพื่อจูงใจ ส่งเสริมและเร่งเร้าให้สมาชิกเกิดความสนใจที่จะเรียนรู้ รวมทั้งจัดประสบการณ์การเรียนรู้หลายรูปแบบที่ช่วยให้ผู้รับการอบรมเกิดความเข้าใจ เนื้อหาที่เรียนมากยิ่งขึ้น

2.3.2 วิทยากรจะต้องเป็นผู้ถ่ายทอดข้อมูล ความรู้ ความคิด ประสบการณ์ และวิชาการให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรม เพื่อสร้างความรู้ ความเข้าใจที่ถูกต้องให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรม และวิทยากร จะต้องมีทัศนคติที่ดีต่อผู้เข้ารับการฝึกอบรมด้วย

2.3.3 วิทยากรจะต้องทำหน้าที่เป็นตัวกลาง เชื่อมโยงและประสานความคิด เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการสื่อความหมาย ในการสร้างความเข้าใจให้กับผู้เข้ารับการฝึกอบรม ได้เข้าใจถูกต้องตรงกัน

สรุปได้ว่า ความรับผิดชอบของวิทยากรมีดังต่อไปนี้คือ สร้างบรรยากาศการเรียนรู้ เป็นผู้ถ่ายทอดข้อมูล ความรู้ ความคิด ประสบการณ์แก่ผู้เข้ารับการฝึกอบรม และทำหน้าที่เป็นตัวกลางเชื่อมโยงและประสานความคิด

3 การฝึกอบรม

การฝึกอบรมจะกล่าวถึง ความหมายของการฝึกอบรม หลักการสำคัญของการฝึกอบรม ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

3.1 ความหมายของการฝึกอบรม

การฝึกอบรมหมายถึง กระบวนการที่จัดขึ้นเพื่อให้บุคคลได้เรียนรู้และมีความชำนาญเพื่อวัตถุประสงค์อย่างใดอย่างหนึ่ง โดยมุ่งให้บุคคลรู้เรื่องใดเรื่องหนึ่งโดยเฉพาะ และเพื่อเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของบุคคลไปในทิศทางก็ต้องการ (ธำรง แสงอรุณ 2526: 5)

น้อย ศิริโชติ (2523: 6) ให้ความหมายว่า การฝึกอบรมหมายถึง กระบวนการอย่างหนึ่งที่จัดขึ้นเพื่อเพิ่มพูนความรู้ (knowledge) และทักษะ (skill) ให้แก่ผู้เข้ารับการฝึกอบรม โดยจัดเป็นช่วงๆ หรือระยะเวลาตามความเหมาะสมของแต่ละเรื่อง ซึ่งอาจใช้เวลา 3 วัน 1 สัปดาห์ 2 สัปดาห์ หรือมากกว่านั้น การจัดฝึกอบรมจะเป็นรายบุคคลหรือรายกลุ่มก็ได้ ผู้ฝึกอบรมอาจเป็นหน่วยราชการหรือบริษัทห้างร้านก็ได้

สุรพล จันทราปัตย์ (2523: 250) ให้ความหมายว่า การฝึกอบรมหมายถึง กระบวนการอันที่จะทำให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมเกิดความรู้ ความเข้าใจ ทัศนคติและความชำนาญเกี่ยวกับเรื่องใดเรื่องหนึ่ง จนกระทั่งผู้เข้ารับการฝึกอบรมเกิดการเรียนรู้ (learning) หรือเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปตามวัตถุประสงค์ของการฝึกอบรมนั้นๆ

สแตนทัน (Stantan 1960: 78) กล่าวว่าความมุ่งหมายสำคัญสุดยอดของการฝึกอบรม อันเป็นปัจจัยสำคัญในการเปลี่ยนแปลงท่าทีและพฤติกรรมของมนุษย์นั้นแบ่งได้ 3 ประการคือ

*3.1.1 **ความรู้ (knowledge)*** หมายถึง ความรู้ ความเข้าใจ ในสิ่งที่ต้องการจะกระทำอะไร และทำอย่างไร

*3.1.2 **ทักษะ (skill)*** หมายถึง ความสามารถที่จะนำความรู้ที่ได้รับจากกระบวนการฝึกอบรมไปใช้ในการปฏิบัติได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม

*3.1.3 **ทัศนคติ (attitude)*** หมายถึงความต้องการหรือความตั้งใจที่จะนำความรู้ไปใช้ให้เกิดผลในทางปฏิบัติ

จากความหมายดังกล่าวพอสรุปได้ว่า การฝึกอบรมเป็นกระบวนการอย่างหนึ่งที่จัดขึ้นเพื่อให้ความรู้ ทักษะ และทัศนคติ แก่บุคคลผู้เข้ารับการฝึกอบรม ทำให้ผู้เข้ารับการอบรมเกิดการเรียนรู้ หรือเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปตามวัตถุประสงค์ของการฝึกอบรมนั้นๆ

3.2 หลักการสำคัญของการฝึกอบรม

กุลธน ธนาพงศธรและคณะ (2533: 10) กล่าวว่า หลักการจัดการฝึกอบรม สรุปได้อย่างน้อย 6 ประการคือ

*3.2.1 **หลักการสร้างความเชื่อถือศรัทธาของผู้เข้ารับการอบรม*** เริ่มแรกที่มีการฝึกอบรมโดยการชี้แจง ชักจูง หรือโน้มน้าวจิตใจให้เกิดความสนใจใคร่เรียนรู้ และยอมรับถึงผลประโยชน์ต่างๆ ที่จะได้รับจากการฝึกอบรม ซึ่งเมื่อผู้เข้ารับการอบรมเกิดความเชื่อถือศรัทธาแล้วย่อมให้ความร่วมมือเข้ารับการอบรมตลอดไปด้วยความเต็มใจ

*3.2.2 **หลักการสร้างความเข้าใจในประเด็นของเรื่องที่จะอบรม*** เป็นการสร้างความเข้าใจร่วมกันหรือให้สอดคล้องตรงกันระหว่างวิทยากรกับผู้เข้ารับการอบรมในหัวข้อเรื่องที่จะทำการฝึกอบรมต่อไป โดยวิทยากรอาจทำได้หลายวิธี เช่น โดยการอธิบายแต่เริ่มแรกให้เข้าใจถึงแนวคิดและจุดมุ่งหมายสำคัญของหัวข้อเรื่องที่จะอบรมว่ามีอยู่อย่างไรบ้างหรือโดยการอธิบายให้เข้าใจถึงความหมายและความสำคัญของประเด็นเรื่องนั้นๆ ตั้งแต่เริ่มต้นฝึกอบรม เป็นต้น

*3.2.3 **หลักการสร้างภาพพจน์ที่ดีในประเด็นหัวข้อที่จะอบรม*** นอกจากจะสร้างความเข้าใจในประเด็นหัวข้อที่จะอบรมดังกล่าวมาแล้ว วิทยากรหรือผู้ที่มีหน้าที่รับผิดชอบจัดฝึกอบรมยังจะต้องสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องและความสนใจใคร่เรียนรู้ต่อไปของผู้เข้ารับการอบรม ซึ่งถือว่าเป็นการเริ่มต้นการอบรมที่ถูกต้องดีงาม ผู้เข้ารับการอบรมจะได้สามารถจินตนาการถึงเรื่องนั้นๆ ได้ล่วงหน้า และเตรียมตัว รับสถานการณ์ข้างหน้าได้ถูกต้อง

3.2.4 หลักการสร้างภาวะสมอง การฝึกอบรมที่จะถือว่าประสบผลสำเร็จได้นั้น ต้องเปิดโอกาสให้ผู้เข้ารับการอบรมทุกคนต้องพูดคุย แสดงความคิดเห็น หรือมีส่วนร่วมโดยวิธีใดวิธีหนึ่ง สมองหรือความคิดของผู้เข้ารับการอบรมจะได้ทำงานอยู่ตลอดเวลาไม่หยุดนิ่ง หลักการภาวะสมองอาจกระทำได้หลายวิธีเช่น วิทยากรอาจตั้งคำถามหรือปัญหาให้ตอบ หรืออาจสร้างกลุ่มสัมพันธ์ โดยกำหนดบทบาทให้ผู้เข้ารับการอบรมแต่ละคนมีส่วนร่วมอย่างทั่วถึงเป็นต้น

3.2.5 หลักการรักษาระดับความสนใจให้สูงอยู่เสมอ โดยทั่วไปแล้วผู้เข้ารับการอบรมส่วนใหญ่มักจะกระตือรือร้น สนใจใคร่เรียนรู้สิ่งต่างๆ ในระยะเริ่มแรกที่มีการฝึกอบรม แต่ครั้นนานชั่วโมงนานวันเข้า ระดับความสนใจเริ่มลดลงเป็นลำดับ จนแทบหมดความสนใจเลยทีเดียว ดังนั้นวิทยากรหรือผู้ที่มีหน้าที่รับผิดชอบจึงต้องเร่งเร้าความสนใจของผู้เข้ารับการอบรมให้สูงอยู่เสมอ โดยวิธีการต่างๆ เช่น เปลี่ยนวิธีการและเทคนิคการฝึกอบรม เพื่อไม่ให้เกิดความจำเจเบื่อหน่าย หรือสร้างบรรยากาศการฝึกอบรมให้ตื่นเต้นเร้าใจอยู่เสมอ เป็นต้น

3.2.6 หลักการเน้นหรือการย้ำ การกล่าวเน้นหรือย้ำในประเด็นใดประเด็นหนึ่งเป็นการช่วยชี้นำให้ผู้เข้ารับการอบรมได้รู้ว่าประเด็นนั้นเป็นเรื่องสำคัญ ควรให้ความสนใจเป็นพิเศษ อีกทั้งยังเป็นการช่วยป้องกันไม่ให้ผู้เข้ารับการอบรมหลงประเด็นหรือจับประเด็นสำคัญผิด อย่างไรก็ดี จะต้องไม่กล่าวเน้นอย่างพร่ำเพรื่อทุกประเด็น เพราะจะยิ่งทำให้ผู้ฟังเกิดความสับสนได้ง่าย การกล่าวเน้นนอกจากจะทำโดยการอธิบายซ้ำถึงประเด็นนั้นๆ หลายครั้งหลายหนแล้ว อาจทำได้โดยวิธีอื่นเช่น ใช้แผนภูมิ รูปภาพ แผ่นโปร่งใส เป็นต้น

สรุปได้ว่าหลักการสำคัญของการฝึกอบรมสรุปได้ 6 ประการคือ หลักการสร้างความเชื่อถือศรัทธาของผู้เข้ารับการอบรม หลักการสร้างความเข้าใจในประเด็นของเรื่องที่จะอบรม หลักการสร้างภาพพจน์ที่ดีในประเด็นหัวข้อที่จะอบรม หลักการสร้างภาวะสมอง หลักการรักษาระดับความสนใจให้สูงอยู่เสมอ และหลักการเน้นหรือการย้ำ

3.3 ประเภทของการฝึกอบรม

กุลธน ธนาพงศธรและคณะ (2533: 92) กล่าวว่า หลักเกณฑ์การจำแนกประเภทของการฝึกอบรมมี 4 ประการคือ

3.3.1 หลักเกณฑ์ในแง่จำนวนหรือปริมาณของผู้เข้ารับการอบรม สามารถจำแนกประเภทได้ดังนี้

1) *เทคนิคการฝึกอบรมที่ใช้กับบุคคลคนเดียวหรือรายบุคคล*
2) *เทคนิคการฝึกอบรมที่ใช้กับกลุ่มขนาดเล็ก*
3) *เทคนิคการฝึกอบรมที่ใช้กับกลุ่มขนาดใหญ่*

3.3.2 หลักเกณฑ์ในแง่บทบาทของวิทยากรและผู้เข้ารับการอบรม สามารถจำแนกประเภทได้ดังนี้

1) เทคนิคการพัฒนาตนเอง

2) เทคนิคการฝึกอบรมที่ให้ผู้เข้ารับการอบรมเข้ามีส่วนร่วม

3) เทคนิคการฝึกอบรมทางไกล

3.3.3 หลักเกณฑ์ในแง่จำนวนหรือปริมาณของวิทยากร สามารถจำแนกประเภทได้อย่างน้อย 2 ประเภทคือ

1) เทคนิคการฝึกอบรมโดยวิทยากรคนเดียว

2) เทคนิคการฝึกอบรมโดยวิทยากรเป็นทีม

3.3.4 หลักเกณฑ์ในแง่ลักษณะของกิจกรรม จำแนกประเภทได้ดังนี้

1) เทคนิคการอบรมโดยการบอกกล่าว

2) เทคนิคการฝึกอบรมโดยการให้ลงมือทำ

3) เทคนิคการฝึกอบรมโดยการแสดง

สรุปได้ว่า หลักเกณฑ์การจำแนกประเภทของการฝึกอบรมมี 4 ประการคือ หลักเกณฑ์ในแง่จำนวนหรือปริมาณของผู้เข้ารับการอบรม หลักเกณฑ์ในแง่บทบาทของวิทยากรและผู้เข้ารับการอบรม หลักเกณฑ์ในแง่จำนวนหรือปริมาณของวิทยากร และหลักเกณฑ์ในแง่ลักษณะของกิจกรรม

4. โครงการฝึกอบรมวิชาชีพเกษตรกรรมระยะสั้น

ทิพวัลย์ พรรณลาภ (2514: 56) กล่าวว่า การฝึกอบรมเป็นการพัฒนาบุคคล เพิ่มความรู้ความชำนาญ ความสามารถ ทักษะ ทัศนคติ และนิสัยในการทำงานให้ก้าวหน้าต่อเหตุการณ์ ทันต่อความเคลื่อนไหว ตลอดทั้งการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม การฝึกอบรมแต่ละประเภทขึ้นอยู่กับคุณลักษณะของผู้เข้ารับฝึกอบรมตามวัตถุประสงค์ของการฝึกอบรมและระยะเวลาที่จัดให้มีการฝึกอบรม ลักษณะและวิธีการในรายละเอียดของการฝึกอบรมแตกต่างกันเนื่องจากพื้นฐานทางด้านการศึกษา ประสบการณ์ และภูมิหลังของผู้เข้ารับการฝึกอบรม

กรมสามัญศึกษา (2512: 15) กล่าวว่า ลักษณะหลักสูตรการฝึกอบรมวิชาชีพระยะสั้นที่ดีควรจะมีลักษณะดังนี้คือ มาจากความต้องการของเกษตรกรส่วนใหญ่ สามารถแก้ปัญหาทางด้านการเกษตรให้เกษตรกรได้มีความเหมาะสมกับสภาพการเกษตรปัจจุบัน เหมาะสมกับเวลา

และสถานที่มีเนื้อหาสามารถที่จะนำไปปฏิบัติให้บังเกิดผลได้ และผู้จัดการฝึกอบรมสามารถที่จะหาวิทยากรมาช่วยบรรยายหรือสาธิตได้เมื่อมีความจำเป็น

กริช อัมโภชน์ (2514: 4) กล่าวถึงลักษณะสำคัญของการฝึกอบรมว่าเป็นการฝึกอบรมสำหรับอาชีพ มีการวิเคราะห์งาน ทดสอบความสนใจและทักษะ มีโครงสร้างของสภาพแวดล้อมที่สัมพันธ์กับอาชีพปัจจุบัน การฝึกอบรมวิชาชีพต้องใช้ความชำนาญ เทคนิค ทัศนคติ ตลอดจนนิสัยใจคอที่ดีเพื่อผลสำเร็จในอาชีพนั้นๆ การจัดเป็นหลักสูตรระยะสั้นนั้นสามารถจัดเป็นชั้นเรียนหรือเป็นกลุ่มสอนนอกชั้นเรียน ใช้หลักสูตรระยะสั้นๆ 5-10 ชั่วโมง 100-150 ชั่วโมง 3 เดือน หรือ 6 เดือน การจัดจะจัดตามความต้องการของประชาชนและสอนเฉพาะเป็นเรื่องๆ ไป หลักสูตรอาจเขียนจากหน่วยงานต่างๆ หรือท้องถิ่นแล้วเสนอมายังหน่วยที่จัด

มานพ กาละดี (2518: 12) ให้ข้อคิดเห็นว่าหลักสูตรการฝึกอบรมวิชาชีพเกษตรกรรมระยะสั้นควรจะเน้นหนักในเรื่องการปฏิบัติมากกว่าทฤษฎี

แฮมแมค (Hammack 1974: 21) เสนอว่าวิธีการทัศนศึกษาตามฟาร์มจะช่วยให้เกิดการเรียนรู้ได้ดี

อัลเทอรทัน (Altherton, 1975: 45) กล่าวถึงจุดประสงค์ที่สำคัญของหลักสูตร ต้องแก้ปัญหาทางเศรษฐกิจและความเป็นอยู่ของเกษตรกรได้ ดังนั้นจึงต้องวางแนวทางของหลักสูตรระยะสั้นอย่างกว้างๆ ให้สามารถดัดแปลงใช้กับการฝึกอบรมเกษตรกรทั่วไปได้

ในส่วนของโครงการฝึกอบรมวิชาชีพเกษตรกรรมระยะสั้นจะได้กล่าวถึงความเป็นมา ความสำคัญของวัตถุประสงค์ของโครงการ ประเภทของหลักสูตรการฝึกอบรมวิชาชีพเกษตรกรรมระยะสั้น องค์ประกอบหลักสูตร วิธีการดำเนินงานโครงการฝึกอบรมวิชาชีพเกษตรกรรมหลักสูตรระยะสั้น และการประเมินผลและการติดตามผลการฝึกอบรมซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

4.1 ความเป็นมา

4.1.1 การฝึกอบรมวิชาชีพระยะสั้นในต่างประเทศ

กระทรวงแรงงาน (Department of Labour, 1973: 620) กล่าวว่า สหรัฐอเมริกาได้มีการจัดให้มีการฝึกอบรมวิชาชีพเกษตรขึ้นโดยสถาบันการศึกษาและองค์การธุรกิจที่เกี่ยวข้อง โดยให้การอบรมแก่เกษตรกรและยุวเกษตรกร โดยจัดเป็นหลักสูตรระยะสั้นสำหรับเกษตรกรจะจัดฝึกอบรมในช่วงเวลาว่างจากการทำงาน เช่นตอนเย็น วิชาที่จัดฝึกอบรมเช่น การจัดการที่ดิน การผลิตพืชและสัตว์ เทคโนโลยีทางการเกษตร เป็นต้น สำหรับยุวเกษตรวิชาที่จัดฝึกอบรมเช่น การวางแผนในการจัดการฟาร์ม การผลิตพืชอาหารสัตว์ เป็นต้น

ชาฟแมน (Chapman, 1970: 251) ได้กล่าวถึงการจัดการฝึกอบรมวิชาชีพเกษตรกรรมหลักสูตรระยะสั้นในมลรัฐจอร์เจียว่า เป็นการจัดโดยครูจากภาคอาชีวศึกษาเกษตรมหาวิทยาลัยจอร์เจียร่วมกับครูอาชีวศึกษาเกษตรของโรงเรียนในท้องถิ่น โดยจะฝึกอบรมให้เกษตรกรในวิชาชีพต่างๆ เช่นเครื่องยนต์ขนาดเล็ก การคัดเลือกและปรับปรุงพันธุ์สัตว์ใหญ่ บัญชีฟาร์มและการประกันสังคม การฝึกอบรมจะทำในห้องเรียน 3-5 ชั่วโมง และฝึกงานเพื่อหาประสบการณ์ 6-40 ชั่วโมง ในปี ค.ศ. 1968-1969 มีเกษตรกรเข้าฝึกอบรมตามหลักสูตร 5,636 คน

ฟอสท์ (Faust, 1975: 29) กล่าวถึงในมลรัฐโอไฮโอว่า มีการจัดฝึกอบรมวิชาชีพเกษตรกรรมหลักสูตรระยะสั้นที่โรงเรียน Peebles เมือง Adams โดยครูอาชีวศึกษาเกษตรให้กับเกษตรกร โดยจัดฝึกอบรมภาคค่ำ ทั้งนี้เนื่องจากได้รับการกระตุ้นจากผู้นำเกษตรกรและนักธุรกิจในท้องถิ่น ได้จัดครั้งแรกในปี ค.ศ. 1970-1971 โดยวิธีการฝึกอบรมและอภิปรายแลกเปลี่ยนความรู้กันสองสัปดาห์ต่อครั้งในฤดูหนาว ต่อมาในฤดูใบไม้ร่วงปี ค.ศ. 1973 คณะกรรมการที่ปรึกษาของและครูอาชีวศึกษาเกษตรได้ตัดสินใจขยายเวลาการฝึกอบรมเพิ่มขึ้น โดยใช้เวลาตลอดทั้งสัปดาห์ รวมทั้งจัดให้มีการทัศนศึกษา ตลอดทั้งการจัดกิจกรรมประกอบการฝึกอบรมด้วย

ฟันเทน (Fontaine, 1975: 248-249) ได้กล่าวว่าในมลรัฐวิสคอนซิน มีการจัดฝึกอบรมวิชาชีพเกษตรกรรมหลักสูตรระยะสั้น ตามความต้องการของเกษตรกร โดยครูอาชีวศึกษาเกษตรซึ่งได้รับคำแนะนำจากคณะศึกษานิเทศก์และจากการสำรวจสภาพของท้องถิ่น เพื่อใช้ในการฝึกอบรมเกษตรกรในชนบทที่ยากจน การฝึกอบรมได้ใช้ครูอาชีวศึกษาเกษตรที่มีความชำนาญในแต่ละสาขาจำนวน 1 คน และเกษตรกรที่มีความรู้เป็นผู้ช่วย 1 คน สำหรับฝึกอบรมเกษตรกรจำนวน 15 คน เวลาที่ใช้ฝึกอบรม ในห้องเรียน 30-50 ชั่วโมง และฝึกภาคปฏิบัติเป็นกลุ่มย่อยๆ 72-96 ชั่วโมง วิธีการฝึกอบรมมีการอภิปราย บรรยาย สาธิต รวมทั้งอุปกรณ์และหนังสือประกอบ นอกจากนี้ยังข้อมูลจากการทดลองและการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ประสบการณ์ ภายใต้คำแนะนำของครูอีกด้วย

ในประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน (กองการศึกษาผู้ใหญ่, 2518: 24-26) หลังจากได้มีการเปลี่ยนแปลงการปกครองแล้ว ปรากฏว่าประชาชนร้อยละ 90 อ่านหนังสือไม่ออกเขียนไม่ได้ ขาดความรู้ด้านวิชาชีพ รัฐบาลจึงได้จัดการเกี่ยวกับการศึกษาใหม่โดยเน้นหนักในรูปการศึกษานอกระบบโรงเรียน โดยสอนให้ประชาชนอ่านออกเขียนได้ ส่งเสริมอาชีพด้านการเกษตรและวิชาชีพต่างๆ ในลักษณะท่วงทีต่อกาละเทศะ โดยจัดเนื้อหาสำคัญดังนี้คือ เพื่ออ่านหนังสือออก เขียนหนังสือได้ เพื่อฝึกอบรมทักษะต่างๆ เช่นการเกษตร อุตสาหกรรม และวิชาต่างๆ และเพื่อการฝึกอบรมทางการเมือง

เนื้อหาวิชาทั้งสามอย่างจัดร่วมกัน ในช่วงระยะเพียง 25 ปีของการจัดการศึกษาแบบนี้ ผลปรากฏว่าประชาชนจีนอ่านออกเขียนได้เพิ่มขึ้นร้อยละ 10 และปัจจุบันนี้เพิ่มขึ้นร้อยละ 64

กรีน (Green, 1974: 271) กล่าวถึงในแทนซาเนียว่า มีการจัดฝึกอบรมในท้องถิ่นขึ้น เพื่อนำผลการวิจัยมาแนะนำฝึกอบรมให้เกษตรกร การฝึกอบรมจัดตามความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นนั้นๆ วิชาที่ฝึกอบรมคือการเกษตร การจัดการฟาร์ม การเลี้ยงสัตว์ การใช้รถแทรกเตอร์ การบำรุงรักษาดิน การใช้ปุ๋ย และมีการสอนพิเศษเกี่ยวกับการปลูกและการเก็บเกี่ยวฝ้าย ข้าวโพด กาแฟ กล้วย ยาสูบ และผักต่างๆ ศูนย์การฝึกอบรมจะร่วมมือกับคณะกรรมการส่งเสริมการเกษตรในการคัดเลือกผู้เข้ารับการฝึกอบรมและติดตามผลการฝึกอบรม นอกจากนี้ศูนย์ฝึกอบรมยังได้จัดโครงการฝึกอบรมเยาวชนด้วย โดยใช้ระยะเวลา 2 ปี ปีแรกฝึกอบรมในศูนย์ฝึก และปีที่สองฝึกอบรมในฟาร์ม

อบรม สันภิบาล (2520: 115-116) กล่าวถึงการจัดฝึกอบรมวิชาชีพเกษตรหลักสูตรระยะสั้นในประเทศศรีลังกาว่ามีโครงสร้างที่เรียกว่า One-Day Course สำนักงานส่งเสริมการเกษตรของท้องถิ่น มีเป้าหมายเพื่อแก้ปัญหาและให้ความรู้แก่เกษตรกร มีทั้งการฝึกอบรมในห้องเรียนและสาธิตในท้องนา ในปี ค.ศ. 1970-1971 มีเกษตรกรเข้ารับการฝึกอบรมจำนวน 7,100 คน

4.1.2 การฝึกอบรมวิชาชีพเกษตรกรรมหลักสูตรระยะสั้นประเทศไทย

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ (อำนาจ ศีลวัตร, 2521: 1-20) กำหนดหน้าที่ไว้ 4 ประการคือ ให้การศึกษา ค้นคว้าวิจัย ส่งเสริม และสวัสดิการ ได้เริ่มโครงการส่งเสริมและฝึกอบรมปี พ.ศ. 2549 เป็นต้นมาจนถึงปัจจุบัน โดยมีวัตถุประสงค์พอสรุปได้ดังนี้

1) เพื่อเผยแพร่วิชาการต่างๆ ทางการเกษตรและด้านอื่นๆ ที่เป็นประโยชน์แก่การประกอบอาชีพสาขาต่างๆ แก่ประชาชน

2) เพื่อให้ประชาชนนำความรู้ต่างๆ ที่ได้นำไปประกอบอาชีพหรือปรับปรุงอาชีพที่ทำอยู่ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

3) *เป็นการยกระดับให้ประชาชน*ที่สนใจแต่ยังไม่ได้ลงมือทำก่อให้เกิดการริเริ่ม

4) ก่อให้เกิดอาชีพใหม่แก่ประชาชนซึ่งเป็นผลดีต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมของประเทศ

หลักการจัดจะเปิดอบรมในช่วงฤดูร้อนคือประมาณเดือนเมษายนของทุกๆ ปี ผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้แก่ประชาชนผู้สนใจทุกๆ คนไม่ว่าจะเป็นเกษตรกร ข้าราชการ หรือผู้ที่มีอาชีพอื่นๆ ไม่จำกัดเพศ อายุ ระดับการศึกษา เวลาที่ให้การฝึกอบรมประมาณ 4 สัปดาห์ มีการให้

ประกาศนียบัตร ผู้เข้ารับการอบรมจะต้องเสียเงินเป็นค่าธรรมเนียมเป็นรายวิชาตั้งแต่เปิดการฝึกอบรมมาจนถึงปัจจุบัน (ปีการศึกษา 2520-2521) มีวิชาต่างๆ ที่ได้เปิดฝึกอบรมไปแล้ว 87 วิชา และมีผู้ผ่านการฝึกอบรม 12,015 คน ปัจจุบันหน่วยงานที่รับผิดชอบคือสำนักส่งเสริมและฝึกอบรม จากการประเมินผลปรากฏว่าได้ผลเป็นส่วนใหญ่ ประชาชนสนใจมาก จำนวนผู้สมัครแต่ละปีอัตราเพิ่มขึ้นและมีแนวโน้มจะสูงขึ้นเรื่อยๆ ผู้เข้าการฝึกอบรมมีความเห็นว่าควรมีการสอนภาคปฏิบัติให้มากขึ้น การประชาสัมพันธ์ควรจะทำให้กว้างขวางมากกว่าเดิม ส่วนใหญ่ทราบทางโทรทัศน์และหนังสือพิมพ์ สำหรับปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานคือสถานที่ใช้ในการฝึกอบรมจำนวนห้องไม่เพียงพอเพราะทางมหาวิทยาลัยเปิดสอนนิสิตภาคฤดูร้อน

ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545-2549) รัฐบาลมีนโยบายเร่งพัฒนาคุณภาพคนในภาคเกษตรให้เป็นคนที่มีคุณภาพสามารถพึ่งตนเองได้ ให้องค์กรเกษตรกรมีความเข้มแข็ง และมีความมั่นคงทางเศรษฐกิจและทางสังคมเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาเกษตร สนับสนุนเกษตรกรและสมาชิกในครัวเรือนเกษตรได้รับโอกาสเข้าสู่ระบบการศึกษาเพิ่มขึ้น ทั้งการศึกษาในระบบ นอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย ซึ่งจะทำให้เกษตรกรและสมาชิกในครัวเรือนมีความรู้และทักษะในการเพิ่มทางเลือกในการเพิ่มทางเลือกในการประกอบอาชีพในและนอกภาคเกษตรได้อย่างมีคุณภาพ พร้อมทั้งสนับสนุนให้มีการพัฒนาสถาบันการศึกษาด้านการเกษตรให้เป็นศูนย์วิทยบริการที่ครบวงจรและเชื่อมโยงกับศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรชุมชนและพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอนให้มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพพื้นที่และรูปแบบการผลิตของเกษตรกร

สถาบันเทคโนโลยีราชมงคลได้ดำเนินงานโครงการฝึกอบรมวิชาชีพเกษตรกรรมระยะสั้นแก่เกษตรกรตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. 2524 เป็นต้นมา และได้ตระหนักถึงบทบาท หน้าที่ความรับผิดชอบ ในอันที่จะช่วยสนับสนุนนโยบายของรัฐบาลต่อการพัฒนาชนบทเกี่ยวกับการให้การศึกษาด้านวิชาชีพแก่ราษฎรในหมู่บ้านชนบท โดยสอดคล้องกับความต้องการราษฎร และทรัพยากรที่มีอยู่ในโอกาสอันเหมาะสม โดยเน้นหนักทางด้านการปฏิบัติให้เกษตรกรนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ประโยชน์ในการปรับปรุงอาชีพหลัก ที่กระทำอยู่หรือใช้วิชาการความรู้ที่ได้รับดังกล่าวไปใช้ในการประกอบอาชีพรองเพื่อเพิ่มรายได้ในครอบครัวของตนเองอีกด้วย (สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล 2531: 25)

สรุปได้ว่า โครงการฝึกอบรมวิชาชีพเกษตรกรรมระยะสั้นของสถาบันเทคโนโลยีราชมงคลได้ดำเนินงานโครงการฝึกอบรมวิชาชีพเกษตรกรรมระยะสั้นแก่เกษตรกรตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. 2524 เป็นต้นมาจนถึงปัจจุบันซึ่งสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับ

ที่ 9 (พ.ศ. 2545-2549) โดยรัฐบาลมีนโยบายเร่งพัฒนาคุณภาพคนในภาคเกษตรให้เป็นคนที่มีคุณภาพสามารถพึ่งตนเองได้ และสนับสนุนให้มีการพัฒนาสถาบันการศึกษาด้านการเกษตรให้เป็นศูนย์วิทยบริการที่ครบวงจรและเชื่อมโยงกับศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรชุมชนและพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอนให้มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพพื้นที่และรูปแบบการผลิตของเกษตรกร

4.2 ความสำคัญของวัตถุประสงค์ของโครงการ

4.2.1 เพื่อเปลี่ยนแปลงทัศนคติและวิธีการเกษตร จากระบบเก่าไปสู่ระบบใหม่โดยอาศัยวิชาการ และเทคโนโลยีอันทันสมัยเพื่อเพิ่มผลผลิตอย่างมีประสิทธิภาพ

4.2.2 เพื่อให้เกษตรกรรู้จักใช้ทรัพยากรธรรมชาติ เช่น ดิน น้ำ ให้เกิดประโยชน์ต่อการประกอบอาชีพ

4.2.3 เพื่อยกระดับฐานะทางเศรษฐกิจของเกษตรกรให้มีความกินดีอยู่ดีขึ้น

4.2.4 เพื่อช่วยสกัดกั้นการเปลี่ยนแปลงอาชีพหรืออพยพย้ายถิ่นฐาน ของเกษตรกรหรือเยาวชนพ้นวัยเรียน ที่มุ่งจะหางานทำแออัดอยู่ในกรุงเทพมหานคร โดยการแนะนำเผยแพร่ความรู้อันจะสามารถประกอบอาชีพ ดำรงชีวิตอยู่ได้ในท้องถิ่นตนเองได้

4.3 ประเภทของหลักสูตรการฝึกอบรมวิชาชีพเกษตรกรรมระยะสั้น

ในการจัดหลักสูตรการฝึกอบรมวิชาชีพเกษตรกรรมระยะสั้นนั้น เป็นโครงการฝึกอบรมที่ให้บริการความรู้แก่เกษตรกรเป็นส่วนใหญ่ โดยจัดฝึกอบรมความต้องการของเกษตรกรในพื้นที่ที่โครงการรับผิดชอบอยู่ ดังนั้นประเภทหลักสูตรฝึกอบรมที่เกษตรกรต้องการจึงมักสัมพันธ์กับอาชีพหลักของเกษตรกรในพื้นที่นั้นด้วย และโดยส่วนรวมแล้วเกษตรกรในประเทศไทยจะมีอาชีพหลักคือทำนา ทำไร่ ทำสวน หรือเลี้ยงสัตว์

ประเภทของหลักสูตรการฝึกอบรมวิชาชีพเกษตรกรรมระยะสั้นของสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล (สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล 2543 (ก): 16-20)

ประเภทของหลักสูตร

1) *การผลิตเมล็ดพันธุ์ผัก*
2) *การผลิตผักปลอดสารพิษ*
3) *การผลิตผักพื้นบ้าน*
4) *การปลูกถั่วเหลืองเพื่อผลิตเมล็ดพันธุ์ในฤดูฝน*

5) การปลูกถั่วลิสง

6) การปลูกหม่อนเลี้ยงไหม

7) การเพาะเห็ด

8) เทคนิคการขยายพันธุ์ไม้ผล

9) การเกษตรผสมผสานตามแนวทฤษฎีใหม่

10) การเกษตรแบบไร่นาสวนผสม

11) การป้องกันกำจัดศัตรูพืชต่างๆ เช่นศัตรูข้าว

12) การส่งเสริมการใช้น้ำตามทฤษฎีใหม่การเลี้ยงสุกร

13) การทำปุ๋ยหมักและการจัดการดินอย่างยั่งยืน

14) การเลี้ยงไก่ไข่

15) การเลี้ยงเป็ด

16) การเลี้ยงสุกร

17) การเลี้ยงวัวเนื้อ

18) การเลี้ยงปลาเพื่อสร้างรายได้

19) การตอนสัตว์

20) การแปรรูปอาหาร

21) การทำเต้าเจี้ยว ซีอิ้ว

22) การแปรรูปผลิตภัณฑ์เนื้อสัตว์

23) การทำกระเทียมดอง

24) การทำไวน์ผลไม้

25) การบำรุงรักษาซ่อมแซมเครื่องยนต์ในฟาร์ม

26) การบำรุงรักษาซ่อมแซมเครื่องใช้ไฟฟ้า

4.4 องค์ประกอบของการให้บริการวิชาการแก่สังคม

สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล (2543: 16-20) กล่าวว่า การให้บริการวิชาการแก่สังคมของสถาบันเทคโนโลยีราชมงคลจำแนกออกเป็น 5 ประเภทได้แก่

4.4.1 การจัดฝึกอบรมสัมมนา หมายถึง การเผยแพร่ความรู้ทางวิชาการด้านต่างๆ ที่เน้นการให้ความรู้เฉพาะทางในระยะสั้นๆ ให้แก่ เกษตรกร กลุ่มบุคคลที่มีความต้องการหรือสนใจเพิ่มพูนความรู้ในเรื่องที่จะอบรมและสัมมนาโดยเฉพาะ

4.4.2 การเป็นวิทยากรบรรยายพิเศษ หมายถึง บุคลากรของสถาบันที่มีความรู้ ความชำนาญเฉพาะด้านในสาขาวิชาต่างๆ ได้รับเชิญจากหน่วยงานภายนอกทั้งภาครัฐบาลและเอกชน เพื่อเป็นกรรมการและที่ปรึกษา

4.4.3 การเป็นกรรมการที่ปรึกษา หมายถึง คณาจารย์และเจ้าหน้าที่ที่มีความรู้ ความชำนาญเฉพาะด้านในสาขาวิชาต่างๆ ได้รับเชิญจากหน่วยงานภายนอกทั้งภาครัฐบาลและเอกชน เพื่อเป็นกรรมการและที่ปรึกษา

4.4.4 การศึกษาดูงานกิจการของหน่วยงาน หมายถึง การที่หน่วยงานภายนอกทั้งภาครัฐและเอกชนให้ความสนใจมาศึกษาดูงานกิจการด้านต่างๆ ของหน่วยงาน ซึ่งเป็นแหล่งรวมข้อมูลความรู้วิชาการทางวิทยาศาสตร์และอุปกรณ์เทคโนโลยีที่ทันสมัย เพื่อประยุกต์ใช้ในการทำงานของแต่ละหน่วยงาน

4.4.5 การตรวจสอบ การทดสอบ และอื่น ๆ หมายถึง การรับตรวจสอบมาตรฐาน คุณภาพผลิตภัณฑ์ให้แก่ หน่วยงานภายนอก การจัดนิทรรศการทางวิชาการ

สรุปได้ว่า องค์ประกอบของการให้บริการวิชาการแก่สังคมจำแนกออกเป็น 5 ประเภทได้แก่ การจัดฝึกอบรมสัมมนา การเป็นวิทยากรบรรยายพิเศษ การเป็นกรรมการที่ปรึกษา การศึกษาดูงานกิจการของหน่วยงาน และการตรวจสอบ การทดสอบ และอื่นๆ

4.5 วิธีการดำเนินงานโครงการฝึกอบรมวิชาชีพเกษตรกรรมหลักสูตรระยะสั้น

โครงการฝึกอบรมวิชาชีพเกษตรกรรมหลักสูตรระยะสั้น ได้เล็งเห็นความสำคัญในการเผยแพร่ความรู้วิชาการเกษตรแผนใหม่สู่เกษตรกร เพื่อเปิดโอกาสให้เกษตรกรได้รับบริการด้านวิชาการเกษตร โดยมุ่งที่จะให้เกษตรกรนำความรู้ที่ได้รับไปปรับปรุงวิธีการทำการเกษตรให้ได้ผลอย่างมีประสิทธิภาพ การใช้ทรัพยากรอย่างถูกต้องและประหยัดอันจะนำมาซึ่งความมั่นคงของประชาชนผู้ประกอบอาชีพเกษตรกรรม และส่งผลสะท้อนให้ประเทศชาติเจริญรุ่งเรืองและมั่นคงสืบไป โดยเริ่มดำเนินการในสถานศึกษา สถาบันเทคโนโลยีราชมงคลตั้งแต่ปีงบประมาณ 2525 เป็นต้นมา

ลักษณะของโครงการ เป็นการฝึกอบรมวิชาชีพเกษตรกรรมหลักสูตรระยะสั้นในพื้นที่จังหวัดที่สถาบันเทคโนโลยีราชมงคลตั้งอยู่และในจังหวัดใกล้เคียง ในกรณีที่จังหวัดใกล้เคียงนั้นไม่มีสถาบันเทคโนโลยีราชมงคลตั้งอยู่ โดยเกษตรกรจะเข้ามารับการฝึกอบรมในสถาบันเทคโนโลยีราชมงคลเป็นหรือวิทยากรออกไปให้ความรู้แก่เกษตรกรในหมู่บ้านพื้นที่เป้าหมายระยะเวลา 5-10

วัน เกษตรกรผู้ผ่านการฝึกอบรมจะได้รับวุฒิบัตรจากสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล (สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล, 2543 (ก): 58-59)

สรุปได้ว่า วิธีการดำเนินงานโครงการฝึกอบรมวิชาชีพเกษตรกรรมหลักสูตรระยะสั้น เป็นการฝึกอบรมวิชาชีพเกษตรกรรมระยะสั้นในพื้นที่จังหวัดที่สถาบันเทคโนโลยีราชมงคลตั้งอยู่และจังหวัดใกล้เคียง โดยเกษตรกรจะเข้ามารับการฝึกอบรมในสถาบันเทคโนโลยีราชมงคลหรือวิทยากรออกไปให้ความรู้แก่เกษตรกรในหมู่บ้านพื้นที่เป้าหมายระยะเวลา 5-10 วัน เกษตรกรผู้ผ่านการฝึกอบรมจะได้รับวุฒิบัตรจากสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล

4.6 การประเมินผลและการติดตามผลการฝึกอบรม

กุลธน ธนาพงศธรและคณะ (2533: 17) กล่าวว่า การประเมินผลโครงการฝึกอบรมเป็นขั้นตอนการตรวจสอบผลของการดำเนินการฝึกอบรมตั้งแต่เริ่มต้นจนกระทั่งสิ้นสุดว่าเป็นเช่นใด ก่อให้เกิดประโยชน์และความพึงพอใจแก่ผู้เข้ารับการอบรมเพียงใด มีข้อดีข้อบกพร่องอะไรบ้าง วิทยากรและผู้เข้ารับการอบรมมีทัศนคติต่อโครงการฝึกอบรมอย่างไรบ้าง ดังนั้นขั้นตอนนี้จึงถือได้ว่ามีความสำคัญและจำเป็นต้องทำเพื่อจะได้นำเอาผลการประเมินไปใช้ปรับปรุงแก้ไขในการฝึกอบรมครั้งต่อไป การประเมินมักทำในวันสุดท้ายของการฝึกอบรม โดยให้วิทยากรผู้เข้ารับการอบรมและบุคคลที่เกี่ยวข้องทุกคนเป็นผู้ประเมินโดยวิธีการต่างๆ เช่นสัมภาษณ์ แจกแบบสอบถาม เป็นต้น

ชลอ ธรรมศิริ (2520: 167) กล่าวว่า การประเมินผลการฝึกอบรมทำให้ทราบข้อดี ข้อเสีย จุดอ่อน ข้อบกพร่องของการฝึกอบรม ซึ่งผลที่ได้จะนำไปปรับปรุงแก้ไขการฝึกอบรมในครั้งต่อไปให้ดีขึ้น ตามหลักวิชาการแล้วการประเมินจะต้องใช้งบประมาณ 35 เปอร์เซ็นต์เป็นอย่างน้อยจากงบประมาณของโครงการ นอกจากนี้ยังนี้ยังเป็นการหาความต้องการการฝึกอบรม (training needs) สำหรับการฝึกอบรมในครั้งต่อไปด้วย

ดนัย บุนนาค (2520: 180) ให้ความเห็นว่า การประเมินผลการฝึกอบรมควรมีวัตถุประสงค์ ดังนี้คือ

4.6.1 เพื่อดูว่าการฝึกอบรมนั้นได้สัมฤทธิ์ผลตามความต้องการเพียงใด

4.6.2 เพื่อหาข้อบกพร่องของการฝึกอบรม และจะได้หาทางปรับปรุงกระบวนการฝึกอบรมให้ดีขึ้น

4.6.3 เพื่อช่วยผู้ให้การฝึกอบรมและผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้ทราบถึงข้อดีและจุดอ่อนในการถ่ายทอดความรู้ และการเตรียมการล่วงหน้าก่อนการฝึกอบรม

4.6.4 เพื่อช่วยในการตัดสินใจของผู้บริหารระดับสูงในเรื่องการฝึกอบรม

วัลลารีล (Villareal 1981: 8) กล่าวว่า ในการประเมินผลการฝึกอบรมเป็นเกณฑ์และจะต้องประเมินผลในเรื่องต่างๆ ดังต่อไปนี้คือ ปฏิกิริยาที่เกิดขึ้นกับผู้รับการฝึกอบรมพอใจหรือไม่ การเรียนรู้ ผู้รับการฝึกอบรมเรียนรู้อะไรบ้าง การปฏิบัติ ผู้รับการฝึกอบรมสามารถนำสิ่งที่ได้รับไปปฏิบัติได้มากน้อยเพียงใดหรือไม่ และผลกระทบที่เกิดขึ้น สามารถแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นได้หรือไม่

กุลธน ธนาพงศธรและคณะ (2533: 17) กล่าวว่าการติดตามผลโครงการฝึกอบรมเป็นขั้นตอนของการติดตามดูผลของการฝึกอบรมจากทุกคน หลังจากการอบรมได้เสร็จสิ้นลง และทุกคนได้กลับปฏิบัติงานในหน่วยงานของตนแล้ว เพื่อที่จะได้ทราบว่าผู้ที่ผ่านการฝึกอบรมแล้ว ได้นำเอาความรู้ความเข้าใจที่ได้รับไปใช้ปฏิบัติงานหรือไม่เพียงใด วิธีการติดตามผลอาจทำได้หลายวิธี เช่น วิธีการสังเกตการทำงาน วิธีการวัดผลงาน เป็นต้น

ทัศนีย์ มุสิกไชย (2510: 179) กล่าวว่า การติดตามผลการฝึกอบรม คือการศึกษาการฝึกอบรมจะเป็นผลสามารถนำไปใช้ในการปฏิบัติจริงได้แค่ไหน เพียงใด เป็นการนำเอาความรู้ที่ได้รับจากการฝึกอบรมกับการปฏิบัติเชื่อมโยงกันให้ได้ผลจริงและเป็นสิ่งที่จำเป็นประการหนึ่งในกระบวนการบริหารงานฝึกอบรม

อีเบล (Ebel 1965: 454) กล่าวว่าการติดตามผล (follow-up study) หมายถึงการตรวจสอบผลงานเป็นระยะๆ ว่าการปฏิบัติงานนั้นๆ ถูกต้องตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้หรือไม่ เป็นการติดตามดูว่าปริมาณและคุณภาพของงานแต่ละขั้นตอนเป็นอย่างไร อุปกรณ์ในการทำงาน อัตรากำลังเจ้าหน้าที่ สถานที่ และอื่นๆ ว่า มีเพียงพอแก่การปฏิบัติงานหรือไม่ สำหรับความหมายการประเมินผล (evaluation) หมายถึง การประเมินค่าโดยส่วนรวมของผลงาน ซึ่งต้องอาศัยผลของการวัด และการติดตามผลเป็นหลักก่อน ซึ่งต้องอาศัยของการวัด และการติดตามผลเป็นหลักก่อนแล้วจึงประเมินค่าโดยส่วนรวมของผลงาน สำหรับการวัดผล (measurement) นั้น หมายถึงกระบวนการเปรียบเทียบผลงานขั้นสุดท้ายกับผลงานขั้นต้น หรือเปรียบเทียบผลงานขั้นสุดท้ายกับมาตรฐานที่ตั้งไว้ ดังนั้นการวัดผลจะต้องมีระเบียบอย่างใดอย่างหนึ่งที่ตั้งไว้ก่อนเพื่อเป็นบรรทัดฐานในการเปรียบเทียบ

5. สถาบันเทคโนโลยีราชมงคลและโครงการฝึกอบรมวิชาชีพเกษตรกรรมระยะสั้น

ในเรื่องนี้จะกล่าวถึงสถาบันเทคโนโลยีราชมงคลและสถาบันเทคโนโลยีราชมงคลภาคเหนือ(สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล 2543 (ข): 7) ดังรายละเอียดต่อไปนี้

5.1 สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล

5.1.1 ความเป็นมาของสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล

1) สถาบันเทคโนโลยีราชมงคลเป็นสถาบันอุดมศึกษาที่มีฐานะเป็นกรม ในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ ได้รับการสถาปนาเมื่อปีพุทธศักราช 2518 ซึ่งจัดการศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญา และระดับปริญญาตรี นอกจากนี้ยังทำการวิจัย ส่งเสริมการศึกษาทางด้านวิชาชีพ ให้บริการทางวิชาการแก่สังคม ทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมและอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

2) สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล เป็นนามใหม่ของวิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษา ซึ่งได้รับพระราชทานจากพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เมื่อวันที่ 15 กันยายน ของทุกปีเป็น "วันราชมงคล" เหตุแห่งการขอพระราชทานชื่อสถาบันใหม่ เนื่องจากชื่อเดิม วิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษา ประชาชนโดยทั่วไปยังสับสนไม่เข้าใจบทบาท หน้าที่และความรับผิดชอบ กอร์ปกับชื่อเดิมไปสอดคล้องกับหน่วยงานบางหน่วยงานจึงเกิดความสับสน

3) อำนาจหน้าที่ภารกิจหลักของสถาบันฯ ตาม พ.ร.บ สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล พ.ศ. 2518 กำหนดให้สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล เป็นนิติบุคคลมีฐานะเป็นกรมในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ สถาบันเทคโนโลยีราชมงคลเป็นสถาบันการศึกษาและการวิจัย จัดการศึกษา 2 ระดับคือ ระดับต่ำกว่าปริญญาตรี และปริญญาตรี มีภารกิจหลักดังนี้ *(1) ผลิตครูอาชีวศึกษาระดับปริญญาตรี (2) ให้การศึกษาทางด้านวิชาชีพทั้งระดับต่ำกว่าปริญญาตรีและประกาศนียบัตรชั้นสูง (post graduate level) (3) ทำการวิจัยส่งเสริมการศึกษาทางด้านวิชาชีพ (4) ให้บริการทางวิชาการแก่สังคม*

5.1.2 แผนภูมิโครงสร้างการบริหาร(สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล 2545: 11)

แผนภูมิโครงสร้างการบริหารสถาบันเทคโนโลยีราชมงคลดังแผนภูมิที่ 2.1

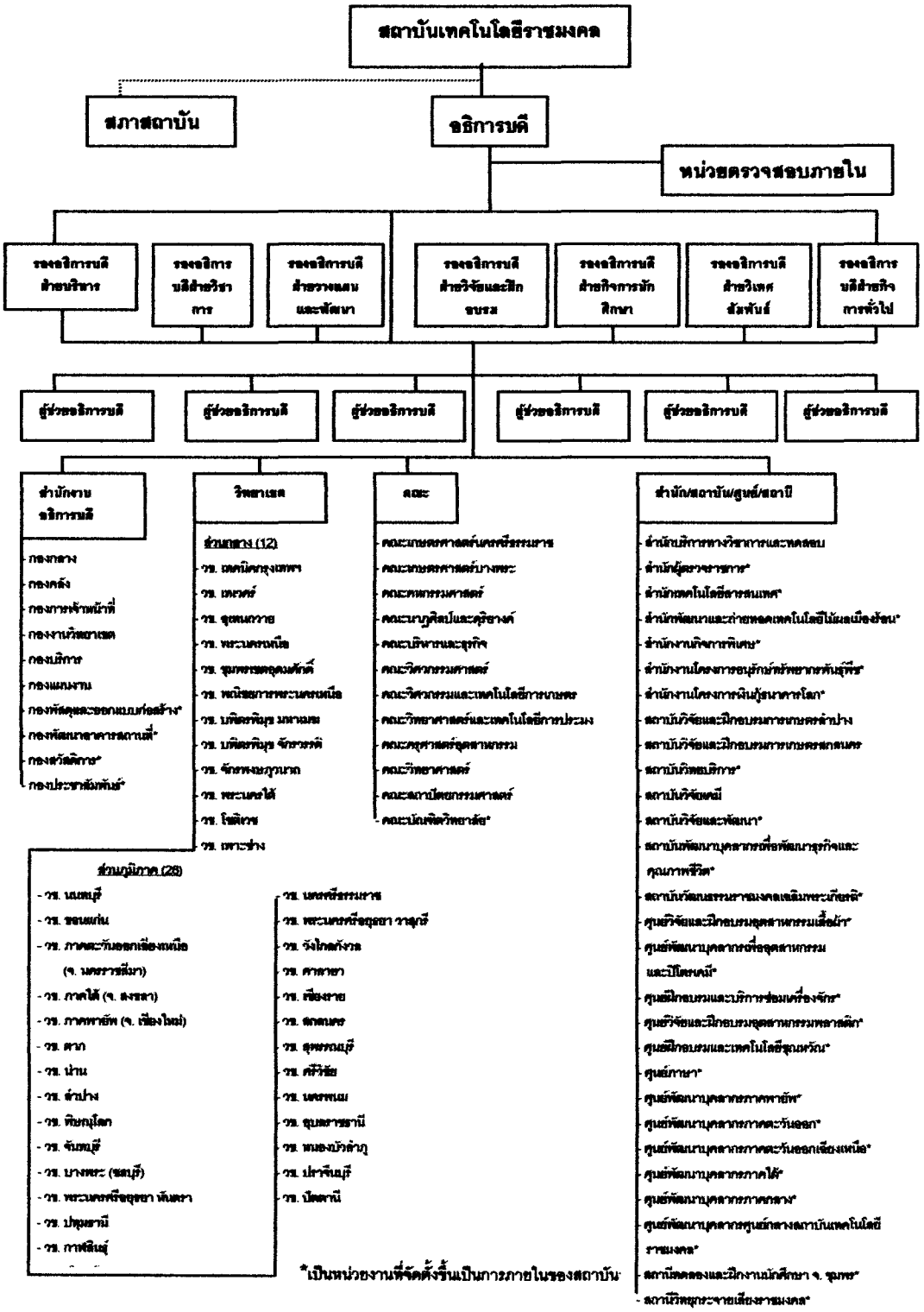

ภาพที่ 2.1 โครงสร้างการบริหารของสถาบัน

5.1.3 ภารกิจและหลักสูตรการเรียนการสอน

สถาบันเทคโนโลยีราชมงคลเปิดสอนทั้งในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง และระดับปริญญาตรี หลักสูตร 2 ปี และ หลักสูตร 4 ปี

ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงมีดังนี้

1) *ประเภทวิชาช่างอุตสาหกรรม*
2) *ประเภทวิชาเกษตรกรรม*
3) *ประเภทวิชาบริหารธุรกิจ*
4) *ประเภทวิชาคหกรรมศาสตร์*
5) *ประเภทวิชาศิลปกรรม*

ระดับปริญญาตรี หลักสูตร 2 ปี

1) *ประเภทวิชาวิศวกรรมศาสตร์*
2) *ประเภทวิชาสถาปัตยกรรมศาสตร์*
3) *ประเภทวิชาวิทยาศาสตร์*
4) *ประเภทวิชาเกษตรศาสตร์*
5) *ประเภทวิชาบริหารธุรกิจ*
6) *ประเภทวิชาคหกรรมศาสตร์*

ระดับปริญญาตรีหลักสูตร 4 ปี

1) *ประเภทวิชาวิศวกรรมศาสตร์*
2) *ประเภทวิชาสถาปัตยกรรมศาสตร์*
3) *ประเภทวิชาวิทยาศาสตร์*
4) *ประเภทวิชาเกษตรศาสตร์*
5) *ประเภทวิชาบริหารธุรกิจ*
6) *ประเภทวิชาคหกรรมศาสตร์*
7) *ประเภทวิชาศิลปกรรม*
8) *ประเภทศิลปศาสตร์*
9) *ประเภทวิชาศึกษาศาสตร์*
10) *ประเภทวิชานาฏศิลปและดุริยางค์*

5.1.4 แสดงแผนที่ที่ตั้งของสถาบันเทคโนโลยีราชมงคลภาคเหนือ

ในส่วนนี้จะกล่าวถึงที่ตั้งของสถาบันเทคโนโลยีราชมงคลภาคเหนือได้แก่ สถาบันวิจัยและฝึกอบรมการเกษตรลำปาง สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตลำปาง สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตน่าน และสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตพิษณุโลก ที่ตั้งของสถาบันเทคโนโลยีราชมงคลภาคเหนือดังภาพที่ 2.2

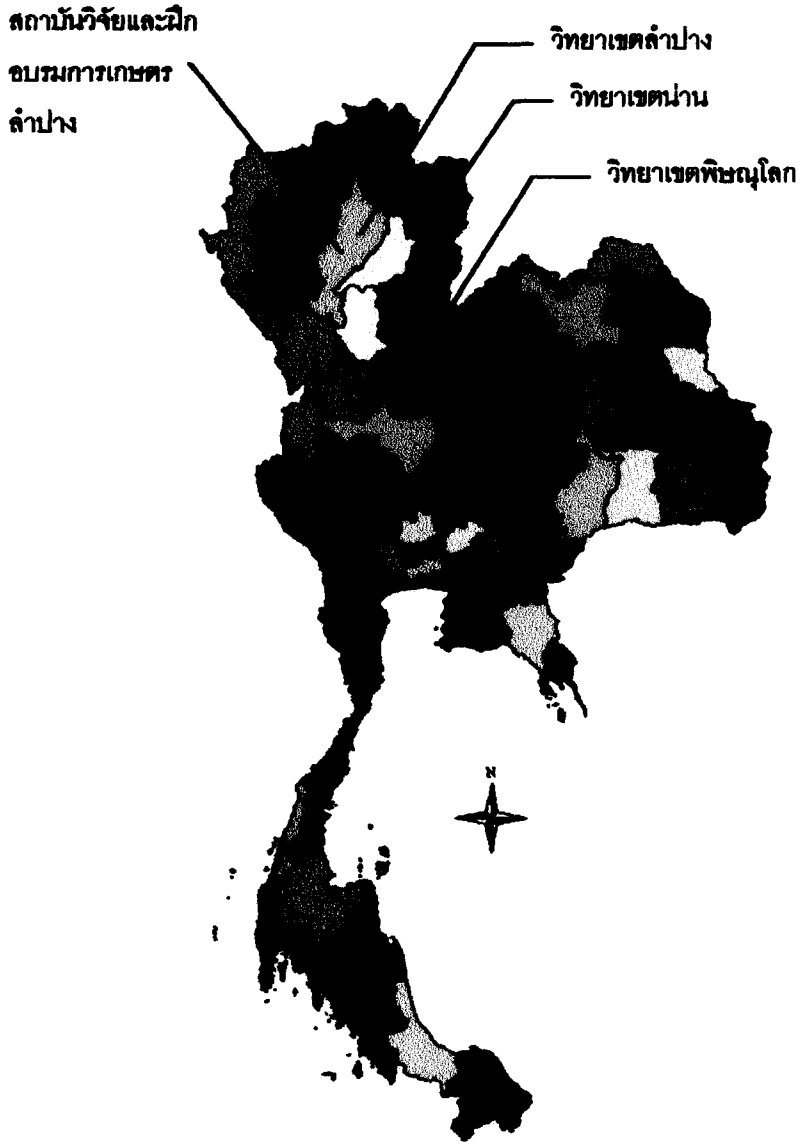

ภาพที่ 2.2 แสดงที่ตั้งของสถาบันเทคโนโลยีราชมงคลภาคเหนือ ในแผนที่ประเทศไทย

ที่มา: สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล (2545) *รายงานประจำปี 2544 สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตพิษณุโลก* พิษณุโลก *กระทรวงศึกษาธิการ* (อัดสำเนา)

5.1.5 โครงการฝึกอบรมหลักสูตรระยะสั้น

สถาบันเทคโนโลยีราชมงคลได้ดำเนินงานโครงการฝึกอบรมวิชาชีพเกษตรกรรมระยะสั้นแก่เกษตรกรตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. 2524 เป็นต้นมา โดยมีศาสตราจารย์สวาสดิ์ ไชยคุนา ดำรงตำแหน่งอธิการบดีในสมัยนั้น ได้ตระหนักถึงบทบาท หน้าที่ความรับผิดชอบ ในอันที่จะช่วยสนับสนุนนโยบายของรัฐบาลต่อการพัฒนาชนบทเกี่ยวกับการให้การศึกษาด้านวิชาชีพแก่ราษฎรในหมู่บ้านชนบท โดยสอดคล้องกับความต้องการราษฎร และทรัพยากรที่มีอยู่ในโอกาสอันเหมาะสม โดยเน้นหนักทางด้านการปฏิบัติให้เกษตรกรนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ประโยชน์ในการปรับปรุงอาชีพหลัก ที่กระทำอยู่หรือใช้วิชาการความรู้ที่ได้รับดังกล่าวไปใช้ในการประกอบอาชีพรองเพื่อเพิ่มรายได้ในครอบครัวของตนเองอีกด้วย (สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล 2531: 25) โดยมีวัตถุประสงค์ดังนี้

1) *เพื่อเปลี่ยนแปลงทัศนคติและวิธีการเกษตร* จากระบบเก่าไปสู่ระบบใหม่โดยอาศัยวิชาการและเทคโนโลยีอันทันสมัยเพื่อเพิ่มผลผลิตอย่างมีประสิทธิภาพ

2) *เพื่อให้เกษตรกรรู้จักใช้ทรัพยากรธรรมชาติ* เช่น ดิน น้ำ ให้เกิดประโยชน์ต่อการประกอบอาชีพ

3) *เพื่อยกระดับฐานะทางเศรษฐกิจของเกษตรกร* ให้มีความกินดีอยู่ดีขึ้น

4) *เพื่อช่วยสกัดกั้นการเปลี่ยนแปลงอาชีพ* หรืออพยพย้ายถิ่นฐานของเกษตรกรหรือเยาวชนพ้นวัยเรียน ที่มุ่งจะหางานทำแออัดอยู่ในกรุงเทพมหานคร โดยการแนะนำเผยแพร่ความรู้อันจะสามารถประกอบอาชีพ ดำรงชีวิตอยู่ได้ในท้องถิ่นตนเองได้

5.2 สถาบันเทคโนโลยีราชมงคลภาคเหนือ

5.2.1 สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตลำปาง (สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตลำปาง, 2546: 5)

1) *ความเป็นมา* สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตลำปาง ตั้งอยู่กิโลเมตรที่ 616 ถนนพหลโยธิน หมู่ที่ 11 ตำบลพิชัย อำเภอเมือง จังหวัดลำปาง ห่างจากตัวเมืองลำปางประมาณ 12 กิโลเมตร สภาพพื้นที่เดิมเป็นที่ดอน เป็นป่าละเมาะ การบุกเบิกพื้นที่ในระยะเริ่มต้นนั้นใช้แรงงานของนักศึกษาเป็นส่วนใหญ่ ต้นสังกัดเดิมคือกรมอาชีวศึกษา ได้จัดตั้งงบประมาณเพื่อบุกเบิกพื้นที่และสร้างอ่างเก็บน้ำ อาคารเรียน และอาคารบ้านพักครู-อาจารย์ ตามงบประมาณที่ได้รับโดยเปิดรับนักศึกษาเข้าเรียนตั้งแต่ปีการศึกษา 2515 เป็นต้นมา วิทยาเขตลำปางมีพื้นที่ทั้งหมด 1,800 ไร่ ใช้ประโยชน์ร่วมกับสถาบันวิจัยและฝึกอบรมการเกษตรลำปาง ซึ่งเป็น

หน่วยงานในสถาบันเทคโนโลยีราชมงคลเช่นกัน ปี พ.ศ. 2518 กระทรวงศึกษาธิการได้จัดตั้งวิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษา ตามประกาศราชกิจจานุเบกษาฉบับพิเศษ เล่มที่ 92 ตอนที่ 1 หน้า 1 ลงวันที่ 27 กุมภาพันธ์ 2518 โดยมีฐานะเป็นกรมหนึ่งในกระทรวงศึกษาธิการ และได้แบ่งสถานศึกษาจากกรมอาชีวศึกษาจำนวน 28 แห่ง มาขึ้นต่อวิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษา ในการรวมหน่วยงานมาสังกัดวิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษานี้ได้รวมเอาโรงเรียนเกษตรกรรมลำปางมาด้วย และได้เปลี่ยนชื่อใหม่เป็น "วิทยาเขตเกษตรลำปาง" ต่อมาเมื่อวันที่ 15 กันยายน 2531 วิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษา ได้รับพระราชทานนามใหม่จากพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 9 เป็น "สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตลำปาง" จนถึงปัจจุบันนี้

2) ภารกิจและหลักสูตรการเรียนการสอน

สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตลำปาง เปิดสอนทั้งในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง และระดับปริญญาตรี หลักสูตร 2 ปี และ หลักสูตร 4 ปี

ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงมีดังนี้

(1) ประเภทวิชาช่างอุตสาหกรรม

(2) ประเภทวิชาเกษตรกรรม

(3) ประเภทวิชาบริหารธุรกิจ

ระดับปริญญาตรี หลักสูตร 2 ปี

(1) ประเภทวิชาบริหารธุรกิจ

(2) ประเภทวิชาเกษตรศาสตร์

ระดับปริญญาตรีหลักสูตร 4 ปี

(1) ประเภทวิชาบริหารธุรกิจ

(2) ประเภทวิชาเกษตรศาสตร์

3) โครงการฝึกอบรมหลักสูตรระยะสั้นกับอาชีพเกษตรกรรม

สุนทร โปธา (2547: สัมภาษณ์) กล่าวว่า โครงการฝึกอบรมหลักสูตรระยะสั้นสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตลำปาง เริ่มต้นสมัย อาจารย์เพียร จรรย์สืบศรี เป็นผู้อำนวยการ พ.ศ. 2524 เนื่องจากทางสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล ได้เล็งเห็นความสำคัญของการพัฒนาอาชีพ ได้สนับสนุนให้ทางสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตลำปาง จัดฝึกอบรมวิชาชีพหลักสูตรระยะสั้น การฝึกภาคปฏิบัติวิชาชีพในหมู่บ้านเป้าหมายให้กับประชาชนในชนบท ตลอดจนการฝึกภาคปฏิบัติเพื่อสนับสนุนอาหารกลางวันของเด็กนักเรียนภายในจังหวัดลำปาง โดยใช้วิทยากรของวิทยาเขตลำปาง เพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ซึ่งเน้นในการพัฒนาคุณภาพของประชาชนในชนบท

5.2.2 สถาบันวิจัยและฝึกอบรมการเกษตรลำปาง (สถาบันวิจัยและฝึกอบรมการเกษตรลำปาง, 2546: 1-2)

1) ความเป็นมา สถาบันวิจัยและฝึกอบรมการเกษตรตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติวิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษา พ.ศ. 2518 เพื่อเป็นแหล่งค้นคว้าวิจัยทางวิชาการเกษตร และฝึกอบรมครู อาจารย์ นักศึกษา ตลอดจนเกษตรกรทั่วไป เริ่มแรกจัดตั้งเป็นสถาบันวิจัยและฝึกอบรมการเกษตร ไม่ได้รับงบประมาณสนับสนุนดำเนินการ จนกระทั่งปีงบประมาณ 2522 เป็นต้นมา จึงได้รับงบประมาณอย่างจริงจัง ต่อมาเมื่อวันที่ 15 กันยายน พ.ศ. 2531 พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานนามใหม่ให้แก่วิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษาเป็น "สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล" และเมื่อวันที่ 19 ตุลาคม พ.ศ. 2532 กระทรวงศึกษาธิการ ได้ประกาศเรื่องการแบ่งส่วนราชการในสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล (ฉบับที่ 6) พ.ศ. 2532 ให้เปลี่ยนชื่อ "สถาบันวิจัยและฝึกอบรมการเกษตร" เป็น "สถาบันวิจัยและฝึกอบรมการเกษตรลำปาง"

2) ภารกิจและหลักสูตรการเรียนการสอน

ด้านภารกิจของสถาบันวิจัยและฝึกอบรมการเกษตรลำปางมีดังนี้

*(1) สร้างและพัฒนาเทคโนโลยีทางการเกษตร*ต้นแบบของการเพิ่มมูลค่าผลผลิตทางการเกษตรที่มีคุณภาพได้มาตรฐานสากลและสอดคล้องกับความต้องการของสังคม

(2) ผลิตและพัฒนากำลังคนด้านวิชาชีพและเทคโนโลยีด้านการเกษตร ที่ตอบสนองต่อความต้องการของสังคม

*(3) ถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรและธุรกิจเกษตรสู่กลุ่มบุคคลเป้าหมาย*เพื่อพัฒนาสังคมให้สามารถพึ่งพาตนเองได้

3) โครงการฝึกอบรมวิชาชีพหลักสูตรระยะสั้นของสถาบันวิจัยและฝึกอบรมการเกษตรลำปาง

วิรัตน์ อำพันธุ์ (2546: สัมภาษณ์) กล่าวว่า โครงการฝึกอบรมหลักสูตรระยะสั้นเกิดขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2524 โครงการนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ชาวบ้านมาเป็นฝ่ายรัฐบาล เนื่องจากในยุคนั้นมีปัญหาผู้ก่อการร้ายคอมมิวนิสต์ โดยการสร้างความสัมพันธ์กับชาวบ้าน โดยการพัฒนาอาชีพ ส่วนใหญ่เป็นวิชาชีพเกษตรกรรม ได้แก่ การปลูกพืช การเลี้ยงสัตว์ สถาบันวิจัยและฝึกอบรมการเกษตรลำปาง ซึ่งเป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบในการค้นคว้าวิจัยและฝึกอบรม จึงได้จัดแบ่งกิจกรรมสำหรับพัฒนาชนบทดังนี้คือ การฝึกอบรมหลักสูตรระยะสั้นสำหรับเกษตรกรและบุคคลผู้สนใจทั่วไป การจัดแปลงสาธิตและนิทรรศการเพื่อถ่ายทอดความรู้ที่ได้จากงานศึกษาวิจัยแสดงให้เกษตรกร นัก

ศึกษาในระดับต่างๆ และประชาชนผู้สนใจทั่วไป การบริการส่งเสริมวิชาการแก่ชุมชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการกำหนดหลักสูตรการฝึกอบรมและรูปแบบการทำงานในการจัดหลักสูตรการฝึกอบรมระยะสั้นสำหรับเกษตรกร สถาบันวิจัยและฝึกอบรมการเกษตรลำปาง ได้ตระหนักถึงความต้องการของกลุ่มเป้าหมายและปัญหาที่สำคัญเร่งด่วนของชุมชนซึ่งเป็นรากแก้วของการพัฒนาสังคมและเศรษฐกิจของประเทศชาติให้มั่นคงต่อไป

5.2.3 สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตพิษณุโลก (สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตพิษณุโลก, 2545: 2)

1) ความเป็นมา สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตพิษณุโลก เป็นสถานศึกษาในสังกัดสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล กระทรวงศึกษาธิการ ตั้งอยู่เลขที่ 52 หมู่ที่ 7 บ้านมาบหมู ตำบลบ้านกร่าง อำเภอเมือง จังหวัดลำปาง มีเนื้อที่ทั้งหมด 572 ไร่ 3 งาน 15 วา ให้สำนักงานเกษตรอำเภอเมืองใช้ประโยชน์ 25 ไร่ มีประวัติสังเขปดังนี้คือ พ.ศ. 2496 เริ่มดำเนินการสร้างอาคารเรียน อาคารหอพัก โรงฝึกงานของโรงเรียนเกษตรกรรมพิษณุโลก ในพื้นที่คลองครอบ ตำบลบ้านกร่าง อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก และเปิดรับนักเรียนที่จบชั้นมัธยมปีที่ 3 (เดิม) เข้าศึกษาต่อหลักสูตรมัธยมอาชีวศึกษาตอนต้น แผนกเกษตรกรรม หลักสูตร 3 ปี พ.ศ. 2507 ขยายการศึกษาจากมัธยมอาชีวศึกษาตอนต้นเป็นมัธยมอาชีวศึกษาปลายเกษตรกรรมหลักสูตร 3 ปี ได้รับวุฒิประกาศนียบัตรมัธยมศึกษาตอนปลาย (ม.6เดิม) แผนกเกษตรกรรม จากนั้นปี พ.ศ. 2509 กระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศยกฐานะโรงเรียนเกษตรกรรมพิษณุโลกเป็นวิทยาลัยเกษตรกรรมพิษณุโลก สังกัดกรมอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ เปิดสอนหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ แผนกเกษตรกรรม (ปวช.) รับผู้จบการศึกษามัธยมศึกษาตอนปลายเข้าเรียนในหลักสูตร 3 ปี พ.ศ. 2517 เปิดสอนหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง แผนกเกษตรกรรม (ปวส.) รับผู้สำเร็จการศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ แผนกเกษตรกรรม (ปวช.) เข้าเรียนในหลักสูตร 2 ปี พ.ศ. 2518 มีพระราชบัญญัติโอนกิจการและอำนาจการบริหารราชการบางส่วนของกรมอาชีวศึกษาไปเป็นวิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษา วิทยาลัยเกษตรกรรมพิษณุโลกจึงได้รับการพิจารณาจากทางราชการให้เปลี่ยนชื่อเป็นวิทยาเขตเกษตรพิษณุโลก ตั้งแต่ปีการศึกษา 2520 เป็นต้นมา โดยดำเนินการเปิดสอนระดับ ปวช. และ ปวส. แผนกเกษตรกรรมสาขาต่างๆ ดังนี้ พ.ศ. 2521 เปิดการสอนระดับ ปวช. สาขาเกษตรกรรมทั่วไป เปิดการสอนระดับ ปวส. สาขาพืชศาสตร์ และสาขาสัตวศาสตร์ พ.ศ. 2531 วันที่ 15 กันยายน 2531 ได้รับพระมหากรุณาธิคุณจากพระบาทสมเด็จ

พระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชมหาราช ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานนามใหม่แก่วิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษาว่า "สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล" วิทยาเขตเกษตรพิษณุโลก ได้ชื่อใหม่ว่า สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตพิษณุโลก หรือ ราชมงคลพิษณุโลก

ปัจจุบันนี้สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตพิษณุโลก ได้เปิดสอนถึงระดับปริญญาตรี หลักสูตร 2 ปี ต่อเนื่อง และ 4 ปี หลายสาขาเช่น สาขาพืชศาสตร์ สัตวศาสตร์ สาขาประมง สาขาคอมพิวเตอร์ธุรกิจ บริหารธุรกิจเกษตร ฯลฯ ทั้งภาคปกติ และ ภาคสมทบ

2) ภารกิจและหลักสูตรการเรียนการสอน

สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตพิษณุโลก (2545: 22) กล่าวว่า สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตพิษณุโลก เปิดสอนทั้งในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง และระดับปริญญาตรี หลักสูตร 2 ปี และ หลักสูตร 4 ปี

ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงมีดังนี้

(1) ประเภทวิชาช่างอุตสาหกรรม

(2) ประเภทวิชาเกษตรกรรม

(3) ประเภทวิชาบริหารธุรกิจ

ระดับปริญญาตรี หลักสูตร 2 ปี

(1) ประเภทวิชาบริหารธุรกิจ

(2) ประเภทวิชาเกษตรศาสตร์

ระดับปริญญาตรีหลักสูตร 4 ปี

(1) ประเภทวิชาบริหารธุรกิจ

(2) ประเภทวิชาเกษตรศาสตร์

3) โครงการฝึกอบรมหลักสูตรระยะสั้นกับอาชีพเกษตรกรรม

มนัส จูมี (2547: สัมภาษณ์) กล่าวว่า สมัย พ.ศ. 2522 จังหวัดพิษณุโลก มีปัญหาผู้ก่อการร้ายคอมมิวนิสต์ จึงมีหน่วยงานที่เรียกว่า กอ. รมน. ตั้งโครงการหมู่บ้าน อพป. (อาสาพัฒนาป้องกันตนเอง) หมู่บ้านดังกล่าวเป็นหมู่บ้านสีชมพู มีการแทรกซึมของพรรคคอมมิวนิสต์ โครงการนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อจะดึงประชาชนมาเป็นฝ่ายรัฐบาล โดยพยายามที่จะสร้างสัมพันธ์กับชาวบ้าน โดยการพัฒนาอาชีพ ส่วนใหญ่เป็นวิชาชีพเกษตร การปลูกพืช การเลี้ยงสัตว์ หลังจากนั้น ประมาณปี พ.ศ. 2526-2527 คอมมิวนิสต์หมดไปจากประเทศไทย แต่หมู่บ้านเหล่านั้นยังเรียกเป็น หมู่บ้าน อพป. อยู่เหมือนเดิม ต่อมาทางสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตพิษณุโลก ได้ตั้งงบประมาณประจำทุกปี โดยใช้ชื่อว่า "โครงการพัฒนาอาชีพในชนบท" จนถึงปัจจุบัน

5.2.4 สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตน่าน

1) ความเป็นมา (สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตน่าน 2545: 3) วิทยาเขตน่านเดิมมีฐานะเป็นโรงเรียนเกษตรกรรม ตั้งขึ้นเมื่อเดือนสิงหาคม พ.ศ. 2481 ขึ้นกับกระทรวงธรรมการในสมัยนั้น โดยมีนายคำรพ นุชนิยม ศึกษาธิการจังหวัดน่าน ขณะนั้นเป็นผู้ดำเนินการตามนโยบาย สถานที่ตั้งเดิมอยู่ที่บ้านน้ำล้อม-สันแขก ในโรงเรียนการช่างสตรี ปัจจุบันคือวิทยาลัยเทคนิคน่าน มีพื้นที่ประมาณ 37 ไร่เศษ พื้นที่เป็นที่ลุ่มน้ำท่วมทุกปี ต่อมาทางการเห็นว่าพื้นที่ดังกล่าวไม่เหมาะสม จึงได้ย้ายที่ตั้งมาอยู่ในพื้นที่ที่อยู่ปัจจุบัน คือบ้านคั้งถี่ หมู่ที่ 13 ตำบลฝายแก้ว กิ่งอำเภอภูเพียง จังหวัดน่าน พื้นที่เดิมเป็นพื้นที่ร้างของชาวบ้านคั้งถี่ บ้านหัวเวียงเหนือ บ้านเชียงแข็ง บ้านมหาโพธิ์ และบ้านน้ำล้อม เนื้อที่ส่วนใหญ่เป็นดินเหนียว ล้อมรอบด้วยป่าละเมาะและป่าดงดิบ พ.ศ. 2490 พื้นที่ของโรงเรียนเกษตรกรรมน่านมีอยู่ประมาณ 331 ไร่ 3 งาน ต่อมานายเลื่อน ศุภภักดี ได้รับตำแหน่งครูใหญ่ และได้ร่วมมือกับผู้ใหญ่บ้าน พร้อมทั้งชาวบ้าน ครู คนงาน ภารโรง ของโรงเรียนทำการสำรวจวางหมุดของโรงเรียนใหม่ พร้อมกับคำนวณพื้นที่ทั้งหมดมีอยู่ประมาณ 1,500 ไร่ พ.ศ. 2508 กรมอาชีวศึกษาได้สั่งวิทยาลัยเทคนิคภาคพายัพ มาทำการสำรวจและทำแผนที่ใหม่ได้เนื้อที่ทั้งหมด 864 ไร่เศษ โรงเรียนเกษตรกรรมน่าน ได้รับการยกวิทยฐานะเป็นวิทยาลัย เมื่อวันที่ 9 พฤษภาคม พ.ศ. 2517 ได้มีประกาศในราชกิจจานุเบกษา ตามคำสั่งของกระทรวงศึกษาธิการที่ 0908/525 ลงวันที่ 22 พฤษภาคม พ.ศ. 2517 พ.ศ. 2518 วิทยาลัยเกษตรกรรมน่านได้แยกตัวออกจากกรมอาชีวศึกษามาสังกัดใหม่ คือวิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษา และได้เปลี่ยนชื่อใหม่เป็น วิทยาเขตเกษตรน่าน ต่อมาเมื่อวันที่ 15 กันยายน 2531 วิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษา ได้รับพระราชทานนามใหม่จากพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 9 เป็น "สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตน่าน" จนถึงปัจจุบันนี้

2) ภารกิจและหลักสูตรการเรียนการสอน

สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตน่าน, 2545: 15 กล่าวว่า สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตน่าน เปิดสอนทั้งในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง และระดับปริญญาตรี หลักสูตร 2 ปี และ หลักสูตร 4 ปี

ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงมีดังนี้

(1) ประเภทวิชาช่างอุตสาหกรรม

(2) ประเภทวิชาเกษตรกรรม

(3) ประเภทวิชาบริหารธุรกิจ

ระดับปริญญาตรี หลักสูตร 2 ปี

(1) ประเภทวิชาบริหารธุรกิจ

(2) ประเภทวิชาเกษตรศาสตร์

ระดับปริญญาตรีหลักสูตร 4 ปี

(1) ประเภทวิชาบริหารธุรกิจ

(2) ประเภทวิชาเกษตรศาสตร์

3) โครงการฝึกอบรมหลักสูตรระยะสั้นกับอาชีพเกษตรกรรม

มงคล พุทธวงศ์, (2547: สัมภาษณ์) กล่าวว่า โครงการฝึกอบรมหลักสูตรระยะสั้นสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตน่าน เริ่มต้น พ.ศ. 2524 มีอาจารย์วัลลภ ชูติวัตร เป็นผู้อำนวยการ ได้สนับสนุนให้ทางสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตน่าน จัดฝึกอบรมวิชาชีพหลักสูตรระยะสั้น การฝึกภาคปฏิบัติวิชาชีพในหมู่บ้านเป้าหมายให้กับประชาชนในชนบท ตลอดจนการฝึกภาคปฏิบัติเพื่อสนับสนุนอาหารกลางวันของเด็กนักเรียนภายในจังหวัดน่าน โดยใช้วิทยากรของวิทยาเขตน่าน เพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ซึ่งเน้นในการพัฒนาคุณภาพของประชาชนในชนบท

6. ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เล็ก ปานแย้ม (2518: 56-58) ได้ศึกษาบทบาทของโรงเรียนและวิทยาลัยเกษตรกรรมที่ตั้งอยู่ในภาคกลางในการเผยแพร่ความรู้ทางการเกษตร พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่มีความต้องการเข้ารับการฝึกอบรมเป็นอย่างมากและต้องการเข้ารับการฝึกอบรมระหว่าง 1-5 วัน

ทองบ่อ เดชสองชั้น (2530: 56) ได้ศึกษาปัจจัยที่เป็นอุปสรรคเกี่ยวบุคลากรที่เชิญมาเป็นวิทยากร คณะกรรมการ เสนอแนะให้สถานศึกษาลดชั่วโมงสอนในภาคปกติสำหรับวิทยากร โดยให้มีความคล่องตัวที่จะสามารถเป็นวิทยากรโครงการได้อย่างมีประสิทธิภาพ จัดให้มีการฝึกอบรมแก่วิทยากรภายในเกี่ยวกับการให้ความรู้ วิธีการถ่ายทอดความรู้แก่เกษตรกร และควรส่งวิทยากรไปฝึกอบรมหรือศึกษาดูงานในสาขาที่ขาดแคลน

วีระศักดิ์ บุตรโคษา (2534: 67) ได้ศึกษาถึงทรรศนะของวิทยากรโครงการฝึกอบรมวิชาชีพเกษตรกรรมหลักสูตรระยะสั้นว่า ด้านนโยบายการดำเนินงาน สภาพที่เป็นอยู่ ปัจจุบันพบว่า วิทยาลัยเกษตรกรรมรับนโยบายและงบประมาณ มาจากกรมอาชีวศึกษา แล้วนำไปปฏิบัติการฝึกอบรม โดยมีผู้อำนวยการวิทยาลัยเกษตรกรรมเป็นผู้ประสานงานในสภาพที่ควรจะเป็น วิทยากรระบุว่าควรให้เกษตรกรมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายการฝึกอบรม โดยควรใช้งบประมาณการฝึกอบรมจากกรมอาชีวศึกษาและมีผู้อำนวยการวิทยาลัยเป็นผู้ประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

อำนาจ ศีลวัตร (2522: 76) ได้ให้ข้อสรุปในรายงานผลการวิจัยความสนใจและความต้องการของประชากรที่มีต่อการฝึกอบรมวิชาชีพเกษตรกรรมหลักสูตรระยะสั้น เพื่อใช้ในโครงการของวิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษาวิทยาเขตเกษตรพระนครศรีอยุธยาพบว่า วิชาชีพเกษตรกรรมที่ต้องการฝึกอบรมมากที่สุดคือสาขาพืชกรรม ได้แก่การปลูกผักเพื่อการค้า ผักสวนครัว การเพาะเห็ด และการทำนาแผนใหม่ นอกจากนี้ประชากรต้องการวิทยากรที่ทำการฝึกอบรมจากวิทยาเขตเกษตรพระนครศรีอยุธยามากที่สุด รองลงมาต้องการจากกระทรวงเกษตรและสหกรณ์และเกษตรกรที่ประสบความสำเร็จ

ลาวัลย์ กุลจนิรักษ์ (2525: 66) ได้ให้ข้อสรุปในรายงานวิจัยการดำเนินงานในโครงการฝึกอบรมอาชีพเกษตรกรรมเคลื่อนที่ของกรมอาชีวศึกษาพบว่า ครู-อาจารย์ ต้องรับภาระหนักพอควรเนื่องจากต้องรับผิดชอบงานสอนประจำซึ่งเป็นงานหลักอย่างน้อย 1 วิชา โดยมีคาบการสอน 11-20 คาบต่อสัปดาห์ ด้วยเหตุที่วิทยาลัยเกษตรกรรมส่วนใหญ่ยังขาดบุคลากรครู-อาจารย์อีกมาก เมื่อเทียบกับจำนวนนักศึกษาซึ่งมีอยู่ในจำนวนที่มากและยังต้องเป็นกรรมการปฏิบัติงานตามโครงการนี้ซึ่งเป็นงานรอง ทำให้เป็นภาระหนักเพิ่มขึ้น จึงทำให้งานโครงการดำเนินไปด้วยความไม่คล่องตัวเท่าที่ควร

บทที่ 3
วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง "ทัศนคติของวิทยากรต่อโครงการฝึกอบรมวิชาชีพเกษตรกรรมระยะสั้นของสถาบันเทคโนโลยีราชมงคลภาคเหนือ" มีวิธีการดำเนินการวิจัยเกี่ยวกับประชากร กลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การเก็บข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 **ประชากร** ในการศึกษาครั้งนี้คือ ครู-อาจารย์ที่เป็นวิทยากรในโครงการฝึกอบรมวิชาชีพเกษตรกรรมระยะสั้นของสถาบันเทคโนโลยีราชมงคลภาคเหนือตั้งแต่ปี พ.ศ. 2543-2546 รวม 125 คน รวม 4 แห่งคือ สถาบันวิจัยและฝึกอบรมการเกษตรลำปาง จังหวัดลำปางจำนวน 35 คน สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตลำปาง 36 คน สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตน่าน 20 คน และสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตพิษณุโลกจำนวน 34 คน รวม 125 คน และเนื่องจากประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้มีจำนวนไม่มาก ประชากรทุกคนจึงมีความสำคัญเพราะเคยผ่านการเป็นวิทยากรมาแล้ว จึงจำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากประชากรทุกคน โดยไม่มีการสุ่มตัวอย่าง

1.2 **กลุ่มตัวอย่าง** การวิจัยครั้งนี้ใช้ประชากรทั้งหมด ซึ่งเป็นครู-อาจารย์ที่เป็นวิทยากรในโครงการฝึกอบรมวิชาชีพเกษตรกรรมระยะสั้นของสถาบันเทคโนโลยีราชมงคลภาคเหนือตั้งแต่ปี พ.ศ. 2543-2546 จำนวน 125 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบสำรวจ (survey research) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม (questionnaire) โดยมีขั้นตอนการสร้างแบบสอบถามและการตรวจสอบแบบสอบถามดังนี้

2.1 **การสร้างแบบสอบถาม** ได้กำหนดตัวแปรที่ต้องการในประเด็นต่างๆ ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย แล้วจึงกำหนดตัวชี้วัดและมาตรวัดมาสร้างเป็นข้อคำถาม ประกอบด้วยคำถามปลายปิด และปลายเปิด แบ่งออกเป็น 4 ตอนดังนี้

2.1.1 ตอนที่ 1 เกี่ยวกับสภาพสังคม และเศรษฐกิจของวิทยากร ลักษณะคำถามเป็นแบบปลายปิดและปลายเปิด มีคำตอบให้เลือกคำตอบเดียว แบบให้เลือกหลายคำตอบ และเติมคำลงในช่องว่าง

2.1.2 ตอนที่ 2 เกี่ยวกับความรู้พื้นฐานของวิทยากรต่อโครงการฝึกอบรมวิชาชีพเกษตรกรรมระยะสั้น เป็นคำถามให้เลือกตอบเพื่อทดสอบความรู้ของวิทยากร โดยมีเกณฑ์ประเมินค่าดังนี้

ตอบถูกร้อยละ 90 ขึ้นไป มีความรู้พื้นฐานมากที่สุด

ตอบถูกร้อยละ 80-89 มีความรู้พื้นฐานมาก

ตอบถูกร้อยละ 70-79 มีความรู้พื้นฐานปานกลาง

ตอบถูกร้อยละ 60-69 มีความรู้พื้นฐานน้อย

ตอบถูกต่ำกว่าร้อยละ 60 มีความรู้พื้นฐานน้อยที่สุด

2.1.3 ตอนที่ 3 เกี่ยวกับทัศนคติของวิทยากรต่อโครงการฝึกอบรมวิชาชีพเกษตรกรรมระยะสั้น เป็นคำถามแบบปลายปิด มีคำตอบให้เลือกเป็นแบบมาตรประมาณค่า ของลิเคอร์ท (Likert scale) กำหนดให้แต่ละข้อมีคะแนน 5 ระดับคือ ระดับเห็นด้วยมากที่สุด 5 คะแนน ระดับเห็นด้วยมาก 4 คะแนน ระดับเห็นด้วยปานกลาง 3 คะแนน ระดับเห็นด้วยน้อย 2 คะแนน และระดับเห็นด้วยน้อยที่สุด 1 คะแนน

จากตอนที่ 3 กำหนดค่าช่วงคะแนนแต่ละระดับดังนี้

ช่วงคะแนน 4.21-5.00 หมายถึง ระดับเห็นด้วยมากที่สุด

ช่วงคะแนน 3.41-4.20 หมายถึง ระดับเห็นด้วยมาก

ช่วงคะแนน 2.61-3.40 หมายถึง ระดับเห็นด้วยปานกลาง

ช่วงคะแนน 1.81-2.60 หมายถึง ระดับเห็นด้วยน้อย

ช่วงคะแนน 1.00-1.80 หมายถึง ระดับเห็นด้วยน้อยที่สุด

2.1.4 ตอนที่ 4 เกี่ยวกับปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับโครงการฝึกอบรมวิชาชีพเกษตรกรรมระยะสั้น ลักษณะคำถามแบบปลายเปิด เพื่อให้ผู้ตอบสามารถตอบคำถามได้โดยเสรี (free response)

การทดสอบสมมติฐานใช้ค่าทดสอบค่าไคสแควร์ และการหาค่าความสัมพันธ์ระหว่าง

ตัวแปร โคเฮน (Cohen: 1980) อ้างถึงใน สุนันท์ สีสังข์ (2538: 268) อธิบายว่าเกณฑ์การแปรค่าระดับความสัมพันธ์ r ดังนี้

0.95-1.00 หมายถึง ระดับความสัมพันธ์สูงยิ่ง

0.80-0.94 หมายถึง ระดับความสัมพันธ์สูง

0.60-0.79 หมายถึง ระดับความสัมพันธ์ปานกลาง

0.40-0.59 หมายถึง ระดับความสัมพันธ์ต่ำ

0.20-0.39 หมายถึง ระดับความสัมพันธ์ต่ำมาก

0.00-0.19 หมายถึง ไม่มีระดับความสัมพันธ์

2.2 **การสร้างและการทดสอบเครื่องมือ**

ผู้วิจัยสร้างแบบสอบถามและพัฒนาขึ้นมาโดยศึกษาจากเอกสารวิชาการ บทความ ตำรา ทฤษฎี วรรณกรรม และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทัศนคติของวิทยากรต่อโครงการฝึกอบรมวิชาชีพเกษตรกรรมระยะสั้นของสถาบันเทคโนโลยีราชมงคลภาคเหนือ เสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อขอข้อเสนอแนะ และร่วมกันปรับปรุงแบบสอบถาม นำไปตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ และความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (content validity) การตรวจสอบความเที่ยงตรงโดยวิธีการวัดความสอดคล้องภายใน (internal consistency) โดยการนำแบบสอบถามไปทำการทดลอง (pre-test) กับวิทยากรโครงการฝึกอบรมวิชาชีพเกษตรกรรมระยะสั้นของสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตอื่นๆที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 10 คน แล้วนำผลที่ได้ในส่วนของคำถามเกี่ยวกับ ทัศนคติของวิทยากรต่อโครงการฝึกอบรมวิชาชีพเกษตรกรรมระยะสั้น มาหาค่าความเชื่อมั่น (reliability) โดยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟ่า (coefficient alpha) โดยใช้เครื่องคอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for windows สำหรับหาค่าความเชื่อมั่น ได้ค่าความเชื่อมั่นรวม .7949 และได้นำแบบสอบถามมาปรับปรุงให้เหมาะสมยิ่งขึ้นแล้วนำไปใช้เก็บข้อมูลต่อไป

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอนดังนี้

3.1 **ทำหนังสือจากมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช** ขอความอนุเคราะห์ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยและฝึกอบรมการเกษตรลำปาง จังหวัดลำปาง ผู้อำนวยการสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตลำปาง ผู้อำนวยการสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตน่าน

และผู้อำนวยการสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตพิษณุโลก ในการประสานเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม

3.2 **การเก็บข้อมูลปฐมภูมิ (primary data)** โดยผู้วิจัยสร้างแบบสอบถามแล้วสำรวจข้อมูลในภาคสนาม ด้วยการให้วิทยากรตอบแบบสอบถามทั้งหมด 125 ราย ในระหว่างวันที่ 12 มกราคม 2547 เสร็จสิ้นในวันที่ 11 กุมภาพันธ์ 2547 รวม 28 วัน

3.3 **การเก็บข้อมูลทุติยภูมิ (secondary data)** โดยผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลจากวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย ทั้งเอกสารทางวิชาการ ตำรา บทความ วารสาร และผลงานวิจัยทั้งในประเทศ และต่างประเทศ

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการนำแบบสอบถามที่ได้ออกไปสอบถามกลุ่มตัวอย่างมาตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ จัดทำรหัสข้อมูลเพื่อประมวลผล และทำการวิเคราะห์ด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for window (statistical package for social sciences/for window) โดยใช้สถิติค่าความถี่ (frequencies) ค่าร้อยละ (percentages) ค่ามัชฌิมเลขคณิต (arithmetic mean) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation) การจัดอันดับ (ranking) ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (correlation coefficient) และค่าไคสแควร์ (chi-square)

ตอนที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลลักษณะสภาพสังคม และเศรษฐกิจของวิทยากร โดยการหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ตอนที่ 2 วิเคราะห์ข้อมูลความรู้พื้นฐานของวิทยากรต่อโครงการฝึกอบรมวิชาชีพเกษตรกรรมระยะสั้น โดยการหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ตอนที่ 3 วิเคราะห์ข้อมูลทัศนคติของวิทยากรต่อโครงการฝึกอบรมวิชาชีพเกษตรกรรมระยะสั้น โดยการหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ตอนที่ 4 วิเคราะห์ข้อมูลปัญหา ข้อเสนอแนะของวิทยากรต่อโครงการฝึกอบรมวิชาชีพเกษตรกรรมระยะสั้นโดยการหาค่าร้อยละ

การทดสอบสมมติฐานการวิจัยด้วยค่าไคสแควร์ (chi-square) และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (correlation coefficient)

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. **ค่าสัมประสิทธิ์อัลฟ่า** (coefficient alpha) ตามวิธีของครอนบาร์ค อัลฟ่า (สำเริง บุญเรืองรัตน์ 2528: 129)

2. **ค่าร้อยละ** (percentage) (**สุนันท์ สีสังข์** 2540: 215)

สูตรร้อยละและรายการวัด = ความถี่ของรายการนั้น x 100
ความถี่ทั้งหมด

3. **ค่าเฉลี่ย** (mean) (**ธีรยุทธ พึ่งเทียร** 2543: 12)

สูตร $\bar{X} = \frac{\sum fX}{N}$

เมื่อ $\bar{X}$ **แทน มัชฌิมเลขคณิต**

N **แทน จำนวนข้อมูลทั้งหมด**

$\sum fX$ **แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมด**

4. **ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน** (standard deviation) **วิสาข์ เกษประทุม** 2544: 66)

สูตร S.D. $= \sqrt{\frac{\sigma}{N}} = \sum f (X - X)^2$

เมื่อ S.D. = σ **แทน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน**

f **แทน ความถี่**

X **แทน จุดกึ่งกลางชั้น**

$\bar{X}$ **แทน มัชฌิมเลขคณิต**

N **แทน จำนวนข้อมูลทั้งหมด**

5 **ค่าการทดสอบไคสแควร์** (chi-square) (บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์ 2543: 354)

สูตร $\chi^2 = \frac{\sum (O-E)^2}{E}$

เมื่อ χ^2 **แทน ค่าไคสแควร์**

O **แทน แทนความถี่ที่ได้จากการสังเกต** (observed frequency)

E **แทน ค่าความถี่ที่ได้ตามทฤษฎีหรือตามที่คาดหวังไว้** (expected frequency)

6. **การจัดอันดับ** (ranking) **พจนาลัย ไชยรังษี** (2543: 258) กล่าวว่า **ระดับอันดับมาตรา (หรือแบบจัดอันดับ) เป็นการจัดข้อมูลตามอันดับหรือประเภทของอันดับ**

7. **การวิเคราะห์สหสัมพันธ์ สุนันท์ สีสังข์** (2538: 268) กล่าวว่า เป็นการศึกษาถึงองศาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรว่ามีความสัมพันธ์กันขนาดไหน การวัดองศาของความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรนี้สามารถวัดออกมาในรูปของค่าทางสถิติ ซึ่งเครื่องมือดังกล่าวเรียกว่า สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (correlation coefficient) มีสัญญลักษณ์ว่า p (rho) หรือ r โดยทั่วไปแล้วจะใช้ค่าของ r ซึ่งมักจะไม่ทราบค่า สำหรับสูตรในการคำนวณมีดังนี้

$$r = \frac{\sum_{i=1}^{n} XiYi}{\sqrt{\sum_{i=Xi}^{2} \sum_{i=1Y_1}^{2}}}$$

ในที่นี้ r = ค่าสัมประสิทธิ์ของสหสัมพันธ์

X,Y = เป็นค่าของตัวแปรแต่ละตัว

บทที่ 4
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยเรื่อง "ทัศนคติของวิทยากรต่อโครงการฝึกอบรมวิชาชีพเกษตรกรรมระยะสั้นของสถาบันเทคโนโลยีราชมงคลภาคเหนือ"

ตอนที่ 1 สภาพพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจของวิทยากร

ตอนที่ 2 ความรู้พื้นฐานของวิทยากรต่อโครงการฝึกอบรมวิชาชีพเกษตรกรรมระยะสั้น

ตอนที่ 3 ทัศนคติของวิทยากรต่อโครงการฝึกอบรมวิชาชีพเกษตรกรรมระยะสั้น

ตอนที่ 4 ปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับโครงการฝึกอบรมวิชาชีพเกษตรกรรมระยะสั้น

การทดสอบสมมติฐานการวิจัย

ตอนที่ 1 สภาพทางสังคมและเศรษฐกิจของวิทยากร

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสภาพพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจของวิทยากรด้วยค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ดังตารางที่ 4.1 และ 4.2

ตารางที่ 4.1 สภาพทางสังคมของวิทยากร

N =125

สภาพทางสังคม	จำนวน	ร้อยละ	ต่ำสุด	สูงสุด	$\bar{X}$	S.D
เพศ						
ชาย	75	60.0				
หญิง	50	40.0				
รวม	125	100.0				

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

N =125

สภาพทางสังคม	จำนวน	ร้อยละ	ต่ำสุด	สูงสุด	$\bar{X}$	S.D.
อายุ						
น้อยกว่า 31 ปี	19	15.2				
31-40 ปี	32	25.6				
41-50 ปี	58	46.4				
มากกว่า 50 ปี	16	12.8				
รวม	125	100.0	23	59	41.84	8.523
สถานภาพสมรส						
โสด	39	31.2				
สมรส	83	66.4				
หม้าย/หย่าร้าง	3	2.4				
รวม	125	100.0				
ภูมิลำเนา						
ภูมิลำเนาเดิม	20	16.0				
ย้ายมาจากจังหวัดอื่น	105	84.0				
รวม	125	100.0				
ประสบการณ์ในการทำงาน						
น้อยกว่า 6 ปี	22	17.6				
6-10 ปี	18	14.4				
11-15 ปี	11	8.8				
16-20 ปี	22	17.6				
มากกว่า 20 ปี	52	41.6				
รวม	125	100.0	.90	35	16.58	9.209

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

N =125

สภาพทางสังคม	จำนวน	ร้อยละ	ต่ำสุด	สูงสุด	$\bar{X}$	S.D.
ระดับการศึกษา						
ปริญญาเอก	10	8.0				
ปริญญาโท	80	64.0				
ปริญญาตรี	34	27.2				
ต่ำกว่าปริญญาตรี	1	0.8				
รวม	125	100.0				
สาขาวิชาเอก						
ด้านการเกษตรโดยตรง	64	51.2				
ด้านที่สัมพันธ์กับการเกษตร	38	30.4				
ด้านสนับสนุนการเกษตร	23	18.4				
รวม	125	100.0				
สถาบันที่จบ						
ในประเทศ	109	87.2				
ต่างประเทศ	16	12.8				
รวม	125	100.0				
ตำแหน่งงาน (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)						
ผู้อำนวยการ	1	0.8				
ผู้ช่วยผู้อำนวยการ	10	8.0				
หัวหน้าคณะวิชา	10	8.0				
หัวหน้าแผนก	52	41.6				
ประจำแผนก	54	43.2				
ปฏิบัติการสอน	74	59.2				

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

N =125

สภาพทางสังคม	จำนวน	ร้อยละ	ต่ำสุด	สูงสุด	$\bar{X}$	S.D.
ระดับตำแหน่ง						
ต่ำกว่าระดับ 6 ลงมา	39	31.2				
ระดับ 6-7	55	44.0				
ระดับ 8 ขึ้นไป	31	24.8				
รวม	125	100.0	3	9	6.29	1.610
จำนวนคาบที่สอนภาคการศึกษาที่แล้ว						
น้อยกว่า 5 คาบ	14	11.2				
5-9 คาบ	28	22.4				
10-14 คาบ	22	17.6				
15-19 คาบ	34	27.2				
มากกว่า 19 คาบ	27	21.6				
รวม	125	100.0	0	28.5	13.01	7.140
หลักสูตรที่เคยเป็นวิทยากร (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)						
การผลิตเมล็ดพันธุ์ผัก	2	1.6				
การผลิตผักปลอดสารพิษ	7	5.6				
การผลิตผักพื้นบ้าน	2	1.6				
การปลูกถั่วเหลืองเพื่อผลิตเมล็ดพันธุ์ในฤดูฝน	6	4.8				
การปลูกถั่วลิสง	1	0.8				
การปลูกหม่อนเลี้ยงไหม	2	1.6				
การปลูกสับปะรด	2	1.6				
การปลูกสวนประดับ	1	0.8				

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

N =125

สภาพทางสังคม	จำนวน	ร้อยละ	ต่ำสุด	สูงสุด	$\bar{X}$	S.D.
การจัดการสวนผลไม้	3	2.4				
เทคโนโลยีการผลิตลำไย	2	1.6				
การเพาะเห็ด	3	2.4				
การผลิตพืชไร่	4	3.2				
การปลูกไม้ผล	3	2.4				
การผลิตเมล็ดข้าวสาลี	1	0.8				
การผลิตไม้ดอกไม้ประดับ	5	4.0				
เทคนิคการขยายพันธุ์พืช	11	8.8				
การเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อเบื้องต้น	5	4.0				
การเกษตรแบบผสมผสานตามแนวทฤษฎีใหม่	9	7.2				
การเพาะปลูกและขยายพันธุ์สมุนไพร	1	0.8				
การเกษตรแบบไร่นาสวนผสม	9	7.2				
การป้องกันกำจัดศัตรูพืชต่างๆ เช่น ศัตรูข้าว	2	1.6				
การส่งเสริมการใช้น้ำตามทฤษฎีใหม่	3	2.4				
การทำปุ๋ยหมักและการจัดการดินอย่างยั่งยืน	2	1.6				
การเลี้ยงสัตว์ปีก	13	10.4				
การเลี้ยงสุกร	8	6.4				
การเลี้ยงโค	13	10.4				

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

N =125

สภาพทางสังคม	จำนวน	ร้อยละ	ต่ำสุด	สูงสุด	X	S.D.
การผสมเทียม	1	0.8				
การเลี้ยงปลาเพื่อสร้างรายได้	3	2.4				
การพัฒนาธุรกิจชุมชน	3	2.4				
การแปรรูปอาหาร	15	12.0				
การทำเต้าเจี้ยว ซีอิ้ว	10	8.0				
การแปรรูปผลิตภัณฑ์เนื้อสัตว์	6	4.8				
การแปรรูปสับปะรด	8	6.4				
การแปรรูปถั่วเหลือง	2	1.6				
การทำขนมไทยและขนมอบเพื่อสุขภาพ	5	4.0				
การทำน้ำผลไม้พร้อมดื่ม	20	16.0				
การทำไวน์ผลไม้	18	14.4				
การทำงานระบบก๊าซชีว-ภาพ	1	0.8				
การบำรุงรักษาซ่อมแซมเครื่องยนต์ในฟาร์ม	2	1.6				
การบำรุงรักษาซ่อมแซมเครื่องใช้ไฟฟ้า	2	1.6				
การเดินสายไฟในบ้าน	5	4.0				

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

N =125

สภาพทางสังคม	จำนวน	ร้อยละ	ต่ำสุด	สูงสุด	$\bar{X}$	S.D.
การศึกษาความรู้เพิ่มเติม (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)						
ศึกษาดูงาน	85	68.0				
ค้นคว้าจากเอกสาร	122	97.6				
การฝึกอบรม	68	54.4				
การประชุมสัมมนา	74	59.2				
การฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ	74	59.2				
การศึกษาอบรมการเป็นวิทยากร						
เคย	109	87.2				
ไม่เคย	16	12.8				
รวม	125	100.0				

จากตารางที่ 4.1 แสดงให้เห็นสภาพทางสังคมของวิทยากร ดังนี้

เพศ พบว่าวิทยากรเป็นเพศชาย ร้อยละ 60.0 และเพศหญิง ร้อยละ 40.0

อายุ พบว่าวิทยากรมีอายุระหว่าง 41-50 ปี ร้อยละ 46.4 รองลงมาคือ ระหว่าง 31-40 ปี ร้อยละ 25.6 อายุน้อยกว่า 31 ปี ร้อยละ 15.2 และอายุมากกว่า 51 ปี ร้อยละ 12.5 โดยวิทยากรมีอายุต่ำสุด 23 ปี สูงสุด 59 ปี มีอายุเฉลี่ย 41.84 ปี ($\bar{X}$= 41.84 S.D.=8.523)

สถานภาพสมรส พบว่าวิทยากรมีสถานภาพสมรส ร้อยละ 66.4 สถานภาพโสด ร้อยละ 31.2 และสถานภาพหม้ายหรือหย่าร้าง ร้อยละ 2.4

ภูมิลำเนา พบว่าวิทยากรย้ายมาจากที่อื่น ร้อยละ 84.0 และมีภูมิลำเนาเดิม ร้อยละ 16.0

ประสบการณ์ในการทำงาน พบว่าวิทยากรมีประสบการณ์การทำงานมากกว่า 20 ปี ร้อยละ 41.6 รองลงมามีประสบการณ์ทำงานน้อยกว่า 6 ปี และมีประสบการณ์ทำงาน 16-20 ปี เท่ากันคือ ร้อยละ 17.6 ประสบการณ์ทำงาน 6-10 ปี ร้อยละ 14.4 และ ประสบการณ์ทำงาน 11-15 ปี ร้อย

ละ 8.8 โดยวิทยากรมีประสบการณ์ทำงานต่ำสุด 0.9 ปี สูงสุด 35 ปี มีประสบการณ์ในการทำงานเฉลี่ย 16.58 ปี ($\bar{X}$=16.58, S.D.=9.209)

ระดับการศึกษา พบว่าวิทยากรจบการศึกษาระดับปริญญาโท ร้อยละ 64.0 รองลงมาจบการศึกษาระดับปริญญาตรี ร้อยละ 27.0 การศึกษาระดับปริญญาเอก ร้อยละ 8 และการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี ร้อยละ 0.8

สาขาวิชาเอก พบว่าวิทยากรจบสาขาวิชาเกี่ยวกับด้านการเกษตรโดยตรง ร้อยละ 51.2 จบสาขาเกี่ยวกับด้านที่สัมพันธ์กับการเกษตร ร้อยละ 30.4 และจบสาขาวิชาที่เกี่ยวกับด้านสนับสนุนการเกษตร ร้อยละ 18.4

สถาบันที่จบ พบว่าวิทยากรจบการศึกษาจากสถาบันในประเทศ ร้อยละ 87.2 และจบจากสถาบันต่างประเทศ ร้อยละ 12.8

ตำแหน่งงาน พบว่าวิทยากรทำหน้าที่ปฏิบัติการสอน ร้อยละ 59.2 รองลงมาประจำแผนก ร้อยละ 43.2 หัวหน้าแผนก ร้อยละ 41.6 หัวหน้าคณะวิชาและผู้ช่วยผู้อำนวยการเท่ากันคือร้อยละ 8 และผู้อำนวยการ ร้อยละ 0.8

ระดับตำแหน่ง พบว่าวิทยากรมีระดับ 6-ระดับ 7 ร้อยละ 44 รองลงมา ต่ำกว่าระดับ 6 ลงมา ร้อยละ 31.2 และ ระดับ 8 ขึ้นไป ร้อยละ 24.8 โดยวิทยากรมีระดับตำแหน่งต่ำสุดคือระดับ 3 สูงสุดคือ ระดับ 9 ระดับตำแหน่งเฉลี่ยคือระดับ 6 ($\bar{X}$=6.29, S.D.=1.610)

จำนวนคาบที่สอน พบว่าวิทยากรสอน 15-19 คาบต่อสัปดาห์ ร้อยละ 27.2 รองลงมาสอน 5-9 คาบต่อสัปดาห์ ร้อยละ 22.4 สอนมากกว่า 19 คาบต่อสัปดาห์ ร้อยละ 21.6 สอน 10-14 คาบต่อสัปดาห์ ร้อยละ 17.6 และ น้อยกว่า 5 คาบต่อสัปดาห์ ร้อยละ 11.2 โดยวิทยากรสอนน้อยที่สุดคือ 0 คาบต่อสัปดาห์ สูงสุดคือ 28.50 คาบต่อสัปดาห์ จำนวนคาบต่อสัปดาห์เฉลี่ย 13.01 คาบ ($\bar{X}$=13.01, S.D.=7.140)

หลักสูตรที่เคยเป็นวิทยากร พบว่าเคยเป็นวิทยากรอบรมหลักสูตรการทำน้ำผลไม้พร้อมดื่ม ร้อยละ 16 รองลงมาหลักสูตรการทำไวน์ผลไม้ ร้อยละ 14.4 หลักสูตรการแปรรูปอาหาร ร้อยละ 12 หลักสูตรการเลี้ยงสัตว์ปีกและการเลี้ยงโคเท่ากันคือ ร้อยละ 10.4 หลักสูตรเทคนิคการขยายพันธุ์พืชร้อยละ 8.8 หลักสูตรการทำเต้าเจี้ยว ซีอิ้ว ร้อยละ 8.0 หลักสูตรการเกษตรผสมผสานตามแนวทฤษฎีใหม่และการเกษตรแบบไร่นาสวนผสมเท่ากันคือ ร้อยละ 7.2 หลักสูตรการเลี้ยงสุกรร้อยละ 6.4 หลักสูตรการผลิตผักปลอดสารพิษ ร้อยละ 5.6 หลักสูตรการปลูกถั่วเหลืองเพื่อผลิตเมล็ดพันธุ์ในฤดูฝนและหลักสูตรการแปรรูปผลิตภัณฑ์เนื้อสัตว์เท่ากันคือ ร้อยละ 4.8 หลักสูตรการเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อเบื้องต้น หลักสูตรการผลิตไม้ดอกไม้ประดับ หลักสูตรการทำขนมอบไทย และหลักสูตรการ

แปรรูปสับปะรดคือร้อยละ 6.4 หลักสูตรการเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อเบื้องต้น หลักสูตรการผลิตไม้ดอกไม้ประดับ หลักสูตรการทำขนมอบไทยและขนมอบเพื่อสุขภาพ และหลักสูตรการเดินสายไฟในบ้านเท่ากันคือ ร้อยละ 4 หลักสูตรการผลิตพืชไร่ ร้อยละ 3.2 หลักสูตรการจัดการสวนผลไม้ หลักสูตรการเพาะเห็ด หลักสูตรการปลูกไม้ผล หลักสูตรการส่งเสริมการใช้น้ำตามแนวทฤษฎีใหม่และการเลี้ยงปลาเพื่อสร้างรายได้ และการพัฒนาธุรกิจชุมชน เท่ากันคือ ร้อยละ 2.4 หลักสูตรการผลิตเมล็ดพันธุ์ผัก หลักสูตรการผลิตผักพื้นบ้าน หลักสูตรการปลูกหม่อนเลี้ยงไหม หลักสูตรการปลูกสับปะรด หลักสูตรเทคโนโลยีการผลิตลำไย หลักสูตรการป้องกันกำจัดศัตรูพืชต่างๆ หลักสูตรการทำปุ๋ยหมักและการจัดการดินอย่างยั่งยืน หลักสูตรการแปรรูปถั่วเหลือง หลักสูตรการบำรุงรักษาซ่อมแซมเครื่องยนต์ในฟาร์ม และหลักสูตรการบำรุงรักษาซ่อมแซมเครื่องใช้ไฟฟ้าเท่ากันคือ ร้อยละ 1.6 หลักสูตรการปลูกถั่วลิสง หลักสูตรการจัดสวนประดับ หลักสูตรการเพาะปลูกและขยายพันธุ์สมุนไพร หลักสูตรการทำงานระบบก๊าซชีวภาพ หลักสูตรการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวสาลี และหลักสูตรการผสมเทียมเท่ากันคือ ร้อยละ 0.8

การศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม วิทยากรศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมโดยการค้นคว้าจากเอกสาร ร้อยละ 97.60 รองลงมาศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมโดยการศึกษาดูงาน ร้อยละ 68 ศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมโดยการประชุมสัมมนาและการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการเท่ากันคือ ร้อยละ 59.2 และศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมโดยการฝึกอบรม ร้อยละ 54.4

การฝึกอบรมเป็นวิทยากร วิทยากรเข้ารับการฝึกอบรมเป็นวิทยากร ร้อยละ 87.2 และไม่เคยเข้ารับการฝึกอบรมการเป็นวิทยากร ร้อยละ 12.8

ตารางที่ 4.2 สภาพทางเศรษฐกิจของวิทยากร

N =125

สภาพทางเศรษฐกิจ	จำนวน	ร้อยละ	ต่ำสุด	สูงสุด	$\bar{X}$	S.D.
รายได้ปกติ (ต่อเดือน)						
น้อยกว่า 10,000 บาท	27	21.6				
10,000-15,000 บาท	27	21.6				
15,001-20,000 บาท	33	26.4				
20,001-25,000 บาท	26	20.8				
มากกว่า 25,000 บาท	12	9.6				
รวม	125	100.0	6,360	35,000	16,287.12	6,544.970

ตารางที่ 4.2 (ต่อ)

N =125

สภาพทางเศรษฐกิจ	จำนวน	ร้อยละ	ต่ำสุด	สูงสุด	$\bar{X}$	S.D.
รายได้จากงานพิเศษ						
มี	18	14.4				
ไม่มี	107	85.6				
รวม	125	100.0				
เปรียบเทียบระหว่างรายได้กับรายจ่าย						
ไม่เหลือเหลือพอดีใช้	25	20.0				
มีบ้าง	81	64.8				
ไม่พอใช้	19	15.2				
รวม	125	100.0				

จากตารางที่ 4.2 แสดงให้เห็นสภาพทางเศรษฐกิจของวิทยากรดังนี้

รายได้ปกติ พบว่า วิทยากรที่มีรายได้ระหว่าง 15,001-20,000 บาทต่อเดือน ร้อยละ 26.4 รองลงมารายได้ระหว่าง 10,000-15,000 บาทต่อเดือน และ น้อยกว่า 10,000 บาทต่อเดือน เท่ากันคือร้อยละ 21.6 รายได้ระหว่าง 20,001-25,000 บาทต่อเดือน ร้อยละ 20.8 และรายได้มากกว่าหรือเท่ากับ 25,000 บาทต่อเดือนร้อยละ 9.6 โดยมีรายได้ต่ำสุด 6,360 บาท สูงสุด 35,000 บาท เฉลี่ย 16,287.12 บาท ($\bar{X}$=16287.12, S.D.=6,544.970)

รายได้จากงานพิเศษ พบว่าวิทยากรไม่มีรายได้จากงานพิเศษ ร้อยละ 85.6 และมีรายได้พิเศษ ร้อยละ 1.4

เมื่อเปรียบเทียบระหว่างรายได้กับรายจ่าย พบว่าวิทยากรมีเงินเหลือบ้าง ร้อยละ 64.8 รองลงมาไม่เหลือ พอดีใช้ ร้อยละ 20.0 และไม่พอใช้ ร้อยละ 15.2

ตอนที่ 2 ความรู้พื้นฐานของวิทยากรต่อโครงการฝึกอบรมวิชาชีพเกษตรกรรมระยะสั้น

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความรู้พื้นฐานของวิทยากรต่อโครงการฝึกอบรมวิชาชีพเกษตรกรรมระยะสั้นด้วยค่าร้อยละ ดังตารางที่ 4.3

ตารางที่ 4.3 ความรู้พื้นฐานของวิทยากรต่อโครงการฝึกอบรมวิชาชีพเกษตรกรรมระยะสั้น

N=125

ความรู้พื้นฐาน	ผู้ตอบถูก	
	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล สนับสนุนนโยบายของรัฐบาล โดยการให้การศึกษาวิชาชีพแก่ราษฎรในหมู่บ้านชนบทในรูปแบบของการฝึกอบรมวิชาชีพเกษตร-กรรมระยะสั้น	121	96.8
2. การฝึกอบรมวิชาชีพมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้ฝึกอบรมมีความรู้ทางวิชาการเท่านั้น	112	89.6
3. ประเภทของหลักสูตรการอบรมวิชาชีพเกษตรกรรมระยะสั้นมีมากกว่า 10 ประเภท	100	80.0
4. โครงการฝึกอบรมวิชาชีพเกษตรกรรมระยะสั้นมีการฝึกอบรมหลายสาขาวิชาเช่น สาขาพืช สัตว์ การแปรรูป การบำรุงรักษาเครื่องยนต์ฟาร์ม และเครื่องใช้ไฟฟ้า	118	94.4
5. การจัดหลักสูตรการฝึกอบรมวิชาชีพเกษตรกรรมระยะสั้นเป็นโครงการ การฝึกอบรมที่ให้บริการความรู้แก่เกษตรกรเป็นส่วนใหญ่	101	80.8
6. โครงการฝึกอบรมวิชาชีพเกษตรกรรมระยะสั้นเป็นการให้บริการวิชาการแก่สังคมของสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล	116	92.8

ตารางที่ 4.3 (ต่อ)

N=125

ความรู้พื้นฐาน	ผู้ตอบถูก	
	จำนวน (คน)	ร้อยละ
7. ลักษณะของโครงการเป็นการฝึกอบรมวิชาชีพเกษตรกรรมระยะสั้นในพื้นที่จังหวัดที่สถาบันเทคโนโลยีราชมงคลตั้งอยู่และในจังหวัดใกล้เคียง	97	77.6
8. โครงการฝึกอบรมวิชาชีพเกษตรกรรมระยะสั้นเน้นในเรื่องการเผยแพร่ความรู้วิชาการเกษตรแผนใหม่สู่เกษตรกร มุ่งให้เกษตรกรนำความรู้ที่ได้รับไปปรับปรุงวิธีการทำการเกษตรให้ได้ผลอย่างมีประสิทธิภาพ	113	90.4
9. ประเภทของหลักสูตรการฝึกอบรมวิชาชีพเกษตรกรรมระยะสั้นที่จัดขึ้นมักสัมพันธ์กับอาชีพหลักของเกษตรกร	111	88.8
10. ความสำคัญของโครงการฝึกอบรมวิชาชีพเกษตรกรรม ระยะสั้นเหตุผลหนึ่งคือช่วยสกัดกั้นการเปลี่ยนแปลงอาชีพหรืออพยพย้ายถิ่นฐานของเกษตรกร	91	77.8

เกณฑ์การประเมินค่า

ตอบถูกร้อยละ 90 ขึ้นไป มีความรู้พื้นฐานมากที่สุด

ตอบถูกร้อยละ 80-89 มีความรู้พื้นฐานมาก

ตอบถูกร้อยละ 70-79 มีความรู้พื้นฐานปานกลาง

ตอบถูกร้อยละ 60-69 มีความรู้พื้นฐานน้อย

ตอบถูกร้อยละ 60 มีความรู้พื้นฐานน้อยที่สุด

จากตารางที่ 4.3 แสดงให้เห็นความรู้พื้นฐานของวิทยากรต่อโครงการฝึกอบรมวิชาชีพเกษตรกรรมระยะสั้น และพบว่าวิทยากรมีความรู้พื้นฐานมากที่สุดในเรื่อง สถาบันเทคโนโลยีราชมงคลสนับสนุนนโยบายของรัฐบาล โดยการให้การศึกษาวิชาชีพแก่ราษฎรในหมู่บ้านชนบทในรูปแบบของการฝึกอบรมวิชาชีพเกษตรกรรม ตอบถูก ร้อยละ 96.8 โครงการฝึกอบรมวิชาชีพเกษตรกรรมระยะสั้นมีการฝึกอบรมหลายสาขาวิชาเช่น สาขาพืช สัตว์ การแปรรูป การบำรุงรักษาเครื่องยนต์ฟาร์ม และเครื่องใช้ไฟฟ้า ตอบถูก ร้อยละ 94.4 โครงการฝึกอบรมวิชาชีพเกษตรกรรมระยะสั้นเป็นการให้บริการวิชาการแก่สังคมของสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล ตอบถูก ร้อยละ 92.8 และโครงการฝึกอบรมวิชาชีพเกษตรกรรมระยะสั้นเน้นในเรื่องการเผยแพร่ความรู้วิชาการเกษตรแผนใหม่สู่เกษตรกร มุ่งให้เกษตรกรนำความรู้ที่ได้รับไปปรับปรุงวิธีการทำการเกษตรให้ได้ผลอย่างมีประสิทธิภาพ ตอบถูก ร้อยละ 90.4 มีความรู้พื้นฐานมาก ได้แก่ การฝึกอบรมวิชาชีพมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้ฝึกอบรมมีความรู้ทางวิชาการเท่านั้น ตอบถูก ร้อยละ 89.6 ประเภทของหลักสูตรการฝึกอบรมวิชาชีพเกษตรกรรมระยะสั้นที่จัดขึ้นมักสัมพันธ์กับอาชีพหลักของเกษตรกร ตอบถูก ร้อยละ 88.8 การจัดหลักสูตรการฝึกอบรมวิชาชีพเกษตรกรรมระยะสั้นเป็นโครงการการฝึกอบรมที่ให้บริการความรู้แก่เกษตรกรเป็นส่วนใหญ่ ตอบถูก ร้อยละ 80.8 และ ประเภทของหลักสูตรการอบรมวิชาชีพเกษตรกรรมระยะสั้นมีมากกว่า 10 ประเภท ตอบถูก ร้อยละ 80.0 และมีความรู้พื้นฐานปานกลางเกี่ยวกับความสำคัญของโครงการฝึกอบรมวิชาชีพเกษตรกรรมระยะสั้นเหตุผลหนึ่งคือช่วยสกัดกั้นการเปลี่ยนแปลงอาชีพหรืออพยพย้ายถิ่นฐานของเกษตรกร ตอบถูก ร้อยละ 77.8 และ ลักษณะของโครงการเป็นการฝึกอบรมวิชาชีพเกษตรกรรมระยะสั้นในพื้นที่จังหวัดที่สถาบันเทคโนโลยีราชมงคลตั้งอยู่และในจังหวัดใกล้เคียง ตอบถูก ร้อยละ 77.6

ตอนที่ 3 ทัศนคติของวิทยากรต่อโครงการฝึกอบรมวิชาชีพเกษตรกรรมระยะสั้น

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับทัศนคติของวิทยากรต่อโครงการฝึกอบรมวิชาชีพเกษตรกรรมระยะสั้นด้วยค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการจัดอันดับดังตารางที่ 4.4

ตารางที่ 4.4 ทัศนคติของวิทยากรต่อโครงการฝึกอบรมวิชาชีพเกษตรกรรมระยะสั้น

N=125

กิจกรรม	$\bar{X}$	S.D.	ระดับทัศนคติ	อันดับ
ด้านหลักสูตรการฝึกอบรม	**4.02**	**0.84**	**มาก**	**1**
1. ความพร้อมของบุคลากรที่ชำนาญตรงตามสาขาวิชาที่เปิดอบรมวิชาชีพเกษตรกรรมระยะสั้น	4.28	0.74	มากที่สุด	1
2. การแต่งตั้งคณะกรรมการ การบริหารคณะกรรมการหลักสูตรการฝึกอบรมวิชาชีพเกษตรกรรมระยะสั้นเป็นวาระ	3.73	1.12	มาก	7
3. การมีแผนปฏิบัติงานฝึกอบรมที่แน่นอน	4.15	0.92	มาก	4
4. การมีกำหนดการฝึกอบรมที่ชัดเจนในทุกหลักสูตร	4.20	0.83	มาก	2
5. มีการพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตรเป็นระยะ	3.89	1.06	มาก	6
6. มีการวางแผนในการจัดทำหลักสูตรโดยเกษตรกรที่ประกอบอาชีพนั้นๆ มีส่วนร่วมสำคัญ	3.70	1.21	มาก	8
7. มีการจัดทำแผนการสอนให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของหลักสูตร	4.08	0.012	มาก	5

ตารางที่ 4.4 (ต่อ)

N=125

กิจกรรม	$\bar{X}$	S.D.	ระดับทัศนคติ	อันดับ
8. มีการจัดทำหลักสูตรการฝึกอบรมแต่ละวิชาให้สอดคล้องกับความต้องการและสัมพันธ์กับอาชีพของเกษตรกร	4.18	0.01	มาก	3
ด้านวิทยากรฝึกอบรม	**4.01**	**0.87**	**มาก**	**2**
1. มีการสรรหาหรือคัดเลือกอาจารย์เพื่อทำหน้าที่เป็นวิทยากรฝึกอบรมที่เหมาะสม	4.24	0.84	มากที่สุด	3
2. วิทยากรมีคุณวุฒิและประสบการณ์ตรงตามสาขาวิชาที่จะทำการฝึกอบรมในการฝึกอบรมวิชาชีพเกษตรกรรมระยะสั้น	4.32	0.82	มากที่สุด	1
3. มีการส่งเสริมกิจกรรมพัฒนาด้านวิชาการของวิทยากรในสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล	3.82	1.00	มาก	6
4. วิทยากรมีการถ่ายทอดที่เหมาะสมกับการฝึกอบรมวิชาต่างๆ ในการฝึกอบรมวิชาชีพเกษตรกรรมระยะสั้น	4.14	0.81	มาก	5
5. วิทยากรเปิดโอกาสให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้แสดงความคิดเห็นร่วมด้วยในขณะทำการฝึกอบรม	4.26	0.89	มากที่สุด	2
6. มีการเชิญเจ้าของฟาร์มที่ประสบความสำเร็จในการประกอบอาชีพเกษตรมาเป็นวิทยากรพิเศษ	3.71	1.24	มาก	8

ตารางที่ 4.4 (ต่อ)

N=125

กิจกรรม	$\bar{X}$	S.D.	ระดับทัศนคติ	อันดับ
7. มีการเชิญวิทยากรจากภายนอก	3.64	1.21	มาก	9
8. วิทยากรมีความรู้สำหรับให้บริการทางวิชาการแก่เกษตรกรอย่างพอเพียง	4.22	0.81	มากที่สุด	4
9. สภาพความเป็นอยู่ปัจจุบันไม่เป็นอุปสรรคต่อการทำงานในการฝึกอบรมวิชาชีพเกษตรกรรมระยะสั้น	3.76	1.03	มาก	7
ด้านดำเนินการฝึกอบรม	**3.58**	**0.99**	**มาก**	**6**
1. มีการชี้แจงวัตถุประสงค์การฝึกอบรมทุกหลักสูตรที่เปิดฝึกอบรมวิชาชีพเกษตรกรรมระยะสั้น	4.06	0.79	มาก	6
2. มีแผนการฝึกอบรมล่วงหน้าทุกครั้งก่อนการฝึกอบรม	4.06	0.92	มาก	6
3. มีการนำอุปกรณ์สื่อการสอนใหม่มาใช้ในการฝึกอบรมวิชาชีพเกษตร-กรรมระยะสั้น	3.89	0.91	มาก	8
4. มีการจัดทำเอกสารประกอบการฝึกอบรมให้กับผู้รับการฝึกอบรม	4.16	0.83	มาก	4
5. มีการกำหนดงบประมาณที่จะใช้ในการฝึกอบรมในแต่ละรุ่น	4.30	0.78	มากที่สุด	1
6. มีการจัดทำตารางแผนปฏิบัติงานระยะสั้นที่ระบุเวลา สถานที่ กิจกรรม ผู้รับผิดชอบ วิทยากร และงบประมาณ	4.26	0.84	มากที่สุด	3

ตารางที่ 4.4 (ต่อ)

N=125

กิจกรรม	$\bar{X}$	S.D.	ระดับทัศนคติ	อันดับ
7. มีการลงทะเบียน (จดนับจำนวน) ผู้เข้ารับการฝึกอบรม	4.29	0.90	มากที่สุด	2
8. มีการประชาสัมพันธ์การฝึกอบรมด้วยสื่อ	3.34	1.5	ปานกลาง	12
8.1 วิทยุกระจายเสียง	3.60	1.34	มาก	
8.2 วิทยุโทรทัศน์โทรทัศน์	2.88	1.36	ปานกลาง	
8.3 หนังสือพิมพ์	3.06	1.40	ปานกลาง	
8.4 โปสเตอร์	3.32	1.30	ปานกลาง	
8.5 หอกระจายข่าว	3.51	1.36	มาก	
8.6 จดหมายเวียน	3.64	1.22	มาก	
9. มีการจัดฉายวิดีทัศน์ประกอบคำบรรยายให้ผู้เข้ารับการอบรมได้ชม	3.82	1.02	มาก	10
10.มีการจัดฉายสไลด์ประกอบคำบรรยายให้ผู้เข้ารับการอบรมได้ชม	3.88	1.03	มาก	9
11. มีการนำผู้เข้ารับการฝึกอบรมไปศึกษานอกสถานที่	3.74	1.11	มาก	11
12. มีการประเมินการฝึกอบรมวิชาชีพเกษตรกรรมระยะสั้น โดยทั้งวิทยากรและผู้เข้ารับการฝึกอบรม	4.09	0.96	มาก	5
ด้านผู้เข้ารับการฝึกอบรม	**3.73**	**0.99**	**มาก**	**5**
1. มีการคัดเลือกเกษตรกรที่เข้ารับการอบรมโดยคำนึงถึงลักษณะของการประกอบอาชีพ	3.70	1.07	มาก	3

ตารางที่ 4.4 (ต่อ)

N=125

กิจกรรม	$\bar{X}$	S.D.	ระดับทัศนคติ	อันดับ
2. มีการกำหนดคุณสมบัติของผู้เข้ารับการอบรมในแต่ละหลักสูตร	3.57	1.07	มาก	4
3. มีการจัดกลุ่มผู้เข้ารับการฝึกอบรม เช่น เคยผ่านการฝึกอบรมและไม่เคยผ่านการฝึกอบรม	3.46	1.06	มาก	5
4. ผู้เข้ารับการฝึกอบรมสามารถนำความรู้จากการฝึกอบรมไปปรับใช้กับการประกอบอาชีพและดำรงชีวิตในปัจจุบันได้	3.99	0.88	มาก	1
5. ผู้เข้ารับการฝึกอบรมเกิดการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีในเรื่องความรู้ ทัศนคติ และทักษะในการทำงาน	3.94	0.88	มาก	2
ด้านวัสดุอุปกรณ์และสถานที่	**3.78**	**1.04**	**มาก**	**4**
1. มีเครื่องมือโสตทัศนูปกรณ์ที่ใช้ในการฝึกอบรมและเผยแพร่ความรู้ทางการเกษตรให้แก่เกษตรกรอย่างพอเพียงเมื่อมีการอบรม	3.78	1.03	มาก	2
2. วิทยากรมีส่วนร่วมในการคัดเลือก กำหนดลักษณะคุณภาพและปริมาณของวัสดุอุปกรณ์การสอน	3.78	1.03	มาก	2
3. งานฟาร์มและคณะวิชาแต่ละคณะของวิทยาเขต (สถาบันฯ) มีผลงานที่จะเป็นตัวอย่างสำหรับเกษตรกรเป็นอย่างดี	3.78	1.08	มาก	2

ตารางที่ 4.4 (ต่อ)

N=125

กิจกรรม	$\bar{X}$	S.D.	ระดับทัศนคติ	อันดับ
4. วิทยาเขต (สถาบันฯ) มีอาคารและสถานที่อย่างเหมาะสมสำหรับให้บริการและจัดฝึกอบรมให้แก่เกษตรกรในท้องถิ่นได้เป็นอย่างดี	3.87	1.05	มาก	1
5. วิทยาเขต (สถาบันฯ) มียานพาหนะที่จะให้ความสะดวกแก่วิทยากรที่จะไปปฏิบัติงานฝึกอบรมวิชาชีพระยะสั้น	3.58	1.12	มาก	5
ด้านผลตอบแทน	**3.35**	**1.04**	**ปานกลาง**	**7**
1. การสอนเกษตรกรเป็นงานหนัก วิทยากรควรได้รับค่าตอบแทน	4.20	0.83	มาก	1
2. วิทยากรทุกคนมีเงินเดือนอยู่แล้ว ดังนั้นไม่จำเป็นต้องมีค่าตอบแทน ควรเป็นผลตอบแทนในรูปอื่นจากผู้บริหาร	2.51	1.27	น้อย	2
ด้านการประเมินผลและการติดตามผลการฝึกอบรม	**3.84**	**0.64**	**มาก**	**3**
1. ควรมีการประเมินผลความพร้อมของเกษตรก่อนเข้ารับการอบรม	4.22	0.80	มากที่สุด	7
2. ควรมีการประเมินผลความต้องการของเกษตรกรก่อนเข้ารับการอบรม	4.40	0.78	มากที่สุด	3
3. ควรมีการประเมินผลในขณะที่กำลังฝึกอบรมว่าได้ผลมากน้อยเพียงไร	4.28	0.82	มากที่สุด	5
4. ควรมีการประเมินผลการฝึกอบรมระบบการทำงานว่าเป็นไปตามขั้นตอนมากน้อยเพียงไร	4.27	0.74	มากที่สุด	6

ตารางที่ 4.4 (ต่อ)

N=125

กิจกรรม	$\bar{X}$	S.D.	ระดับทัศนคติ	อันดับ
5. การประเมินผลทุกขั้นตอนทางวิทยาเขต (สถาบัน) ตั้งคณะกรรมการประเมินผลขึ้นมาโดยเฉพาะเพื่อให้การประเมินเป็นไปตามความเป็นจริง	4.47	0.64	มากที่สุด	1
6. ควรมีการประเมินผลขั้นสุดท้ายหลังการอบรมว่าได้ผลมากน้อยเพียงไร	4.19	0.82	มาก	8
7. ควรมีการรายงานผลการฝึกอบรมแต่ละครั้งตามกำหนด	4.41	0.62	มากที่สุด	2
8. ควรมีการติดตามผลเกษตรกรที่ผ่านการฝึกอบรมไปแล้วว่าได้ผลมากน้อยเพียงไร	4.38	0.725	มากที่สุด	4
รวมเฉลี่ยทั้งหมด	3.75	0.92	มาก	

เกณฑ์ประเมินค่า

ช่วงคะแนน 4.21-5.00 หมายถึง ระดับเห็นด้วยมากที่สุด

ช่วงคะแนน 3.41-4.20 หมายถึง ระดับเห็นด้วยมาก

ช่วงคะแนน 2.61-3.40 หมายถึง ระดับเห็นด้วยปานกลาง

ช่วงคะแนน 1.81-2.60 หมายถึง ระดับเห็นด้วยน้อย

ช่วงคะแนน 1.00-1.80 หมายถึง ระดับเห็นด้วยน้อยที่สุด

จากตารางที่ 4.4 แสดงให้เห็นทัศนคติของวิทยากรต่อโครงการฝึกอบรมวิชาชีพเกษตรกรรมระยะสั้นดังนี้

ทัศนคติของวิทยากรต่อโครงการฝึกอบรมวิชาชีพเกษตรกรรมระยะสั้นโดยภาพรวม พบว่า ทุกด้านมีระดับเห็นด้วยมาก ($\bar{X}$=3.75, S.D.=0.92) เมื่อพิจารณาทัศนคติของวิทยากรต่อโครงการฝึกอบรมวิชาชีพเกษตรกรรมระยะสั้นในแต่ละด้านแล้วพบว่า เห็นด้วยมากด้านหลักสูตรการฝึกอบรม ($\bar{X}$=4.02) ด้านวิทยากรฝึกอบรม ($\bar{X}$=4.01) ด้านการประเมินผลและการติดตามผลการฝึกอบรม ($\bar{X}$=3.84) ด้านวัสดุอุปกรณ์และสถานที่ ($\bar{X}$=3.78) ด้านผู้เข้ารับการอบรม ($\bar{X}$=3.73) และ ด้านดำเนินการฝึกอบรม ($\bar{X}$=3.58) และระดับเห็นด้วยปานกลางคือด้านผลตอบแทน ($\bar{X}$=3.35) รายละเอียดแต่ละด้านมีดังนี้

ด้านหลักสูตรการฝึกอบรม พบว่าวิทยากรมีระดับเห็นด้วยมากที่สุด ได้แก่ การมีความพร้อมของบุคลากรที่ชำนาญตรงตามสาขาวิชาที่เปิดอบรมวิชาชีพเกษตรกรรมระยะสั้น ($\bar{X}$=4.28) และระดับเห็นด้วยมาก ได้แก่ มีกำหนดการฝึกอบรมที่ชัดเจนในทุกหลักสูตร ($\bar{X}$=4.20) มีการจัดทำหลักสูตรการฝึกอบรมแต่ละวิชาให้สอดคล้องกับความต้องการและสัมพันธ์กับอาชีพของเกษตรกร ($\bar{X}$= 4.18) มีแผนปฏิบัติงานฝึกอบรมที่แน่นอน ($\bar{X}$= 4.15) มีการจัดทำแผนการสอนให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของหลักสูตร ($\bar{X}$= 4.08) มีการพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตรเป็นระยะ ($\bar{X}$= 3.89) มีการแต่งตั้งคณะกรรมการการบริหาร คณะกรรมการหลักสูตรการฝึกอบรมวิชาชีพเกษตรกรรมระยะสั้นเป็นวาระ ($\bar{X}$= 3.73) และมีการวางแผนในการจัดทำหลักสูตรโดยเกษตรกรที่ประกอบอาชีพนั้นๆ มีส่วนร่วมสำคัญ ($\bar{X}$= 3.70)

ด้านวิทยากรฝึกอบรม พบว่าวิทยากรมีระดับเห็นด้วยมากที่สุดได้แก่ วิทยากรมีคุณวุฒิและประสบการณ์ตรงตามสาขาวิชาที่จะทำการฝึกอบรมในการฝึกอบรมวิชาชีพเกษตรกรรมระยะสั้น ($\bar{X}$=4.32) วิทยากรเปิดโอกาสให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้แสดงความคิดเห็นร่วมด้วยในขณะทำการฝึกอบรม ($\bar{X}$=4.26) มีการสรรหาหรือคัดเลือกอาจารย์เพื่อทำหน้าที่เป็นวิทยากรฝึกอบรมที่เหมาะสม ($\bar{X}$= 4.24) และวิทยากรมีความรู้สำหรับให้บริการทางวิชาการแก่เกษตรกรอย่างพอเพียง ($\bar{X}$= 4.22) และระดับเห็นด้วยมาก ได้แก่ วิทยากรมีการถ่ายทอดที่เหมาะสมกับการฝึกอบรมวิชาต่างๆ ในการฝึกอบรมวิชาชีพเกษตรกรรมระยะสั้น ($\bar{X}$=4.14) มีการส่งเสริมกิจกรรมพัฒนาด้านวิชาการของวิทยากรในสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล ($\bar{X}$= 3.82) สภาพความเป็นอยู่ปัจจุบันไม่เป็นอุปสรรคต่อการทำงานในการฝึกอบรมวิชาชีพเกษตรกรรมระยะสั้น ($\bar{X}$= 3.76) และมีการเชิญเจ้าของฟาร์มที่ประสบความสำเร็จในการประกอบอาชีพเกษตรมาเป็นวิทยากรพิเศษ ($\bar{X}$= 3.71 และมีการเชิญวิทยากรจากภายนอก ($\bar{X}$=3.64)

ด้านดำเนินการฝึกอบรม พบว่าวิทยากรมีระดับเห็นด้วยมากที่สุด ได้แก่ มีการกำหนดงบประมาณที่จะในการฝึกอบรมในแต่ละรุ่น ($\bar{X}$=4.30) มีการลงทะเบียน (จดนับจำนวน) ผู้เข้ารับการฝึกอบรม ($\bar{X}$=4.29) และมีการจัดทำตารางแผนปฏิบัติงานระยะสั้นที่ระบุเวลา สถานที่ กิจกรรม ผู้รับผิดชอบ วิทยากรและงบประมาณ ($\bar{X}$=4.26) ระดับเห็นด้วยมาก ได้แก่ มีการจัดทำเอกสารประกอบการฝึกอบรมให้กับผู้รับการฝึกอบรม ($\bar{X}$=4.16) มีการประเมินการฝึกอบรมวิชาชีพเกษตรกรรมระยะสั้น ทั้งวิทยากรและผู้เข้ารับการฝึกอบรม ($\bar{X}$=4.09) มีการชี้แจงวัตถุประสงค์การฝึกอบรมทุกหลักสูตรที่เปิดฝึกอบรมวิชาชีพเกษตรกรรมระยะสั้นและมีแผนการฝึกอบรมล่วงหน้าทุกครั้งก่อนการฝึกอบรมเท่ากัน ($\bar{X}$=4.06) มีการนำอุปกรณ์สื่อการสอนใหม่มาใช้ในการฝึกอบรมวิชาชีพเกษตรกรรมระยะสั้น ($\bar{X}$=3.89) มีการจัดฉายสไลด์ประกอบคำบรรยายให้ผู้เข้ารับการอบรมได้ชม ($\bar{X}$=3.88) มีการจัดฉายวิดีทัศน์ประกอบคำบรรยายให้ผู้เข้ารับการอบรมได้ชม ($\bar{X}$=3.82) และมีการนำผู้เข้ารับการฝึกอบรมไปศึกษานอกสถานที่ ($\bar{X}$=3.74) ระดับเห็นด้วยปานกลางคือ มีการประชาสัมพันธ์การฝึกอบรมด้วยสื่อ ($\bar{X}$=3.34) โดยสื่อที่ใช้มากที่สุดคือ จดหมายเวียน ($\bar{X}$=3.64) วิทยุกระจายเสียง ($\bar{X}$=3.60) และหอกระจายข่าว ($\bar{X}$=3.51) และสื่อที่ใช้ปานกลางคือ โปสเตอร์ ($\bar{X}$=3.32) หนังสือพิมพ์ ($\bar{X}$=3.06) และวิทยุโทรทัศน์ ($\bar{X}$=2.88)

ด้านผู้เข้ารับการฝึกอบรม พบว่าวิทยากรมีระดับเห็นด้วยมากเรียงลำดับดังนี้ ผู้เข้ารับการฝึกอบรมสามารถนำความรู้จากการฝึกอบรมไปปรับใช้กับการประกอบอาชีพและดำรงชีวิตในปัจจุบันได้ ($\bar{X}$=3.99) ผู้เข้ารับการฝึกอบรมเกิดการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีในเรื่องความรู้ทัศนคติ และทักษะในการทำงาน ($\bar{X}$=3.94) มีการคัดเลือกเกษตรกรที่เข้ารับการอบรมโดยคำนึงถึงลักษณะของการประกอบอาชีพ ($\bar{X}$=3.70) มีการกำหนดคุณสมบัติของผู้เข้ารับการอบรมในแต่ละหลักสูตร ($\bar{X}$=3.57) และมีการจัดกลุ่มผู้เข้ารับการฝึกอบรมเช่น เคยผ่านการฝึกอบรมและไม่เคยผ่านการฝึกอบรม ($\bar{X}$=3.46)

ด้านวัสดุอุปกรณ์และสถานที่ พบว่าวิทยากรมีระดับเห็นด้วยมากเรียงลำดับดังนี้ คือ วิทยาเขต (สถาบันฯ) มีอาคารและสถานที่อย่างเหมาะสมสำหรับให้บริการและจัดฝึกอบรมให้แก่เกษตรกรในท้องถิ่นได้เป็นอย่างดี ($\bar{X}$=3.87) มีเครื่องมือโสตทัศนูปกรณ์ที่ใช้ในการฝึกอบรมและเผยแพร่ความรู้ทางการเกษตรให้แก่เกษตรกรอย่างพอเพียงเมื่อมีการอบรม วิทยากรมีส่วนร่วมในการคัดเลือกกำหนดลักษณะคุณภาพและปริมาณของวัสดุอุปกรณ์การสอน งานฟาร์มและคณะวิชาแต่ละคณะของวิทยาเขตหรือสถาบันฯ มีผลงานที่จะเป็นตัวอย่างสำหรับเกษตรกรเป็นอย่างดีเท่ากัน ($\bar{X}$=3.78) และวิทยาเขต (สถาบันฯ) มียานพาหนะที่จะให้ความสะดวกแก่วิทยากรที่จะไปปฏิบัติงานฝึกอบรมวิชาชีพระยะสั้น ($\bar{X}$=3.58)

ด้านผลตอบแทน พบว่าวิทยากรมีระดับเห็นด้วยมาก ได้แก่ การสอนเกษตรกรเป็นงานหนัก วิทยากรควรได้รับค่าตอบแทน ($\bar{X}$=4.20) และมีระดับเห็นด้วยน้อย ได้แก่ วิทยากรทุกคนมีเงินเดือนอยู่แล้ว ดังนั้นไม่จำเป็นต้องมีค่าตอบแทน ควรเป็นผลตอบแทนในรูปอื่นจากผู้บริหาร ($\bar{X}$=2.51)

ด้านการประเมินผลและการติดตามผลการฝึกอบรม พบว่าวิทยากรมีระดับเห็นด้วยมากที่สุด ได้แก่ การประเมินผลทุกขั้นตอนทางวิทยาเขตหรือทางสถาบันฯ ตั้งคณะกรรมการประเมินผลขึ้นมาโดยเฉพาะเพื่อให้การประเมินเป็นไปตามความเป็นจริง ($\bar{X}$=4.47) ควรมีการรายงานผลการฝึกอบรมแต่ละครั้งตามกำหนด ($\bar{X}$=4.41) ควรมีการประเมินผลความต้องการของเกษตรกรก่อนเข้ารับการอบรม ควรมีการติดตามผลเกษตรกรที่ผ่านการฝึกอบรมไปแล้วว่าได้ผลมากน้อยเพียงไร ($\bar{X}$=4.40) ควรมีการประเมินผลในขณะที่กำลังฝึกอบรมว่าได้ผลมากน้อยเพียงไร ($\bar{X}$=4.38) ควรมีการประเมินผลการฝึกอบรมระบบการทำงานว่าเป็นไปตามขั้นตอนมากน้อยเพียงไร ($\bar{X}$=4.28) ควรมีการประเมินผลความพร้อมของเกษตรกรก่อนเข้ารับการอบรม ($\bar{X}$=4.27) และควรมีการประเมินผลขั้นสุดท้ายหลังการอบรมว่าได้ผลมากน้อยเพียงไร ($\bar{X}$=4.22) และระดับเห็นด้วยมากได้แก่ ควรมีการประเมินผลขั้นสุดท้ายหลังการอบรมว่าได้ผลมากน้อยเพียงไร ($\bar{X}$=4.19)

ตอนที่ 4 ปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับโครงการฝึกอบรมวิชาชีพเกษตรกรรมระยะสั้น

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหา ข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับโครงการฝึกอบรมวิชาชีพเกษตรกรรมระยะสั้นด้วยค่าร้อยละ ดังตารางที่ 4.5

ตารางที่ 4.5 ปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับโครงการฝึกอบรมวิชาชีพเกษตรกรรมระยะสั้น

N=125

ปัญหา	ข้อเสนอแนะ	จำนวน	ร้อยละ
ด้านหลักสูตรการฝึกอบรม			
- ไม่มีหลักสูตรที่หลากหลาย	- ควรให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมเลือกได้ตามความต้องการ - ควรมีการร่วมกันทำหลักสูตร - ควรมีการเพิ่มหลักสูตรให้มากขึ้น	12	9.6
- บางหลักสูตรล้าสมัยและบางหลักสูตรไม่ได้รับงบประมาณ	- ควรมีการพัฒนาและปรับปรุง - หลักสูตรที่ดีควรจะได้รับงบประมาณสนับสนุน	5	4.0
- การฝึกอบรมบางครั้งไม่มีหลักสูตรรองรับ	- ควรเขียนหลักสูตรการอบรมและมีคณะกรรมการแก้ไขและปรับปรุงหลักสูตร	2	1.6
- หลักสูตรการฝึกอบรมไม่ตรงกับความต้องการของเกษตรกร	- ควรสอบถามผู้เข้ารับการฝึกอบรมก่อนฝึกอบรมว่าต้องการความรู้อะไร	8	6.4
- หลักสูตรฝึกอบรมไม่เป็นมาตรฐานเดียวกัน	- ร่วมกันจัดทำแต่ละวิทยาเขตเพื่อสามารถนำมาดำเนินการได้ทุกปี	3	2.4
- หลักสูตรไม่น่าสนใจ ซ้ำซากและไม่ชัดเจน	- ควรปรับเปลี่ยนบ้าง - ควรเขียนจุดประสงค์ให้ชัดเจน	4	3.2

ตารางที่ 4.5 (ต่อ)

N=125

ปัญหา	ข้อเสนอแนะ	จำนวน	ร้อยละ
ด้านวิทยากรการฝึกอบรม			
- ขาดวิทยากรที่มีประสบการณ์ตรง	- ควรเชิญวิทยากรที่มีประสบการณ์ตรงมาเป็นวิทยากร	19	15.2
- วิทยากรไม่ได้รับการพัฒนาทักษะในการถ่ายทอดความรู้	- ควรมีการสำรวจวิทยากรและ - จัดโครงการฝึกอบรมหรือดูงาน	4	3.2
ด้านการฝึกอบรม			
- ไม่ตรงตามบุคคลเป้าหมาย	- คัดเลือกผู้เข้ารับการฝึกอบรม	6	4.8
- ระยะเวลาการฝึกอบรมไม่เหมาะสม	- ควรเลือกช่วงเวลาที่เหมาะสม	12	9.6
- สถานที่ฝึกอบรมไม่เหมาะสม	- ควรหาสถานที่ให้เหมาะสม	3	2.4
ด้านผู้เข้ารับการฝึกอบรม			
- ผู้เข้ารับการฝึกอบรมถูกเกณฑ์มาอบรม	- ไม่ควรบังคับและควรมีการคัดเลือกก่อน	25	20.0
- ผู้เข้ารับการฝึกอบรมบางคนไม่ตั้งใจ	- ควรมีการคัดเลือกก่อน	10	8.0
- ความรู้พื้นฐานมีความแตกต่างกัน	- ควรมีการทดสอบก่อนการฝึกอบรมเพื่อจะได้เตรียมการฝึกอบรมที่เหมาะสม	4	3.2
- ไม่สามารถคัดเลือกผู้เข้ารับการฝึกอบรม	- ควรมีการสำรวจความต้องการของผู้เข้ารับการฝึกอบรมที่แท้จริง	4	3.2
ด้านวัสดุอุปกรณ์และสถานที่			
- วัสดุอุปกรณ์ไม่เพียงพอและชำรุด	- ควรเพิ่มงบประมาณจัดซื้อและมีการซ่อมแซม	26	20.8
- สถานที่ไม่เหมาะสม	- ควรเลือกสถานที่ให้เหมาะสม	5	4.0

ตารางที่ 4.5 (ต่อ)

N=125

ปัญหา	ข้อเสนอแนะ	จำนวน	ร้อยละ
ด้านผลตอบแทน			
-ให้ค่าตอบแทนน้อยหรือไม่ให้เลย	- ควรให้เงินเป็นค่าตอบแทนตามสิทธิ์และระเบียบการเบิกจ่าย - ควรได้รับการพิจารณาดีความชอบเพื่อเป็นขวัญและกำลังใจ	35	28.0
ด้านการประเมินผลและการติดตามผล			
- ไม่สามารถประเมินผลและติดตามผลอย่างแท้จริง	- ควรมีการประเมินผลทั้งก่อนฝึกอบรม ระหว่างการฝึกอบรมและหลังการฝึกอบรม รวมทั้งติดตามผลหลังจากได้รับการฝึกอบรมไปแล้วว่าผู้เข้ารับการฝึกอบรมนำความรู้ไปใช้ประโยชน์มากน้อยเพียงไร	38	30.4
- การติดตามผลทำได้ยาก	-ควรส่งเป็นจดหมายถึงผู้ผ่านการฝึกอบรมหรือเข้าไปเยี่ยมเยือนผู้ผ่านการฝึกอบรม	6	4.8
-ไม่มีการนำผลการประเมินและผลการติดตามมาปรับปรุงวิธีการฝึกอบรม	-ควรนำผลที่ได้มาปรับปรุงการทำงานให้มีประสิทธิภาพ	4	2.4

จากตารางที่ 4.5 ผลการวิเคราะห์ปัญหาและข้อเสนอแนะในทัศนคติของวิทยากรต่อโครงการฝึกอบรมวิชาชีพระยะสั้น ปรากฏดังนี้

1. **ด้านหลักสูตรฝึกอบรม** จากการศึกษาพบว่ามีปัญหาเกี่ยวกับ ไม่มีหลักสูตรที่หลากหลาย ร้อยละ 9.6 **ข้อเสนอแนะ** ควรให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมเลือกได้ตามต้องการ ควรมีการร่วมกันทำหลักสูตร ควรเพิ่มหลักสูตรให้มากขึ้น รองลงมาคือหลักสูตรไม่ตรงกับความต้องการของผู้เข้ารับการฝึกอบรม ร้อยละ 6.4 **ข้อเสนอแนะ** ควรสอบถามความต้องการของผู้เข้ารับการฝึกอบรมก่อนการฝึกอบรมว่าต้องการความรู้อะไร บางหลักสูตรล้าสมัยและไม่ได้รับงบประมาณ ร้อยละ 4.0 **ข้อเสนอแนะ** ควรมีการพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตรที่ดี ควรได้รับงบประมาณสนับสนุน หลักสูตรไม่น่าสนใจ ซ้ำซากและไม่ชัดเจน ร้อยละ 3.2 **ข้อเสนอแนะ** ควรปรับเปลี่ยนบ้าง และควรเขียนจุดประสงค์ หลักสูตรฝึกอบรมไม่เป็นมาตรฐานเดียวกัน ร้อยละ 2.4 **ข้อเสนอแนะ** ร่วมกันจัดทำแต่ละวิทยาเขตเพื่อสามารถนำมาดำเนินการได้ทุกปี และการอบรมบางครั้งไม่มีหลักสูตรรองรับ ร้อยละ 1.6 **ข้อเสนอแนะ** ควรเขียนหลักสูตรการอบรมและมีคณะกรรมการแก้ไขปรับปรุงหลักสูตร

2. **ด้านวิทยากรฝึกอบรม** จากการศึกษาพบว่ามีปัญหาเกี่ยวกับขาดวิทยากรที่มีประสบการณ์ตรง ร้อยละ 15.2 **ข้อเสนอแนะ** ควรเชิญวิทยากรที่มีประสบการณ์ตรงมาเป็นวิทยากร และวิทยากรไม่ได้รับการพัฒนาทักษะในการถ่ายทอดความรู้ ร้อยละ 3.2 **ข้อเสนอแนะ** ควรมีการสำรวจวิทยากรและควรจัดโครงการฝึกอบรมหรือดูงาน

3. **ด้านการฝึกอบรม** จากการศึกษาพบว่ามีปัญหาเกี่ยวกับระยะเวลาฝึกอบรมไม่เหมาะสม ร้อยละ 9.6 **ข้อเสนอแนะ** ควรเลือกช่วงเวลาที่เหมาะสม และไม่ตรงตามบุคคลเป้าหมาย ร้อยละ 4.8 **ข้อเสนอแนะ** คัดเลือกผู้เข้ารับการฝึกอบรม และ สถานที่อบรมไม่เหมาะสมร้อยละ 2.4 **ข้อเสนอแนะ** ควรหาสถานที่ให้เหมาะสมกับการฝึกอบรม

4. **ด้านผู้เข้ารับการฝึกอบรม** จากการศึกษาพบว่ามีปัญหาเกี่ยวกับผู้เข้ารับการฝึกอบรมถูกเกณฑ์มาอบรม ร้อยละ 20.0 **ข้อเสนอแนะ** ไม่ควรบังคับและควรมีการคัดเลือกผู้เข้ารับการฝึกอบรมก่อน รองลงมาคือผู้เข้ารับการฝึกอบรมบางคนไม่มีความตั้งใจ ร้อยละ 8.0 **ข้อเสนอแนะ** ควรมีการคัดเลือกผู้เข้ารับการฝึกอบรมก่อน ความรู้พื้นฐานของผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีความแตกต่างกัน และไม่สามารถคัดเลือกผู้เข้ารับการฝึกอบรมเท่ากันคือ ร้อยละ 3.2 **ข้อเสนอแนะ** ควรมีการทดสอบก่อนการฝึกอบรมเพื่อจะได้มีการเตรียมการฝึกอบรมที่เหมาะสมและควรมีการสำรวจความต้องการของผู้เข้ารับการฝึกอบรมที่แท้จริง

5. **ด้านวัสดุอุปกรณ์และสถานที่** จากการศึกษาพบว่ามีปัญหาเกี่ยวกับวัสดุอุปกรณ์ไม่เพียงพอและชำรุด ร้อยละ 20.8 **ข้อเสนอแนะ** ควรเพิ่มงบประมาณจัดซื้อและมีการซ่อมแซม และสถานที่ไม่เหมาะสม ร้อยละ 4.0 **ข้อเสนอแนะ** ควรเลือกสถานที่ให้เหมาะสม

6. **ด้านผลตอบแทน** จากการศึกษาพบว่ามีปัญหาเกี่ยวกับให้ค่าตอบแทนน้อยหรือไม่ให้เลย ร้อยละ 28.0 **ข้อเสนอแนะ** ควรให้เงินเป็นค่าตอบแทนตามสิทธิ์ ระเบียบการเบิกจ่ายและควรได้รับพิจารณาความดีความชอบเพื่อเป็นขวัญและกำลังใจ

ตอนที่ 5 การทดสอบสมมติฐานการวิจัย

การทดสอบสมมติฐานงานวิจัย เพศ อายุ ประสบการณ์ และ รายได้มีความสัมพันธ์กับทัศนคติของวิทยากรต่อโครงการฝึกอบรมวิชาชีพเกษตรกรรมระยะสั้น ทดสอบโดยการวิเคราะห์สหสัมพันธ์ดังตารางที่ 4.6 และระดับการศึกษา (วิทยากรที่มีการศึกษาต่ำกว่าปริญญาโทและวิทยากรที่มีการศึกษาปริญญาโทขึ้นไป) มีอิทธิพลต่อทัศนคติของวิทยากรต่อโครงการฝึกอบรมวิชาชีพเกษตรกรรมระยะสั้นแตกต่างกัน ทดสอบโดยการใช้ไคสแควร์ดังตารางที่ 4.7

ตารางที่ 4.6 เพศ อายุ ประสบการณ์ และรายได้ มีความสัมพันธ์กับทัศนคติของวิทยากรต่อโครงการฝึกอบรมวิชาชีพเกษตรกรรมระยะสั้น

N=125

กิจกรรม	เพศ		อายุ		ประสบการณ์		รายได้	
	สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r)	Asymp .sig	สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r)	Asymp. sig	สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r)	Asymp .sig	สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r)	Asymp. sig
1. ด้านหลักสูตรการฝึกอบรม	.159	.076	.056	.534	-.015	.265	-.033	.713
1. มีความพร้อมของบุคลากรที่ชำนาญตรงตามสาขาวิชาที่เปิดอบรมวิชาชีพเกษตรกรรมระยะสั้น	.144	.108	-.046	.612	-.089	.325	-.072	.424
2. มีการแต่งตั้งคณะกรรมการการบริหาร คณะกรรมการหลักสูตรการฝึกอบรมวิชาชีพเกษต กรรมระยะสั้นเป็นวาระ	.222	.013*	.043	.636	-.044	.625	-.003	.973
3. มีแผนปฏิบัติงานฝึกอบรมที่แน่นอน	.060	.504	.027	.768	-.025	.779	-.019	.834
4. มีกำหนดการฝึกอบรมที่ชัดเจนในทุกหลักสูตร	.047	.602	.028	.752	-.041	.649	-.019	.830
5. มีการพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตรเป็นระยะ	.123	.171	.092	.307	.063	.483	-.015	.869
6. มีการวางแผนในการจัดทำหลักสูตรโดยเกษตรกรที่ประกอบอาชีพนั้นๆ มีส่วนร่วมสำคัญ	.030	.741	.071	.432	-.048	.598	-.100	.270
7. มีการจัดทำแผนการสอนให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของหลักสูตร	.126	.162	.042	.642	-.122	.176	-.098	.277
8. มีการจัดทำหลักสูตรการฝึกอบรมแต่ละวิชาให้สอดคล้องกับความต้องการและสัมพันธ์กับอาชีพของเกษตรกร	.118	.190	-.091	.310	-.075	.406	-.020	.828

ตารางที่ 4.6 (ต่อ)

N=125

กิจกรรม	เพศ		อายุ		ประสบการณ์		รายได้	
	สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r)	Asymp .sig	สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r)	Asymp. Sig	สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r)	Asymp .sig	สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r)	Asymp. sig
2. ด้านวิทยากรฝึกอบรม	**-.016**	**.855**	**.044**	**.626**	**-.001**	**.990**	**-0.40**	**.661**
1. มีการสรรหาหรือคัดเลือกอาจารย์เพื่อทำหน้าที่เป็นวิทยากรฝึกอบรมที่เหมาะสม	-.044	.626	.071	.432	.064	.479	.030	.739
2. วิทยากรมีคุณวุฒิและประสบการณ์ตรงตามสาขาวิชาที่จะทำการฝึกอบรมในการฝึกอบรมวิชาชีพเกษตรกรรมระยะสั้น	.012	.894	-.042	.642	-.053	.558	-.032	.719
3. มีการส่งเสริมกิจกรรมพัฒนาด้านวิชาการของวิทยากรในสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล	.094	.296	-.091	.310	-.115	.200	-.131	.144
4. วิทยากรมีการถ่ายทอดที่เหมาะสมกับการฝึกอบรมวิชาต่างๆ ในการฝึกอบรมวิชาชีพเกษตรกรรมระยะสั้น	.016	.858	-.053	.560	-.059	.517	-.055	.541
5. วิทยากรเปิดโอกาสให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้แสดงความคิดเห็นร่วมด้วยในขณะทำการฝึกอบรม	.015	.870	-.141	.117	-.189	.035*	-.182	.042*
6. มีการเชิญเจ้าของฟาร์มที่ประสบความสำเร็จในการประกอบอาชีพเกษตรมาเป็นวิทยากรพิเศษ	.005	.953	-.020	.828	-.079	.383	-.059	.514
7. มีการเชิญวิทยากรจากภายนอก	-.067	.461	.148	.099	.105	.242	.035	.698
8. วิทยากรมีความรู้สำหรับให้บริการทางวิชาการแก่เกษตรกรอย่างพอเพียง	.004	.964	-.126	.162	-.081	.370	-.094	.300

ตารางที่ 4.6 (ต่อ)

N=125

กิจกรรม	เพศ		อายุ		ประสบการณ์		รายได้	
	สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r)	Asymp .sig	สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r)	Asymp. sig	สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r)	Asymp .sig	สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r)	Asymp. sig
9. สภาพความเป็นอยู่ปัจจุบันไม่เป็นอุปสรรคต่อการทำงานในการฝึกอบรมวิชาชีพเกษตรกรรมระยะสั้น	.168	.061	-.087	.336	-.172	.055	-.111	.218
3. ด้านดำเนินการฝึกอบรม	**.056**	**.535**	**-.043**	**.634**	**-.068**	**.452**	**-.082**	**.362**
1. มีการชี้แจงวัตถุประสงค์การฝึกอบรมทุกหลักสูตรที่เปิดฝึกอบรมวิชาชีพเกษตรกรรมระยะสั้น	.086	.336	-.046	.609	-.091	.313	.030	.739
2. มีแผนการฝึกอบรมล่วงหน้าทุกครั้งก่อนการฝึกอบรม	.021	.813	-.043	.609	-.068	.450	-.078	.389
3. มีการนำอุปกรณ์สื่อการสอนใหม่มาใช้ในการฝึกอบรมวิชาชีพเกษตรกรรมระยะสั้น	.065	.472	.002	.984	-.012	-.163	.001	.099
4. มีการจัดทำเอกสารประกอบการฝึกอบรมให้กับผู้รับการฝึกอบรม	.159	.014	-.122	.175	-.163	.070	-.159	.076
5. มีการกำหนดงบประมาณที่จะใช้ในการฝึกอบรมในแต่ละรุ่น	.014	.874	.076	.400	-.085	.350	-.075	.409
6. มีการจัดทำตารางแผนปฏิบัติงานระยะสั้นที่ระบุเวลา สถานที่ กิจกรรม ผู้รับผิดชอบ วิทยากร และงบประมาณ	.043	.635	-.050	.576	-.071	.432	-.100	.267
7. มีการลงทะเบียน (จดนับจำนวน) ผู้เข้ารับการฝึกอบรม	-.062	.491	-.038	.672	-.066	.462	-.028	.759
8. ควรมีการประชาสัมพันธ์การฝึกอบรมด้วยสื่อ	.087	.333	-.009	.750	-.032	.723	-.047	.606
8.1 วิทยุกระจายเสียง	.110	.223	.001	.990	-.033	.713	.001	.990
8.2 วิทยุโทรทัศน์	.096	.287	-.029	.749	-.025	.785	-.018	.843

ตารางที่ 4.6 (ต่อ)

N=125

กิจกรรม	เพศ		อายุ		ประสบการณ์		รายได้	
	สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r)	Asymp .sig	สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r)	Asymp. sig	สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r)	Asym p.sig	สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r)	Asymp. sig
8.4 โปสเตอร์	.021	.816	-.077	.395	-.086	.342	-.105	.246
8.5 หอกระจายข่าว	.083	.356	-.007	.934	.031	.728	-.028	.760
8.6 จดหมายเวียน	.053	.558	-.113	.208	-.161	.073	-.120	.181
9. มีการจัดฉายวิดีทัศน์ประกอบคำบรรยายให้ผู้เข้ารับการอบรมได้ชม	.019	.831	.096	.287	.099	.274	.053	.557
10. มีการจัดฉายสไลด์ประกอบคำบรรยายให้ผู้เข้ารับการอบรมได้ชม	.041	.648	.056	.538	.042	.645	.002	.981
11. มีการนำผู้เข้ารับการฝึกอบรมไปศึกษานอกสถานที่	-.077	.393	-.030	.740	-.067	.459	-.118	.190
12. มีการประเมินการฝึกอบรมวิชาชีพเกษตรกรรมระยะสั้นทั้งวิทยากรและผู้เข้ารับการฝึกอบรม	-.024	.791	-.054	.553	-.089	.324	-.115	.202
4. ด้านผู้เข้ารับการฝึกอบรม	**-.041**	**.648**	**-.105**	**.245**	**-.111**	**.219**	**-.151**	**.092**
1. มีการคัดเลือกเกษตรกรที่เข้ารับการอบรมโดยคำนึงถึงลักษณะของประกอบอาชีพ	-.064	.476	.033	.717	.021	.814	-.017	.854
2. มีการกำหนดคุณสมบัติของผู้เข้ารับการอบรมในแต่ละหลักสูตร	-.037	.685	-.515	.871	-.042	.646	-.064	.478
3. การจัดกลุ่มผู้เข้ารับการฝึกอบรมเช่น เคยผ่านการฝึกอบรมและไม่เคยผ่านการฝึกอบรม	.028	.758	-.072	.424	-.079	.382	-.136	.131

ตารางที่ 4.6 (ต่อ)

N=125

กิจกรรม	เพศ		อายุ		ประสบการณ์		รายได้	
	สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r)	Asymp .sig	สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r)	Asymp. sig	สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r)	Asymp .sig	สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r)	Asymp. sig
4. ผู้เข้ารับการฝึกอบรมสามารถนำความรู้จากการฝึกอบรมไปปรับใช้กับการประกอบอาชีพและดำรงชีวิตในปัจจุบันได้	-.035	.701	-.148	.100	-.142	.114	-.148	.100
5. ผู้เข้ารับการฝึกอบรมเกิดการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีในเรื่องความรู้ ทัศนคติ และทักษะในการทำงาน	-.022	.805	-.38	.677	-.033	.718	-.085	.348
5. ด้านวัสดุอุปกรณ์และสถานที่	.059	.511	-.066	.468	-.089	.326	-.090	.318
1. มีเครื่องมือโสตทัศนูปกรณ์ที่ใช้ในการฝึกอบรมและเผยแพร่ความรู้ทางการเกษตรให้แก่ผู้เข้ารับการอบรมอย่างพอเพียง เมื่อมีการอบรม	-.003	.972	-.074	.413	-.094	.299	-.093	.302
2. วิทยากรมีส่วนร่วมในการคัดเลือก กำหนดลักษณะคุณภาพและปริมาณของวัสดุอุปกรณ์การสอน	-.003	.972	-.170	.057	-.168	.061	-.206	.021*
3. งานฟาร์มและคณะวิชาแต่ละคณะของวิทยาเขต (สถาบันฯ) มีผลงานที่จะเป็นตัวอย่างสำหรับเกษตรกรเป็นอย่างดี	.057	.525	-.110	.223	-.167	.062	-.161	.074
4. วิทยาเขต (สถาบันฯ) มีอาคารและสถานที่อย่างเหมาะสมสำหรับให้บริการและจัดฝึกอบรมให้แก่ เกษตรกรในท้องถิ่นได้เป็นอย่างดี	.179	.046	.049	.586	.012	.890	.048	.592
5. วิทยาเขต (สถาบันฯ) มียานพาหนะที่จะให้ความสะดวกแก่วิทยากรที่จะไปปฏิบัติงานฝึกอบรมวิชาชีพระยะสั้น	.009	.922	.036	.691	.055	.543	.043	.637

ตารางที่ 4.6 (ต่อ)

N=125

กิจกรรม	เพศ		อายุ		ประสบการณ์		รายได้	
	สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r)	Asymp .sig	สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r)	Asymp. sig	สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r)	Asymp .sig	สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r)	Asymp. sig
6. ด้านผลตอบแทน	.007	.942	-.066	.468	-.060	.507	-.117	.195
1. การสอนเกษตรกรเป็นงานหนักวิทยากรควรได้รับค่าตอบแทน	-.039	.663	-.023	.801	.010	.910	-.050	.576
2. วิทยากรทุกคนมีเงินเดือนอยู่แล้ว ดังนั้นไม่จำเป็นต้องมีค่าตอบแทน ควรเป็นผลตอบแทนในรูปอื่นจากผู้บริหาร	.018	.841	-.025	.780	.048	.596	-.050	.578
7. ด้านการประเมินผลและการติดตามผลการฝึกอบรม	.141	.117	.113	.208	.103	.251	.015	.872
1. ควรมีการประเมินผลความพร้อมของเกษตรกรก่อนเข้ารับการอบรม	-.016	.856	-.083	.360	.036	.691	-.138	.125
2. ควรมีการประเมินผลความต้องการของเกษตรกรก่อนเข้ารับการอบรม	.063	.486	.041	.649	.036	.692	.000	.999
3. ควรมีการประเมินผลในขณะที่กำลังฝึกอบรมว่าได้ผลมากน้อยเพียงไร	.189	.035*	.113	.210	.115	.202	.021	.818
4. ควรมีการประเมินผลการฝึกอบรมระบบการทำงานว่าเป็นไปตามขั้นตอนมากน้อยเพียงไร	.075	.407	.044	.628	.041	.646	-.051	.569
5. ควรมีการประเมินผลทุกขั้นตอนทางวิทยาเขต (สถาบัน) ตั้งคณะกรรมการประเมินผลขึ้นมาโดยเฉพาะเพื่อให้การประเมินเป็นไปตามความเป็นจริง	148	100	.224	.012*	.216	.016*	.098	.277
6. ควรมีการประเมินผลขั้นสุดท้ายหลังการอบรมว่าได้ผลมากน้อยเพียงไร	.138	.125	.024	.789	.008	.932	-.090	.316

ตารางที่ 4.6 (ต่อ)

N=125

กิจกรรม	เพศ		อายุ		ประสบการณ์		รายได้	
	สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r)	Asymp .sig	สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r)	Asymp. sig	สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r)	Asymp .sig	สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r)	Asymp. sig
7. ควรมีการรายงานผลการฝึกอบรมแต่ละครั้งตามกำหนด	.106	.240	.113	.211	.101	.264	.044	.627
8. ควรมีการติดตามผลเกษตรกรที่ผ่านการฝึกอบรมไปแล้วว่าได้ผลมากน้อยเพียงไร	.050	..582	.045	.618	.029	.752	.041	.650
รวม	**.047**	**.603**	**-.017**	**.850**	**-.050**	**.581**	**-.091**	**.315**

หมายเหตุ * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.6 พบว่า ในภาพรวม **เพศ อายุ ประสบการณ์** และ**รายได้** ไม่มีความสัมพันธ์กับทัศนคติของวิทยากรต่อโครงการฝึกอบรมวิชาชีพเกษตรกรรมระยะสั้น ซึ่งพิจารณาแต่ละเรื่องพบว่า **เพศ** มีความสัมพันธ์กับทัศนคติของวิทยากรต่อโครงการฝึกอบรมวิชาชีพเกษตรกรรมระยะสั้นอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 ด้านหลักสูตรการฝึกอบรม ได้แก่ การมีการแต่งตั้งคณะกรรมการบริหาร คณะกรรมการหลักสูตรการฝึกอบรมวิชาชีพเกษตรกรรมระยะสั้นเป็นวาระ โดยมีระดับความสัมพันธ์กันต่ำมากในทางบวก (r=.222, Asymp.Sig= .013) และด้านการประเมินผลและการติดตามผลการฝึกอบรม ได้แก่ ควรมีการประเมินผลการฝึกอบรมว่าได้ผลมากน้อยเพียงไร โดยไม่มีระดับความสัมพันธ์กันในทางบวก (r=.189, Asymp.sig=.035) **อายุ** มีความสัมพันธ์กับทัศนคติของวิทยากรต่อโครงการฝึกอบรมวิชาชีพเกษตรกรรมระยะสั้นอย่างมีนัยสำคัญที่ 0.05 คือ ด้านการประเมินผลและการติดตามผลการฝึกอบรม ได้แก่ ควรมีการประเมินผลทุกขั้นตอนทางวิทยาเขต (สถาบัน) ตั้งคณะกรรมการประเมินผลขึ้นมาโดยเฉพาะเพื่อให้การประเมินเป็นไปตามความเป็นจริง โดยมีระดับความสัมพันธ์กันต่ำมากในทางบวก (r=.224, Asymp. Sig=.012) **ประสบการณ์** มีความสัมพันธ์กับทัศนคติของวิทยากรโครงการฝึกอบรมวิชาชีพเกษตรกรรมระยะสั้นอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 ประกอบด้วย ด้านวิทยากรฝึกอบรม ได้แก่ วิทยากรเปิดโอกาสให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้แสดงความคิดเห็นร่วมด้วยในขณะทำการฝึกอบรม โดยไม่มีระดับความสัมพันธ์กันในทางลบ (r=-.189, Asymp.Sig=.035) และด้านการประเมินผลและการติดตามผลการฝึกอบรม ได้แก่ ควรมีการประเมินผลทุกขั้นตอนทางวิทยาเขต (สถาบัน) ตั้งคณะกรรมการประเมินผลขึ้นมาโดยเฉพาะเพื่อให้การประเมินเป็นไปตามความเป็นจริง โดยมีระดับความสัมพันธ์กันต่ำมากในทางบวก (r=.216, Asymp.Sig=.016) **รายได้** มีความสัมพันธ์กับทัศนคติของวิทยากรโครงการฝึกอบรมวิชาชีพเกษตรกรรมระยะสั้นอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 ประกอบด้วย ด้านวิทยากรฝึกอบรม ได้แก่ วิทยากรเปิดโอกาสให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้แสดงความคิดเห็นร่วมด้วยในขณะทำการฝึกอบรม โดยไม่มีระดับความสัมพันธ์กันในทางลบ (r=-.182, Asym.Sig=.042) และด้านวัสดุอุปกรณ์และสถานที่ ได้แก่ วิทยากรมีส่วนร่วมในการคัดเลือกกำหนดคุณภาพ และปริมาณของวัสดุอุปกรณ์การสอนโดยมีระดับความสัมพันธ์กันต่ำมากในทางลบ (r = -.206, Asymp.Sig = .021)

ตารางที่ 4.7 ระดับการศึกษามีอิทธิพลต่อทัศนคติของวิทยากรต่อโครงการฝึกอบรมวิชาชีพเกษตรกรรมระยะสั้นแตกต่างกัน

N=125

กิจกรรม	χ^2	df	Asymp.Sig
ทัศนคติ			
1. ด้านหลักสูตรการฝึกอบรม	**23.276**	**12**	**.445**
1. มีความพร้อมของบุคลากรที่ชำนาญตรงตามสาขาวิชาที่เปิดอบรมวิชาชีพเกษตรกรรมระยะสั้น	141.245	12	.000**
2. มีการแต่งตั้งคณะกรรมการการบริหาร คณะกรรมการหลักสูตรการฝึกอบรมวิชาชีพเกษตรกรรมระยะสั้นเป็นวาระ	13.196	12	.335
3. มีแผนปฏิบัติงานฝึกอบรมที่แน่นอน	7.898	12	.793
4. มีกำหนดการฝึกอบรมที่ชัดเจนในทุกหลักสูตร	4.996	9	.835
5. มีการพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตรเป็นระยะ	8.177	15	.916
6. มีการวางแผนในการจัดทำหลักสูตรโดยเกษตรกรที่ประกอบอาชีพนั้นๆ มีส่วนร่วมสำคัญ	9.146	12	.690
7. มีการจัดทำแผนการสอนให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของหลักสูตร	6.970	9	.640
8. มีการจัดทำหลักสูตรการฝึกอบรมแต่ละวิชาให้สอดคล้องกับความต้องการและสัมพันธ์กับอาชีพของเกษตรกร	11.371	9	.251
2. ด้านวิทยากรฝึกอบรม	**21.785**	**26**	**.700**
1. มีการสรรหาหรือคัดเลือกอาจารย์เพื่อทำหน้าที่เป็นวิทยากรฝึกอบรมที่เหมาะสม	128.059	15	.000**
2.วิทยากรมีคุณวุฒิและประสบการณ์ตรงตามสาขาวิชาที่จะทำการฝึกอบรมในการฝึกอบรมวิชาชีพเกษตรกรรมระยะสั้น	70.999	12	.000**

ตารางที่ 4.7 (ต่อ)

N=125

กิจกรรม	χ^2	df	Asymp.Sig
3. มีการส่งเสริมกิจกรรมพัฒนาด้านวิชาการของวิทยากรในสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล	64.508	12	.000**
4. วิทยากรมีการถ่ายทอดที่เหมาะสมกับการฝึกอบรมวิชาต่างๆ ในการฝึกอบรมวิชาชีพเกษตรกรรมระยะสั้น	127.591	12	.000**
5. วิทยากรเปิดโอกาสให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้แสดงความคิดเห็นร่วมด้วยในขณะทำการฝึกอบรม	48.427	9	.000**
6. มีการเชิญเจ้าของฟาร์มที่ประสบความสำเร็จในการประกอบอาชีพเกษตรมาเป็นวิทยากรพิเศษ	20.420	12	.060
7. มีการเชิญวิทยากรจากภายนอก	27.990	15	.022*
8. วิทยากรมีความรู้สำหรับให้บริการทางวิชาการแก่เกษตรกรอย่างพอเพียง	71.225	12	.000**
9. สภาพความเป็นอยู่ปัจจุบันไม่เป็นอุปสรรคต่อการทำงานในการฝึกอบรมวิชาชีพเกษตรกรรมระยะสั้น	40.811	12	.000**
3. ด้านดำเนินการฝึกอบรม	**46.677**	**43**	.324
1. มีการชี้แจงวัตถุประสงค์การฝึกอบรมทุกหลักสูตรที่เปิดฝึกอบรมวิชาชีพเกษตรกรรมระยะสั้น	127.760	12	.000**
2. มีแผนการฝึกอบรมล่วงหน้าทุกครั้งก่อนการฝึกอบรม	65.094	12	.000**

ตารางที่ 4.7 (ต่อ)

N=125

กิจกรรม	χ^2	df	Asymp.Sig
3. มีการนำอุปกรณ์สื่อการสอนใหม่มาใช้ในการฝึกอบรมวิชาชีพเกษตรกรรมระยะสั้น	67.368	12	.000**
4. มีการจัดทำเอกสารประกอบการฝึกอบรมให้กับผู้รับการฝึกอบรม	130.927	12	.000**
5. มีการกำหนดงบประมาณที่จะใช้ในการฝึกอบรมในแต่ละรุ่น	127.177	12	.000**
6. มีการจัดทำตารางแผนปฏิบัติงานระยะสั้นที่ระบุ เวลา สถานที่ กิจกรรม ผู้รับผิดชอบ วิทยากร และงบประมาณ	126.814	12	.000**
7. มีการลงทะเบียน (จดนับจำนวน) ผู้เข้ารับการฝึกอบรม	37.334	12	.000**
8. ควรมีการประชาสัมพันธ์การฝึกอบรมด้วยสื่อต่อไปนี้ (ตอบทุกข้อ)			
8.1 วิทยุกระจายเสียง	12.858	12	.379
8.2 วิทยุโทรทัศน์	8.964	12	.706
8.3 หนังสือพิมพ์	11.747	12	.466
8.4 โปสเตอร์	9.677	12	.644
8.5 หอกระจายข่าว	11.725	12	.468
8.6 จดหมายเวียน	29.091	12	.004**
9. มีการจัดฉายวิดีทัศน์ประกอบคำบรรยายให้ผู้เข้ารับการอบรมได้ชม	32.972	12	.001*
10. มีการจัดฉายสไลด์ประกอบคำบรรยายให้ผู้เข้ารับการอบรมได้ชม	44.088	12	.000**

ตารางที่ 4.7 (ต่อ)

N=125

กิจกรรม	χ^2	df	Asymp.Sig
11. มีการนำผู้เข้ารับการฝึกอบรมไปศึกษานอกสถานที่	20.607	12	.056
12. มีการประเมินการฝึกอบรมวิชาชีพเกษตรกรรมระยะสั้น ทั้งวิทยากรและผู้เข้ารับการฝึกอบรม	65.782	12	.000**
4. ด้านผู้เข้ารับการฝึกอบรม	**26.859**	**19**	**.108**
1. มีการคัดเลือกเกษตรกรที่เข้ารับการอบรมโดยคำนึงถึงลักษณะของประกอบอาชีพ	29.447	12	.003**
2. มีการกำหนดคุณสมบัติของผู้เข้ารับการอบรมในแต่ละหลักสูตร	39.865	12	.000**
3. การจัดกลุ่มผู้เข้ารับการฝึกอบรมเช่น เคยผ่านการฝึกอบรมและไม่เคยผ่านการฝึกอบรม	28.643	12	.004**
4. ผู้เข้ารับการฝึกอบรมสามารถนำความรู้จากการฝึกอบรมไปปรับใช้กับการประกอบอาชีพและดำรงชีวิตในปัจจุบันได้	134.001	15	.000**
5. ผู้เข้ารับการฝึกอบรมเกิดการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีในเรื่องความรู้ ทัศนคติ และทักษะในการทำงาน	130.595	12	.000**
5. ด้านวัสดุอุปกรณ์และสถานที่	**17.476**	**18**	**.491**
1. มีเครื่องมือโสตทัศนูปกรณ์ที่ใช้ในการฝึกอบรมและเผยแพร่ความรู้ทางการเกษตรให้แก่ผู้เข้ารับการ อบรมอย่างพอเพียง เมื่อมีการอบรม	47.304	12	.000**

ตารางที่ 4.7 (ต่อ)

N=125

กิจกรรม	χ^2	df	Asymp.Sig
2. วิทยากรมีส่วนร่วมในการคัดเลือก กำหนดลักษณะคุณภาพและปริมาณของวัสดุอุปกรณ์การสอน	29.762	12	.003**
3. งานฟาร์มและคณะวิชาแต่ละคณะของวิทยาเขต (สถาบันฯ) มีผลงานที่จะเป็นตัวอย่างสำหรับเกษตรกรเป็นอย่างดี	24.380	12	.018*
4. วิทยาเขต (สถาบันฯ) มีอาคารและสถานที่อย่างเหมาะสมสำหรับให้บริการและจัดฝึกอบรมให้แก่เกษตรกรในท้องถิ่นได้เป็นอย่างดี	51.591	12	.000**
5. วิทยาเขต (สถาบันฯ) มียานพาหนะที่จะให้ความสะดวกแก่วิทยากรที่จะไปปฏิบัติงานฝึกอบรมวิชาชีพระยะสั้น	19.726	12	.072
6. ด้านผลตอบแทน	**7.259**	**7**	**.402**
1. การสอนเกษตรกรเป็นงานหนักวิทยากรควรได้รับค่าตอบแทน	5.216	12	.950
2. วิทยากรทุกคนมีเงินเดือนอยู่แล้ว ดังนั้นไม่จำเป็นต้องมีค่าตอบแทน ควรเป็นผลตอบแทนในรูปอื่นจากผู้บริหาร	8.680	12	.730
7. ด้านการประเมินผลและการติดตามผลการฝึกอบรม	**13.028**	**14**	**.524**
1.ควรมีการประเมินผลความพร้อมและความต้องการของเกษตรก่อนเข้าการอบรม	7.217	12	.843
2. ควรมีการประเมินผลความต้องการของเกษตรกรก่อนเข้ารับการอบรม	6.591	12	.883
3. ควรมีการผลในขณะที่กำลังฝึกอบรมว่าได้ผลมากน้อยเพียงไร	6.776	12	.872

ตารางที่ 4.7 (ต่อ)

N=125

กิจกรรม	χ^2	df	Asymp.Sig
3. ควรมีการผลในขณะที่กำลังฝึกอบรมว่าได้ผลมากน้อยเพียงไร	6.776	12	.872
4. ควรมีการประเมินผลการฝึกอบรมระบบการทำงานว่าเป็นไปตามขั้นตอนมากน้อยเพียงไร	8.027	12	.783
5. ควรมีการประเมินผลทุกขั้นตอนทางวิทยาเขต (สถาบัน) ตั้งคณะกรรมการประเมินผลขึ้นมาโดยเฉพาะเพื่อให้การประเมินเป็นไปตามความเป็นจริง	6.571	12	.885
6. ควรมีการประเมินผลขั้นสุดท้ายหลังการอบรมว่าได้ผลมากน้อยเพียงไร	4.328	6	.632
7. ควรมีการรายงานผลการฝึกอบรมแต่ละครั้งตามกำหนด	7.779	9	.557
8. ควรมีการติดตามผลเกษตรกรที่ผ่านการฝึกอบรมไปแล้วว่าได้ผลมากน้อยเพียงไร	5.310	9	.806
รวม	**110.417**	**112**	**.525**

หมายเหตุ χ^2 = ค่า Pearson Chi-Square

** = มีนัยสำคัญทางสถิติยิ่งที่ระดับ 0.01

* = มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.7 แสดงให้เห็นว่า ระดับการศึกษามีอิทธิพลต่อทัศนคติของวิทยากรต่อโครงการฝึกอบรมวิชาชีพเกษตรกรรมระยะสั้น แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ 0.05 ประกอบด้วย *ด้านหลักสูตรการฝึกอบรม* ในเรื่อง การมีความพร้อมของบุคลากรที่ชำนาญตรงตามสาขาวิชาที่เปิดอบรมวิชาชีพเกษตรกรรมระยะสั้น (χ^2= 141.245, Asymp.Sig=.000) *ด้านวิทยากรฝึกอบรม* ในเรื่อง การมีการสรรหาหรือคัดเลือกอาจารย์เพื่อทำหน้าที่เป็นวิทยากรฝึกอบรมที่เหมาะสม (χ^2= 128.059, Asymp.Sig=.000) วิทยากรมีคุณวุฒิและประสบการณ์ตรงตามสาขาที่จะทำการฝึกอบรมในการฝึกอบรมวิชาชีพเกษตรกรรมระยะสั้น (χ^2= 70.999,

Asymp.Sig=.000) มีการส่งเสริมกิจกรรมพัฒนาด้านวิชาการของวิทยากรในสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล (χ^2= 64.508, Asymp.Sig=.000) วิทยากรมีการถ่ายทอดที่เหมาะสมกับการฝึกอบรมวิชาต่างๆ ในการฝึกอบรมวิชาชีพเกษตรกรรมระยะสั้น (χ^2= 127.591, Asymp.Sig=.000) วิทยากรเปิดโอกาสให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้แสดงความคิดเห็นร่วมด้วยในขณะทำการฝึกอบรม (χ^2= 48.427, Asymp.Sig=.000) มีการเชิญวิทยากรจากภายนอก (χ^2= 27.990 Asymp.Sig =.022) วิทยากรมีความรู้สำหรับให้บริการทางวิชาการแก่เกษตรกรอย่างพอเพียง (χ^2= 71.225, Asymp.Sig=.000) และสภาพความเป็นอยู่ปัจจุบันไม่เป็นอุปสรรคต่อการทำงานในการฝึกอบรมวิชาชีพเกษตรกรรมระยะสั้น (χ^2= 40.811, Asymp.Sig=.000) *ด้านดำเนินการฝึกอบรม* ในเรื่องมีการชี้แจงวัตถุประสงค์การฝึกอบรมทุกหลักสูตรที่เปิดฝึกอบรมวิชาชีพเกษตรกรรมระยะสั้น (χ^2= 127.760, Asymp.Sig=.000) มีแผนการฝึกอบรมล่วงหน้าทุกครั้งก่อนการฝึกอบรม (χ^2= 65.094, Asymp.Sig=.000) มีการนำอุปกรณ์สื่อการสอนใหม่มาใช้ในการฝึกอบรมวิชาชีพเกษตรกรรมระยะสั้น (χ^2= 67.368, Asymp.Sig=.000) มีการจัดทำเอกสารประกอบการฝึกอบรมให้กับผู้รับการฝึกอบรม (χ^2= 130.927, Asymp.Sig=.000) มีการกำหนดงบประมาณที่จะใช้ในการฝึกอบรมในแต่ละรุ่น (χ^2= 127.177, Asymp.Sig=.000) มีการจัดทำตารางแผนปฏิบัติงานระยะสั้นที่ระบุเวลา สถานที่ กิจกรรม ผู้รับผิดชอบ วิทยากร และงบประมาณ (χ^2= 126.814, Asymp.Sig=.000) มีการลงทะเบียน (จดนับจำนวน) ผู้เข้ารับการฝึกอบรม (χ^2= 37.334, Asymp.Sig=.000) ควรมีการประชาสัมพันธ์การฝึกอบรมด้วยสื่อจดหมายเวียน (χ^2= 29.091, Asymp.Sig=.004) มีการจัดฉายวีดิทัศน์ประกอบคำบรรยายให้ผู้เข้ารับการอบรมได้ชม (χ^2= 32.972, Asymp.Sig=.001) มีการจัดฉายสไลด์ประกอบคำบรรยายให้ผู้เข้ารับการอบรมได้ชม (χ^2= 44.088, Asymp.Sig= .000) มีการประเมินการฝึกอบรมวิชาชีพเกษตรกรรมระยะสั้น ทั้งวิทยากรและผู้เข้ารับการฝึกอบรม (χ^2= 65.282, Asymp.Sig=.000) *ด้านผู้เข้ารับการฝึกอบรม* ในเรื่อง มีการคัดเลือกเกษตรกรที่เข้ารับการฝึกอบรมโดยคำนึงถึงลักษณะของประกอบอาชีพ (χ^2= 29.447, Asymp.Sig=.003) มีการกำหนดคุณสมบัติของผู้เข้ารับการฝึกอบรมในแต่ละหลักสูตร (χ^2= 39.865, Asymp.Sig=.000) มีการจัดกลุ่มผู้เข้ารับการฝึกอบรมเช่น เคยผ่านการฝึกอบรมและไม่เคยผ่านการฝึกอบรม (χ^2= 28.643, Asymp.Sig=.004) ผู้เข้ารับการฝึกอบรมสามารถนำความรู้จากการฝึกอบรมไปปรับใช้กับการประกอบอาชีพและดำรงชีวิตในปัจจุบันได้ (χ^2= 134.001, Asymp.Sig=.000) ผู้เข้ารับการฝึกอบรมเกิดการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีในเรื่องความรู้ ทัศนคติ และทักษะในการทำงานหรือการประกอบอาชีพ (χ^2= 130.595, Asymp.Sig=.000) และ*ด้านวัสดุอุปกรณ์และสถานที่* ในเรื่อง

มีเครื่องมือโสตทัศนูปกรณ์ที่ใช้ในการฝึกอบรมและเผยแพร่ความรู้ทางการเกษตรให้แก่เกษตรกรอย่างพอเพียงเมื่อมีการอบรม (χ^2= 47.304, Asymp.Sig=.000) วิทยากรมีส่วนร่วมในการคัดเลือก กำหนดลักษณะคุณภาพและปริมาณของวัสดุอุปกรณ์การสอน (χ^2= 29.762, Asymp.Sig=.003) งานฟาร์มและคณะวิชาแต่ละคณะของวิทยาเขต (สถาบันฯ) มีผลงานที่จะเป็นตัวอย่างสำหรับเกษตรกรเป็นอย่างดี (χ^2= 24.380, Asymp.Sig=.018) วิทยาเขต (สถาบันฯ) และมีอาคารและสถานที่อย่างเหมาะสมสำหรับจัดฝึกอบรมให้แก่เกษตรกรในท้องถิ่นได้เป็นอย่างดี (χ^2= 51.591, Asymp.Sig=.000)

การทดสอบสมมติฐานการวิจัยสรุปได้ดังนี้

สมมติฐานที่ 1 สภาพสังคม (เพศ อายุ ประสบการณ์) และสภาพเศรษฐกิจ (รายได้) มีความสัมพันธ์กับทัศนคติของวิทยากรต่อโครงการฝึกอบรมวิชาชีพเกษตรกรรมระยะสั้นสรุปได้ดังนี้

1. **เพศ มีความสัมพันธ์กับ ทัศนคติของวิทยากรต่อโครงการฝึกอบรมวิชาชีพเกษตรกรรมระยะสั้น อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 ซึ่งประกอบด้วย ด้านหลักสูตรการฝึกอบรม ได้แก่ การมีการแต่งตั้งคณะกรรมการบริหาร คณะกรรมการหลักสูตรการฝึกอบรมวิชาชีพเกษตรกรรมระยะสั้นเป็นวาระ โดยมีระดับความสัมพันธ์กันต่ำมากในทางบวก และด้านการประเมินผลและการติดตามผลการฝึกอบรม ได้แก่ ควรมีการประเมินผลในขณะที่กำลังฝึกอบรมว่าได้ผลมากน้อยเพียงไร โดยไม่มีระดับความสัมพันธ์กันในทางบวก**

2. **อายุ มีความสัมพันธ์กับทัศนคติของวิทยากรต่อโครงการฝึกอบรมวิชาชีพเกษตรกรรมระยะสั้นอย่างมีนัยสำคัญที่ 0.05 คือด้านการประเมินผลและการติดตามผลการฝึกอบรม ได้แก่ควรมีการประเมินผลทุกขั้นตอนทางวิทยาเขต (สถาบัน) ตั้งคณะกรรมการประเมินผลขึ้นมาโดยเฉพาะเพื่อให้การประเมินเป็นไปตามความเป็นจริง โดยมีระดับความสัมพันธ์กันต่ำมากในทางบวก**

3. **ประสบการณ์ มีความสัมพันธ์กับทัศนคติของวิทยากรโครงการฝึกอบรมวิชาชีพเกษตรกรรมระยะสั้นอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 ประกอบด้วย ด้านวิทยากรฝึกอบรม ได้แก่ วิทยากรเปิดโอกาสให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้แสดงความคิดเห็นร่วมด้วยในขณะทำการฝึกอบรม โดยไม่มีระดับความสัมพันธ์กันในทางลบ และด้านการประเมินผลและการติดตามผลการฝึกอบรม ได้แก่ ควรมีการประเมินผลทุกขั้นตอนทางวิทยาเขต (สถาบัน) ตั้งคณะกรรมการประเมินผลขึ้นมาโดยเฉพาะเพื่อให้การประเมินเป็นไปตามความเป็นจริง โดยมีระดับความสัมพันธ์กันต่ำมากในทางบวก**

4. **รายได้ รายได้มีความสัมพันธ์กับทัศนคติของวิทยากรโครงการฝึกอบรมวิชาชีพเกษตรกรรมระยะสั้นอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 ประกอบด้วย ด้านวิทยากรฝึกอบรม ได้แก่**

วิทยากรเปิดโอกาสให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้แสดงความคิดเห็นร่วมด้วยในขณะทำการฝึกอบรม โดยไม่มีระดับความสัมพันธ์กัน ส่วนด้านวัสดุอุปกรณ์และสถานที่ ได้แก่ วิทยากรมีส่วนร่วมในการคัดเลือก กำหนดคุณภาพและปริมาณของวัสดุอุปกรณ์การสอน โดยมีระดับความสัมพันธ์กันต่ำมากในทางลบ

สมมติฐานที่ 2 ระดับการศึกษา (วิทยากรที่มีการศึกษาต่ำกว่าปริญญาโทและวิทยากรที่มีการศึกษาปริญญาโทขึ้นไป) มีอิทธิพลต่อทัศนคติของวิทยากรต่อโครงการฝึกอบรมวิชาชีพเกษตรกรรมระยะสั้นแตกต่างกัน สรุปได้ดังนี้คือ

ระดับการศึกษา มีอิทธิพลต่อทัศนคติของวิทยากรต่อโครงการฝึกอบรมวิชาชีพเกษตรกรรมระยะสั้น แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ 0.05 ประกอบด้วย *ด้านหลักสูตรการฝึกอบรม* ได้แก่ มีความพร้อมของบุคลากรที่ชำนาญตรงตามสาขาวิชาที่เปิดอบรมวิชาชีพเกษตรกรรมระยะสั้น *ด้านวิทยากรฝึกอบรม* ได้แก่ มีการสรรหาหรือคัดเลือกอาจารย์เพื่อทำหน้าที่เป็นวิทยากรฝึกอบรมที่เหมาะสม วิทยากรมีคุณวุฒิและประสบการณ์ตรงตามสาขาที่จะทำการฝึกอบรมในการฝึกอบรมวิชาชีพเกษตรกรรมระยะสั้น มีการส่งเสริมกิจกรรมพัฒนาด้านวิชาการของวิทยากรในสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยากรมีการถ่ายทอดที่เหมาะสมกับการฝึกอบรมวิชาต่างๆ ในการฝึกอบรมวิชาชีพเกษตรกรรมระยะสั้น วิทยากรเปิดโอกาสให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้แสดงความคิดเห็นร่วมด้วยในขณะทำการฝึกอบรม มีการเชิญวิทยากรจากภายนอกวิทยากรมีความรู้สำหรับให้บริการทางวิชาการแก่เกษตรกรอย่างพอเพียง และสภาพความเป็นอยู่ปัจจุบันไม่เป็นอุปสรรคต่อการทำงานในการฝึกอบรมวิชาชีพเกษตรกรรมระยะสั้น *ด้านดำเนินการฝึกอบรม* ได้แก่ มีการชี้แจงวัตถุประสงค์การฝึกอบรมทุกหลักสูตรที่เปิดฝึกอบรมวิชาชีพเกษตรกรรมระยะสั้น มีแผนการฝึกอบรมล่วงหน้าทุกครั้งก่อนการฝึกอบรม มีการนำอุปกรณ์สื่อการสอนใหม่มาใช้ในการฝึกอบรมวิชาชีพเกษตรกรรมระยะสั้น มีการจัดทำเอกสารประกอบการฝึกอบรมให้กับผู้รับการฝึกอบรม มีการกำหนดงบประมาณที่จะใช้ในการฝึกอบรมในแต่ละรุ่น มีการจัดทำตารางแผนปฏิบัติงานระยะสั้นที่ระบุเวลา สถานที่ กิจกรรม ผู้รับผิดชอบ วิทยากร และงบประมาณ มีการลงทะเบียน (จดนับจำนวน) ผู้เข้ารับการฝึกอบรม มีการประชาสัมพันธ์การฝึกอบรมด้วยจดหมายเวียน มีการจัดฉายวีดิทัศน์ประกอบคำบรรยายให้ผู้เข้ารับการอบรมได้ชม มีการจัดฉายสไลด์ประกอบคำบรรยายให้ผู้เข้ารับการอบรมได้ชม มีการประเมินการฝึกอบรมวิชาชีพเกษตรกรรมระยะสั้น ทั้งวิทยากรและผู้เข้ารับการฝึกอบรม *ด้านผู้เข้ารับการฝึกอบรม* ได้แก่ มีการคัดเลือกเกษตรกรที่เข้ารับการฝึกอบรมโดยคำนึงถึงลักษณะของประกอบอาชีพ มีการกำหนดคุณสมบัติของผู้เข้ารับการฝึกอบรมในแต่ละหลักสูตร มีการจัดกลุ่มผู้เข้ารับการฝึกอบรมเช่น เคยผ่านการฝึกอบรมและไม่เคย

ผ่านการฝึกอบรม ผู้เข้ารับการฝึกอบรมสามารถนำความรู้จากการฝึกอบรมไปปรับใช้กับการประกอบอาชีพและดำรงชีวิตในปัจจุบันได้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมเกิดการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีในเรื่องความรู้ ทัศนคติ และทักษะในการทำงานหรือการประกอบอาชีพ และ*ด้านวัสดุอุปกรณ์และสถานที่* ได้แก่ มีเครื่องมือโสตทัศนูปกรณ์ที่ใช้ในการฝึกอบรมและเผยแพร่ความรู้ทางการเกษตรให้แก่เกษตรกรอย่างพอเพียงเมื่อมีการอบรม วิทยากรมีส่วนร่วมในการคัดเลือก กำหนดลักษณะคุณภาพและปริมาณของวัสดุอุปกรณ์การสอน งานฟาร์มและคณะวิชาแต่ละคณะของวิทยาเขต (สถาบันฯ) มีผลงานที่จะเป็นตัวอย่างสำหรับเกษตรกรเป็นอย่างดี วิทยาเขต (สถาบันฯ) และมีอาคารและสถานที่อย่างเหมาะสมสำหรับจัดฝึกอบรมให้แก่เกษตรกรในท้องถิ่นได้เป็นอย่างดี

บทที่ 5
สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง "ทัศนคติของวิทยากรต่อโครงการฝึกอบรมวิชาชีพเกษตรกรรมระยะสั้นของสถาบันเทคโนโลยีราชมงคลภาคเหนือ" ผู้วิจัยได้เสนอประเด็นสำคัญโดยจำแนกเป็น 3 ส่วนคือ สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. สรุปการวิจัย

1.1 วัตถุประสงค์การวิจัย

การวิจัยเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพสังคม และเศรษฐกิจของวิทยากร เพื่อศึกษาความรู้พื้นฐานของวิทยากรต่อโครงการฝึกอบรมวิชาชีพเกษตรกรรมระยะสั้น เพื่อศึกษาทัศนคติของวิทยากรต่อโครงการฝึกอบรมวิชาชีพเกษตรกรรมระยะสั้น และเพื่อศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับโครงการฝึกอบรมวิชาชีพเกษตรกรรระยะสั้น

1.2 วิธีการดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ ครู-อาจารย์ที่เป็นวิทยากรในโครงการฝึกอบรมวิชาชีพเกษตรกรรมระยะสั้นของสถาบันเทคโนโลยีราชมงคลภาคเหนือตั้งแต่ปี พ.ศ. 2543-2546 รวม 125 คน รวม 4 แห่งคือ สถาบันวิจัยและฝึกอบรมการเกษตรลำปาง จังหวัดลำปางจำนวน 35 คน สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตลำปาง 36 คน สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตน่าน 20 คน และสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตพิษณุโลกจำนวน 36 คน รวม 125 คน และเนื่องจากประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้มีจำนวนไม่มาก จึงใช้ประชากรทั้งหมดโดยไม่มีการสุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่าง ในการวิจัยครั้งนี้ใช้ประชากรทั้งหมด ซึ่งเป็นครู-อาจารย์ที่เป็นวิทยากรในโครงการฝึกอบรมวิชาชีพเกษตรกรรมระยะสั้นของสถาบันเทคโนโลยีราชมงคลภาคเหนือตั้งแต่ปี พ.ศ. 2543-2546 จำนวน 125 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม (questionnaire) ประกอบด้วยคำถามปลายปิด และปลายเปิด แบ่งออกเป็น 4 ตอน มีค่าความเชื่อมั่น 0.7949 การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยสร้างแบบสอบถามแล้วสำรวจข้อมูลในภาคสนาม ด้วยการให้วิทยากรตอบแบบสอบถามทั้งหมด 125 ราย

การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for Windows สถิติที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ค่าความถี่ (frequencies) ค่าร้อยละ (percentage) ค่ามัชฌิมเลขคณิต (arithmetic mean) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation) การจัดอันดับ (ranking) ค่าสหสัมพันธ์ (correlation coefficient) และค่าไคสแควร์ (chi-square)

1.3 ผลการวิจัย

1.3.1 สภาพทางสังคมและเศรษฐกิจของวิทยากร วิทยากรส่วนมากเป็นเพศชาย มีอายุเฉลี่ย 41.84 ปี ส่วนใหญ่สมรสแล้ว และย้ายมาจากที่อื่น มีประสบการณ์การทำงานเฉลี่ย 16.58 ปี จบการศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาเกี่ยวกับด้านการเกษตรโดยตรง และจบในประเทศมากที่สุด ทำหน้าที่ปฏิบัติการสอน ตำแหน่งงานระดับ 6-ระดับ 7 จำนวนคาบที่สอนเฉลี่ย 13.01 คาบต่อสัปดาห์ เคยเป็นวิทยากรอบรมหลักสูตรการทำน้ำผลไม้พร้อมดื่ม รองลงมาคือหลักสูตรการทำไวน์ผลไม้ วิทยากรหาความรู้เพิ่มเติมโดยการค้นคว้าจากเอกสาร และเคยเข้ารับการฝึกอบรมเป็นวิทยากร ส่วนมากมีรายได้ปกติระหว่าง 15,001-20,000 บาท ไม่มีรายได้พิเศษและมีเงินเหลือเก็บบ้าง

1.3.2 ความรู้พื้นฐานของวิทยากรต่อโครงการฝึกอบรมวิชาชีพเกษตรกรรมระยะสั้น พบว่าวิทยากรตอบคำถามถูกต้องมากที่สุดในเรื่องสถาบันเทคโนโลยีราชมงคลสนับสนุนนโยบายของรัฐบาล โดยการให้การศึกษาวิชาชีพแก่ราษฎรในหมู่บ้านชนบทในรูปแบบของการฝึกอบรมวิชาชีพเกษตรกรรมระยะสั้น ตอบถูก 121 คนคิดเป็น ร้อยละ 96.8

1.3.3 ทัศนคติของวิทยากรต่อโครงการฝึกอบรมวิชาชีพเกษตรกรรมระยะสั้น ทัศนคติด้านต่างๆ ที่ทำการศึกษา โดยภาพรวม มีระดับทัศนคติ เห็นด้วยมาก ($\bar{X}$=3.75) เมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน สามารถเรียงลำดับระดับความคิดเห็นจากมากไปน้อยดังนี้ 1) *ด้านหลักสูตรการฝึกอบรม* มีระดับทัศนคติ เห็นด้วยมาก ($\bar{X}$=4.02) พบว่ากิจกรรมที่มีคะแนนเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ มีความพร้อมของบุคลากรที่ชำนาญตรงตามสาขาวิชาที่เปิดอบรมวิชาชีพเกษตรกรรมระยะสั้น ($\bar{X}$=4.28) ส่วนคะแนนเฉลี่ยต่ำที่สุด ได้แก่ มีการวางแผนในการจัดทำหลักสูตรโดยเกษตรกรที่ประกอบอาชีพนั้นๆ มีส่วนร่วมสำคัญ ($\bar{X}$=3.70) 2) *ด้านวิทยากรฝึกอบรม* มีระดับทัศนคติ เห็นด้วยมาก ($\bar{X}$=4.01) พบว่ากิจกรรมที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ วิทยากรมีคุณวุฒิและประสบการณ์ตรงตามสาขาวิชาที่จะทำการฝึกอบรมในการฝึกอบรมวิชาชีพเกษตรกรรมระยะสั้น ($\bar{X}$=4.32) และคะแนนเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ มีการเชิญวิทยากรจากภายนอก ($\bar{X}$=3.64) 3) *ด้านการประเมินผลและการติดตามผลการฝึกอบรม* มีระดับทัศนคติ เห็นด้วยมาก ($\bar{X}$=3.84) พบว่า

กิจกรรมที่มีคะแนนสูงสุด ได้แก่ การประเมินผลทุกขั้นตอนทางวิทยาเขต (สถาบัน) ตั้งคณะกรรมการประเมินผลขึ้นมาโดยเฉพาะเพื่อให้การประเมินเป็นไปตามความเป็นจริง ($\bar{X}$=4.47) และคะแนนเฉลี่ยต่ำสุดคือ ควรมีการประเมินผลขั้นสุดท้ายหลังการอบรมว่าได้ผลมากน้อยเพียงไร ($\bar{X}$=4.19) 4) *ด้านวัสดุอุปกรณ์และสถานที่* มีระดับทัศนคติ เห็นด้วยมาก ($\bar{X}$=3.78) พบว่ากิจกรรมที่มีคะแนนสูงสุด ได้แก่ วิทยาเขต (สถาบันฯ) มีอาคารและสถานที่อย่างเหมาะสมสำหรับให้บริการและจัดฝึกอบรมให้แก่เกษตรกรในท้องถิ่นได้เป็นอย่างดี ($\bar{X}$=3.87) และคะแนนเฉลี่ยต่ำสุดคือ วิทยาเขต (สถาบันฯ) มียานพาหนะที่จะให้ความสะดวกแก่วิทยากรที่จะไปปฏิบัติงานฝึกอบรมวิชาชีพระยะสั้น ($\bar{X}$=3.58) 5) *ด้านผู้เข้ารับการฝึกอบรม* มีระดับทัศนคติ เห็นด้วยมาก ($\bar{X}$=3.73) พบว่ากิจกรรมที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ผู้เข้ารับการฝึกอบรมสามารถนำความรู้จากการฝึกอบรมไปปรับใช้กับการประกอบอาชีพและดำรงชีวิตในปัจจุบันได้ ($\bar{X}$=3.99) และคะแนนเฉลี่ยต่ำสุดคือ มีการจัดกลุ่มผู้เข้ารับการฝึกอบรมเช่น เคยผ่านการฝึกอบรมและไม่เคยผ่านการฝึกอบรม ($\bar{X}$=3.46) 6) *ด้านดำเนินการฝึกอบรม* มีระดับทัศนคติ เห็นด้วยมาก ($\bar{X}$=3.58) พบว่ากิจกรรมที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุดได้แก่ มีการกำหนดงบประมาณที่จะใช้ในการฝึกอบรมในแต่ละรุ่น ($\bar{X}$=4.30) และคะแนนเฉลี่ยต่ำสุดคือมีการประชาสัมพันธ์การฝึกอบรมด้วยสื่อ ($\bar{X}$=3.54) สื่อที่ใช้มากที่สุดคือ จดหมายเวียน ($\bar{X}$=3.64) และน้อยที่สุดคือ วิทยุโทรทัศน์ ($\bar{X}$=2.88) 7) *ด้านผลตอบแทน* มีระดับทัศนคติ เห็นด้วยปานกลาง ($\bar{X}$=3.35) พบว่ากิจกรรมที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ การสอนเกษตรกรเป็นงานหนักวิทยากรควรได้รับค่าตอบแทน ($\bar{X}$=4.20) และกิจกรรมที่มีคะแนนเฉลี่ยต่ำสุดได้แก่ วิทยากรทุกคนมีเงินเดือนอยู่แล้ว ดังนั้นไม่จำเป็นต้องมีค่าตอบแทน ควรเป็นผลตอบแทนในรูปอื่น จากผู้บริหาร ($\bar{X}$=2.51)

1.3.4 ปัญหา และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับโครงการฝึกอบรมวิชาชีพเกษตรกรรมระยะสั้นของสถาบันเทคโนโลยีราชมงคลภาคเหนือ *ปัญหาและข้อเสนอแนะ* วิทยากรมีปัญหา*ด้านหลักสูตรการฝึกอบรม*มากที่สุด ได้แก่ ไม่มีหลักสูตรที่หลากหลาย รองลงมาคือ หลักสูตรไม่ตรงกับความต้องการของผู้เข้ารับการฝึกอบรม บางหลักสูตรล้าสมัยและไม่ได้รับงบประมาณ หลักสูตรไม่น่าสนใจ ซ้ำซากและไม่ชัดเจน หลักสูตรฝึกอบรมไม่เป็นมาตรฐานเดียวกัน การอบรมบางครั้งไม่มีหลักสูตรรองรับ ข้อเสนอแนะคือ ควรให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมเลือกได้ตามต้องการ มีการร่วมกันทำหลักสูตร ควรเพิ่มหลักสูตรให้มากขึ้น สอบถามความต้องการของผู้เข้ารับการฝึกอบรมก่อนการฝึกอบรม ควรมีการพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตรที่ดีและควรได้รับงบประมาณสนับสนุน ควรปรับเปลี่ยนหลักสูตรบ้าง และควรเขียนจุดประสงค์ให้ชัดเจน ร่วมกันจัดทำแต่ละวิทยาเขตเพื่อสามารถนำมาดำเนินการได้ทุกปี และควรเขียนหลักสูตรการอบรมและมีคณะ

กรรมการแก้ไขและปรับปรุงหลักสูตร *ด้านวิทยากรฝึกอบรม* มีปัญหาเกี่ยวกับขาดวิทยากรที่มีประสบการณ์ตรง และวิทยากรไม่ได้รับการพัฒนาทักษะในการถ่ายทอดความรู้ ข้อเสนอแนะ ควรเชิญวิทยากรที่มีประสบการณ์ตรง และควรมีการสำรวจวิทยากร เพื่อจัดโครงฝึกอบรมหรือดูงาน *ด้านการฝึกอบรม* มีปัญหาเกี่ยวกับระยะเวลาฝึกอบรมไม่เหมาะสม และไม่ตรงตามบุคคลเป้าหมาย ข้อเสนอแนะ ควรเลือกช่วงเวลาที่เหมาะสม และคัดเลือกผู้เข้ารับการฝึกอบรม *ด้านผู้เข้ารับการฝึกอบรม* จากการศึกษาพบว่ามีปัญหาเกี่ยวกับผู้เข้ารับการฝึกอบรมถูกเกณฑ์มาอบรม รองลงมาคือผู้เข้ารับการฝึกอบรมบางคนไม่มีความตั้งใจ ความรู้พื้นฐานของผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีความแตกต่างกันและไม่สามารถคัดเลือกผู้เข้ารับการฝึกอบรม ข้อเสนอแนะ ไม่ควรบังคับและควรมีการคัดเลือกผู้เข้ารับการฝึกอบรมก่อน มีการทดสอบก่อนการฝึกอบรมเพื่อจะได้มีการเตรียมการฝึกอบรมที่เหมาะสมและควรมีการสำรวจความต้องการของผู้เข้ารับการฝึกอบรมที่แท้จริง *ด้านวัสดุอุปกรณ์และสถานที่* มีปัญหาเกี่ยวกับวัสดุอุปกรณ์ไม่เพียงพอและชำรุด และสถานที่ไม่เหมาะสม ข้อเสนอแนะ ควรเพิ่มงบประมาณจัดซื้อ มีการซ่อมแซม และเลือกสถานที่ให้เหมาะสม *ด้านผลตอบแทน* มีปัญหาเกี่ยวกับให้ค่าตอบแทนน้อยหรือไม่ให้เลย ข้อเสนอแนะ ควรให้เงินเป็นค่าตอบแทนตามระเบียบการเบิกจ่ายและควรได้รับพิจารณาความดีความชอบเพื่อเป็นขวัญและกำลังใจ และ*ด้านการประเมินผลและการติดตามผล* มีปัญหาเกี่ยวกับไม่สามารถประเมินผลและติดตามผลอย่างแท้จริง รองลงมาคือการติดตามผลทำได้ยาก และไม่มีการนำประเมินและผลการติดตามมาปรับปรุงวิธีการฝึกอบรมข้อเสนอแนะ ควรมีการประเมินผลก่อนการฝึกอบรม ระหว่างการฝึกอบรม และหลังการฝึกอบรม รวมทั้งการติดตามผลหลังจากได้รับการฝึกอบรมไปแล้วว่าผู้เข้ารับการฝึกอบรมนำความรู้ไปใช้ประโยชน์มากน้อยเพียงไร ควรส่งเป็นจดหมายถึงผู้ผ่านการฝึกอบรมหรืออาจเข้าไปเยี่ยมเยือนผู้ผ่านการฝึกอบรม และนำผลที่ได้มาปรับปรุงการทำงานให้มีประสิทธิภาพ

1.3.5 การทดสอบสมมติฐานการวิจัย จากสมมติฐานที่ตั้งไว้คือ เพศ อายุ ประสบการณ์ และรายได้มีความสัมพันธ์กับทัศนคติของวิทยากรต่อโครงการฝึกอบรมวิชาชีพเกษตรกรรมระยะสั้น และวิทยากรที่มีการศึกษาต่ำกว่าปริญญาโทและวิทยากรที่มีการศึกษาปริญญาโทขึ้นไปมีทัศนคติต่อโครงการฝึกอบรมวิชาชีพเกษตรกรรมระยะสั้นแตกต่างกัน ผลการทดสอบปรากฏว่า เพศมีความสัมพันธ์กับ ทัศนคติของวิทยากรต่อโครงการฝึกอบรมวิชาชีพเกษตรกรรมระยะสั้นอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 ประกอบด้วย ด้านหลักสูตรการฝึกอบรม ได้แก่ การมีการแต่งตั้งคณะกรรมการบริหาร คณะกรรมการหลักสูตรการฝึกอบรมวิชาชีพเกษตรกรรมระยะสั้นเป็นวาระ โดยมีระดับความสัมพันธ์กันต่ำมากในทางบวก และด้านการประเมินผลและการติดตามผลการฝึกอบรม ได้แก่ ควรมีการประเมินผลในขณะกำลังฝึกอบรมว่าได้ผลมากน้อยเพียงไร โดยไม่มีความ

สัมพันธ์กัน อายุมีความสัมพันธ์กับทัศนคติของวิทยากรต่อโครงการฝึกอบรมวิชาชีพเกษตรกรรมระยะสั้นอย่างมีนัยสำคัญที่ 0.05 คือด้านการประเมินผลและการติดตามผลการฝึกอบรม ได้แก่ ควรมีการประเมินผลทุกขั้นตอนทางวิทยาเขต (สถาบัน) ตั้งคณะกรรมการประเมินผลขึ้นมาโดยเฉพาะเพื่อให้การประเมินเป็นไปตามความเป็นจริง โดยมีระดับความสัมพันธ์กันต่ำมากในทางบวก ประสบการณ์มีความสัมพันธ์กับทัศนคติของวิทยากรโครงการฝึกอบรมวิชาชีพเกษตรกรรมระยะสั้นอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 ประกอบด้วย ด้านวิทยากรฝึกอบรม ได้แก่ วิทยากรเปิดโอกาสให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้แสดงความคิดเห็นร่วมด้วยในขณะทำการฝึกอบรม โดยมีความสัมพันธ์กันในทางลบ ด้านวัสดุอุปกรณ์และสถานที่ ได้แก่ วิทยากรมีส่วนร่วมในการคัดเลือก กำหนดคุณลักษณะ คุณภาพและปริมาณของวัสดุอุปกรณ์การสอน โดยมีระดับความสัมพันธ์กันต่ำมากในทางลบ และด้านการประเมินผลและการติดตามผลการฝึกอบรม ได้แก่ ควรมีการประเมินผลทุกขั้นตอนทางวิทยาเขต (สถาบัน) ตั้งคณะกรรมการประเมินผลขึ้นมาโดยเฉพาะเพื่อให้การประเมินเป็นไปตามความเป็นจริง โดยมีความสัมพันธ์กันในทางบวก รายได้มีความสัมพันธ์กับทัศนคติของวิทยากรโครงการฝึกอบรมวิชาชีพเกษตรกรรมระยะสั้นอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 ประกอบด้วย ด้านวิทยากรฝึกอบรม ได้แก่ วิทยากรเปิดโอกาสให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้แสดงความคิดเห็นร่วมด้วยในขณะทำการฝึกอบรม โดยมีความสัมพันธ์กันในทางลบ

ระดับการศึกษา มีอิทธิพลต่อทัศนคติของวิทยากรต่อโครงการฝึกอบรมวิชาชีพเกษตรกรรมระยะสั้น แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ 0.05 ประกอบด้วย ด้านหลักสูตรการฝึกอบรม ได้แก่ มีความพร้อมของบุคลากรที่ชำนาญตรงตามสาขาวิชาที่เปิดอบรมวิชาชีพเกษตรกรรมระยะสั้น ด้านวิทยากรฝึกอบรม ได้แก่ มีการสรรหาหรือคัดเลือกอาจารย์เพื่อทำหน้าที่เป็นวิทยากรฝึกอบรมที่เหมาะสม วิทยากรมีคุณวุฒิและประสบการณ์ตรงตามสาขาที่จะทำการฝึกอบรมในการฝึกอบรมวิชาชีพเกษตรกรรมระยะสั้น มีการส่งเสริมกิจกรรมพัฒนาด้านวิชาการของวิทยากรในสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยากรมีการถ่ายทอดที่เหมาะสมกับการฝึกอบรมวิชาต่างๆ ในการฝึกอบรมวิชาชีพเกษตรกรรมระยะสั้น วิทยากรเปิดโอกาสให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้แสดงความคิดเห็นร่วมด้วยในขณะทำการฝึกอบรม วิทยากรมีความรู้สำหรับให้บริการทางวิชาการแก่เกษตรกรอย่างพอเพียง และสภาพความเป็นอยู่ปัจจุบันไม่เป็นอุปสรรคต่อการทำงานในการฝึกอบรมวิชาชีพเกษตรกรรมระยะสั้น ด้านดำเนินการฝึกอบรม ได้แก่ มีการชี้แจงวัตถุประสงค์การฝึกอบรมทุกหลักสูตรที่เปิดฝึกอบรมวิชาชีพเกษตรกรรมระยะสั้น มีแผนการฝึกอบรมล่วงหน้าทุกครั้งก่อนการฝึกอบรม มีการนำอุปกรณ์สื่อการสอนใหม่มาใช้ในการฝึกอบรมวิชาชีพเกษตรกรรมระยะ

สั้น มีการจัดทำเอกสารประกอบการฝึกอบรมให้กับผู้รับการฝึกอบรม มีการกำหนดงบประมาณที่จะใช้ในการฝึกอบรมในแต่ละรุ่น มีการจัดทำตารางแผนปฏิบัติงานระยะสั้นที่ระบุเวลา สถานที่ กิจกรรม ผู้รับผิดชอบ วิทยากร และงบประมาณ มีการลงทะเบียน (จดนับจำนวน) ผู้เข้ารับการฝึกอบรม มีการประชาสัมพันธ์ด้วยจดหมายเวียน มีการจัดฉายวีดิทัศน์ประกอบคำบรรยายให้ผู้เข้ารับการอบรมได้ชม มีการจัดฉายสไลด์ประกอบคำบรรยายให้ผู้เข้ารับการอบรมได้ชม มีการประเมินการฝึกอบรมวิชาชีพเกษตรกรรมระยะสั้น ทั้งวิทยากรและผู้เข้ารับการฝึกอบรม ด้านผู้เข้ารับการฝึกอบรม ได้แก่ มีการคัดเลือกเกษตรกรที่เข้ารับการฝึกอบรมโดยคำนึงถึงลักษณะของประกอบอาชีพ มีการกำหนดคุณสมบัติของผู้เข้ารับการฝึกอบรมในแต่ละหลักสูตร มีการจัดกลุ่มผู้เข้ารับการฝึกอบรมเช่น เคยผ่านการฝึกอบรมและไม่เคยผ่านการฝึกอบรม ผู้เข้ารับการฝึกอบรมสามารถนำความรู้จากการฝึกอบรมไปปรับใช้กับการประกอบอาชีพและดำรงชีวิตในปัจจุบันได้ ผู้เข้ารับการฝึกอบรมเกิดการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีในเรื่องความรู้ ทัศนคติ และทักษะในการทำงานหรือการประกอบอาชีพ และด้านวัสดุอุปกรณ์และสถานที่ ได้แก่ มีเครื่องมือโสตทัศนูปกรณ์ที่ใช้ในการฝึกอบรมและเผยแพร่ความรู้ทางการเกษตรให้แก่เกษตรกรอย่างพอเพียงเมื่อมีการอบรม วิทยากรมีส่วนร่วมในการคัดเลือก กำหนดลักษณะคุณภาพและปริมาณของวัสดุอุปกรณ์การสอน งานฟาร์มและคณะวิชาแต่ละคณะของวิทยาเขต (สถาบันฯ) มีผลงานที่จะเป็นตัวอย่างสำหรับเกษตรกรเป็นอย่างดี วิทยาเขต (สถาบันฯ) และมีอาคารและสถานที่อย่างเหมาะสมสำหรับจัดฝึกอบรมให้แก่เกษตรกรในท้องถิ่นได้เป็นอย่างดี

2. อภิปรายผล

จากผลการวิจัยเรื่อง "ทัศนคติของวิทยากรต่อโครงการฝึกอบรมวิชาชีพเกษตรกรรมระยะสั้นของสถาบันเทคโนโลยีราชมงคลภาคเหนือ" มีประเด็นที่น่าสนใจนำมาอภิปรายดังนี้

2.1 สภาพทางสังคมและเศรษฐกิจ

วิทยากรส่วนใหญ่เป็นเพศชาย อาจเป็นเพราะว่าวิทยากรนั้นนอกจากทำหน้าที่สอนแล้วยังต้องรับผิดชอบงานฟาร์มซึ่งเป็นงานหนักจึงควรเป็นงานของผู้ชายมากกว่าผู้หญิง และที่สำคัญวิทยาเขตมักอยู่ห่างไกลจากตัวเมืองมาก ทำให้อาจารย์ที่เป็นผู้หญิงเห็นว่ามีความลำบากต่อการดำรงชีวิตจึงทำให้มีอาจารย์ที่เป็นผู้หญิงน้อยกว่าผู้ชาย วิทยากรมีอายุเฉลี่ย 41.84 ปี สมรสแล้ว ส่วนใหญ่ย้ายมาจากที่อื่น มีประสบการณ์ทำงานเฉลี่ย 16.58 ปี จบการศึกษาระดับปริญญาโทในประเทศ สาขาวิชาเกี่ยวกับด้านการเกษตรโดยตรง ทำหน้าที่ปฏิบัติการสอน มีระดับตำแหน่ง

ระดับ 6-ระดับ 7 มีจำนวนคาบที่สอนเฉลี่ย 13.01 คาบต่อสัปดาห์ เคยเป็นวิทยากรอบรมหลักสูตรการทำน้ำผลไม้พร้อมดื่มมากที่สุด และศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมโดยการค้นคว้าจากเอกสาร วิทยากรส่วนใหญ่มีรายได้ปกติต่อเดือนเฉลี่ย 16,287.12 บาท ไม่มีรายได้จากงานพิเศษและมีเงินเหลือเก็บบ้าง จากสภาพสังคมและเศรษฐกิจของวิทยากรของสถาบันเทคโนโลยีราชมงคลภาคเหนือ ขณะที่วีระศักดิ์ บุตรโคษา (2534: 23-25) ศึกษาทรรศนะของวิทยากรที่มีต่อวิธีการดำเนินงานโครงการฝึกอบรมวิชาชีพเกษตรกรรมระยะสั้นของวิทยาลัยเกษตรกรรมภาคตะวันออกเฉียงเหนือ รายงานข้อมูลลักษณะพื้นฐานทั่วไปของประชากรทั่วไปว่า วิทยากรส่วนใหญ่เป็นเพศชาย อายุเฉลี่ย 33.23 ปี การศึกษาระดับปริญญาตรีร้อยละ 76.20 มีประสบการณ์การทำงานเฉลี่ย 9.91 ปี วิทยากรส่วนใหญ่ทำงานในตำแหน่งหัวหน้าแผนกเฉลี่ยร้อยละ 45.80 และผลงานวิจัยพบว่าสอดคล้องกับ พจน์ อ่อนสำลี (2524: 21) กล่าวว่า อาจารย์เกษตรในวิทยาเขตเกษตรนั้นมีการสอนทั้งทฤษฎีและปฏิบัติคือส่วนใหญ่สอนทฤษฎีและปฏิบัติรวม 11 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ จากประสบการณ์การสอนแสดงให้เห็นว่าวิทยากรมีประสบการณ์เฉลี่ยในการทำงานค่อนข้างสูง

2.2 **ความรู้พื้นฐานของวิทยากรต่อโครงการฝึกอบรมวิชาชีพเกษตรกรรมระยะสั้น** ความรู้พื้นฐานของวิทยากรต่อโครงการฝึกอบรมวิชาชีพเกษตรกรรมระยะสั้น ในภาพรวมอยู่ในระดับมีความรู้พื้นฐานมาก และจากการศึกษาถึงความรู้พื้นฐานของวิทยากรต่อโครงการฝึกอบรมวิชาชีพเกษตรกรรมระยะสั้นพบว่า 1) สถาบันเทคโนโลยีราชมงคลสนับสนุนนโยบายของรัฐบาล โดยการให้การศึกษาวิชาชีพแก่ราษฎรในหมู่บ้านชนบทในรูปแบบของการฝึกอบรมวิชาชีพเกษตรกรรม มีวิทยากรตอบถูกร้อยละ 96.8 2) การฝึกอบรมวิชาชีพมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้ฝึกอบรมมีความรู้ทางวิชาการเท่านั้นมีวิทยากรตอบถูกร้อยละ 89.6 3) ประเภทของหลักสูตรการอบรมวิชาชีพเกษตรกรรมระยะสั้นมีมากกว่า 10 ประเภทมีวิทยากรตอบถูกร้อยละ 80.0 4) โครงการฝึกอบรมวิชาชีพเกษตรกรรมระยะสั้นมีการฝึกอบรมหลายสาขาวิชาเช่น สาขาพืช สัตว์ การแปรรูป การบำรุงรักษาเครื่องยนต์ฟาร์ม และเครื่องใช้ไฟฟ้ามีวิทยากรตอบถูกร้อยละ 94.4 ถือได้ว่าวิทยากรมีความรู้พื้นฐานมากที่สุด 5) การจัดหลักสูตรการฝึกอบรมวิชาชีพเกษตรกรรมระยะสั้นเป็นโครงการการฝึกอบรมที่ให้บริการความรู้แก่เกษตรกรเป็นส่วนใหญ่มีวิทยากรตอบถูกร้อยละ 80.8 6) โครงการฝึกอบรมวิชาชีพเกษตรกรรมระยะสั้นเป็นการให้บริการวิชาการแก่สังคมของสถาบันเทคโนโลยีราชมงคลมีวิทยากรตอบถูกร้อยละ 92.8 7) ลักษณะของโครงการเป็นการฝึกอบรมวิชาชีพเกษตรกรรมระยะสั้นในพื้นที่จังหวัดที่สถาบันเทคโนโลยีราชมงคลตั้งอยู่และในจังหวัด

ใกล้เคียงมีวิทยากรตอบถูกร้อยละ 77.6 8) โครงการฝึกอบรมวิชาชีพเกษตรกรรมระยะสั้นเน้นในเรื่องการเผยแพร่ความรู้วิชาการเกษตรแผนใหม่สู่เกษตรกร มุ่งให้เกษตรกรนำความรู้ที่ได้รับไปปรับปรุงวิธีการทำการเกษตรให้ได้ผลอย่างมีประสิทธิภาพมีวิทยากรตอบถูกร้อยละ 90.4 9) ประเภทของหลักสูตรการฝึกอบรมวิชาชีพเกษตรกรรมระยะสั้นที่จัดขึ้นมักสัมพันธ์กับอาชีพหลักมีวิทยากรตอบถูกร้อยละ 88.8 10) ความสำคัญของโครงการฝึกอบรมวิชาชีพเกษตรกรรมระยะสั้นเหตุผลหนึ่งคือช่วยสกัดกั้นการเปลี่ยนแปลงอาชีพหรืออพยพย้ายถิ่นฐานของเกษตรกรมีวิทยากรตอบถูกร้อยละ 77.8 สอดคล้องกับ สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล (2531: 25) รายงานว่า สถาบันเทคโนโลยีราชมงคลได้ดำเนินงานโครงการฝึกอบรมวิชาชีพเกษตรกรรมระยะสั้นเพื่อช่วยสนับสนุนนโยบายของรัฐบาลต่อการพัฒนาชนบทเกี่ยวกับการให้การศึกษาด้านวิชาชีพแก่ราษฎรในหมู่บ้านชนบทโดยสอดคล้องกับความต้องการราษฎรและทรัพยากรที่มีอยู่ในโอกาสอันเหมาะสม โดยเน้นหนักทางด้านการปฏิบัติให้เกษตรกรนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ประโยชน์ในการปรับปรุงอาชีพหลัก ที่กระทำอยู่หรือใช้วิชาการความรู้ที่ได้รับดังกล่าวไปใช้ในการประกอบอาชีพรองเพื่อเพิ่มรายได้ในครอบครัวของตนเองอีกด้วย มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เปลี่ยนแปลงทัศนคติและวิธีการเกษตร จากระบบเก่าไปสู่ระบบใหม่โดยอาศัยวิชาการและเทคโนโลยีอันทันสมัยเพื่อเพิ่มผลผลิตอย่างมีประสิทธิภาพ 2) เพื่อให้เกษตรกรรู้จักใช้ทรัพยากรธรรมชาติ เช่น ดิน น้ำ ให้เกิดประโยชน์ต่อการประกอบอาชีพ 3) เพื่อยกระดับฐานะทางเศรษฐกิจของเกษตรกรให้มีความกินดีอยู่ดีขึ้น 4) เพื่อช่วยสกัดกั้นการเปลี่ยนแปลงอาชีพหรืออพยพย้ายถิ่นฐานของเกษตรกรหรือเยาวชนพ้นวัยเรียน ที่มุ่งจะหางานทำแออัดอยู่ในกรุงเทพมหานคร โดยการแนะนำเผยแพร่ความรู้อันจะสามารถประกอบอาชีพ ดำรงชีวิตอยู่ได้ในท้องถิ่นตนเองได้

2.3 ทัศนคติของวิทยากรต่อโครงการฝึกอบรมวิชาชีพเกษตรกรรมระยะสั้น ทัศนคติของวิทยากรต่อโครงการฝึกอบรมวิชาชีพเกษตรกรรมระยะสั้นในภาพรวมอยู่ในระดับความคิดเห็น เห็นด้วยมาก และจากการศึกษาถึงทัศนคติของวิทยากรต่อโครงการฝึกอบรมวิชาชีพเกษตรกรรมระยะสั้นในแต่ละด้านสามารถเรียงลำดับความสำคัญคือ ด้านหลักสูตรการฝึกอบรม ด้านวิทยากรฝึกอบรม ด้านการประเมินผลและการติดตามผลการฝึกอบรม ด้านวัสดุอุปกรณ์และสถานที่ ด้านผู้เข้ารับการฝึกอบรม ด้านดำเนินการฝึกอบรมและด้านผลตอบแทน ดังต่อไปนี้

2.3.1 ด้านหลักสูตรการฝึกอบรม พบว่าทัศนคติของวิทยากรมีระดับเห็นด้วยมาก มีคะแนนเฉลี่ยมากที่สุดได้แก่ มีความพร้อมของบุคลากรที่ชำนาญตรงตามสาขา

วิชาที่เปิดอบรมวิชาชีพเกษตรกรรมระยะสั้น สอดคล้องกับ อำนาจ ศีลวัตร (2521: 1-20) กล่าวไว้ว่า มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์มีการจัดอบรมในช่วงฤดูร้อนคือประมาณเดือนเมษายนของทุกๆ ปี โดยวิทยากรเป็นคณาจารย์ที่มีความรู้ ความสามารถตรงตามหลักสูตรที่ทำการเปิดสอน แต่จากการวิจัยพบว่า การมีการวางแผนในการจัดทำหลักสูตรโดยเกษตรกรที่ประกอบอาชีพนั้นๆ มีส่วนร่วมสำคัญน้อย อาจเนื่องมาจากการจัดทำหลักสูตรเป็นการเขียนในเชิงวิชาการ ซึ่งเกษตรกรไม่มีความถนัดแต่เกษตรกรมีความถนัดทางด้านการปฏิบัติมากกว่า

2.3.2 ด้านวิทยากรฝึกอบรม พบว่าทัศนคติของวิทยากรมีระดับเห็นด้วยมาก มีคะแนนเฉลี่ยมากที่สุดได้แก่ วิทยากรมีคุณวุฒิและประสบการณ์ตรงตามสาขาวิชาที่จะทำการฝึกอบรมในการฝึกอบรมวิชาชีพเกษตรกรรมระยะสั้น วิทยากรเปิดโอกาสให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้แสดงความคิดเห็นร่วมด้วยในขณะทำการฝึกอบรม และมีการสรรหาหรือคัดเลือกอาจารย์เพื่อทำหน้าที่เป็นวิทยากรฝึกอบรมที่เหมาะสม และวิทยากรมีความรู้สำหรับให้บริการทางวิชาการแก่เกษตรกรอย่างพอเพียง เมื่อพิจารณาดูแล้วสอดคล้องกับกุลธน ธนาพงศธรและคณะ (2518: 18) กล่าวว่า ลักษณะสำคัญของวิทยากรมี 8 ลักษณะที่สำคัญดังนี้ 1) เป็นผู้ทรงความรู้ 2) เป็นผู้สามารถถ่ายทอดความรู้ 3) มีทัศนคติที่ดีต่อผู้เข้ารับการฝึกอบรมทุกคน 4) ไวต่อความรู้สึก 5) มีมนุษยสัมพันธ์ 6) มีเทคนิครอบด้าน 7) มีความสามารถในการวิเคราะห์เชื่อมโยงความคิด และ 8) เป็นผู้ที่มีปฏิภาณไหวพริบดีเยี่ยม แสดงให้เห็นว่าวิทยากรในการฝึกอบรมต้องเป็นบุคคลที่มีความรู้ ความสามารถ มีคุณวุฒิและประสบการณ์ตรง

2.3.3 ด้านดำเนินการฝึกอบรม พบว่าทัศนคติของวิทยากรมีระดับเห็นด้วยมาก มีคะแนนเฉลี่ยมากที่สุดได้แก่ มีการกำหนดงบประมาณที่จะในการฝึกอบรมในแต่ละรุ่น มีการลงทะเบียน (จดนับจำนวน) ผู้เข้ารับการฝึกอบรม และมีการจัดทำตารางแผนปฏิบัติงานระยะสั้นที่ระบุเวลา สถานที่ กิจกรรม ผู้รับผิดชอบ วิทยากรและงบประมาณ สอดคล้องกับ ส่วนการศึกษาเกษตร (ไม่ปรากฏปีที่พิมพ์: 1-7) กล่าวว่า โครงการฝึกอบรมอาชีพเกษตรกรรมระยะสั้น โดยการจัดตั้งคณะกรรมการและคณะอนุกรรมการเกี่ยวกับการดำเนินการโครงการฝึกอบรมอาชีพเกษตรกรรมจังหวัดมีหน้าที่คัดเลือกเกษตรกรเข้ารับการฝึกอบรมจากท้องถิ่นนั้นๆ และมีหน้าที่ดำเนินการจัดเตรียมการฝึกอบรมโดยจัดหาวัสดุ เตรียมสถานที่จัดหาวิทยากร ระหว่างการฝึกอบรม เกษตรกรจะได้รับบริการด้านการจัดเลี้ยงอาหาร และที่พักจากฝ่ายดำเนินการฝึกอบรม นอกจากนี้สอดคล้องกับลาวัลย์ กุลจินิรักษ์ (2525: 67)

กล่าวว่า กรรมการส่วนใหญ่มีการเตรียมแผนงานเพื่อการดำเนินโครงการทุกครั้งในเรื่องการศึกษาสภาพการณ์ สำรวจความต้องการของประชาชน การจัดทำหลักสูตร การพิจารณาทำแผนการสอน การจัดเตรียมเอกสารประกอบการฝึกอบรม การกำหนดจำนวนเกษตรกรเป้าหมาย การกำหนดโสตทัศนูปกรณ์ การกำหนดประเภทและจำนวนยานพาหนะ การจัดทำตารางแผนปฏิบัติงานระยะสั้นและการติดต่อประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทัศนคติของวิทยากรมีคะแนนเฉลี่ยปานกลางได้แก่ การมีการประชาสัมพันธ์การฝึกอบรมด้วยสื่อโปสเตอร์ หนังสือพิมพ์ และโทรทัศน์ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า โครงการฝึกอบรมวิชาชีพเกษตรกรรมระยะสั้นของสถาบันเทคโนโลยีราชมงคลภาคเหนือ ส่วนใหญ่ดำเนินการฝึกอบรมให้กับประชาชน และเกษตรกรในจังหวัดที่สถาบันเทคโนโลยีราชมงคลภาคเหนือตั้งอยู่ การประชาสัมพันธ์ส่วนใหญ่จะแจ้งให้ทราบโดยทางจดหมายเวียนผ่านทางเกษตรจังหวัดซึ่งขัดแย้งกับ อำนาจ ศีลวัตร (2521: 1-20) กล่าวไว้ว่า การประชาสัมพันธ์ส่วนใหญ่ทราบทางโทรทัศน์และหนังสือพิมพ์

2.3.4 ด้านผู้เข้ารับการฝึกอบรม พบว่าทัศนคติของวิทยากรในระดับเห็นด้วยมาก มีคะแนนเฉลี่ยมากที่สุดได้แก่ ผู้เข้ารับการฝึกอบรมสามารถนำความรู้จากการฝึกอบรมไปปรับใช้กับการประกอบอาชีพและดำรงชีวิตในปัจจุบันได้ ผู้เข้ารับการฝึกอบรมเกิดการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีในเรื่องความรู้ ทัศนคติ และทักษะในการทำงาน มีการคัดเลือกเกษตรกรที่เข้ารับการอบรมโดยคำนึงถึงลักษณะของการประกอบอาชีพ มีการกำหนดคุณสมบัติของผู้เข้ารับการอบรมในแต่ละหลักสูตร และมีการจัดกลุ่มผู้เข้ารับการฝึกอบรมเช่น เคยผ่านการฝึกอบรมและไม่เคยผ่านการฝึกอบรม สอดคล้องกับ อำนาจ ศีลวัตร (2521: 1-20) กล่าวว่า โครงการส่งเสริมและฝึกอบรมของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ปี พ.ศ. 2496 เป็นต้นมาจนถึงปัจจุบัน โดยมีวัตถุประสงค์ดังนี้ 1) เพื่อเผยแพร่วิชาการต่างๆ ทางการเกษตรและด้านอื่นๆ ที่เป็นประโยชน์แก่การประกอบอาชีพสาขาต่างๆ แก่ประชาชน 2) เพื่อให้ประชาชนนำความรู้ต่างๆ ที่ได้นำไปประกอบอาชีพหรือปรับปรุงอาชีพที่ทำอยู่ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น 3) เป็นการยกระดับให้ประชาชนที่สนใจแต่ยังไม่ได้ลงมือทำก่อให้เกิดการริเริ่ม 4) ก่อให้เกิดอาชีพใหม่แก่ประชาชนซึ่งเป็นผลดีต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ด้วยเหตุนี้ผู้ได้รับการฝึกอบรมจึงยอมรับว่าเมื่อผ่านการอบรมแล้ว สามารถนำความรู้ไปปรับใช้กับการประกอบอาชีพ เพราะการดำรงชีวิตในปัจจุบันได้ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทั้งด้านความรู้ ทักษะ และทัศนคติ

*2.3.5 **ด้านวัสดุอุปกรณ์และสถานที่*** พบว่าทัศนคติของวิทยากรในระดับเห็นด้วยมาก มีคะแนนเฉลี่ยมากที่สุดได้แก่ วิทยาเขต (สถาบันฯ) มีอาคารและสถานที่อย่างเหมาะสมให้บริการและจัดฝึกอบรมให้แก่เกษตรกรในท้องถิ่นได้เป็นอย่างดี มีเครื่องมือโสตทัศนูปกรณ์ที่ใช้ในการฝึกอบรมและเผยแพร่ความรู้ทางการเกษตรให้แก่เกษตรกรอย่างพอเพียงเมื่อมีการอบรม วิทยากรมีส่วนร่วมในการคัดเลือกกำหนดลักษณะคุณภาพและปริมาณของวัสดุอุปกรณ์การสอน งานฟาร์มและคณะวิชาแต่ละคณะของวิทยาเขต (สถาบันฯ) มีผลงานที่จะเป็นตัวอย่างสำหรับเกษตรกรเป็นอย่างดี และวิทยาเขต (สถาบันฯ) มียานพาหนะที่จะให้ความสะดวกแก่วิทยากรที่จะไปปฏิบัติงานฝึกอบรมวิชาชีพระยะสั้น สอดคล้องกับ ลาวัลย์ กุลจนิรักษ์ (2525: 71) กล่าวว่า เพื่อช่วยให้งานโครงการฝึกอบรมอาชีพเกษตรกรรมระยะสั้นเคลื่อนที่ของกรมอาชีวศึกษาดำเนินการไปอย่างมีประสิทธิภาพ ควรจัดยานพาหนะให้เหมาะสมปฏิบัติงานโครงการ และควรหาโสตทัศนูปกรณ์ที่เหมาะสมและเพียงพอให้กับหน่วยฝึกอบรมอาชีพเกษตรกรรมเคลื่อนที่เช่น เทปโทรทัศน์ และเครื่องกำเนิดไฟฟ้า และสอดคล้องกับ พจน์ อ่อนสำลี (2524: 47) กล่าวว่า วิทยาเขตเกษตรมีฟาร์มอยู่ทุกวิทยาเขต มีประสิทธิภาพทั้งทางด้านทฤษฎีและด้านปฏิบัติสามารถเป็นตัวอย่างที่ดีแก่เกษตรกร เมื่อมาอบรมและชมกิจการ ทำให้เกษตรกรเกิดความเลื่อมใสและศรัทธา ถ้ากิจการงานฟาร์มของวิทยาเขตไม่สมบูรณ์ความเชื่อถือจากบุคคลภายนอกย่อมน้อยลงตามไปด้วย

*2.3.6 **ด้านผลตอบแทน*** พบว่าทัศนคติของวิทยากรในระดับเห็นด้วยมาก มีคะแนนเฉลี่ยมากที่สุดได้แก่ การสอนเกษตรกรเป็นงานหนัก วิทยากรควรได้รับค่าตอบแทน สอดคล้องกับสุนทร โปธา (2547: มกราคม) กล่าวว่า วิทยากรโครงการฝึกอบรมวิชาชีพเกษตรกรรมระยะสั้นโดยปกติจะได้รับค่าตอบแทนชั่วโมงละ 300 บาท ซึ่งค่าตอบแทนดังกล่าวมีความเหมาะสมเพราะว่าวิทยากรผู้สอนหรือฝึกอบรมต้องมีความรับผิดชอบสูง มีการเตรียมการสอนมาก

*2.3.7 **ด้านการประเมินผลและการติดตามผลการฝึกอบรม*** พบว่าทัศนคติของวิทยากรในระดับเห็นด้วยมาก มีคะแนนเฉลี่ยมากที่สุดได้แก่ การประเมินผลทุกขั้นตอนทางวิทยาเขตหรือทางสถาบันฯ ตั้งคณะกรรมการประเมินผลขึ้นมาโดยเฉพาะเพื่อให้การประเมินเป็นไปตามความเป็นจริง ควรมีการรายงานผลการฝึกอบรมแต่ละครั้งตามกำหนด ควรมีการประเมินผลความต้องการของเกษตรกรก่อนเข้ารับการอบรม ควรมีการติดตามผลเกษตรกรที่ผ่านการฝึกอบรมไปแล้วว่าได้ผลมากน้อยเพียงไร ควรมีการประเมินผลในขณะที่กำลังฝึกอบรมว่าได้ผลมากน้อยเพียงไร ควรมีการประเมินผลการฝึกอบรมระบบการทำงานว่าเป็นไปตามขั้นตอนมากน้อย

เพียงไร และควรมีการประเมินผลความพร้อมของเกษตรกรก่อนเข้ารับการอบรม สอดคล้องกับกุลธน ธนาพงศธรและคณะ (2533: 17) กล่าวว่า การประเมินผลโครงการฝึกอบรม เป็นขั้นตอนการตรวจสอบผลของการดำเนินการฝึกอบรมตั้งแต่เริ่มต้นจนกระทั่งสิ้นสุดว่าเป็นเช่นใด ก่อให้เกิดประโยชน์และความพึงพอใจแก่ผู้เข้ารับการอบรมเพียงใด มีข้อดีข้อบกพร่องอะไรบ้าง วิทยากรและผู้เข้ารับการอบรมมีทัศนคติต่อโครงการฝึกอบรมอย่างไรบ้าง ดังนั้นขั้นตอนนี้จึงถือได้ว่ามีความสำคัญและจำเป็นต้องทำเพื่อจะได้นำเอาผลการประเมินไปใช้ปรับปรุงแก้ไขในการฝึกอบรมครั้งต่อไป การประเมินมักทำในวันสุดท้ายของการฝึกอบรม โดยให้วิทยากรผู้เข้ารับการอบรมและบุคคลที่เกี่ยวข้องทุกคนเป็นผู้ประเมินโดยวิธีการต่างๆ เช่นสัมภาษณ์ แจกแบบสอบถามเป็นต้น เช่นเดียวกับชลอ ธรรมศิริ (2520: 167) กล่าวว่า การประเมินผลการฝึกอบรมทำให้ทราบข้อดี ข้อเสีย จุดอ่อน ข้อบกพร่องของการฝึกอบรม ซึ่งผลที่ได้จะนำไปปรับปรุงแก้ไขการฝึกอบรมในครั้งต่อไปให้ดีขึ้น และสอดคล้องกับอีเบล (Ebel 1965: 454) ได้ให้ความหมายการติดตามผล (follow-up study) ว่าหมายถึงการตรวจสอบผลงานเป็นระยะๆ ว่าการปฏิบัติงานนั้นๆ ถูกต้องตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้หรือไม่ เป็นการติดตามดูว่าปริมาณและคุณภาพของงานแต่ละขั้นตอนเป็นอย่างไร อุปกรณ์ในการทำงาน อัตรากำลังเจ้าหน้าที่ สถานที่ และมีเพียงพอแก่การปฏิบัติงานหรือไม่

2.4 ปัญหา และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับโครงการฝึกอบรมวิชาชีพเกษตรกรรมระยะสั้น

2.4.1. ด้านหลักสูตรฝึกอบรม พบว่าวิทยากรมีปัญหาเกี่ยวกับ ไม่มีหลักสูตรที่หลากหลายมีข้อเสนอแนะว่า ควรให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมเลือกได้ตามต้องการ ควรมีการร่วมกันทำหลักสูตร ควรเพิ่มหลักสูตรให้มาก ซึ่งขัดแย้งกับสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล (2543 (ก): 16-20) กล่าวว่าประเภทของหลักสูตรการฝึกอบรมวิชาชีพเกษตรกรรมระยะสั้นมีถึง 26 ประเภท

2.4.2 ด้านวิทยากรฝึกอบรม พบว่าวิทยากรมีปัญหาเกี่ยวกับขาดวิทยากรที่มีประสบการณ์ตรงมีข้อเสนอแนะว่า ควรเชิญวิทยากรที่มีประสบการณ์ตรง ซึ่งสอดคล้องกับกุลธน ธนาพงศธรและคณะ (2533: 30) กล่าวว่า ความรับผิดชอบของวิทยากรก็คือจะต้องเป็นผู้ถ่ายทอดข้อมูล ความรู้ ความคิด ประสบการณ์ และวิชาการให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรม เพื่อสร้างความรู้ ความเข้าใจที่ถูกต้องให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรม และวิทยากรจะต้องมีทัศนคติที่ดีต่อผู้เข้ารับการฝึกอบรมด้วย

2.4.3 ด้านการฝึกอบรม พบว่าวิทยากรมีปัญหาเกี่ยวกับระยะเวลาฝึกอบรมไม่เหมาะสมมีข้อเสนอแนะว่า ควรเลือกช่วงเวลาที่เหมาะสมทำการฝึกอบรม สอดคล้องกับทองบ่อ เดชสองชั้น (2530: 35) กล่าวว่า ระยะเวลาที่สะดวกที่สุดในการฝึกอบรมเกษตรกรคือประมาณ

เดือนมีนาคมถึงเดือนเมษายน เพราะเป็นช่วงที่นักศึกษาปิดภาคเรียนครูอาจารย์มีเวลาว่าง และเกษตรกรว่างจากการประกอบอาชีพทำไร่ทำนา ซึ่งช่วงเวลาดังกล่าวผู้เข้ารับฝึกอบรม (เกษตรกร) จะเป็นช่วงว่างจากการทำเกษตรกรรมเป็นส่วนใหญ่ จึงเป็นสิ่งจำเป็นมากในการอบรมแต่ละครั้งควรสอบถามความพร้อมในด้านเวลาจากวิทยากรและผู้เข้ารับการฝึกอบรม

*2.4.5 **ด้านผู้เข้ารับการฝึกอบรม*** พบว่ามีปัญหาเกี่ยวกับผู้เข้ารับการฝึกอบรมถูกเกณฑ์มาอบรมมีข้อเสนอแนะว่า ไม่ควรบังคับและควรมีการคัดเลือกผู้เข้ารับการฝึกอบรมก่อน สอดคล้องกับมงคล พุทธวงศ์ (2547: สัมภาษณ์) กล่าวว่าอาจเป็นเพราะ การฝึกอบรมหลักสูตรระยะสั้นมีเงินค่าตอบแทนสำหรับผู้เข้ารับการฝึกอบรม และมีอาหาร ของว่างบริการฟรีตลอดระยะเวลาที่มีการฝึกอบรม

*2.4.6 **ด้านวัสดุอุปกรณ์และสถานที่*** พบว่าวิทยากรมีปัญหาเกี่ยวกับวัสดุอุปกรณ์ไม่เพียงพอและชำรุดมีข้อเสนอแนะว่า ควรเพิ่มงบประมาณจัดซื้อและมีการซ่อมแซม สอดคล้องกับไพศาล นาลินธมากร (2531: 6) กล่าวว่า วัสดุอุปกรณ์การสอนนั้นจัดเป็นสื่อการสอนที่สำคัญจึงควรมีการจัดหาเครื่องมืออุปกรณ์การสอนรุ่นใหม่ๆ เพื่อให้การเรียนการสอนทันกับความก้าวหน้าของเทคโนโลยีต่างๆ และควรมีวิธีการบรรจุหีบห่อวัสดุอุปกรณ์ให้ดี ขณะที่เดินทางออกฝึกอบรมวิชาชีพเกษตรกรรมหลักสูตรระยะสั้นในท้องที่ที่การคมนาคมไม่สะดวก

*2.4.6. **ด้านผลตอบแทน*** พบว่าวิทยากรมีปัญหาเกี่ยวกับให้ค่าตอบแทนน้อยหรือไม่ให้เลยมีข้อเสนอแนะว่า ควรให้เงินเป็นค่าตอบแทนตามสิทธิ์ และระเบียบการเบิกจ่ายและควรได้รับพิจารณาความดีความชอบเพื่อเป็นขวัญและกำลังใจสอดคล้องกับสุนทร โปธา: (2547:สัมภาษณ์) กล่าวว่า วิทยากรโครงการฝึกอบรมวิชาชีพเกษตรกรรมระยะสั้นโดยปกติจะได้รับค่าตอบแทนชั่วโมงละ 300 บาท

*2.4.7 **ด้านการประเมินผลและการติดตามผล*** จากการศึกษาพบว่าวิทยากรมีปัญหาเกี่ยวกับไม่สามารถประเมินผลและติดตามผลอย่างแท้จริงมีข้อเสนอแนะว่า ควรมีการประเมินผลก่อนการฝึกอบรม ระหว่างการฝึกอบรม และหลังการฝึกอบรม รวมทั้งการติดตามผลหลังจากได้รับการฝึกอบรมไปแล้วว่าผู้เข้ารับการฝึกอบรมนำความรู้ไปใช้ประโยชน์มากน้อยเพียงไร ซึ่งสอดคล้องกับวีระศักดิ์ บุตรโคษา (2534: 65) กล่าวว่าการติดตามและประเมินผลการฝึกอบรม มีการประเมินผลก่อนการฝึกอบรม ระหว่างการฝึกอบรม หลังการฝึกอบรม รวมทั้งการติดตามผล โดยเจ้าหน้าที่โครงการเป็นผู้รับผิดชอบ

2.5 การทดสอบสมมติฐานการวิจัย

2.5.1 สมมติฐานที่ 1 สภาพสังคม (เพศ อายุ ประสบการณ์) และสภาพเศรษฐกิจ (รายได้) มีความสัมพันธ์กับทัศนคติของวิทยากรต่อโครงการฝึกอบรมวิชาชีพเกษตรกรรมระยะสั้น สรุปได้ดังนี้

1) *เพศ* มีความสัมพันธ์กับ ทัศนคติของวิทยากรต่อโครงการฝึกอบรมวิชาชีพเกษตรกรรมระยะสั้น อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 ดังนี้

(1) *เพศชาย* มีทัศนคติของวิทยากรต่อโครงการฝึกอบรมวิชาชีพเกษตรกรรมระยะสั้น ด้านหลักสูตรการฝึกอบรม ในเรื่อง การมีการแต่งตั้งคณะกรรมการบริหารคณะกรรมการหลักสูตรการฝึกอบรมวิชาชีพเกษตรกรรมระยะสั้นเป็นวาระ ระดับเห็นด้วยมากเฉลี่ยมากที่สุดร้อยละ 23.2 และด้านการประเมินผลและการติดตามผลการฝึกอบรม ในเรื่อง ควรมีการประเมินผลการฝึกอบรมว่าได้ผลมากน้อยเพียงไร ระดับเห็นด้วยมาก เฉลี่ยมากที่สุด ร้อยละ 28.8

(2) *เพศหญิง* มีทัศนคติของวิทยากรต่อโครงการฝึกอบรมวิชาชีพเกษตรกรรมระยะสั้น ด้านหลักสูตรการฝึกอบรม ในเรื่อง การมีการแต่งตั้งคณะกรรมการบริหารคณะกรรมการหลักสูตรการฝึกอบรมวิชาชีพเกษตรกรรมระยะสั้นเป็นวาระ ระดับเห็นด้วยมากที่สุดเฉลี่ยมากที่สุด ร้อยละ 16 และด้านการประเมินผลและการติดตามผลการฝึกอบรมระดับเห็นด้วยมากที่สุด ในเรื่อง ควรมีการประเมินผลการฝึกอบรมว่าได้ผลมากน้อยเพียงไร ระดับเห็นด้วยมากที่สุด เฉลี่ยมากที่สุด ร้อยละ 21.6

2) *อายุ* มีความสัมพันธ์กับทัศนคติของวิทยากรต่อโครงการฝึกอบรมวิชาชีพเกษตรกรรมระยะสั้นอย่างมีนัยสำคัญที่ 0.05 คือ

(1) *อายุน้อยกว่า 31 ปี* มีทัศนคติของวิทยากรต่อโครงการฝึกอบรมวิชาชีพเกษตรกรรมระยะสั้น ด้านการประเมินผลและการติดตามผลการฝึกอบรม ในเรื่อง ควรมีการประเมินผลทุกขั้นตอนทางวิทยาเขต (สถาบัน) ตั้งคณะกรรมการประเมินผลขึ้นมาโดยเฉพาะเพื่อให้การประเมินเป็นไปตามความเป็นจริง ระดับเห็นด้วยมาก เฉลี่ยมากที่สุด ร้อยละ 6.4

(2) *อายุระหว่าง 31-40 ปี* มีทัศนคติของวิทยากรต่อโครงการฝึกอบรมวิชาชีพเกษตรกรรมระยะสั้น ด้านการประเมินผลและการติดตามผลการฝึกอบรมระดับเห็นด้วยมากที่สุด ในเรื่อง ควรมีการประเมินผลทุกขั้นตอนทางวิทยาเขต (สถาบัน) ตั้งคณะกรรมการประเมินผลขึ้นมาโดยเฉพาะเพื่อให้การประเมินเป็นไปตามความเป็นจริง ระดับเห็นด้วยมากที่สุด เฉลี่ยมากที่สุด ร้อยละ 12

(3) อายุระหว่าง 41-50 ปี มีทัศนคติของวิทยากรต่อโครงการฝึกอบรมวิชาชีพเกษตรกรรมระยะสั้น ด้านการประเมินผลและการติดตามผลการฝึกอบรม ระดับเห็นด้วยมาก ได้แก่ควรมีการประเมินผลทุกขั้นตอนทางวิทยาเขต (สถาบัน) ตั้งคณะกรรมการประเมินผลขึ้นมาโดยเฉพาะเพื่อให้การประเมินเป็นไปตามความเป็นจริง ระดับเห็นด้วยมากที่สุด เฉลี่ยมากที่สุด ร้อยละ 23.2

(4) อายุมากกว่า 50 ปี มีทัศนคติของวิทยากรต่อโครงการฝึกอบรมวิชาชีพเกษตรกรรมระยะสั้น ด้านการประเมินผลและการติดตามผลการฝึกอบรม ในเรื่อง ควรมีการประเมินผลทุกขั้นตอนทางวิทยาเขต (สถาบัน) ตั้งคณะกรรมการประเมินผลขึ้นมาโดยเฉพาะเพื่อให้การประเมินเป็นไปตามความเป็นจริงระดับเห็นด้วยมาก เฉลี่ยมากที่สุด ร้อยละ 6.4

3) ประสบการณ์ มีความสัมพันธ์กับทัศนคติของวิทยากรโครงการฝึกอบรมวิชาชีพเกษตรกรรมระยะสั้นอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 คือ

(1) ประสบการณ์น้อยกว่า 6 ปี ได้แก่ มีทัศนคติของวิทยากรต่อโครงการฝึกอบรมวิชาชีพเกษตรกรรมระยะสั้น ด้านวิทยากรฝึกอบรม ในเรื่อง วิทยากรเปิดโอกาสให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้แสดงความคิดเห็นร่วมด้วยในขณะทำการฝึกอบรม ระดับเห็นด้วยมากที่สุด เฉลี่ยมากที่สุด ร้อยละ 8.8และด้านการประเมินผลและการติดตามผลการฝึกอบรมได้แก่ ควรมีการประเมินผลทุกขั้นตอนทางวิทยาเขต (สถาบัน) ตั้งคณะกรรมการประเมินผลขึ้นมาโดยเฉพาะเพื่อให้การประเมินเป็นไปตามความเป็นจริง ระดับเห็นด้วยมาก เฉลี่ยมากที่สุด ร้อยละ 8.8

(2) ประสบการณ์ 6-10 ปี ได้แก่ มีทัศนคติของวิทยากรต่อโครงการฝึกอบรมวิชาชีพเกษตรกรรมระยะสั้น ด้านวิทยากรฝึกอบรม ในเรื่อง วิทยากรเปิดโอกาสให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้แสดงความคิดเห็นร่วมด้วยในขณะทำการฝึกอบรม ระดับเห็นด้วยมากที่สุด เฉลี่ยมากที่สุดร้อยละ 9.6 และด้านการประเมินผลและการติดตามผลการฝึกอบรม ระดับเห็นด้วยมากที่สุด ในเรื่อง ควรมีการประเมินผลทุกขั้นตอนทางวิทยาเขต (สถาบัน) ตั้งคณะกรรมการประเมินผลขึ้นมาโดยเฉพาะเพื่อให้การประเมินเป็นไปตามความเป็นจริง ระดับเห็นด้วยมาก เฉลี่ยมากที่สุด ร้อยละ 6.4

(3) ประสบการณ์ 11-15 ปี ได้แก่ มีทัศนคติของวิทยากรต่อโครงการฝึกอบรมวิชาชีพเกษตรกรรมระยะสั้น ด้านวิทยากรฝึกอบรม ในเรื่อง วิทยากรเปิดโอกาสให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้แสดงความคิดเห็นร่วมด้วยในขณะทำการฝึกอบรม ระดับเห็นด้วยมากที่สุด เฉลี่ยมากที่สุด ร้อยละ 4 และด้านการประเมินผลและการติดตามผลการฝึกอบรม ในเรื่อง ควรมีการ

ประเมินผลทุกขั้นตอนทางวิทยาเขต (สถาบัน) ตั้งคณะกรรมการประเมินผลขึ้นมาโดยเฉพาะเพื่อให้การประเมินเป็นไปตามความเป็นจริงระดับเห็นด้วยมากที่สุด เฉลี่ยมากที่สุด ร้อยละ 5.6

(4) *ประสบการณ์ 16-20 ปี* ได้แก่ มีทัศนคติของวิทยากรต่อโครงการฝึกอบรมวิชาชีพเกษตรกรรมระยะสั้น ด้านวิทยากรฝึกอบรม ในเรื่อง วิทยากรเปิดโอกาสให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้แสดงความคิดเห็นร่วมด้วยในขณะทำการฝึกอบรม ระดับเห็นด้วยมากที่สุด เฉลี่ยมากที่สุด 8.8 และด้านการประเมินผลและการติดตามผลการฝึกอบรม ในเรื่อง ควรมีการประเมินผลทุกขั้นตอนทางวิทยาเขต (สถาบัน) ตั้งคณะกรรมการประเมินผลขึ้นมาโดยเฉพาะเพื่อให้การประเมินเป็นไปตามความเป็นจริง ระดับเห็นด้วยมากที่สุด เฉลี่ยมากที่สุด ร้อยละ 8.8

(5) *ประสบการณ์ มากกว่า 20 ปี* ได้แก่ มีทัศนคติของวิทยากรต่อโครงการฝึกอบรมวิชาชีพเกษตรกรรมระยะสั้นด้านวิทยากรฝึกอบรม ในเรื่อง วิทยากรเปิดโอกาสให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้แสดงความคิดเห็นร่วมด้วยในขณะทำการฝึกอบรมระดับเห็นด้วยมากที่สุด เฉลี่ยมากที่สุด ร้อยละ 17.6 และด้านการประเมินผลและการติดตามผลการฝึกอบรมในเรื่องควรมีการประเมินผลทุกขั้นตอนทางวิทยาเขต (สถาบัน) ตั้งคณะกรรมการประเมินผลขึ้นมาโดยเฉพาะเพื่อให้การประเมินเป็นไปตามความเป็นจริง ระดับเห็นด้วยมากที่สุด เฉลี่ยมากที่สุด ร้อยละ 18.4

4) *รายได้* รายได้มีความสัมพันธ์กับทัศนคติของวิทยากรโครงการฝึกอบรมวิชาชีพเกษตรกรรมระยะสั้นอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 ดังนี้

(1) *รายได้ มากกว่า 25,000 บาท* มีทัศนคติของวิทยากรต่อโครงการฝึกอบรมวิชาชีพเกษตรกรรมระยะสั้น ด้านวิทยากรฝึกอบรม ในเรื่อง วิทยากรเปิดโอกาสให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้แสดงความคิดเห็นร่วมด้วยในขณะทำการฝึกอบรมระดับเห็นด้วยมาก เฉลี่ยมากที่สุด ร้อยละ 5.6

(2) *รายได้ 20,001- 25,000 บาท* มีทัศนคติของวิทยากรต่อโครงการฝึกอบรมวิชาชีพเกษตรกรรมระยะสั้น ด้านวิทยากรฝึกอบรม ในเรื่อง วิทยากรเปิดโอกาสให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้แสดงความคิดเห็นร่วมด้วยในขณะทำการฝึกอบรม ระดับเห็นด้วยมากที่สุด เฉลี่ยมากที่สุด ร้อยละ 8.8

(3) *รายได้ 15,001-20,000 บาท* มีทัศนคติของวิทยากรต่อโครงการฝึกอบรมวิชาชีพเกษตรกรรมระยะสั้น ด้านวิทยากรฝึกอบรม ในเรื่อง วิทยากรเปิดโอกาสให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้แสดงความคิดเห็นร่วมด้วยในขณะทำการฝึกอบรม ระดับเห็นด้วยมากที่สุด เฉลี่ยมากที่สุด ร้อยละ 14.4

(4) รายได้ 10,001-15,000 บาท มีทัศนคติของวิทยากรต่อโครงการฝึกอบรมวิชาชีพเกษตรกรรมระยะสั้น ด้านวิทยากรฝึกอบรม ในเรื่อง วิทยากรเปิดโอกาสให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้แสดงความคิดเห็นร่วมด้วยในขณะทำการฝึกอบรม ระดับเห็นด้วยอย่างยิ่ง เฉลี่ยมากที่สุด ร้อยละ 10.4

(5) รายได้น้อยกว่า 10,000 บาท มีทัศนคติของวิทยากรต่อโครงการฝึกอบรมวิชาชีพเกษตรกรรมระยะสั้น ด้านวิทยากรฝึกอบรม ในเรื่อง วิทยากรเปิดโอกาสให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้แสดงความคิดเห็นร่วมด้วยในขณะทำการฝึกอบรมระดับเห็นด้วยมาก เฉลี่ยมากที่สุด ร้อยละ 12.8

2.5.2 สมมติฐานที่ 2 วิทยากรที่มีการศึกษาต่ำกว่าปริญญาโทและวิทยากรที่มีการศึกษาปริญญาโทขึ้นไปมีทัศนคติต่อโครงการฝึกอบรมวิชาชีพเกษตรกรรมระยะสั้นแตกต่างกัน สรุปได้ดังนี้คือ

1) ระดับการศึกษา มีอิทธิพลต่อทัศนคติของวิทยากรต่อโครงการฝึกอบรมวิชาชีพเกษตรกรรมระยะสั้น แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ 0.05 ดังนี้

(1) ระดับการศึกษาปริญญาเอก มีทัศนคติของวิทยากรต่อโครงการฝึกอบรมวิชาชีพเกษตรกรรมระยะสั้น ด้านหลักสูตรการฝึกอบรม ในเรื่อง การมีความพร้อมของบุคลากรที่ชำนาญตรงตามสาขาวิชาที่เปิดอบรมวิชาชีพเกษตรกรรมระยะสั้น ระดับเห็นด้วยมากที่สุด ร้อยละ 8 ด้านวิทยากรฝึกอบรม ในเรื่อง การมีการสรรหาหรือคัดเลือกอาจารย์เพื่อทำหน้าที่เป็นวิทยากรฝึกอบรมที่เหมาะสม ระดับเห็นด้วยมาก ร้อยละ 4 วิทยากรมีคุณวุฒิและประสบการณ์ตรงตามสาขาที่จะทำการฝึกอบรมในการฝึกอบรมวิชาชีพเกษตรกรรมระยะสั้น ระดับเห็นด้วยมากที่สุด ร้อยละ 4.8 มีการส่งเสริมกิจกรรมพัฒนาด้านวิชาการของวิทยากรในสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล ระดับเห็นด้วยมาก ร้อยละ 3.2 วิทยากรมีการถ่ายทอดที่เหมาะสมกับการฝึกอบรมวิชาต่างๆ ในการฝึกอบรมวิชาชีพเกษตรกรรมระยะสั้น ระดับเห็นด้วยมาก ร้อยละ 4.8 วิทยากรเปิดโอกาสให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้แสดงความคิดเห็นร่วมด้วยในขณะทำการฝึกอบรมระดับเห็นด้วยมาก ร้อยละ 4 วิทยากรมีความรู้สำหรับให้บริการทางวิชาการแก่เกษตรกรอย่างพอเพียงระดับเห็นด้วยมาก ร้อยละ 4 และสภาพความเป็นอยู่ปัจจุบันไม่เป็นอุปสรรคต่อการทำงานในการฝึกอบรมวิชาชีพเกษตรกรรมระยะสั้น ระดับเห็นด้วยมากที่สุด ร้อยละ 3.2 ด้านดำเนินการฝึกอบรม ในเรื่อง มีการชี้แจงวัตถุประสงค์การฝึกอบรมทุกหลักสูตรที่เปิดฝึกอบรมวิชาชีพเกษตรกรรมระยะสั้น ระดับเห็นด้วยมาก ร้อยละ 4.8 มีแผนการฝึกอบรมล่วงหน้าทุกครั้งก่อนการฝึกอบรมระดับเห็นด้วยมาก ร้อยละ 4.8 มีการนำอุปกรณ์สื่อการสอนใหม่มาใช้ในการฝึกอบรมวิชาชีพเกษตรกรรมระยะสั้นระดับ

เห็นด้วยมาก ร้อยละ 4.8 มีการจัดทำเอกสารประกอบการฝึกอบรมให้กับผู้รับการฝึกอบรม ระดับเห็นด้วยมาก ร้อยละ 5.6 มีการกำหนดงบประมาณที่จะใช้ในการฝึกอบรมในแต่ละรุ่น ระดับเห็นด้วยมาก ร้อยละ 4 มีการจัดทำตารางแผนปฏิบัติงานระยะสั้นที่ระบุเวลา สถานที่ กิจกรรม ผู้รับผิดชอบ วิทยากร และงบประมาณ ระดับเห็นด้วยมาก ร้อยละ 4 มีการลงทะเบียน (จดนับจำนวน) ผู้เข้ารับการฝึกอบรม ระดับเห็นด้วยมากที่สุด ร้อยละ 5.6 มีการประชาสัมพันธ์ด้วยจดหมายเวียน ระดับปานกลาง เฉลี่ยมากที่สุด ร้อยละ 3.2 มีการจัดฉายวีดิทัศน์ประกอบคำบรรยายให้ผู้เข้ารับการอบรมได้ชมระดับเห็นด้วย เฉลี่ยมากที่สุด ร้อยละ 4. มีการจัดฉายสไลด์ประกอบคำบรรยายให้ผู้เข้ารับการอบรมได้ชม ระดับเห็นด้วยมากที่สุด เฉลี่ยมากที่สุดร้อยละ 3.2 มีการประเมินการฝึกอบรมวิชาชีพเกษตรกรรมระยะสั้น ทั้งวิทยากรและผู้เข้ารับการฝึกอบรม ระดับเห็นด้วยมาก เฉลี่ยมากที่สุด ร้อยละ 4 ด้านผู้เข้ารับการฝึกอบรม ในเรื่อง มีการคัดเลือกเกษตรกรที่เข้ารับการฝึกอบรมโดยคำนึงถึงลักษณะของประกอบอาชีพ ระดับเห็นด้วยมาก เฉลี่ยมากที่สุด ร้อยละ 3.2 มีการกำหนดคุณสมบัติของผู้เข้ารับการฝึกอบรมในแต่ละหลักสูตรระดับเห็นด้วยมากที่สุด เฉลี่ยมากที่สุด ร้อยละ 3.2 มีการจัดกลุ่มผู้เข้ารับการฝึกอบรมเช่น เคยผ่านการฝึกอบรมและไม่เคยผ่านการฝึกอบรม ระดับปานกลาง เฉลี่ยมากที่สุด ร้อยละ 4 ผู้เข้ารับการฝึกอบรมสามารถนำความรู้จากการฝึกอบรมไปปรับใช้กับการประกอบอาชีพและดำรงชีวิตในปัจจุบันได้ ระดับเห็นด้วยมาก เฉลี่ยมากที่สุด ร้อยละ 4.8 ผู้เข้ารับการฝึกอบรมเกิดการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีในเรื่องความรู้ ทัศนคติ และทักษะในการทำงานหรือการประกอบอาชีพ ระดับเห็นด้วยมาก เฉลี่ยมากที่สุดร้อยละ 4 และด้านวัสดุอุปกรณ์และสถานที่ ในเรื่อง มีเครื่องมือโสต-ทัศนูปกรณ์ที่ใช้ในการฝึกอบรมและเผยแพร่ความรู้ทางการเกษตรให้แก่เกษตรกรอย่างพอเพียงเมื่อมีการอบรม ระดับเห็นด้วยมาก เฉลี่ยมากที่สุดร้อยละ 3.2 วิทยากรมีส่วนร่วมในการคัดเลือก กำหนดลักษณะคุณภาพและปริมาณของวัสดุอุปกรณ์การสอนระดับเห็นด้วยมาก เฉลี่ยมากที่สุดร้อยละ 3.2 วิทยาเขต (สถาบันฯ) และมีอาคารและสถานที่อย่างเหมาะสมสำหรับจัดฝึกอบรมให้แก่เกษตรกรในท้องถิ่นได้เป็นอย่างดี ระดับเห็นด้วยมาก เฉลี่ยมากที่สุดร้อยละ 4.8

(2) ระดับการศึกษาปริญญาโท มีทัศนคติของวิทยากรต่อโครงการฝึกอบรมวิชาชีพเกษตรกรรมระยะสั้น ด้านหลักสูตรการฝึกอบรม ในเรื่อง การมีความพร้อมของบุคลากรที่ชำนาญตรงตามสาขาวิชาที่เปิดอบรมวิชาชีพเกษตรกรรมระยะสั้น ระดับเห็นด้วยมาก เฉลี่ยมากที่สุด ร้อยละ 32.8 ด้านวิทยากรฝึกอบรมในเรื่อง การมีการสรรหาหรือคัดเลือกอาจารย์เพื่อทำหน้าที่เป็นวิทยากรฝึกอบรมที่เหมาะสม ระดับเห็นด้วยมากที่สุด เฉลี่ยมากที่สุด ร้อยละ 28.8 วิทยากรมีคุณวุฒิและประสบการณ์ตรงตามสาขาที่จะทำการฝึกอบรมในการฝึกอบรมวิชาชีพเกษตรกรรม

ระยะสั้นระดับเห็นด้วยมากที่สุด เฉลี่ยมากที่สุด ร้อยละ 30.4 มีการส่งเสริมกิจกรรมพัฒนาด้านวิชาการของวิทยากรในสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล ระดับเห็นด้วยมากที่สุด เฉลี่ยมากที่สุดร้อยละ 20 วิทยากรมีการถ่ายทอดที่เหมาะสมกับการฝึกอบรมวิชาต่างๆ ในการฝึกอบรมวิชาชีพเกษตรกรรมระยะสั้น ระดับเห็นด้วยมากที่สุด เฉลี่ยมากที่สุด ร้อยละ 25.6 วิทยากรเปิดโอกาสให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้แสดงความคิดเห็นร่วมด้วยในขณะทำการฝึกอบรม ระดับเห็นด้วยมากที่สุด เฉลี่ยมากที่สุด ร้อยละ 33.6 วิทยากรมีความรู้ สำหรับให้บริการทางวิชาการแก่เกษตรกรอย่างพอเพียง ระดับเห็นด้วยมาก เฉลี่ยมากที่สุด ร้อยละ 30.4 และสภาพความเป็นอยู่ปัจจุบันไม่เป็นอุปสรรคต่อการทำงานในการฝึกอบรมวิชาชีพเกษตรกรรมระยะสั้น ระดับเห็นด้วยมาก เฉลี่ยมากที่สุดร้อยละ 31.2 ด้านดำเนินการฝึกอบรม ในเรื่อง มีการชี้แจงวัตถุประสงค์การฝึกอบรมทุกหลักสูตรที่เปิดฝึกอบรมวิชาชีพเกษตรกรรมระยะสั้น ระดับเห็นด้วยมาก เฉลี่ยมากที่สุดร้อยละ 29.6 มีแผนการฝึกอบรมล่วงหน้าทุกครั้งก่อนการฝึกอบรม ระดับเห็นด้วยมากที่สุด และเห็นด้วยมาก เท่ากันคือเฉลี่ยมากที่สุดร้อยละ 24 มีการนำอุปกรณ์สื่อการสอนใหม่มาใช้ในการฝึกอบรมวิชาชีพเกษตรกรรมระยะสั้น ระดับเห็นด้วยมาก เฉลี่ยมากที่สุด ร้อยละ 30.4 มีการจัดทำเอกสารประกอบการฝึกอบรมให้กับผู้รับการฝึกอบรม ระดับเห็นด้วยมากที่สุด เฉลี่ยมากที่สุด ร้อยละ 28 มีการกำหนดงบประมาณที่จะใช้ในการฝึกอบรมในแต่ละรุ่น ระดับเห็นด้วยมากที่สุด เฉลี่ยมากที่สุด ร้อยละ 28.8 มีการจัดทำตารางแผนปฏิบัติงานระยะสั้นที่ระบุเวลา สถานที่ กิจกรรม ผู้รับผิดชอบ วิทยากร และงบประมาณ ระดับเห็นด้วยมากที่สุด เฉลี่ยมากที่สุด ร้อยละ 28 มีการลงทะเบียน (จดนับจำนวน) ผู้เข้ารับการฝึกอบรม ระดับเห็นด้วยมาก เฉลี่ยมากที่สุด ร้อยละ 28.8 มีการประชาสัมพันธ์ด้วยจดหมายเวียน ระดับเห็นด้วยมาก เฉลี่ยมากที่สุด ร้อยละ 27.2 มีการจัดฉายวีดิทัศน์ประกอบคำบรรยายให้ผู้เข้ารับการอบรมได้ชม ระดับเห็นด้วยมาก เฉลี่ยมากที่สุดร้อยละ 27.2 มีการจัดฉายสไลด์ประกอบคำบรรยายให้ผู้เข้ารับการอบรมได้ชม ระดับเห็นด้วยมาก เฉลี่ยมากที่สุดร้อยละ 24 มีการประเมินการฝึกอบรมวิชาชีพเกษตรกรรมระยะสั้น ทั้งวิทยากรและผู้เข้ารับการฝึกอบรม ระดับเห็นด้วยมากที่สุด เฉลี่ยมากที่สุดร้อยละ 28.8 ด้านผู้เข้ารับการฝึกอบรม ในเรื่อง มีการคัดเลือกเกษตรกรที่เข้ารับการฝึกอบรมโดยคำนึงถึงลักษณะของประกอบอาชีพ ระดับเห็นด้วยมาก เฉลี่ยมากที่สุด ร้อยละ 24.8 มีการกำหนดคุณสมบัติของผู้เข้ารับการฝึกอบรมในแต่ละหลักสูตร ระดับเห็นด้วยมาก เฉลี่ยมากที่สุด ร้อยละ 22.4 มีการจัดกลุ่มผู้เข้ารับการฝึกอบรมเช่น เคยผ่านการฝึกอบรมและไม่เคยผ่านการฝึกอบรม ระดับปานกลาง เฉลี่ยมากที่สุด ร้อยละ 22.4 ผู้เข้ารับการฝึกอบรมสามารถนำความรู้จากการฝึกอบรมไปปรับใช้กับการประกอบอาชีพและดำรงชีวิตในปัจจุบันได้ ระดับเห็นด้วยมาก เฉลี่ยมากที่สุด ร้อยละ 30.4 ผู้เข้ารับการฝึกอบรมเกิดการเปลี่ยน

แปลงไปในทางที่ดีในเรื่องความรู้ ทัศนคติ และทักษะในการทำงานหรือการประกอบอาชีพระดับเห็นด้วยมาก เฉลี่ยมากที่สุดร้อยละ 29.6 และด้านวัสดุอุปกรณ์และสถานที่ ในเรื่อง มีเครื่องมือโสตทัศนูปกรณ์ที่ใช้ในการฝึกอบรมและเผยแพร่ความรู้ทางการเกษตรให้แก่เกษตรกรอย่างพอเพียงเมื่อมีการอบรม ระดับเห็นด้วยมาก เฉลี่ยมากที่สุดร้อยละ 28.8 วิทยากรมีส่วนร่วมในการคัดเลือก กำหนดลักษณะคุณภาพและปริมาณของวัสดุอุปกรณ์การสอนระดับเห็นด้วยมาก เฉลี่ยมากที่สุด ร้อยละ 29.6 วิทยาเขต (สถาบันฯ) และมีอาคารและสถานที่อย่างเหมาะสมสำหรับจัดฝึกอบรมให้แก่เกษตรกรในท้องถิ่นได้เป็นอย่างดี ระดับเห็นด้วยมาก เฉลี่ยมากที่สุด ร้อยละ 24.8

3. ข้อเสนอแนะ

3.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

3.1.1 ผู้อำนวยการสถาบันเทคโนโลยีราชมงคลควรเป็นผู้ประสานงานและประชาสัมพันธ์โครงการฝึกอบรมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนเป็นผู้นำนโยบายของสถาบันฯ ไปชี้แจงต่อทางจังหวัด เพราะจะได้สร้างความเชื่อถือมากกว่าที่จะให้บุคคลอื่น ไปดำเนินงานแทน

3.1.2 ผู้บริหารควรให้กำลังใจและสนับสนุนการทำงานของวิทยากรอย่างเต็มที่ ควรพิจารณาความดีความชอบ ผู้บริหารควรพิจารณาตามความสามารถและประสิทธิภาพในการทำงานของวิทยากรแต่ละคนด้วยความยุติธรรม

3.1.3 ควรมีการสำรวจความต้องการที่แท้จริงของเกษตรกร ก่อนการฝึกอบรมเพื่อทราบข้อมูลพื้นฐาน ปัญหา ความต้องการที่แท้จริงของเกษตรกร และควรให้ผู้นำเกษตรกรหรือตัวแทนเกษตรกร ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดหลักสูตรที่จะทำการฝึกอบรม

3.1.4 ในการคัดเลือกเกษตรกรเข้ารับการฝึกอบรม ควรให้เจ้าหน้าที่โครงการและเจ้าหน้าที่ท้องถิ่นร่วมกันคัดเลือกเกษตรกรหรือให้เกษตรกรสมัครเข้ารับการฝึกอบรมเอง เพราะจะได้เกษตรกรที่ต้องการได้รับความรู้ที่แท้จริงจากการฝึกอบรม แล้วนำไปปฏิบัติจริง

3.1.5 แนวทางการจัดฝึกอบรมวิชาชีพเกษตรกรรมระยะสั้น ควรเปิดหลักสูตรการทำน้ำผลไม้พร้อมดื่ม หลักสูตรการทำไวน์ผลไม้ หลักสูตรการแปรรูปอาหาร หลักสูตรการเลี้ยงสัตว์ปีกและการเลี้ยงโค และควรจัดอบรมในช่วงเดือนเมษายนถึงเดือนเมษายน เนื่องจากเป็นระยะเวลาที่อาจารย์พอมีเวลาว่างพอที่จะช่วยบริการให้เกษตรกรได้

3.2 ข้อเสนอแนะในการดำเนินการวิจัยครั้งต่อไป

3.2.1 ***ควรมีการวิจัยในสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตเกษตรภาคต่าง ๆ*** เช่นเปรียบเทียบทัศนคติของวิทยากรต่อโครงการฝึกอบรมวิชาชีพเกษตรกรรมระยะสั้นของสถาบันเทคโนโลยีราชมงคลภาคเหนือ ภาคกลาง ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคใต้

3.2.2 ***ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับการประเมินผลสัมฤทธิ์ของโครงการฝึกอบรมวิชาชีพเกษตรกรรมระยะสั้นของสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล*** เพื่อต้องการทราบผลสัมฤทธิ์ที่แท้จริงของโครงการในแต่ละหลักสูตร

บรรณานุกรม

กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ (2512) *คู่มือการดำเนินงานของโครงการโรงเรียนมัธยมแบบ ๒ ธนบุรี* โรงพิมพ์กรุงธน กองการศึกษาผู้ใหญ่ (2518) "การศึกษาผู้ใหญ่เครื่องมืออย่างหนึ่งในการสร้างสังคมใหม่ในเมืองจีน" ***วารสารการศึกษาผู้ใหญ่*** กรุงเทพมหานคร 12, 73: (มิถุนายน-กรกฎาคม) 24-26

กริช สมโภชน์ (2514) "Defination Training, Education, Development, Vocational Training" สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ (โรเนียว)

กุลธน ธนาพงศธร และคณะ (2533) *เอกสารชุดการฝึกอบรมหลักสูตรการเป็นวิทยากรฝึกอบรม* พิมพ์ครั้งที่ 2 กรุงเทพมหานคร สำนักพิมพ์สุโขทัยธรรมาธิราช

กองการศึกษาผู้ใหญ่ (2518) "การศึกษาผู้ใหญ่เครื่องมืออย่างหนึ่งในการสร้างสังคมใหม่ในเมืองจีน" ***วารสารการศึกษาผู้ใหญ่*** 12,73 (พฤจิกายน-ธันวาคม): 24-26

คณะกรรมการจัดทำแผนพัฒนาเกษตรในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2544) *แผนพัฒนาเกษตรในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 พ.ศ. 2545-2549* สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กรุงเทพมหานคร ม.ป.ท.

ชูชาติ บุญยัง (2536) "ทัศนคติของสมาชิกกลุ่มยุวเกษตรกรสตรีที่มีต่อการประกอบอาชีพในอำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา" วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (เกษตรศาสตร์) สาขาส่งเสริมการเกษตร บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

ชลอ ธรรมศิริ (2520) "การแก้ปัญหาการประเมินผลการฝึกอบรม" ใน ***ปัญหาและการบริหารงานฝึกอบรม*** หน้า 167 กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์คุรุสภา

ดนัย บุนนาค (2520) "ปัญหาในการประเมินผลการฝึกอบรม" ใน ***ปัญหาและการบริหารงานฝึกอบรม*** หน้า 180 กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์คุรุสภา

ทัศนีย์ มุกสิกไชย (2510) "การประเมินผลการฝึกอบรม" ***วารสารพัฒนบริหารศาสตร์ฉบับพิเศษ*** (มกราคม-กุมภาพันธ์ 2510) หน้า 179

ทิพวัลย์ พรรณลาภ (2514) *การศึกษาดำเนินงานโครงการพัฒนากลุ่มอาชีพในจังหวัดชัยภูมิและนครราชสีมา* หน้า 56 กรุงเทพมหานคร วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาส่งเสริมการเกษตร ภาควิชาส่งเสริมและนิเทศศาสตร์เกษตร มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ทองบ่อ เตชสองชั้น (2529) "ปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการดำเนินงานโครงการฝึกอบรมวิชาชีพเกษตรกรรมหลักสูตรระยะสั้นของกรมอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ" วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาส่งเสริมการเกษตร ภาควิชาส่งเสริมและนิเทศศาสตร์เกษตร มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ทำนอง สิงคาลวานิช (2516) *เกษตรทัศน์* กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์รวมมิตรไทย

ธีรยุทธ พึ่งเทียร (2543) *สถิติเบื้องต้นและการวิจัย"* กรุงเทพมหานคร สำนักพิมพ์สูตรไพศาล

ธำรง แสงอรุณ (2525) "การติดตามผลการฝึกอบรมวิชาชีพเกษตรกรรมหลักสูตรระยะสั้นของวิทยาลัยเกษตรกรรมสงขลา" วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (เกษตรศาสตร์) สาขาส่งเสริมการเกษตร บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

น้อย ศิริโชติ (2523) *เทคนิคการฝึกอบรม* กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์อักษรสาสน์

บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์ (2543) *การวิจัย การวัด การประเมินผล* พิมพ์ครั้งที่ 2 กรุงเทพมหานครโรงพิมพ์ศรีอนันต์

ประภาเพ็ญ สุวรรณ (2520) *ทัศนคติ: การวัดการเปลี่ยนแปลงและพฤติกรรมอนามัย* กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช

เล็ก ปานแย้ม (2518) "บทบาทของโรงเรียนและวิทยาลัยเกษตรกรรมที่ตั้งอยู่ในภาคกลาง ในการเผยแพร่ความรู้ทางการเกษตรตามทรรศนะของเกษตรกรในท้องถิ่นนั้น" วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (เกษตรศาสตร์) สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตร มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

พจน์ อ่อนสำลี (2524) "ทัศนคติของอาจารย์ในวิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษาที่มีต่อการส่งเสริมการเกษตร" วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (เกษตรศาตร์) สาขาส่งเสริมการเกษตร มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

พจนาลัย ไชยรังษี (2543) "บทที่ 11 การวิเคราะห์ข้อมูล (Data analysis)" ใน *หลักและวิธีวิจัยการวิจัยทางรัฐศาสตร์* พิมพ์ครั้งที่ 7 หน้า 254-304 กรุงเทพมหานคร คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

พัชรินทร์ ยาระนะ (2537) "ทัศนคติของเกษตรกรชาวเขาที่มีต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้: กรณีศึกษาดอยภูคา อำเภอปัว จังหวัดน่าน" วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (เกษตรศาสตร์) สาขาส่งเสริมการเกษตร บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

ไพบูลย์ ช่างเรียง (2520) *สารานุกรมศัพท์ทางสังคมวิทยา* โรงพิมพ์แพร่พิทยา กรุงเทพมหานคร

ไพบูลย์ อินทรวิชา (2515) *ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการวัดทัศนคติ* โรงพิมพ์แพร่พิทยา กรุงเทพมหานคร

ไพศาล นาลินธมากร (2531) "ปัญหาและความต้องการในการปฏิบัติงานของครูสอนวิชาชีพหลักสูตรระยะสั้น ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน" วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (เกษตรศาสตร์) สาขาครุศาสตร์เกษตร มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

มงคล พุทธวงศ์ (2547, 2 มกราคม) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ระดับ 8 สัมภาษณ์โดย สุมิตรา สุปินราช สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตน่าน กิ่งอำเภอภูเพียง จังหวัดน่าน

มนัส จูมี (2547, 21 มกราคม) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ระดับ 8 สัมภาษณ์โดย สุมิตรา สุปินราช สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตพิษณุโลก ตำบลบ้านกร่าง อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก

มานพ กาละดี (2518) "หลักการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ ๘ ประการ" ใน คู่มืออบรมผู้สอนการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จ กรุงเทพมหานคร กองการศึกษาผู้ใหญ่, กรมสามัญศึกษา (โรเนียว)

โยธิน ศินสนยุทธ และจุมพล พูลภัทรชีวิน (2529) *จิตวิทยาสังคม* พิมพ์ครั้งที่ 2 กรุงเทพมหานคร สำนักพิมพ์ศูนย์ส่งเสริมวิชาการ

รวีวรรณ อังคนุรักษ์พันธ์ (2533) *เอกสารคำสอนวิชา วผ 306 การวัดทัศนคติเบื้องต้น* คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา หน้า 9-10 จ. ชลบุรี

ราชบัณฑิตยสถาน (2538) *พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตสถาน พ.ศ. 2525* พิมพ์ครั้งที่ 6 กรุงเทพมหานคร สำนักพิมพ์อักษรเจริญทัศน์ อจท.

ลาวัลย์ กุลจนิรักษ์. (2525) "การดำเนินงานโครงการฝึกอบรมอาชีพเกษตรกรรมเคลื่อนที่ของกรมอาชีวศึกษาที่มีต่อการส่งเสริมการเกษตร" วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (เกษตรศาสตร์) สาขาส่งเสริมการเกษตร มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

วิรัติ อำพันธุ์ (2546,11 ธันวาคม) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ระดับ 8 สัมภาษณ์โดย สุมิตรา สุปินราช สถาบันวิจัยและฝึกอบรมการเกษตรลำปาง ตำบลพิชัย อำเภอเมือง จังหวัดลำปาง

วิสาข์ เกษประทุม (2544) *ความน่าจะเป็นและสถิติเบื้องต้น* กรุงเทพมหานคร สำนักพิมพ์พัฒนาศึกษา

วีระศักดิ์ บุตรโคษา (2534) "ทรรศนะของวิทยากรที่มีต่อวิธีการดำเนินงานโครงการฝึกอบรมวิชาชีพเกษตรกรรมภาคตะวันออกเฉียงเหนือ" วิทยานิพนธ์เทคโนโลยีการเกษตรมหาบัณฑิต (ส่งเสริมการเกษตร) สาขาส่งเสริมการเกษตร ภาควิชาส่งเสริมการเกษตร มหาวิทยาลัยแม่โจ้

สุนันท์ สีสังข์ (2538) "หน่วยที่ 12 เทคนิคทางสถิติบางประการในการวิจัยทางส่งเสริมการเกษตร" ใน *เอกสารการสอนชุดวิชาวิธีวิจัยทางส่งเสริมการเกษตร หน่วยที่ 8-15* หน้า 268 นนทบุรี สาขาส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

_____. (2540) "หน่วยที่ 11 การวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้น" ใน *ประมวลสาระชุดวิชาวิธีการวิจัยทางส่งเสริมการเกษตร* พิมพ์ครั้งที่ 3 หน้า 169-218 นนทบุรี สาขาส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

สุชา จันทร์เอม (2524) *จิตวิทยาการศึกษา* กรุงเทพมหานคร สำนักพิมพ์แพร่พิทยา

สุนทร โปธา (2547, 6 มกราคม) หัวหน้าแผนกฝึกอบรม สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตลำปาง สัมภาษณ์โดย สุมิตรา สุปินราช สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตลำปาง อำเภอเมือง จังหวัดลำปาง

สุวิทย์ มูลคำ (2544) *ครบเครื่องเรื่องวิทยากร เล่ม 1* กรุงเทพมหานคร สำนักพิมพ์ดวงกมลสมัย

สุรพล จันทราปัตย์ (2523) *หลักและวิธีการจัดฝึกอบรมวิชาชีพ* เอกสารประกอบการอบรมหลักสูตรการบริหารงานส่งเสริมและพัฒนาชุมชน กรุงเทพมหานคร สำนักส่งเสริมและฝึกอบรม มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล (2531) *รายงานประจำปี 2530 สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล กระทรวงศึกษาธิการ* กองแผนงาน สำนักงานอธิการบดี สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์การศาสนา

_____. (2543)ก *รายงานประจำปี 2542 สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล กระทรวงศึกษาธิการ* กองแผนงาน สำนักงานอธิการบดี สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์การศาสนา

_____ (2543)ข *รายงานการบริการทางวิชาการแก่สังคม ปีงบประมาณ 2542* กองแผนงาน สำนักงานอธิการบดีสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์การศาสนา

_____. (2545) "รายงานประจำปี 2544 สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตน่าน" (อัดสำเนา)

_____. (2545) *รายงานประจำปี 2544 สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตพิษณุโลก* พิษณุโลก *กระทรวงศึกษาธิการ* (อัดสำเนา)

_____. (2546) "สถาบันวิจัยและฝึกอบรมการเกษตรลำปาง" (แผ่นพับ)

_____. (2546) *คู่มือนักศึกษา 2546 ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตลำปาง* โรงพิมพ์จิตวัฒนาการพิมพ์

ส่วนการศึกษาเกษตร (ม.ป.ป) "โครงการฝึกอบรมอาชีพเกษตรกรรมระยะสั้นกรมอาชีวศึกษา" (อัดสำเนา)

สำเริง บุญเรืองรัตน์ (2528) *ทฤษฎีการวัดและการประเมินผลการศึกษา* สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา กรุงเทพมหานคร มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

อบรม สันภิบาล (2520) *การศึกษานอกแบบเพื่อพัฒนาท้องถิ่นชนบท* กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์โอเดียนสโตร์

อำนาจ ศีลวัตร (2521) *การอบรมวิชาชีพภาคฤดูร้อนสำหรับประชาชน มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์* รายงานเสนอวิชาหลักและวิธีดำเนินการส่งเสริม (สส. ๓๒๑) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ (เอกสารโรเนียว)

_____. (2522) "ความสนใจและความต้องการของประชาชนที่มีต่อการฝึกอบรมวิชาชีพเกษตรกรรมหลักสูตรระยะสั้น เพื่อใช้ในโครงการของวิทยาเขตเกษตรพระนครศรี-อยุธยา" วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (เกษตรศาสตร์) สาขาส่ง-เสริมการเกษตร บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

Altherton, J. C. (1975) "Include Adult Education in the Annual Program" *Agricultural Education Magazine.* 42, 7: (June) 23-166.

Chapman, M. L. (1970) "Specialized Course for Adult Farmers" *Agricultural Education Magazine.* 42, 10: (October) 251.

Cohen, J. (1980) *Applied multiple regresstion/correlation analysis for the behavioral sciences.* New York: John Willey and Sons.

Department of Labour (1973) *Occupational Outlook Handbook* Woshinton, D.C.: U.S. Govemment Printing Office.

Ebel, L Robert (1965). *Measuring Education Achievement* New Jersey: Prentice-Hall.

Faust, P. James. (1975) "Adult Program Zero to 160 in Five Years." *Agricultural Education Magazine.* 48, 2: (February) 294.

Fontaine, Cletus. (1975) "Agri-Development: Program for Rural Disadvantaged Adult." *Agricultural Education Magazine.* 47, 11: (November) 248-249.

Green, D. G. (1974) *Education and Rural Development* London: Evans Brothers, Ltd.

Hammack, Nerle S (1978) "Putting a New Kick into Adult Education Program" *Agricultural Education Magazine.* 50, 10 (September- October): 221-222.

Hilgard, E.R. (1962) *International to Psychology* New York: Harcourt. Brance and World.

(http://www.doe.go.th/stat/staff) Retrieved November 12, 2003

(http://www.oae.go.th) Retrieved November 12, 2003

Stantan, F. Thomas (1960). *.How to Instruct successfully* New York: McGraw-Hill Book.

Villareal, F.L. (1981). *Planning the Training and Implementation Strategy of Tha/79/P03* PaperPresent, At the Workshop, 8-16 October 1981. Bangsean, Thailand.

ภาคผนวก ก

หนังสือราชการ

ที่ ศธ. 0522.23/ พิเศษ

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
ตำบลบางพูด อำเภอปากเกร็ด
จังหวัดนนทบุรี 11120

10 มกราคม 2547

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์อำนวยความสะดวกนักศึกษาปริญญาโทสำรวจข้อมูลเพื่อทำวิทยานิพนธ์

เรียน ผู้อำนวยการสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตลำปาง

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถามเรื่อง "ทัศนคติของวิทยากรต่อโครงการฝึกอบรมวิชาชีพเกษตรกรรมระยะสั้นของสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล ภาคเหนือ" จำนวน 1 ชุด

ด้วยนางสุมิตรา สุปินราช นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา แขนงวิชาส่งเสริมการเกษตร สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ได้รับอนุมัติจากมหาวิทยาลัยให้ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง "ทัศนคติของวิทยากรต่อโครงการฝึกอบรมวิชาชีพเกษตรกรรมระยะสั้นของสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล ภาคเหนือ" ซึ่งมีรองศาสตราจารย์ ดร. สมจิต โยธะคง เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาหลัก มีรองศาสตราจารย์ ดร. ปัญญา หิรัญรัศมี และ ศาสตราจารย์ ดร. สิน พันธุ์พินิจ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

การวิจัยครั้งนี้จำเป็นต้องเก็บรวบรวมข้อมูลจากคณาจารย์ ซึ่งเป็นวิทยากรการฝึกอบรมวิชาชีพระยะสั้นภาคเหนือ จำนวน 4 แห่งคือ สถาบันวิจัยและฝึกอบรมการเกษตรลำปาง วิทยาเขตลำปาง วิทยาเขตน่าน และวิทยาเขตพิษณุโลก มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านได้โปรดให้คณาจารย์ได้ตอบแบบสอบถามที่แนบมาพร้อมนี้ ในการนี้นักศึกษาเป็นผู้ส่งและเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบและขอขอบคุณในความอนุเคราะห์มา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร. สมจิต โยธะคง)
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

สาขาส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์
โทรศัพท์ 0-2503-3577
โทรสาร 0-2503-3578

ที่ ศธ. 0522.23/ พิเศษ

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
ตำบลบางพูด อำเภอปากเกร็ด
จังหวัดนนทบุรี 11120

วันที่ 10 มกราคม 2547

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์อำนวยความสะดวกนักศึกษาปริญญาโทสำรวจข้อมูลเพื่อทำวิทยานิพนธ์

เรียน ผู้อำนวยการสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล สถาบันวิจัยและฝึกอบรมการเกษตรลำปาง

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถามเรื่อง "ทัศนคติของวิทยากรต่อโครงการฝึกอบรมวิชาชีพเกษตรกรรมระยะสั้นของสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล ภาคเหนือ" จำนวน 1 ชุด

ด้วยนางสุมิตรา สุปินราช นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา แขนงวิชาส่งเสริมการเกษตร สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ได้รับอนุมัติจากมหาวิทยาลัยให้ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง "ทัศนคติของวิทยากรต่อโครงการฝึกอบรมวิชาชีพเกษตรกรรมระยะสั้นของสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล ภาคเหนือ" ซึ่งมีรองศาสตราจารย์ ดร. สมจิต โยธะคง เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาหลัก มีรองศาสตราจารย์ ดร. ปัญญา หิรัญรัศมี และ ศาสตราจารย์ ดร. สิน พันธุ์พินิจ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

การวิจัยครั้งนี้จำเป็นต้องเก็บรวบรวมข้อมูลจากคณาจารย์ ซึ่งเป็นวิทยากรการฝึกอบรมวิชาชีพระยะสั้นภาคเหนือ จำนวน 4 แห่งคือ สถาบันวิจัยและฝึกอบรมการเกษตรลำปาง วิทยาเขตลำปาง วิทยาเขตน่าน และวิทยาเขตพิษณุโลก มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านได้โปรดให้คณาจารย์ได้ตอบแบบสอบถามที่แนบมาพร้อมนี้ ในการนี้นักศึกษาเป็นผู้ส่งและเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบและขอขอบคุณในความอนุเคราะห์มา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร. สมจิต โยธะคง)
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

สาขาส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์
โทรศัพท์ 0-2503-3577
โทรสาร 0-2503-3578

ที่ ศธ. 0522.23/ พิเศษ

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
ตำบลบางพูด อำเภอปากเกร็ด
จังหวัดนนทบุรี 11120

วันที่ 10 มกราคม 2547

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์อำนวยความสะดวกนักศึกษาปริญญาโทสำรวจข้อมูลเพื่อทำวิทยานิพนธ์

เรียน ผู้อำนวยการสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตน่าน

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถามเรื่อง "ทัศนคติของวิทยากรต่อโครงการฝึกอบรมวิชาชีพเกษตรกรรมระยะสั้นของสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล ภาคเหนือ" จำนวน 1 ชุด

ด้วยนางสุมิตรา สุปินราช นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา แขนงวิชาส่งเสริมการเกษตร สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ได้รับอนุมัติจากมหาวิทยาลัยให้ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง "ทัศนคติของวิทยากรต่อโครงการฝึกอบรมวิชาชีพเกษตรกรรมระยะสั้นของสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล ภาคเหนือ" ซึ่งมีรองศาสตราจารย์ ดร. สมจิต โยธะคง เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาหลัก มีรองศาสตราจารย์ ดร. ปัญญา หิรัญรัศมี และ ศาสตราจารย์ ดร. สิน พันธุ์พินิจ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

การวิจัยครั้งนี้จำเป็นต้องเก็บรวบรวมข้อมูลจากคณาจารย์ ซึ่งเป็นวิทยากรการฝึกอบรมวิชาชีพระยะสั้นภาคเหนือ จำนวน 4 แห่งคือ สถาบันวิจัยและฝึกอบรมการเกษตรลำปาง วิทยาเขตลำปาง วิทยาเขตน่าน และวิทยาเขตพิษณุโลก มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านได้โปรดให้คณาจารย์ได้ตอบแบบสอบถามที่แนบมาพร้อมนี้ ในการนี้นักศึกษาเป็นผู้ส่งและเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบและขอขอบคุณในความอนุเคราะห์มา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร. สมจิต โยธะคง)
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

สาขาส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์
โทรศัพท์ 0-2503-3577
โทรสาร 0-2503-3578

ที่ ศธ. 0522.23/ พิเศษ

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
ตำบลบางพูด อำเภอปากเกร็ด
จังหวัดนนทบุรี 11120

วันที่ 10 มกราคม 2547

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์อำนวยความสะดวกนักศึกษาปริญญาโทสำรวจข้อมูลเพื่อทำวิทยานิพนธ์

เรียน ผู้อำนวยการสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตพิษณุโลก

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถามเรื่อง "ทัศนคติของวิทยากรต่อโครงการฝึกอบรมวิชาชีพเกษตรกรรม ระยะสั้นของสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล ภาคเหนือ" จำนวน 1 ชุด

ด้วยนางสุมิตรา สุปินราช นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา แขนงวิชาส่งเสริมการเกษตร สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ได้รับอนุมัติจากมหาวิทยาลัยให้ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง "ทัศนคติของวิทยากรต่อโครงการฝึกอบรมวิชาชีพเกษตรกรรมระยะสั้นของสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล ภาคเหนือ" ซึ่งมีรองศาสตราจารย์ ดร. สมจิต โยธะคง เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาหลัก มีรองศาสตราจารย์ ดร. ปัญญา หิรัญรัศมี และ ศาสตราจารย์ ดร. สิน พันธุ์พินิจ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

การวิจัยครั้งนี้จำเป็นต้องเก็บรวบรวมข้อมูลจากคณาจารย์ ซึ่งเป็นวิทยากรการฝึกอบ-รมวิชาชีพระยะสั้นภาคเหนือ จำนวน 4 แห่งคือ สถาบันวิจัยและฝึกอบรมการเกษตรลำปาง วิทยาเขตลำปาง วิทยาเขตน่าน และวิทยาเขตพิษณุโลก มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านได้โปรดให้คณาจารย์ได้ตอบแบบสอบถามที่แนบมาพร้อมนี้ ในการนี้นักศึกษาเป็นผู้ส่งและเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบและขอขอบคุณในความอนุเคราะห์มา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร. สมจิต โยธะคง)
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

สาขาส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์
โทรศัพท์ 0-2503-3577
โทรสาร 0-2503-3578

ภาคผนวก ข

แบบสอบถาม

เลขที่แบบสอบถาม

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง

ทัศนคติของวิทยากรต่อโครงการฝึกอบรมวิชาชีพเกษตรกรรมระยะสั้นของสถาบันเทคโนโลยีราชมงคลภาคเหนือ

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามชุดนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเก็บข้อมูลทัศนคติของวิทยากรต่อโครงการฝึกอบรมวิชาชีพเกษตรกรรมระยะสั้นของสถาบันเทคโนโลยีราชมงคลภาคเหนือ 4 แห่งคือ 1) สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตลำปาง จังหวัดลำปาง 2) สถาบันวิจัยและฝึกอบรมการเกษตรลำปาง จังหวัดลำปาง 3) สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตน่าน จังหวัดน่าน 4) สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตพิษณุโลก จังหวัดพิษณุโลก ว่ามีทัศนคติต่อโครงการฝึกอบรมวิชาชีพเกษตรกรรมระยะสั้นในระดับใด ทั้งนี้เพื่อจะมาใช้เป็นข้อมูลในการปรับปรุงในเรื่องดังกล่าว

2. คำตอบในแบบสอบถามนี้จะนำไปใช้เพื่อการวิจัยเท่านั้น ซึ่งจะไม่มีผลกระทบต่อตัวท่านแต่อย่างใด ดังนั้นจึงใคร่ขอความร่วมมือจากท่านได้กรุณาตอบคำถามทุกข้อตรงตามความจริงที่ปฏิบัติและตรงตามความคิดเห็นของท่าน

3. เลขที่แบบสอบถามมีไว้เพื่อการติดตามแบบสอบถามเท่านั้น

4. แบบสอบถามมี 4 ตอนคือ

ตอนที่ 1 ลักษณะพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจของวิทยากร

ตอนที่ 2 ความรู้พื้นฐานของวิทยากรต่อโครงการฝึกอบรมวิชาชีพเกษตรกรรมระยะสั้น

ตอนที่ 3 ทัศนคติของวิทยากรต่อวิธีโครงการฝึกอบรมวิชาชีพเกษตรกรรมระยะสั้น

ตอนที่ 4 ปัญหาและข้อเสนอแนะของวิทยากรต่อโครงการฝึกอบรมวิชาชีพเกษตรกรรมระยะสั้น

ผู้วิจัยใคร่ขอขอบคุณท่านที่กรุณากรอกแบบสอบถามและให้ความร่วมมือในการเก็บข้อมูลในครั้งนี้

นางสุมิตรา สุปินราช

นักศึกษาปริญญาโทสาขาวิชาส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

ตอนที่ 1 ลักษณะพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจของวิทยากรสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล ภาคเหนือ

ท่านมีลักษณะพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจต่อไปนี้อย่างไร

<u>คำแนะนำในการตอบแบบสอบถาม</u> กรุณาทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน ( ) และ/หรือเติมข้อความในช่องว่างตามความเป็นจริง

สำหรับเจ้าหน้าที่

1. เพศ

1 ( ) ชาย 2 ( ) หญิง ☐ A1

2. อายุ.....ปี ☐ A2

3. สถานภาพการสมรส ☐ A3

1 ( ) โสด 2 ( ) สมรส 3 ( ) หม้ายหรือหย่าร้าง

4. ชื่อสถานศึกษาที่ท่านปฏิบัติราชการ..... ☐ A4

5. ท่านมีประสบการณ์ในการทำงาน.....ปี ☐ A5

(นับตั้งแต่เริ่มปฏิบัติราชการจนถึงปัจจุบัน)

6. ระดับการศึกษา ☐ A6

1 ( ) ปริญญาเอก 2 ( ) ปริญญาโท 3 ( ) ปริญญาตรี 4 ( ) ต่ำกว่าปริญญาตรี

7. สาขาวิชาเอกที่เรียนจบในชั้นสูงสุด..... ☐ A7

8 สถาบันที่จบ..... ☐ A8

9. ตำแหน่งงานของท่าน (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

1 ผู้อำนวยการ	1 ( ) ใช่	2 ( ) ไม่ใช่	☐ A9-1
2 ผู้ช่วยผู้อำนวยการ	1 ( ) ใช่	2 ( ) ไม่ใช่	☐ A9-2
3 หัวหน้าคณะวิชา	1 ( ) ใช่	2 ( ) ไม่ใช่	☐ A9-3
4 หัวหน้าแผนก	1 ( ) ใช่	2 ( ) ไม่ใช่	☐ A9-4
5 ประจำแผนก	1 ( ) ใช่	2 ( ) ไม่ใช่	☐ A9-5
6 ปฏิบัติการสอน	1 ( ) ใช่	3 ( ) ไม่ใช่	☐ A9-6

10. ปัจจุบันท่านรับราชการในระดับ..... ☐ A10

11. ท่านเคยไปดูงานหรือเข้ารับการฝึกอบรมเกี่ยวกับเนื้อหาวิชาที่ท่านสอนเกษตรกรหรือไม่ ☐ A11

1 ( ) เคย จำนวน.....ครั้ง

2 ( ) ไม่เคย

12. ภูมิลำเนาของท่าน ☐ A12

1 ( ) อยู่ในจังหวัดนี้ตั้งแต่เกิด

2 ( ) ไม่ได้เกิดที่จังหวัดนี้/ ภูมิลำเนาเดิมอยู่ที่จังหวัด.....

13. เมื่อภาคการศึกษาที่แล้ว (พฤษภาคม 2546-ตุลาคม 2546) ท่านสอน ☐ A13
ใช้เวลาทั้งสิ้น.....คาบ/สัปดาห์

14. เงินเดือน.....บาท/เดือน ☐A14

15. รายได้จากงานพิเศษ.....บาท/เดือน ☐A15

16. เมื่อเปรียบเทียบระหว่างรายได้กับรายจ่ายท่านมีเงินเหลือเก็บหรือไม่ ☐A16

1 ( ) ไม่เหลือ พอดีใช้

2 ( ) มีเหลือบ้าง

3 ( ) ไม่พอใช้

17. ท่านเคยเป็นวิทยากรหลักสูตรใดบ้าง

1..... ☐ A17-1

2..... ☐ A17-2

3..... ☐ A17-3

4..... ☐ A17-4

18. ท่านศึกษาความรู้เพิ่มเติมในวิชาที่ท่านสอนในลักษณะใด

1 ศึกษาดูงาน 1 ( ) ใช่ 2 ( ) ไม่ใช่ ☐ A18-1

2 ค้นคว้าจากเอกสาร1 ( ) ใช่ 2 ( ) ไม่ใช่ ☐ A18-2

3 การฝึกอบรม 1 ( ) ใช่ 2 ( ) ไม่ใช่ ☐ A18-3

4 การประชุมสัมมนา1 ( ) ใช่ 2 ( ) ไม่ใช่ ☐A18-4

5 การฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ 1 ( ) ใช่ 2 ( ) ไม่ใช่ ☐A18-5

19. ท่านเคยฝึกอบรมเรื่องการเป็นวิทยากรหรือไม่ ☐A19

1 ( ) ไม่เคย

2 ( ) เคย (โปรดระบุ).....

ตอนที่ 2 ความรู้พื้นฐานของวิทยากรต่อวิธีการดำเนินงานโครงการฝึกอบรมวิชาชีพเกษตรกรรมระยะสั้น

ท่านมีความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับวิธีการดำเนินงานโครงการฝึกอบรมวิชาชีพเกษตรกรรมระยะสั้นต่อไปนี้อย่างไร

<u>คำแนะนำการตอบแบบสอบถาม</u> กรุณาทำเครื่องหมาย ✓ ลงหน้าข้อที่เห็นว่าถูกและทำเครื่องหมาย X ลงหน้าข้อที่เห็นว่าผิด

.....1. สถาบันเทคโนโลยีราชมงคลสนับสนุนนโยบายของรัฐบาลโดยการให้การศึกษาวิชาชีพแก่ราษฎรในหมู่บ้านชนบทในรูปแบบของการฝึกอบรมวิชาชีพเกษตรกรรมระยะสั้น ☐ B1

.....2. การฝึกอบรมวิชาชีพมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้ฝึกอบรมมีความรู้ทางวิชาการเท่านั้น ☐ B2

.....3. ประเภทของหลักสูตรการอบรมวิชาชีพเกษตรกรรมระยะสั้นมีมากกว่า 10 ประเภท ☐ B3

.....4. โครงการฝึกอบรมวิชาชีพเกษตรกรรมระยะสั้นของสถาบันเทคโนโลยีราชมงคลมีการฝึกอบรมหลายสาขาเช่น สาขาพืช สัตว์ การแปรรูป การบำรุงรักษาเครื่องยนต์-ฟาร์ม และเครื่องใช้ไฟฟ้า ☐ B4

.....5. การจัดหลักสูตรการฝึกอบรมวิชาชีพเกษตรกรรมระยะสั้นเป็นโครงการการฝึกอบรมที่ให้บริการความรู้แก่เกษตรกรเป็นส่วนใหญ่ ☐ B5

.....6. โครงการฝึกอบรมวิชาชีพเกษตรกรรมระยะสั้นเป็นการให้บริการวิชาการแก่สังคมของสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล ☐ B6

.....7. ลักษณะของโครงการเป็นการฝึกอบรมวิชาชีพเกษตรกรรมหลักสูตรระยะสั้นในพื้นที่จังหวัดที่สถาบันเทคโนโลยีราชมงคลตั้งอยู่และในจังหวัดใกล้เคียง ☐ B7

.....8. โครงการฝึกอบรมวิชาชีพเกษตรกรรมระยะสั้นเน้นในเรื่องการเผยแพร่ความรู้วิชาการเกษตรแผนใหม่สู่เกษตรกร มุ่งให้เกษตรกรนำความรู้ที่ได้รับไปปรับปรุงวิธีการทำการเกษตรให้ได้ผลอย่างมีประสิทธิภาพ ☐ B8

.....9. ประเภทของหลักสูตรการฝึกอบรมวิชาชีพเกษตรกรรมระยะสั้นที่จัดขึ้นมักสัมพันธ์กับอาชีพหลักของเกษตรกร ☐ B9

.....10. ความสำคัญของโครงการฝึกอบรมวิชาชีพเกษตรกรรมระยะสั้นเหตุผลหนึ่งคือเพื่อช่วยสกัดกั้นการเปลี่ยนแปลงอาชีพหรืออพยพย้ายถิ่นฐานของเกษตรกร ☐ B10

คำเฉลยคำตอบถูก/ผิด

✓ (1)	X (2)	✓ (3)	✓ (4)	✓ (5)
✓ (6)	✓ (7)	✓ (8)	✓ (9)	✓ (10)

ตอนที่ 3 ทัศนคติของวิทยากรต่อโครงการฝึกอบรมวิชาชีพเกษตรกรรมระยะสั้น

ท่านมีทัศนคติเกี่ยวกับโครงการฝึกอบรมวิชาชีพเกษตรกรรมระยะสั้นอย่างไร

คำแนะนำ โปรดใส่เครื่องหมาย ✓ ในช่องระดับความคิดเห็นที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด ดังนี้

5 = เห็นด้วยมากที่สุด
4 = เห็นด้วยมาก
3 = เห็นด้วยปานกลาง
2 = เห็นด้วยน้อย
1 = เห็นด้วยน้อยที่สุด

ลำดับ	กิจกรรม	ระดับทัศนคติ					
	1. ด้านหลักสูตรการฝึกอบรม	5	4	3	2	1	
1.	มีความพร้อมของบุคลากรที่ชำนาญตรงตามสาขาวิชาที่เปิดอบรมวิชาชีพเกษตรกรรมระยะสั้น						☐ C1
2.	มีการแต่งตั้งคณะกรรมการการบริหาร คณะกรรมการหลักสูตรการฝึกอบรมวิชาชีพเกษตรกรรมระยะสั้นเป็นวาระ						☐ C2
3.	มีแผนปฏิบัติงานฝึกอบรมที่แน่นอน						☐ C3
4.	มีกำหนดการฝึกอบรมที่ชัดเจนในทุกหลักสูตร						☐ C4
5.	มีการพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตรเป็นระยะ						☐ C5
6.	มีการวางแผนในการจัดทำหลักสูตรโดยเกษตรกรที่ประกอบอาชีพนั้นๆ มีส่วนร่วมสำคัญ						☐ C6
7.	มีการจัดทำแผนการสอนให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของหลักสูตร						☐ C7
8.	มีการจัดทำหลักสูตรการฝึกอบรมแต่ละวิชาให้สอดคล้องกับความต้องการและสัมพันธ์กับอาชีพของเกษตรกร						☐ C8

ลำดับ	กิจกรรม	ระดับทัศนคติ					
	2. ด้านวิทยากรฝึกอบรม	5	4	3	2	1	
1.	มีการสรรหาหรือคัดเลือกอาจารย์เพื่อทำหน้าที่เป็นวิทยากรฝึกอบรมที่เหมาะสม						☐ C9
2.	วิทยากรมีคุณวุฒิและประสบการณ์ตรงตามสาขาวิชาที่จะทำการฝึกอบรมในการฝึกอบรมวิชาชีพเกษตรกรรมระยะสั้น						☐ C10
3.	มีการส่งเสริมกิจกรรมพัฒนาด้านวิชาการของวิทยากรในสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล						☐C11
4.	วิทยากรมีการถ่ายทอดที่เหมาะสมกับการฝึกอบรมวิชาต่างๆ ในการฝึกอบรมวิชาชีพเกษตรกรรมระยะสั้น						☐C12
5.	วิทยากรเปิดโอกาสให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้แสดงความคิดเห็นร่วมด้วยในขณะทำการฝึกอบรม						☐C13
6.	มีการเชิญเจ้าของฟาร์มที่ประสบความสำเร็จในการประกอบอาชีพเกษตรมาเป็นวิทยากรพิเศษ						☐C14
7.	มีการเชิญวิทยากรจากภายนอก						☐C15
8.	วิทยากรมีความรู้สำหรับให้บริการทางวิชาการแก่เกษตรกรอย่างพอเพียง						☐C16
9.	สภาพความเป็นอยู่ปัจจุบันไม่เป็นอุปสรรคต่อการทำงานในการฝึกอบรมวิชาชีพเกษตรกรรมระยะสั้น						☐C17
	3. ด้านดำเนินการฝึกอบรม						
1.	มีการชี้แจงวัตถุประสงค์การฝึกอบรมทุกหลักสูตรที่เปิดฝึกอบรมวิชาชีพเกษตรกรรมระยะสั้น						☐C18
2.	มีแผนการฝึกอบรมล่วงหน้าทุกครั้งก่อนการฝึกอบรม						☐C19

ลำดับ	กิจกรรม	ระดับทัศนคติ					
	3. ด้านดำเนินการฝึกอบรม (ต่อ)	5	4	3	2	1	
3.	มีการนำอุปกรณ์สื่อการสอนใหม่มาใช้ในการฝึกอบรมวิชาชีพเกษตรกรรมระยะสั้น						☐C20
4.	มีการจัดทำเอกสารประกอบการฝึกอบรมให้กับผู้รับการฝึกอบรม						☐C21
5.	มีการกำหนดงบประมาณที่จะใช้ในการฝึกอบรมในแต่ละรุ่น						☐C22
6.	มีการจัดทำตารางแผนปฏิบัติงานระยะสั้นที่ระบุเวลา สถานที่ กิจกรรม ผู้รับผิดชอบ วิทยากร และงบประมาณ						☐C23
7.	มีการลงทะเบียน (จดนับจำนวน) ผู้เข้ารับการฝึกอบรม						☐C24
8.	ควรมีการประชาสัมพันธ์การฝึกอบรมด้วยสื่อต่อไปนี้ (ตอบทุกข้อ)						
	8.1 วิทยุกระจายเสียง						☐C25-1
	8.2 วิทยุโทรทัศน์						☐C25-2
	8.3 หนังสือพิมพ์						☐C25-3
	8.4 โปสเตอร์						☐C25-4
	8.5 หอกระจายข่าว						☐C25-5
	8.6 จดหมายเวียน						☐C25-6
9	มีการจัดฉายวิดีทัศน์ประกอบคำบรรยายให้ผู้เข้ารับการอบรมได้ชม						☐C26
10.	มีการจัดฉายสไลด์ประกอบคำบรรยายให้ผู้เข้ารับการอบรมได้ชม						☐C27
11.	มีการนำผู้เข้ารับการฝึกอบรมไปศึกษานอกสถานที่						☐C28
12.	มีการประเมินการฝึกอบรมวิชาชีพเกษตรกรรมระยะสั้น โดยทั้งผู้เข้ารับการฝึกอบรม						☐C29

ลำดับ	กิจกรรม	ระดับทัศนคติ					
	4. ด้านผู้เข้ารับการฝึกอบรม						
1.	มีการคัดเลือกเกษตรกรที่เข้ารับการอบรมโดยคำนึงถึงลักษณะของประกอบอาชีพ						☐C30
2.	มีการกำหนดคุณสมบัติของผู้เข้ารับการอบรมในแต่ละหลักสูตร						☐C31
3.	มีการจัดกลุ่มผู้เข้ารับการฝึกอบรมเช่น เคยผ่านการฝึกอบรมและไม่เคยผ่านการฝึกอบรม						☐C32
4.	ผู้เข้ารับการฝึกอบรมสามารถนำความรู้จากการฝึกอบรมไปปรับใช้กับการประกอบอาชีพและดำรงชีวิตในปัจจุบันได้						☐C33
5.	ผู้เข้ารับการฝึกอบรมเกิดการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีในเรื่องความรู้ ทัศนคติ และทักษะในการทำงาน						☐C34
	5. ด้านวัสดุอุปกรณ์และสถานที่						
1.	มีวัสดุอุปกรณ์และเครื่องมือที่ใช้ในการส่งเสริมและเผยแพร่ความรู้ทางการเกษตรให้แก่เกษตรกรอย่างพอเพียง เมื่อมีการอบรม						☐C35
2.	มีส่วนร่วมในการคัดเลือก กำหนดลักษณะคุณภาพและปริมาณของวัสดุอุปกรณ์การสอน						☐C36
3.	งานฟาร์มและคณะวิชาแต่ละคณะของวิทยาเขต (สถาบันฯ) มีผลงานที่จะเป็นตัวอย่างสำหรับเกษตรกรเป็นอย่างดี						☐C37
4.	วิทยาเขต (สถาบันฯ) มีอาคารและสถานที่อย่างเหมาะสมสำหรับให้บริการและจัดฝึกอบรมให้แก่เกษตรกรในท้องถิ่นได้เป็นอย่างดี						☐C38
5.	วิทยาเขต (สถาบันฯ) มียานพาหนะที่จะให้ความสะดวกแก่วิทยากรที่จะไปปฏิบัติงานฝึกอบรมวิชาชีพเกษตรกรรมระยะสั้น						☐C39

ลำดับ	กิจกรรม	ระดับทัศนคติ					
		5	4	3	2	1	
	6. ด้านผลตอบแทน						
1.	การสอนเกษตรกรเป็นงานหนักวิทยากรควรได้รับค่าตอบแทน						☐C40
2.	วิทยากรทุกคนมีเงินเดือนอยู่แล้ว ดังนั้นไม่จำเป็นต้องมีค่าตอบแทน ควรเป็นผลตอบแทนในรูปอื่นจากผู้บริหาร						☐C41
	7. ด้านการประเมินผลและการติดตามผลการฝึกอบรม						
1.	ควรมีการประเมินผลความพร้อมของเกษตรกรก่อนเข้าการอบรม						☐C43
2	ควรมีการประเมินผลความต้องการของเกษตรกรก่อนเข้าการอบรม						
3.	ควรมีการประเมินผลในขณะที่กำลังฝึกอบรมว่าได้ผลมากน้อยเพียงไร						☐C44
4.	ควรมีการประเมินผลการฝึกอบรมระบบการทำงานว่าเป็นไปตามขั้นตอนมากน้อยเพียงไร						☐C45
5	ควรประเมินผลทุกขั้นตอนทางวิทยาเขต (สถาบัน) ตั้งคณะกรรมการประเมินผลขึ้นมาโดยเฉพาะเพื่อให้การประเมินเป็นไปตามความเป็นจริง						☐C47
6	ควรมีการประเมินผลขั้นสุดท้ายหลังการอบรมว่าได้ผลมากน้อยเพียงไร						
7	ควรมีการรายงานผลการฝึกอบรมแต่ละครั้งตามกำหนด						☐C48
8	ควรมีการติดตามผลเกษตรกรที่ผ่านการฝึกอบรมไปแล้วว่าได้ผลมากน้อยเพียงไร						☐C49

ตอนที่ 4 ปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับโครงการฝึกอบรมวิชาชีพเกษตรกรรมระยะสั้นของสถาบันเทคโนโลยีราชมงคลภาคเหนือ

ปัญหาและข้อเสนอแนะ

ท่านมีปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับวิธีการดำเนินงานของโครงการฝึกอบรมวิชาชีพเกษตรกรรมระยะสั้นของสถาบันเทคโนโลยีราชมงคลภาคเหนืออย่างไร

ปัญหา	ข้อเสนอแนะ
ด้านหลักสูตรการฝึกอบรม	
.....	.....
.....	.....
ด้านวิทยากรฝึกอบรม	
.....	.....
.....	.....
ด้านการฝึกอบรม	
.....	.....
.....	.....
ด้านผู้เข้ารับการฝึกอบรม	
.....	.....
.....	.....
ด้านวัสดุอุปกรณ์และสถานที่	
.....	.....
.....	.....
ด้านผลตอบแทน	
.....	.....
.....	.....
ด้านการประเมินผลและการติดตามผล	
.....	.....
.....	.....

★★★ **ผู้วิจัยขอขอบคุณอย่างสูงที่ท่านให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามชุดนี้** ★★★

ภาคผนวก ค

ค่าไคสแควร์ (Chi-Square Tests)

ตารางภาคผนวกที่ 1 chi-square Tests การทดสอบสมมติฐานการวิจัย (ระดับการศึกษา: ด้านหลักสูตรการฝึกอบรม: มีความพร้อมของบุคลากรที่ชำนาญตรงตามสาขาวิชาที่เปิดอบรมวิชาชีพเกษตรกรรมระยะสั้น)

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson chi-square	141.245a	12	.000
Likelihood Ratio	31.812	12	.001
Linear-by-Linear Association	10.029	1	.002
N of Valid Cases	125		

a15 cells (75.0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is .01.

ตารางภาคผนวกที่ 2 chi-square Tests การทดสอบสมมติฐานการวิจัย (ระดับการศึกษา: ด้านหลักสูตรการฝึกอบรม: มีการแต่งตั้งคณะกรรมการการบริหาร คณะกรรมการหลักสูตรการฝึกอบรมวิชาชีพเกษตรกรรมระยะสั้นเป็นวาระ)

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson chi-square	13.196a	12	.355
Likelihood Ratio	14.183	12	.289
Linear-by-Linear Association	.024	1	.877
N of Valid Cases			

a13 cells (65.0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is .05

ตารางภาคผนวกที่ 3 chi-square Tests การทดสอบสมมติฐานการวิจัย (ระดับการศึกษาด้านหลักสูตรการฝึกอบรม: มีแผนปฏิบัติงานฝึกอบรมที่แน่นอน)

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson chi-square	7.898a	9	.835
Likelihood Ratio	4.952	9	.838
Linear-by-Linear Association	.067	1	.796
N of Valid Cases			

a 14 cells (70.0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is .01.

ตารางภาคผนวกที่ 4 chi-square Tests การทดสอบสมมติฐานการวิจัย (ระดับการศึกษา: ด้านหลักสูตรการฝึกอบรม: มีกำหนดการฝึกอบรมที่ชัดเจนในทุกหลักสูตร)

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson chi-square	4.996a	9	.835
Likelihood Ratio	4.952	9	.838
Linear-by-Linear Association	.067	1	.796
N of Valid Cases	125		

a 10 cells (62.5%) have expected count less than 5. The minimum expected count is .03

ตารางภาคผนวกที่ 5 chi-square Tests การทดสอบสมมติฐานการวิจัย (ระดับการศึกษา: ด้านหลักสูตรการฝึกอบรม: มีการพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตรเป็นระยะ)

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson chi-square	8.177a	15	.916
Likelihood Ratio	9.797	15	.832
Linear-by-Linear Association	.146	1	.702
N of Valid Cases	125		

a18 cells (75.0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is .01.

ตารางภาคผนวกที่ 6 chi-square Tests การทดสอบสมมติฐานการวิจัย (ระดับการศึกษา: ด้านหลักสูตรการฝึกอบรม: มีการวางแผนในการจัดทำหลักสูตรโดยเกษตรกรที่ประกอบอาชีพนั้นๆ มีส่วนร่วมสำคัญ)

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson chi-square	9.146a	12	.690
Likelihood Ratio	10.660	12	.558
Linear-by-Linear Association	.769	1	.381
N of Valid Cases	125		

a12 cells (60.0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is .07

ตารางภาคผนวกที่ 7 chi-square Tests การทดสอบสมมติฐานการวิจัย (ระดับการศึกษา: ด้านหลักสูตรการฝึกอบรม: มีการจัดทำแผนการสอนให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของหลักสูตร)

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson chi-square	6.970a	9	.640
Likelihood Ratio	9.834	9	.364
Linear-by-Linear Association	.683	1	.409
N of Valid Cases	125		

a9 cells (56.3%) have expected count less than 5. The minimum expected count is .06

.

ตารางภาคผนวกที่ 8 chi-square Tests การทดสอบสมมติฐานการวิจัย (ระดับการศึกษา: ด้านหลักสูตรการฝึกอบรม: มีการจัดทำหลักสูตรการฝึกอบรมแต่ละวิชาให้สอดคล้องกับความต้องการและสัมพันธ์กับอาชีพของเกษตรกร)

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson chi-square	11.371a	9	.251
Likelihood Ratio	13.557	9	.139
Linear-by-Linear Association	.006	1	.940
N of Valid Cases	125		

a10 cells (62.5%) have expected count less than 5. The minimum expected count is .05

ตารางภาคผนวกที่ 9 chi-square Tests การทดสอบสมมติฐานการวิจัย (ระดับการศึกษา: ด้านวิทยากรฝึกอบรม: มีการสรรหาหรือคัดเลือกอาจารย์เพื่อทำหน้าที่เป็นวิทยากรฝึกอบรมที่เหมาะสม)

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson chi-square	128.059a	15	.000
Likelihood Ratio	16.009	15	.381
Linear-by-Linear Association	.211	1	.646
N of Valid Cases	125		

a19 cells (79.2%) have expected count less than 5. The minimum expected count is .01.

ตารางภาคผนวกที่ 10 chi-square Tests การทดสอบสมมติฐานการวิจัย (ระดับการศึกษา: ด้านวิทยากรฝึกอบรม: วิทยากรมีคุณวุฒิและประสบการณ์ตรงตามสาขาวิชาที่จะทำการฝึกอบรมในการฝึกอบรมวิชาชีพเกษตรกรรมระยะสั้น)

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson chi-square	70.999a	12	.000
Likelihood Ratio	18.462	12	.102
Linear-by-Linear Association	.714	1	.398
N of Valid Cases	125		

15 cells (75.0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is .01.

ตารางภาคผนวกที่ 11 chi-square Tests การทดสอบสมมติฐานการวิจัย (ระดับการศึกษา: ด้านวิทยากรฝึกอบรม: มีการส่งเสริมกิจกรรมพัฒนาด้านวิชาการของวิทยากรในสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล)

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson chi-square	64.508a	12	.000
Likelihood Ratio	12.229	12	.427
Linear-by-Linear Association	.008	1	.930
N of Valid Cases	125		

a13 cells (65.0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is .02.

ตารางภาคผนวกที่ 12 chi-square Tests การทดสอบสมมติฐานการวิจัย (ระดับการศึกษา: ด้านวิทยากรฝึกอบรม: วิทยากรมีการถ่ายทอดที่เหมาะสมกับการฝึกอบรมวิชาต่างๆ ในการฝึกอบรมวิชาชีพเกษตรกรรมระยะสั้น)

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson chi-square	127.591a	12	.000
Likelihood Ratio	14.635	12	.262
Linear-by-Linear Association	.001	1	.981
N of Valid Cases	125		

a14 cells (70.0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is .01.

ตารางภาคผนวกที่ 13 chi-square Tests การทดสอบสมมติฐานการวิจัย (ระดับการศึกษา: ด้านวิทยากรฝึกอบรม: วิทยากรเปิดโอกาสให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้แสดงความคิดเห็นร่วมด้วยในขณะทำการฝึกอบรม)

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson chi-square	48.427a	9	.000
Likelihood Ratio	15.393	9	.081
Linear-by-Linear Association	.001	1	.981
N of Valid Cases			

a10 cells (62.5%) have expected count less than 5. The minimum expected count is .02.

ตารางภาคผนวกที่ 14 chi-square Tests การทดสอบสมมติฐานการวิจัย (ระดับการศึกษา: มีการเชิญเจ้าของฟาร์มที่ประสบความสำเร็จในการประกอบอาชีพเกษตรมาเป็นวิทยากรพิเศษ)

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson chi-square	20.420a	12	.060
Likelihood Ratio	19.474	12	.403
Linear-by-Linear Association	.094	1	.759
N of Valid Cases	125		

a12 cells (60.0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is .07.

ตารางภาคผนวกที่ 15 chi-square Tests การทดสอบสมมติฐานการวิจัย (ระดับการศึกษา: ด้านวิทยากรฝึกอบรม: มีการเชิญวิทยากรจากภายนอก)

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson chi-square	27.990a	15	.022
Likelihood Ratio	19.474	15	.193
Linear-by-Linear Association	.045	1	.832
N of Valid Cases	125		

a16 cells (66.7%) have expected count less than 5. The minimum expected count is .01.

ตารางภาคผนวกที่ 16 chi-square Tests การทดสอบสมมติฐานการวิจัย (ระดับการศึกษา: ด้านวิทยากรฝึกอบรม: วิทยากรมีความรู้สำหรับให้บริการทางวิชาการแก่เกษตรกรอย่างพอเพียง)

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson chi-square	71.225a	12	.000
Likelihood Ratio	17.329	12	.138
Linear-by-Linear Association	2.648	1	.104
N of Valid Cases	125		

a15 cells (75.0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is .01.

ตารางภาคผนวกที่ 17 chi-square Tests การทดสอบสมมติฐานการวิจัย (ระดับการศึกษา: ด้านวิทยากรฝึกอบรม: สภาพความเป็นอยู่ปัจจุบันไม่เป็นอุปสรรคต่อการทำงานในการฝึกอบรมวิชาชีพเกษตรกรรมระยะสั้น)

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson chi-square	40.811a	12	.000
Likelihood Ratio	18.315	12	.106
Linear-by-Linear Association	2.648	1	.104
N of Valid Cases	125		

a13 cells (65.0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is .03.

ตารางภาคผนวกที่ 18 chi-square Tests การทดสอบสมมติฐานการวิจัย (ระดับการศึกษา: ด้านดำเนินการฝึกอบรม: มีการชี้แจงวัตถุประสงค์การฝึกอบรมทุกหลักสูตรที่เปิดฝึกอบรมวิชาชีพเกษตรกรรมระยะสั้น)

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson chi-square	127.760a	12	.000
Likelihood Ratio	15.059	12	.238
Linear-by-Linear Association	1.544	1	.214
N of Valid Cases	125		

a14 cells (70.0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is .01

ตารางภาคผนวกที่ 19 chi-square Tests การทดสอบสมมติฐานการวิจัย (ระดับการศึกษา: ด้านดำเนินการฝึกอบรม: มีแผนการฝึกอบรมล่วงหน้าทุกครั้งก่อนการฝึกอบรม)

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson chi-square	65.094a	12	.000
Likelihood Ratio	12.889	12	.377
Linear-by-Linear Association	1.160	1	.281
N of Valid Cases			

15 cells (75.0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is .02.

ตารางภาคผนวกที่ 20 chi-square Tests การทดสอบสมมติฐานการวิจัย (ระดับการศึกษา: ด้านดำเนินการฝึกอบรม: มีการนำอุปกรณ์สื่อการสอนใหม่มาใช้ในการฝึกอบรมวิชาชีพเกษตรกรรมระยะสั้น)

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson chi-square	67.368a	12	.000
Likelihood Ratio	14.870	12	.240
Linear-by-Linear Association	.686	1	.408
N of Valid Cases	125		

a14 cells (70.0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is .02

ตารางภาคผนวกที่ 21 chi-square Tests การทดสอบสมมติฐานการวิจัย (ระดับการศึกษา: ด้านดำเนินการฝึกอบรม: มีการจัดทำเอกสารประกอบการฝึกอบรมให้กับผู้รับการฝึกอบรม)

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson chi-square	130.927a	12	.000
Likelihood Ratio	18.448	12	.102
Linear-by-Linear Association	.343	1	.558
N of Valid Cases	125		

a14 cells (75.0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is .01.

ตารางภาคผนวกที่ 22 chi-square Tests การทดสอบสมมติฐานการวิจัย (ระดับการศึกษาด้านดำเนินการฝึกอบรม: มีการกำหนดงบประมาณที่จะใช้ในการฝึกอบรมในแต่ละรุ่น)

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson chi-square	128.282a	12	.000
Likelihood Ratio	15.487	12	.216
Linear-by-Linear Association	.940	1	.332
N of Valid Cases	125		

15 cells (75.0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is .01.

ตารางภาคผนวกที่ 23 chi-square Tests การทดสอบสมมติฐานการวิจัย (ระดับการศึกษา: ด้านดำเนินการฝึกอบรม: มีการจัดทำตารางแผนปฏิบัติงานระยะสั้นที่ระบุเวลา สถานที่ กิจกรรม ผู้รับผิดชอบ วิทยากร และงบประมาณ)

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson chi-square	126.814a	12	.000
Likelihood Ratio	13.674	12	.322
Linear-by-Linear Association	.443	1	.506
N of Valid Cases	125		

a15 cells (75.0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is .01.

ตารางภาคผนวกที่ 24 chi-square Tests การทดสอบสมมติฐานการวิจัย (ระดับการศึกษา: ด้านดำเนินการฝึกอบรม: มีการลงทะเบียน (จดนับจำนวน) ผู้เข้ารับการฝึกอบรม)

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson chi-square	37.334a	12	.000
Likelihood Ratio	15.890	12	.196
Linear-by-Linear Association	.181	1	.671
N of Valid Cases	125		

a16 cells (75.0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is .02.

ตารางภาคผนวกที่ 25 chi-square Tests การทดสอบสมมติฐานการวิจัย (ระดับการศึกษา: ด้านดำเนินการฝึกอบรม: ควรมีการประชาสัมพันธ์การฝึกอบรมด้วยวิทยุกระจายเสียง)

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson chi-square	12.858a	12	.379
Likelihood Ratio	10.474	12	.574
Linear-by-Linear Association	.025	1	.873
N of Valid Cases	125		

a12 cells (60.0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is .10

ตารางภาคผนวกที่ 26 chi-square Tests การทดสอบสมมติฐานการวิจัย (ระดับการศึกษา: ด้านดำเนินการฝึกอบรม: ควรมีการประชาสัมพันธ์การฝึกอบรมด้วยโทรทัศน์)

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson chi-square	8.964a	12	.706
Likelihood Ratio	8.409	12	.752
Linear-by-Linear Association	.057	1	.812
N of Valid Cases	125		

a11 cells (55.0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is .14

ตารางภาคผนวกที่ 27 chi-square Tests การทดสอบสมมติฐานการวิจัย (ระดับการศึกษา: ด้านดำเนินการฝึกอบรม: ควรมีการประชาสัมพันธ์การฝึกอบรมด้วยหนังสือพิมพ์)

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson chi-square	11.747a	12	.466
Likelihood Ratio	11.243	12	.508
Linear-by-Linear Association	.133	1	.718
N of Valid Cases	125		

a11 cells (55.0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is .14

ตารางภาคผนวกที่ 28 chi-square Tests การทดสอบสมมติฐานการวิจัย (ระดับการศึกษา: ด้านดำเนินการฝึกอบรม: ควรมีการประชาสัมพันธ์การฝึกอบรมด้วยโปสเตอร์)

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson chi-square	9.677a	12	.644
Likelihood Ratio	7.411	12	.829
Linear-by-Linear Association	.416	1	.519
N of Valid Cases	125		

a12 cells (60.0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is .10

ตารางภาคผนวกที่ 29 chi-square Tests การทดสอบสมมติฐานการวิจัย (ระดับการศึกษา: ด้านดำเนินการฝึกอบรม: ควรมีการประชาสัมพันธ์การฝึกอบรมด้วยหอกระจายข่าว)

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson chi-square	11.725a	12	.468
Likelihood Ratio	9.106	12	.694
Linear-by-Linear Association	.006	1	.938
N of Valid Cases	125		

a12 cells (60.0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is .11.

ตารางภาคผนวกที่ 30 chi-square Tests การทดสอบสมมติฐานการวิจัย (ระดับการศึกษา: ด้านดำเนินการฝึกอบรม: ควรมีการประชาสัมพันธ์การฝึกอบรมด้วยจดหมายเวียน)

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson chi-square	29.091a	12	.004
Likelihood Ratio	25.530	12	.012
Linear-by-Linear Association	.011	1	.915
N of Valid Cases	125		

a12 cells (60.0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is .08

ตารางภาคผนวกที่ 31 chi-square Tests การทดสอบสมมติฐานการวิจัย (ระดับการศึกษาด้านดำเนินการฝึกอบรม: มีการจัดฉายวิดีทัศน์ประกอบคำบรรยายให้ผู้เข้ารับการอบรมได้ชม)

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson chi-square	32.972a	12	.001
Likelihood Ratio	10.680	12	.357
Linear-by-Linear Association	.402	1	.526
N of Valid Cases	125		

a13 cells (65.0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is .03.

ตารางภาคผนวกที่ 32 chi-square Tests การทดสอบสมมติฐานการวิจัย (ระดับการศึกษา: ด้านดำเนินการฝึกอบรม: มีการจัดฉายสไลด์ประกอบคำบรรยายให้ผู้เข้ารับการอบรมได้ชม)

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson chi-square	44.088a	12	.000
Likelihood Ratio	12.172	12	.432
Linear-by-Linear Association	.815	1	.367
N of Valid Cases	125		

a13 cells (65.0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is .02.

ตารางภาคผนวกที่ 33 chi-square Tests การทดสอบสมมติฐานการวิจัย (ระดับการศึกษา: ด้านดำเนินการฝึกอบรม: มีการนำผู้เข้ารับการฝึกอบรมไปศึกษานอกสถานที่)

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson chi-square	20.607	12	.056
Likelihood Ratio	9.698	12	.642
Linear-by-Linear Association	.035	1	.852
N of Valid Cases	125		

a13 cells (65.0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is .06.

ตารางภาคผนวกที่ 34 chi-square Tests การทดสอบสมมติฐานการวิจัย (ระดับการศึกษา: ด้านดำเนินการฝึกอบรม: มีการประเมินการฝึกอบรมวิชาชีพเกษตรกรรมระยะสั้น โดยทั้งผู้เข้ารับการฝึกอบรม)

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson chi-square	65.782a	12	.000
Likelihood Ratio	13.145	12	.359
Linear-by-Linear Association	.042	1	.837
N of Valid Cases	125		

a14 cells (70.0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is .02.

ตารางภาคผนวกที่ 35 chi-square Tests การทดสอบสมมติฐานการวิจัย (ระดับการศึกษา: ด้านผู้เข้ารับการฝึกอบรม: มีการคัดเลือกเกษตรกรที่เข้ารับการอบรมโดยคำนึงถึงลักษณะของประกอบอาชีพ)

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson chi-square	29.447a	12	.000
Likelihood Ratio	17.202	12	.142
Linear-by-Linear Association	.814	1	.367
N of Valid Cases	125		

a13 cells (65.0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is .05.

ตารางภาคผนวกที่ 36 chi-square Tests การทดสอบสมมติฐานการวิจัย (ระดับการศึกษา: ด้านผู้เข้ารับการฝึกอบรม: มีการกำหนดคุณสมบัติของผู้เข้ารับการอบรมในแต่ละหลักสูตร)

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson chi-square	39.865a	12	.000
Likelihood Ratio	17.726	12	.124
Linear-by-Linear Association	.935	1	.334
N of Valid Cases			

a13 cells (65.0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is .03.

ตารางภาคผนวกที่ 37 chi-square Tests การทดสอบสมมติฐานการวิจัย (ระดับการศึกษา: ด้านผู้เข้ารับการฝึกอบรม: มีการกำหนดคุณสมบัติของผู้เข้ารับการอบรมในแต่ละหลักสูตร)

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson chi-square	28.643a	12	.004
Likelihood Ratio	12.046	12	.442
Linear-by-Linear Association	.089	1	.765
N of Valid Cases			

a13 cells (65.0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is .04.

ตารางภาคผนวกที่ 38 chi-square Tests การทดสอบสมมติฐานการวิจัย (ระดับการศึกษา: ด้านผู้เข้ารับการฝึกอบรม: ผู้เข้ารับการฝึกอบรมสามารถนำความรู้จากการฝึกอบรมไปปรับใช้กับการประกอบอาชีพและดำรงชีวิตในปัจจุบันได้)

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson chi-square	134.001a	15	.000
Likelihood Ratio	20.404	15	.157
Linear-by-Linear Association	.963	1	.326
N of Valid Cases	128		

a18 cells (75.0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is .01.

ตารางภาคผนวกที่ 39 chi-square Tests การทดสอบสมมติฐานการวิจัย (ระดับการศึกษา: ด้านผู้เข้ารับการฝึกอบรม: ผู้เข้ารับการฝึกอบรมเกิดการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีในเรื่องความรู้ ทัศนคติ และทักษะในการทำงานหรือการประกอบอาชีพ)

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson chi-square	130.595a	12	.000
Likelihood Ratio	17.447	12	.134
Linear-by-Linear Association	.379	1	.538
N of Valid Cases	125		

a14 cells (70.0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is .01.

ตารางภาคผนวกที่ 40 chi-square Tests การทดสอบสมมติฐานการวิจัย (ระดับการศึกษา: ด้านวัสดุอุปกรณ์และสถานที่: มีเครื่องมือโสตทัศนูปกรณ์ที่ใช้ในการฝึกอบรมเผยแพร่ความรู้ทางการเกษตรให้แก่เกษตรกรอย่างพอเพียง เมื่อมีการอบรม)

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson chi-square	47.304a	12	.000
Likelihood Ratio	14.858	12	.249
Linear-by-Linear Association	1.560	1	.212
N of Valid Cases	125		

a13 cells (65.0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is .02.

ตารางภาคผนวกที่ 41 chi-square Tests การทดสอบสมมติฐานการวิจัย (ระดับการศึกษาด้านวัสดุอุปกรณ์และสถานที่: วิทยากรมีส่วนร่วมในการคัดเลือก กำหนดลักษณะคุณภาพและปริมาณของวัสดุอุปกรณ์การสอน)

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson chi-square	29.762a	12	.000
Likelihood Ratio	12.553	12	.402
Linear-by-Linear Association	3.404	1	.065
N of Valid Cases			

a13 cells (65.0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is .04.

ตารางภาคผนวกที่ 42 chi-square Tests การทดสอบสมมติฐานการวิจัย (ระดับการศึกษา: ด้านวัสดุอุปกรณ์และสถานที่: งานฟาร์มและคณะวิชาแต่ละคณะของวิทยาเขต (สถาบันฯ) มีผลงานที่จะเป็นตัวอย่างสำหรับเกษตรกรเป็นอย่างดี)

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson chi-square	24.380a	12	.018
Likelihood Ratio	11.901	12	.456
Linear-by-Linear Association	1.063	1	.302
N of Valid Cases	125		

a13 cells (65.0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is .05.

ตารางภาคผนวกที่ 43 chi-square Tests การทดสอบสมมติฐานการวิจัย (ระดับการศึกษา: ด้านวัสดุอุปกรณ์และสถานที่: วิทยาเขต (สถาบันฯ) มีอาคารและสถานที่อย่างเหมาะสมสำหรับให้บริการและจัดฝึกอบรมให้แก่เกษตรกรในท้องถิ่นได้เป็นอย่างดี)

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson chi-square	51.591a	12	.000
Likelihood Ratio	19.138	12	.085
Linear-by-Linear Association	5.952	1	.015
N of Valid Cases	125		

a13 cells (65.0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is .02.

ตารางภาคผนวกที่ 44 chi-square Tests การทดสอบสมมติฐานการวิจัย (ระดับการศึกษา: ด้านวัสดุอุปกรณ์และสถานที่: วิทยาเขต (สถาบันฯ) มียานพาหนะที่จะให้ความสะดวกแก่วิทยากรที่จะไปปฏิบัติงานฝึกอบรมวิชาชีพระยะสั้น)

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson chi-square	19.726a	12	.072
Likelihood Ratio	10.883	12	.539
Linear-by-Linear Association	1.447	1	.229
N of Valid Cases	125		

a12 cells (60.0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is .06.

ตารางภาคผนวกที่ 45 chi-square Tests การทดสอบสมมติฐานการวิจัย (ระดับการศึกษา: ด้านผู้เข้ารับการฝึกอบรม: การสอนเกษตรกรเป็นงานหนักวิทยากรควรได้รับค่าตอบแทน)

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson chi-square	5.216a	12	.950
Likelihood Ratio	6.164	12	.908
Linear-by-Linear Association	.110	1	.741
N of Valid Cases	125		

a15 cells (75.0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is .01.

ตารางภาคผนวกที่ 46 chi-square Tests การทดสอบสมมติฐานการวิจัย (ระดับการศึกษา: ด้านผลตอบแทน: วิทยากรทุกคนมีเงินเดือนอยู่แล้ว ดังนั้นไม่จำเป็นต้องมีค่าตอบแทน ควรเป็นผลตอบแทนในรูปอื่น จากผู้บริหาร)

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson chi-square	8.680a	12	.730
Likelihood Ratio	10.445	12	.577
Linear-by-Linear Association	.654	1	.419
N of Valid Cases	125		

a12 cells (60.0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is .08.

ตารางภาคผนวกที่ 47 chi-square Tests การทดสอบสมมติฐานการวิจัย (ระดับการศึกษาด้านการประเมินผลและการติดตามผลการฝึกอบรม: ควรมีการประเมินผลความพร้อมของเกษตรกรก่อนเข้าการอบรม)

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson chi-square	7.217a	12	.843
Likelihood Ratio	8.693	12	.729
Linear-by-Linear Association	.014	1	.906
N of Valid Cases	125		

a15 cells (75.0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is .01.

ตารางภาคผนวกที่ 48 chi-square Tests การทดสอบสมมติฐานการวิจัย (ระดับการศึกษา: ด้านการประเมินผลและการติดตามผลการฝึกอบรม: ควรมีการประเมินผลความต้องการของเกษตรกรก่อนเข้าการอบรม)

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson chi-square	6.591a	12	.883
Likelihood Ratio	7.900	12	.793
Linear-by-Linear Association	.811	1	.368
N of Valid Cases	125		

a15 cells (75.0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is .02.

ตารางภาคผนวกที่ 49 chi-square Tests การทดสอบสมมติฐานการวิจัย (ด้านการประเมินผลและการติดตามผลการฝึกอบรม: ควรมีการประเมินผลในขณะที่กำลังฝึกอบรมว่าได้ผลมากน้อยเพียงไร)

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson chi-square	6.776a	12	.872
Likelihood Ratio	8.518	12	.743
Linear-by-Linear Association	.000	1	.989
N of Valid Cases	125		

a15 cells (75.0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is .02.

ตารางภาคผนวกที่ 50 chi-square Tests การทดสอบสมมติฐานการวิจัย (ระดับการศึกษา: ด้านการประเมินผลและการติดตามผลการฝึกอบรม: ควรมีการประเมินผลการฝึกอบรมระบบการทำงานว่าเป็นไปตามขั้นตอนมากน้อยเพียงไร)

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson chi-square	8.027a	12	.783
Likelihood Ratio	9.831	12	.631
Linear-by-Linear Association	.363	1	.547
N of Valid Cases	125		

a15 cells (75.0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is .01.

ตารางภาคผนวกที่ 51 chi-square Tests การทดสอบสมมติฐานการวิจัย (ระดับการศึกษา: ด้านผู้เข้ารับการฝึกอบรม: ควรประเมินผลทุกขั้นตอนทางวิทยาเขต (สถาบัน) ตั้งคณะกรรมการประเมินผลขึ้นมาโดยเฉพาะเพื่อให้การประเมินเป็นไปตามความเป็นจริง)

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson chi-square	6.571a	12	.885
Likelihood Ratio	7.285	12	.838
Linear-by-Linear Association	.035	1	.851
N of Valid Cases	125		

a15 cells (75.0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is .01.

ตารางภาคผนวกที่ 52 chi-square Tests การทดสอบสมมติฐานการวิจัย (ระดับการศึกษา: ด้านการประเมินผลและการติดตามผลการฝึกอบรม: ควรมีการประเมินผลขั้นสุดท้ายหลังการอบรมว่าได้ผลมากน้อยเพียงไร)

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson chi-square	4.328a	6	.632
Likelihood Ratio	5.245	6	.513
Linear-by-Linear Association	.030	1	.862
N of Valid Cases	125		

A6 cells (50.0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is .08.

ตารางภาคผนวกที่ 53 chi-square Tests การทดสอบสมมติฐานการวิจัย (ระดับการศึกษา: ด้านการประเมินผลและการติดตามผลการฝึกอบรม: ควรมีการรายงานผลการฝึกอบรมแต่ละครั้งตามกำหนด)

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson chi-square	7.779a	9	.557
Likelihood Ratio	8.44	9	.494
Linear-by-Linear Association	1.289	1	.256
N of Valid Cases			

a11 cells (68.8%) have expected count less than 5. The minimum expected count is .01.

ตารางภาคผนวกที่ 54 chi-square Tests การทดสอบสมมติฐานการวิจัย (ระดับการศึกษา: ด้านการประเมินผลและการติดตามผลการฝึกอบรม: ควรมีการติดตามผลเกษตรกรที่ผ่านการฝึกอบรมไปแล้วว่าได้ผลมากน้อยเพียงไร)

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson chi-square	5.310a	9	.806
Likelihood Ratio	6.601	9	.679
Linear-by-Linear Association	.220	1	.639
N of Valid Cases	125		

a10 cells (62.5%) have expected count less than 5. The minimum expected count is .02.

ภาคผนวก ง

แผนภูมิสถิติ

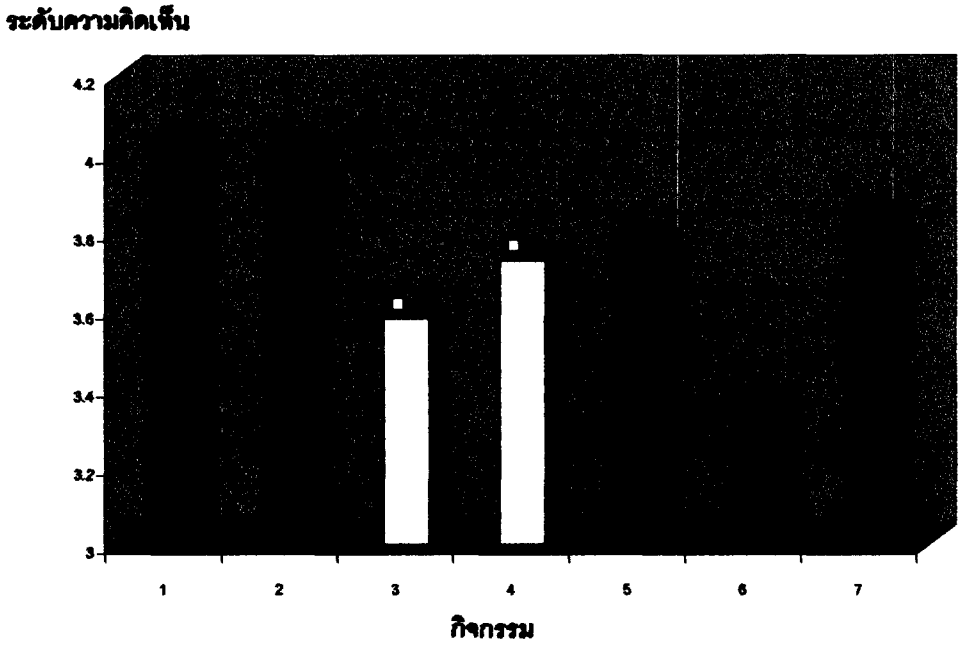

ทัศนคติของวิทยากรต่อโครงการฝึกอบรมวิชาชีพเกษตรกรรมระยะสั้น

■ = ด้านหลักสูตรการฝึกอบรม
■ = ด้านวิทยากรฝึกอบรม
□ = ด้านการฝึกอบรม
□ = ด้านผู้เข้ารับการฝึกอบรม
■ = ด้านวัสดุอุปกรณ์และสถานที่
■ = ด้านผลตอบแทน
■ = ด้านการประเมินผลและการติดตามผล

ภาพที่ 1 ระดับความคิดเห็นของวิทยากรต่อทัศนคติต่อโครงการฝึกอบรมวิชาชีพเกษตรกรรมระยะสั้น

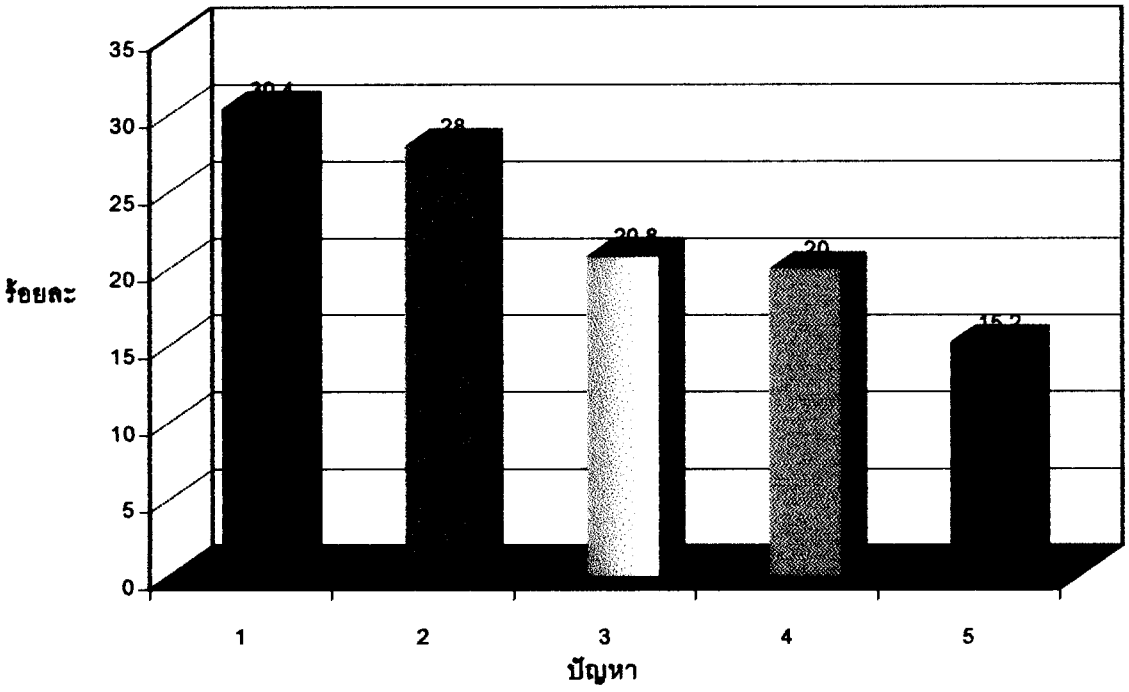

ปัญหาเกี่ยวกับโครงการฝึกอบรมวิชาชีพชีพเกี่ยวกับโครงการฝึกอบรมวิชาชีพเกษตรกรรมระยะสั้น

■ = ไม่สามารถประเมินผลและติดตามผลอย่างแท้จริง

□ = ให้ค่าตอบแทนน้อยหรือไม่ให้เลย

▬ = วัสดุอุปกรณ์ไม่เพียงพอและชำรุด

■ = ผู้เข้ารับการฝึกอบรมถูกเกณฑ์มาอบรม

■ = ขาดวิทยากรที่มีประสบการณ์ตรง

ภาพที่ 2 ปัญหาเกี่ยวกับโครงการฝึกอบรมวิชาชีพชีพเกี่ยวกับโครงการฝึกอบรมวิชาชีพเกษตรกรรมระยะสั้น

ภาคผนวก จ

ภาพวิทยากรและผู้เข้ารับการฝึกอบรมวิชาชีพระยะสั้น

ภาพภาคผนวกที่ 1 วิทยากรให้ความรู้เรื่องการเพาะเห็ด

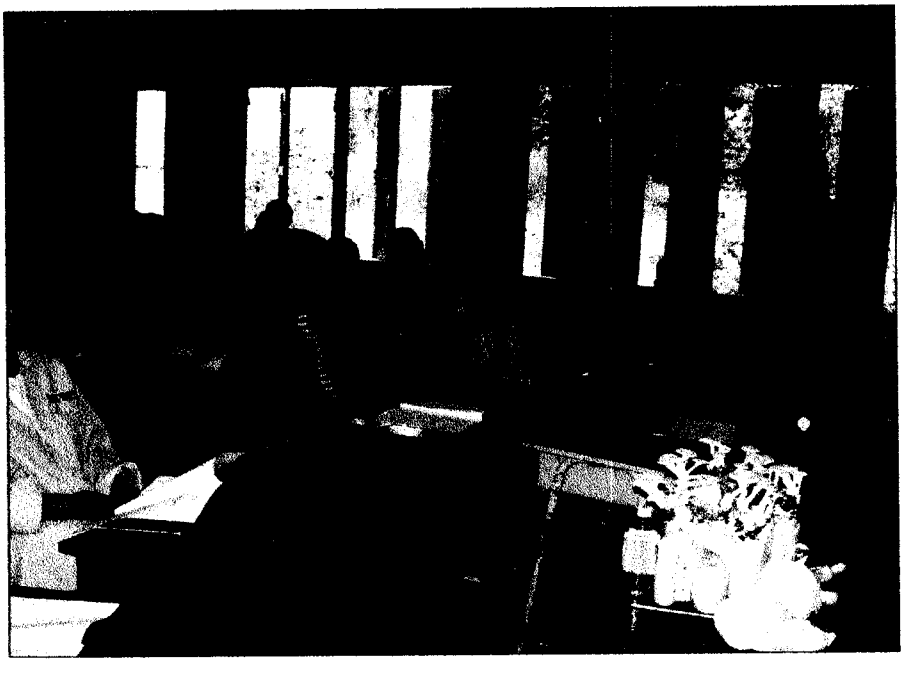

ภาพภาคผนวกที่ 2 เรียนรู้โดยการกระทำจริง

ภาพภาคผนวกที่ 3 การฝึกอบรมวิชาชีพหลักสูตรระยะสั้นที่ อำเภอวังเหนือ

ภาพภาคผนวกที่ 4 หลักสูตรการทำแหนม

ภาพภาคผนวกที่ 5 หลักสูตรการเดินสายไฟในบ้าน

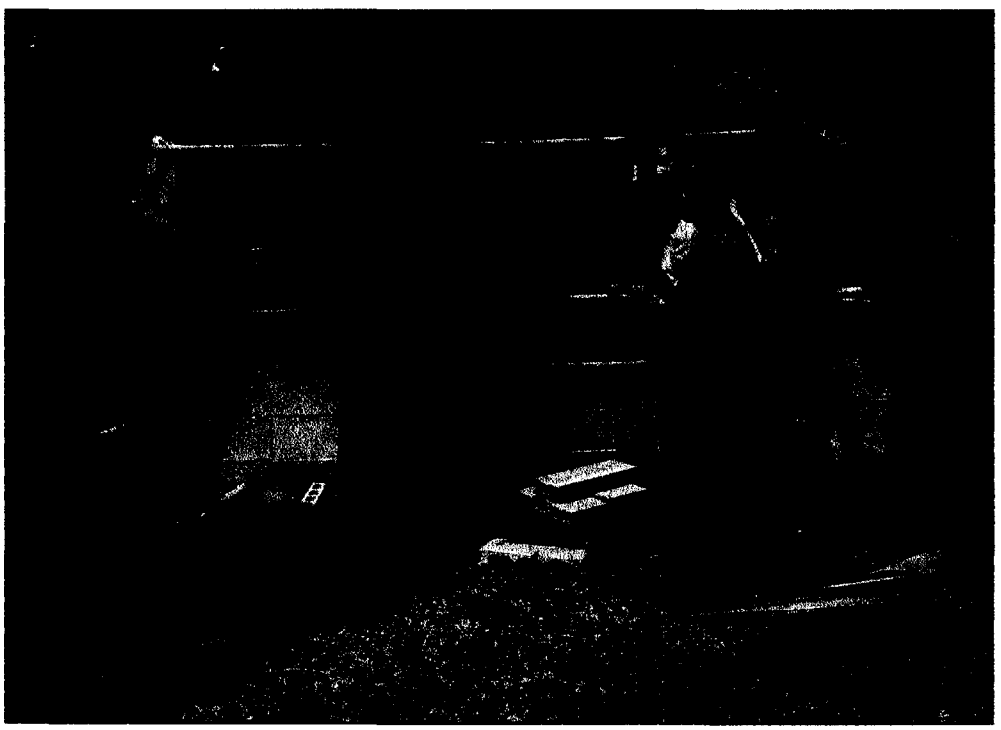

ภาพภาคผนวกที่ 6 หลักสูตรการเลี้ยงกบ

ภาพภาคผนวกที่ 7 ฝึกปฏิบัติการเพาะเห็ดฟาง

ภาพภาคผนวกที่ 7 เอกสารประกอบการฝึกอบรมหลักสูตรระยะสั้น

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
สำนักบรรณสารสนเทศ

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ	นางสุมิตรา สุปินราช
วัน เดือน ปีเกิด	21 พฤศจิกายน 2506
ประวัติการศึกษา	ปว.ส. เกษตรกรรม วิทยาเขตน่าน จังหวัดน่านพ.ศ. 2525 วทบ. พืชศาสตร์-พืชสวน วิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษา คณะเกษตรศาสตร์บางพระ อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี
สถานที่ทำงาน	สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตลำปาง ตำบลพิชัย อำเภอเมือง จังหวัดลำปาง
ตำแหน่ง	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ระดับ 7